అపరిచిత లేఖ

ఇతర కథలు

మూలం

స్టీఫాన్ జ్వీగ్

అనుసరణ

అబ్బూరి ఛాయాదేవి

సాధనా ప్రకాశన్

హైదరాబాద్.

ప్రథమ ముద్రణ 1956
ప్రతులు 2000

వెల: 1-0-0

సాధనా ప్రింటరీ బాగ్‌లింగంపల్లి,
హైదరాబాద్-1.

అపరిచిత లేఖ

ఇతర కథలు

భయం

ఇందిర మేడమెట్లుదిగి క్రిందికొచ్చింది. ఇంతకుముందెన్నోసార్లయినట్టే ఇప్పుడుకూడా అనివార్యమయిన భయంతో ఆమె గుండె దడ దడ లాడింది. కళ్లు రెప రెప లాడినై. మోకాళ్లు గజ గజ వణికినై. దగ్గరే ఉన్న స్తంభాన్ని ఆనుకోవలసివచ్చింది వొరిగిపోకుండా. ఆ బాధ ఆమె కెంత బాగా తెలుసు! ఆమెకది నిత్యానుభవం. ఆమె తన ప్రియుని కలుసుకున్నప్పుడల్లా, తిరిగివెళ్లే సమయానికి సరిగ్గా యిలాగే నిష్కారణంగా భయపడి పోతుంది. అయితే ఆవిడ అవరోధించాల్సిన ఆటంకాలూ అపాయాలూ అనేకం. అంతా అయిపోయాక అంత బాధపడటంలో అర్థంలేదు. పోనీ వెళ్లేముందు వొణుకు పుట్టిందంటే విచిత్రం కాదు. రావలసిన స్థలానికి అద్దెకారులోవచ్చింది. కారుని వీధిచివరే నిలబెట్టించి, తను మాత్రం తడబడుతూ, త్వరత్వరగా ప్రియుడింటి వైపునడిచి మెల్లగా మేడమీదకు చేరుకుంది. ఆ సమయంలో పొందిన ఆదుర్దా అంతా ప్రియుని వక్షస్థలం మీద వ్రాలిన మరుక్షణంలోనే మరిచిపోయింది. కొన్ని ఘడియలు హాయిగా గడిచిపోయినై....కాని....తిరిగి తన గృహానికి వెళ్ళవలసిన క్షణం ఆసన్నమయేసరికి ఒక వింత ఆందోళన.. ఏదో పాప భీతి...ఓ విధమయిన వెర్రి భయం ఆవహించిందావిణ్ని. వీధిలో వచ్చేపోయే జనమంతా వెయ్యికళ్లతో తన్ను వీక్షిస్తున్నట్టూ, తనకొచ్చిన కష్టమేమిటని అడుగుతూన్నట్లు అని

పించింది. ఆమె మనస్సులోని ఆందోళన అతడితో గడిపిన ఆఖరు ఘడియల్నీ విషపూరితంచేసింది. వెళ్ళిపోవాలనే కంగారులో వెళ్ళొస్తానని చెప్పాలని తోచనేలేదు....అతని ఆఖరు సందేశం ఆమె చెవులకు చేరనేలేదు.... ఎప్పుడక్కడినుంచి బయటపడతానా, ఎప్పుడు తన మామూలు సంసారంలోని ప్రశాంత వాతావరణంలో అడుగుపెడతానా అనే తహతహలో అతని అనునయ వాక్యాలను వినిపించుకోకుండానే చరచరా మెట్లుదిగిపోయింది. మెట్లక్రింద చీకట్లో ఒక్కక్షణం ఆగింది ఆయాసంతో.

ఎవరో తలుపు తట్టినట్టుంది. అనాలోచితంగా నెత్తిమీద ముసుగువేసుకుని ముందుకిలాక్కుంది. తలవొంచుకుని గుమ్మంవైపువెడుతూ సగం తెరుచుకున్న తలుపు తోసుకుని గుమ్మందాటబోయింది. సరిగ్గా అదే సమయానికి గుమ్మంలోకి రాబోతున్న ఒక ఆడమనిషి పాదం మీద పడింది ఆమె వేసిన అడుగు. ఆ వొచ్చిన మనిషి ముఖంచూడకుండానే ''క్షమించండి'' అంటూ చల్లగా బయటికి జారుకోబోయింది. కాని, ఆ వొచ్చినావిడమట్టుకు తన భారీచేతులు రెండింటినీ అడ్డంగా చాచి, కర్ణకఠోరమయిన కంఠంతో:

''ఇవ్వాళ్టికి పట్టుబడ్డావా నా చిట్టి తల్లీ! నేననుకున్నట్టే అయింది.... కట్టుకున్న మొగుడు, పెట్టుకున్న సొమ్ములూ ఉన్నవన్నీ చాలక పరాయి మొగాడికోసం....ఓ నిర్భాగ్యురాలికి అన్యాయంచేసి....''

''మీరు పొరపాటుపడుతున్నారండి'' మెల్లిగా గొణిగింది ఇందిర, తప్పించుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తూ. అమాంతంగా గుమ్మానికడ్డంగా పెట్టిందావిడ తన స్థూలకాయాన్ని—సీసా మూతికి బిరడాబిగించినట్టు. ఇక సాగించింది సాధింపు :

''ఏమిటీ?'' అంది గొంతుచించుకొని. ''నేనా పొరపడుతున్నది ? నీ సంగతి నాకు తెలియదూ? భూషణ్ గదిలోంచి ఇప్పుడు నువ్వురావటం నాకళ్ళతో నేను చూశాను . అతడు నావాడు....నాప్రాణం—తెలుసా ? ఇప్పుడు దొరికావునువ్వు....సంగతి తెలిసి పోయింది—అతనీ మధ్య నామీద శీతకన్ను వెయ్యటానికి కారణం....ఇదంతా నువ్వుచేసిందే...నువ్వేనే... మర్మాగ్గురాలా....''

''మీకు పుణ్యం ఉంటుంది...'' అంటూ ఆవిడ మాటలకడ్డంవొచ్చింది ఇందిర. హీనస్వరంలో, ''అలా అరవకండి'' అంటూ రెండడుగులు

వెనక్కి వేసింది. అలావు టావిడ చూపులు శూలాల్లా మళ్ళే ఉన్నాయి. ఇందిర కళ్ళల్లోకి సూటిగా తినేసేలా చూస్తోంది. ఇందిర దైన్య స్థితి, నిస్సహాయత ఆ దౌర్జన్యవాదికి మరింత ప్రోద్బలం కలుగజేశాయి. ఆవిడ ఇందిరని ఒకమాటు ఆపాదమస్తకం పరిశీలించింది. సంగతి అర్థమయిందన్నట్లు తలపంకించింది. ఒక విషపు నవ్వును విసిరిందావిడ వెడల్పాటి నోరు. గొంతుక సవరించుకుంటూ స్వగతాన్ని ప్రకాశంగా పలికింది.

''కనిపిస్తూనేవుంది వాలకం....యీ మహా సాధ్వి...పరాయి మొగుళ్ళ కోసం ప్రాకులాడే యీ పతివ్రత....వొంటినిండా బట్ట కట్టుకుని...ముఖంనిండా ముసుగు కప్పుకోక ఏంచేస్తుంది! ఎవరూ గుర్తించకుండా ఉండాలి తన వేషాలు....మళ్ళీ మామూలుగా మహిళా సమాజంలో గౌరవ సభ్యురాలిగా చలామణీ కావాలి....''

''ఇంతకీ నీక్కావల్సిందేమిటి?....నువ్వెవరో నాకు తెలీదు....నేను వెళ్ళాలి'' అంది ఇందిర.

''వెళ్ళాలా? నిజమేమరి....తప్పకుండా వెళ్ళాలి....నీ భర్తదగ్గరికి—అవునా? మళ్ళీ నీ యింటికి వెళ్ళాలి....వేణ్ణీళ్ళ స్నానంచేసి....చక్కగా అలంకరించుకుని నీ భర్తకీ అతిథులకూ స్వాగతమియ్యాలి...అంతేగాని, నాలా ఆకలితో అలమటించి పోయే మనిషిని కన్నెత్తైనా చూడవు ...పైగా నాకున్న ఒక్క ఐశ్వర్యాన్నీ అపహరించుక పోతున్నావు....''

ఇందిర సంచీలోకి చేతిని పోనిచ్చి అందిన నోట్లన్నిటినీ పైకిలాగింది. వాటిని ఆవిడ చేతిలో కుక్కుతూ, తడి ఆరిపోయిన గొంతుతో....

''తీసుకో... ఇదిగో....నన్ను...దయచేసి వెళ్ళ....నియ్యి....ఇంకెప్పుడూ రాను....ఒట్టు....''

డబ్బు తీసుకుని మూతి విరిచిందావిడ. ఇందిర వెళ్ళటానికి దారిచ్చి, వెడుతూంటే 'పిచ్చికుక్క' ! అంది.

ఇందిర ఆ మాటల్ని విన్నా, వినిపించుకోనట్టే గబగబా వీధిలోకి వొచ్చేసింది. మిన్ను విరిగి మీదపడుతుందన్నంత భయంతో కన్నుమూసి తెరిచేటంతలో వీధి చివరదాకా వెళ్ళి టకీమని టాక్సీలో కూర్చుంది. ఆవిడ హడావిడి చూసి డ్రైవరు విస్తుబోయాడు. ఆమె బుర్ర పనిచెయ్యటంలేదు. పెదవులు గట్టిగా బిగుసుకున్నాయి. ఏంచెబుతుందోనని కాసేపు ఆగాడు

డ్రైవరు. ఎంతకీ నోరు విప్పకపోయేసరికి తల వెనక్కితిప్పి అడిగాడు 'ఎక్కడికి తీసికెళ్ళమన్నారు ?' అని. ఒక్కక్షణం ఇందిర అతనివైపు అయోమయంగా చూసింది. అతిప్రయత్నంమీద చివరికి 'స్టేషనుదగ్గరికి' అని మాత్రం అనగలిగింది.

ఉన్నట్టుండి, ఆ పిశాచి తనవెంట పడుతుందేమోనన్న ఆలోచన మెదడులో మెరిసింది.... ''తొందరగా... త్వరగా.... వీలైనంత త్వరగా తీసుకుపో'' అంది డ్రైవరుతో. కారులో కూర్చుని కొంచెం స్థిమితపడ్డాక, జరిగిన ఘట్టాన్ని తలుచుకుంటే, ఆ అడమనిషి మాటలతో తననెంత తీవ్రంగా హింసించిందో తెలుస్తోంది. అరచేతులు చల్లబడి వేళ్లు బిగుసుకు పోయినై... చేతులు నిర్జీవంగా వ్రేలాడుతున్నాయి ... వెన్నులో వొణుకు పుట్టింది... ఒళ్లంతా జలదరించింది.... గొంతు పూడిపోయినట్లుగా ఉంది... నోరు చేదుగా ఉన్నట్టుంది... నుదుటినిండా చెమట పోసింది... మనిషి నీరసించి పోయింది. ఆ భీకర దృశ్యాన్ని మరిచిపోయేందుకు గట్టిగా కేకలుపెట్టాలనీ, కణతలు పగిలేటట్టు కొట్టుకోవాలనీ అనిపించిందామెకు. కానీ అది ఆమె మెదడుకి గాలంలా పట్టుకుంది. ఆ వికృతస్వరూపం, వికారచేష్టలూ, వెకిలితనం, సాధారణంగా శూద్రులు నోరువిప్పితే గుప్పునవచ్చే వెల్లుల్లి పాయవాసన, ఆ వంకరమూతి, మోటుమాటలు, బెదిరించే ఆ నల్లటి మొద్దు చేతులు– వెగటుపుట్టించాయామెకు. మనస్సులో వ్యాకులం, దానికితోడు కారువేగం– నానావస్థ పడుతోంది. ''కాస్త నెమ్మదిగా తీసికెళ్లు'' అందామనుకుంది డ్రైవరుతో. అంతలోకే గుర్తుకొచ్చింది– తన దగ్గరున్న సొమ్మంతా ఆ పిశాచి చేతిలో పోసిన సంగతి. ఇప్పుడితనికి చెల్లించవలసినంత సొమ్మైనా వుందా ?.... ఆఁ.... ఉందుంది. భగవంతుడి దయవల్ల.... కాని స్టేషనుదాకా వెళ్లేందుకు చాలదు.

'ఆపు' అంది డ్రైవరుతో. క్షణంలో డబ్బు అతని ముందు పడేసి కారు దిగిపోయింది. ఇక యింటికి నడిచి వెళ్ళాలి. ఆ చుట్టుపక్కల తనకి తెలిసిన వాళ్లెవరూ లేరు. అయినా, ఆ దుకాణాల్లోనూ రోడ్డుమీద మనుషులూ, మాట్లాడే మాటలూ– అసహ్యంవేసింది. ఏఁవయినా, తను యింటికి వెళ్ళాలి. ఆ వీధులమ్మట మెల్లిగా నడక సాగించింది. ఇందాక జరిగినదాని ఫలితంగా ఆమె మోకాళ్ళింకా వొణుకుతూ కొట్టుకుంటున్నాయి, అడుగులు తడబడు

తున్నాయి. అలాగే భారంగా నడిచి యెలాగో యిల్లు చేరుకుంది. గబగబా మెట్లెక్కబోయింది... మళ్లీ.... తన కంగారు చూసి ఇంట్లోవాళ్లు అనుమాన పడతారేమోనని భయపడింది.

సావిట్లో జోళ్లు విప్పుతూంటే మేడమీంచి పిల్లల కేరింతలు వినిపించాయి. చుట్టూ కలయచూసింది- అన్నీ తనవే- అవన్నీ ''నీకేం పరవా లేదు'' అంటున్నట్టున్నాయి. ఆ సమయంలో ఆమె కత్యవసరమయిన ఆత్మ బలాన్ని అందించినై. ముఖాన్ని చేతిరుమాలుతో తుడుచుకుంది. ముఖంలో ఆదుర్దా వ్యక్తపరచకుండా అమాయకంగా కనిపించటానికి ప్రయత్నించింది. భోజనాల గదిలోకి మెల్లిగా వెళ్ళింది. రాత్రిభోజనం బల్లమీద సిద్ధంగా వుంది. భర్త కుర్చీలో కూర్చుని పేపరు చదువుతున్నాడు.

''ఆలస్యంగా వచ్చావు ఇందూ.... మరీ ఆలస్యమైంది'' అన్నాడాయన మృదువుగానే. అంటూ కుర్చీలోంచి లేచి ఆమె తల ఆప్యాయంగా నిమిరాడు.

ఇది ఆమె మనస్సులోని పాపభీతిని మళ్ళీ రగుల్కొల్పింది. దాన్ని అణచుకోవటం ఆమెకి కష్టమనిపించింది. ఇద్దరూ కూర్చున్నారు. పేపరు వెనకనున్న వ్యక్తి ''ఇంత ఆలస్యమైందేమే?'' అని మామూలుగా అడిగాడు.

''నేను.... కబుర్లుచెబుతూ కూర్చుండిపోయాను... ఆ పద్మతో.... బజారుకి వెళ్ళాలంది.... కూడా వెళ్ళాను....''

ఛీ, గాడిదలాగ ... ఏంచెప్పాలో ముందే ఆలోచించుకో వద్దూ?- వెధవ తెలివి తక్కువతనం! తనమీద తనకే కోపంవచ్చింది ఇందిరకి- అంత అసందర్భమయిన అబద్ధం ఆడినందుకు. సాధారణంగా చెప్పవలసిన కథ ముందే కల్పించుకుంటూండేది. కానీ, యీ రోజున భయంవల్ల ఆ సంగతే మరిచిపోయింది ... కొంపతీసి ఇప్పుడాయన....

'ఏమిటే ఇందూ?'... ఆమెముఖాన్ని పరిశీలిస్తున్న భర్త అడిగాడు.... ''ఎందుకలా గాభరాపడుతున్నావ్ ? ఏమిటివాళ బట్టలు మార్చుకోకుండానే భోజనానికి కూర్చున్నావ్'' ?

తన దుస్తులకేసి చూసుకుంది ఇందిర... తెలిసిపోయింది.... ఇంకేముంది.... అనుకుంది-లేచి తనగదిలోకి వెడుతూ. బట్టలు మార్చుకుంటూ అద్దంలో చూసుకుంది.... ముఖం ఎంతగా పాలిపోయిందో.... కళ్లలో అలసట స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. తొందరగా ముఖం కడుక్కుని భోజనాలగదిలో

కొచ్చి కూర్చుంది. వంటమనిషి అన్నీ వడ్డించింది. అంతా సవ్యంగానే గడిచిపోయింది. అయితే, భార్యా భర్తలమధ్య సంభాషణ మాత్రం కుంటు నడిచింది. రోజూకన్నా ముభావంగా ఉన్నారిద్దరూ. ఇందిర ఆలోచనలు దారితెన్నూ లేకుండా పోతున్నాయి. కాస్త తిన్నగా ఆలోచించాలని ప్రయత్నిస్తే మళ్ళీ మళ్ళీ ఆ భీకర సమస్యే ఎదుర్కొంటున్నది. అటువంటప్పుడు తన యింట్లో నాలుగుమూలలా చిరపరిచితమయిన వస్తువులను చూస్తూ ధైర్యం తెచ్చుకుంటున్నది. వాటివైపు చూస్తూంటే తన సంసారంలోని సంతోషకరమయిన విషయాలు జ్ఞప్తికొచ్చి ఆత్మకి శాంతిలభిస్తోంది. తడబాటు లేకుండా గంటలుకొట్టే గడియారం కూడా ఆమెకు గుండెనిబ్బరం కలుగజేస్తోంది.

మర్నాడు ప్రొద్దున్న, భర్త ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయాక పిల్లలిద్దరూ బడికి వెళ్ళాక ఇందిరకి ప్రశాంతంగా ఆలోచించుకునేందుకు కాస్త తీరిక దొరికింది. జరిగిన ఘట్టంలోని ప్రతిఅంశాన్నీ జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంది. భయం చాలావరకు తగ్గింది. తను కట్టుకున్న చీర అంత పలుచనిది కాదు— ముసుగులోంచి తన ముఖాన్ని ఆ 'మనిషి' గుర్తించగలగటం అసాధ్యం. అంచేత అంత పరవాలేదు. ఇంక ముందేమీ అపాయం రాకుండా జాగ్రత్త పడొచ్చు. ఇక ముందెప్పుడూ తన ప్రియుని అతని ఇంట్లో కలుసుకోకూడదని నిశ్చయించుకుంది. అలా అయితే ఇంకెప్పుడూ నిన్నటికి మల్లే జరగటానికి వీలుండదు.... అయితే ఆ మనిషి తన కూడా వొచ్చి తన ఉనికి తెలుసుకుందమకోటానికి వీల్లేదు. తను కారులో వొచ్చిందికదా... అంచేత ఏమీ భయపడాల్సిన అగత్యం లేదు. ఒకవేళ కనుక్కున్నప్పటికీ ఆ అపాయాన్ని తప్పించుకునేందుకు ఇతర మార్గాలుండనే ఉంటాయి. ఇప్పుడంత తొందరపడి గాభరాపడవలసిన అవసరం లేదుకనక తను చెయ్యాల్సిన దేమిటో సావధానంగా యోచించుకోవచ్చు.... అ.... అయినా ఆలోచించేందుకేముంది! అది చెప్పిందంతా వొట్టి అబద్ధమని నిలువుగా బుకాయిస్తేసరి... అంతగా పరిస్థితి విషమిస్తే ఆ మనిషి దొంగ, లంచగొండి అని చెబితేసరి.

ఇందిర భర్త మంచి తెలివైన బారిస్టరు. ఆయనతో కాపరంచేస్తూ ఇందిర కూడా కొద్దోగొప్పో న్యాయశాస్త్రం నేర్చుకుంది. ఆయన యిదివరకు పార్టీలతో చాలాసార్లు మాట్లాడుతూండగా విన్నదాన్నిబట్టి ఇందిరకి తెలిసిన

విషయం ఏమిటంటే, బెదిరించి డబ్బు గుంజుకునే లంచగొండివ్యాపారం ఏకారణంవల్ల నైనప్పటికీ దోషంక్రిందే జమవుతుందనీ, దానికి తీవ్రమైన శిక్ష కూడా ఉందనీ.

మొట్టమొదట తను చెయ్యాల్సిన పని- ఇకముందు కొన్నాళ్లదాకా కలుసుకోవటానికి వీలుండదని తన స్నేహితుడికో ఉత్తరం వ్రాయాలి— వీలైనంత క్లుప్తంగా. కాంతిభూషణ్ అటువంటి అలగాజనంతో ప్రేమ వ్యవహారాలు నడిపేరకం అని తెలియగానే ఆమె అభిమానం దెబ్బతిన్నది. ఆమె ఇప్పుడతనికి రాస్తున్న ఉత్తరంలో- సున్నితహృదయాన్ని గాయపరిచే ధోరణిలో ఉద్దేశపూర్వకంగానే- తనకసలు అతనిమీద యేమీ ప్రత్యేకం వయిన మోజు లేదనీ, ఏదో మనశ్చాపల్యంవల్ల తమ స్నేహం కుదిరిందనీ- వ్రాసింది. అయితే, అది నిజం కూడా.

ఆనాడు సాయంకాలం విందులో కలుసుకుంది ఒక కళాకారుని... అంతే... అనుకోకుండానే అతని ప్రేయసి అయిపోయింది. ఆమెను ఆకర్షించ గలిగిన ప్రత్యేక లక్షణాలు కూడా అతనిలో ఏమీ లేవు. ఇద్దరి ఆశయాలు ఆదర్శాలూ కూడా అనుగుణమైనవి కావు. మోహాతిరేకంవల్ల అతనికి వశమైపోయిందనీ కాదు...., కానీ, అతని అభిలాషని కాదనగల ఆత్మస్థైర్యం ఆమెలో లోపించటంవల్లనే. పైగా, యువకుల ప్రేమతత్వాన్ని తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం ఆమెలో ఎక్కడో దాగిఉంది. ఆమె వివాహం కూడా సుఖప్రదం వయినదే. ఆమె ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, శారీరక వాంఛల్ని తీర్చేందుకు ఒక ప్రియుడి అవసరంలేదు. భర్త ఆమెకన్ని విధాలా సంతృప్తికలుగజేశాడు. దానికితోడు ముచ్చటైన పిల్లలిద్దరున్నారు. జీవితం లక్షణంగా హాయిగా గడిచిపోతోంది. ఒక్కొక్కప్పుడు సాఫీగా సాగిపోయే జీవనం కూడా మర్భరంగా ఉంటుంది. మనిషికి నీరసంవల్ల కూడా అంతేబాధ. ఒడుదుడుకులు లేని తన నిత్యజీవితంలో నూతనత్వంకోసం తపించింది ఇందిర.

అటువంటి సమయంలో, ఆ యువకళాకారుడు ఆమె సహజసౌందర్యాన్ని ఆమె కళ్లముందు చిత్రించి చూపేసరికి ఆమెలో ఉద్రేకం జనించి, ఉత్సాహం రేకెత్తింది. అనునిత్యం తన భర్త తనపై చూపే ఆదరణ, గౌరవం వేరు- యీ యువకుడు చూపే అనురక్తి వేరు. యౌవనారంభదశలో కూడా తను ఇంత ఉత్సాహాన్ని పొందలేదెప్పుడూ. అతని వ్యక్తిత్వంలో

ఆమెకు విశిష్టంగా గోచరించిన వొక్కటే- విషాదం! స్వతహాగా ఆమెకు కళల్లో అంతఃప్రవేశం లేకపోయినప్పటికీ ఆ కళాకారుని కృషిలో కొంత ఆసక్తి చూపకుండా ఉండలేకపోయింది. ఆమె ప్రశంసావాక్యాల్లోని ఉద్రేకం అతనిలో ఉత్సాహాన్ని ఉదయింపజేసింది. నలుగురిలోనూ అతను తలెత్తి ఆమె నేత్రాల్లోకి ప్రత్యేకంగా చూశాడు. ఆ ప్రథమవీక్షణమే ఇందిర హృదయాన్ని గాలంలాగున పట్టుకుంది- కంగారుపడింది.... ఆ భయంలోనే పులకించింది. అర్థంలేని పదాలు వారి మధ్య దొర్లినై... అయినా వాటి అంతరార్థం వారికి తెలియకపోలేదు. ఆమె ఆసక్తి యెంతవరకు హెచ్చిందంటే .. అతని పునర్దర్శనం కోసం ఎదురు తెన్నులు చూసింది. ఆ తరవాత వాళ్లిద్దరూ తరుచు కలుసుకునేవారు- అప్రయత్నంగా మాత్రం కాదు. కొన్నాళ్లు పోయాక, ఓసారి అతను తన నూతన స్వయంకృషిని ప్రప్రథమంగా ప్రదర్శించటానికి ఆమెను ఆహ్వానించేసరికి, సున్నితంగా మీటిన తీగెలా ఆమెహృదయం స్పందించింది. అంతటి కళాకారుని కృషిని సందర్శించి విమర్శించే భాగ్యం లభ్యమయినందు కామె పరమానందాన్ని పొందింది. అతని గదికి వెళ్లటానికి అంగీకరించింది. ఇరుపక్షాలవారూ సదుద్దేశంతోనే ఉన్నప్పటికీ ఆ సమాగమం మాత్రం వారిని శారీరకంగా సన్నిహితుల్ని చేసింది. స్పృహ వచ్చాక ఇందిర ఆశ్చర్యపోయింది. అనాలోచిత, ఆకస్మిక పరిణామానికి. పవిత్ర వైవాహిక సూత్రాలను అతిక్రమించాలని ఆమె ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. తప్పుచేసినట్లు తెలుసుకుంది... అయినా, తన చుట్టూ గూడు కట్టుకున్న పరువు ప్రతిష్టల నధిగమించగలిగినందుకు గర్వించింది కూడా. ఆమెలో పాపభీతి ప్రవేశించింది, అయినప్పటికీ తన సాహస కృత్యానికి సంతోషించింది. అయితే, ఈ వింతఉత్సాహమయినా కొంతసేపే. స్వతహాగా ఆమెకు అతని సహజ తత్వం విరుద్ధంగా తోచింది- అదే అతనిలోని ఆకర్షణకు ఆధారమయినప్పటికీ అతని కళాఖండాల్లో ఉద్రేకం ఉట్టిపడుతూ ఉంటుంది. అతని ప్రణయజీవితంలో కూడా ఆవేశానికి లోటులేదు. ఈ ఉద్వేగ ప్రవర్తనకి ఆమె ఆందోళన పడ్డది. అప్రయత్నంగానే- అతని హద్దులేని ఆవేశాన్ని తన భర్త చేష్టల్లోని సాత్వికతతో పోల్చుకుంది. తన భర్త అన్నేళ్ళు కాపురంచేసినా, యిప్పటికీ మొహమాట పడతాడు.

ఏదెలా ఉన్నా, ఒకసారి అగ్నిసాక్షిగా వివాహంచేసుకున్న వ్యక్తిని మోసంచేశాక, ఇక తరువాత తన స్నేహితుని సరసాలకు వశం కావటం క్రమంగా సులభమయిపోయింది. ఈ సమాగమాలు ఆమె సౌఖ్యాన్ని అధికం చెయ్యనూ లేదు- అసహ్యం కలగజెయ్యనూ లేదు. అంతకన్న అధికంగా ఆమె కోరిందేమీ లేదు. ప్రియుడిపట్ల తనకున్న బాధ్యతను నిర్వర్తిస్తున్న దంతే. ఆమెలో ప్రవేశించిన వ్యభిచారవాంఛ క్రమంగా అలవాటుగా పరిణమించింది. ఓనెల రోజుల సాన్నిహిత్యంతో ఆమె ప్రియుడు ఆమె నిత్య జీవిత కార్యక్రమంలో కలిసి పోయాడు- ఏదో వారానికోసారి బంధువులింటి కెళ్ళినట్లో- స్నేహితులను కలుసుకున్నట్లో ఉందామెకు. ఈ నూతన ప్రణయంకోసం ఆమె సక్రమమయిన తన నిత్యజీవితంలో దేనినీ వొదులుకో లేదు. మామూలు కార్యక్రమానికి మరోఅంశం కలిసిందంతే. ఇద్దరు పిల్లలున్నవాళ్లకి మరో పిల్లాడు పుట్టినట్టో, లేకపోతే ఓ కారు కొనుక్కున్నట్టో ఉన్నదంతే భూషణ్‌తో స్నేహం. కొన్నాళ్లకి అనుభవంవల్ల మామూలు దాంపత్య జీవితంలో కలిగే ఆనందాన్ని మించినదేదీ పొందలేదు.

ప్రప్రథమంగా ప్రమాదం సూచించగానే, యీ సంబంధంలోని స్వల్పమయిన విలువను ఇందిర గుర్తించగలిగింది. చిన్నప్పటినుంచీ ఇందిరను గారాబంగా, ముద్దుగా పెంచి పాడుచేశారు తల్లిదండ్రులు. ఒక్కర్తే పిల్లకదా అని కోరినవన్నీ కలుగజేసేవారు. గారాబంగా పెరగటం మూలాన్ని సున్నితంగా తయారైంది. ఏమాత్రం కష్టంకలిగినా ఆమె మనస్సు చెల్లా చెదరైపోతుంది. ప్రియుడి కోసమని తన సౌఖ్యాన్ని ఎంతమాత్రం త్యాగం చెయ్యాలనిపించ లేదామెకి.

ఆ మధ్యాహ్నమే భూషణ్ దగ్గరనుంచి జవాబు వచ్చింది. ఆవేశంతో ఆక్రోసిస్తూ వ్రాసిన ప్రణయలేఖ అది. ఆమె మనస్సు మళ్ళీ కొట్టుకుంది. ఈ రాయబారాలను అంతటితో ముగించగలదనే నమ్మకం పోయింది. అతడు స్పష్టంగా వ్యక్తంచేసిన మోహం, విరహవ్యథ ఆమెను సమ్మోహపరిచాయి. ఒక్కసారైనా ఆఖరుసారిగా తన్ను కలుసుకోవలసిందనీ, తనకు తెలియకుండా తనేమైనా ఆమెకు కష్టం కలిగించివున్నట్లయితే, తన తప్పు తెలుసుకునేందుకు అవకాశం కలిగించవలసిందనీ భూషణ్ ప్రతిమాలాడు. ఇందిరక్షి

మళ్ళీ వరదై పుట్టింది. తన భావాలను అతనికి తెలియనీయకుండా అతన్నిలా విడిపిస్తే అతని దృష్టిలో తను మరెంత అపురూపంగా అవుతాననుకుంది. ఆ అభిప్రాయాన్ని మనస్సులో పెట్టుకుని ఫలానా హోటలులో కలుసుకోమని 'భూషణ్'కి వ్రాసింది. వివాహమై అన్ని సంవత్సరాలైనా, ఆమెలో యౌవనోద్రేకం ఉప్పొంగిపోయింది. "ప్రణయం మళ్ళీ నా జీవితంలో ప్రవేశిస్తే యెంత తమాషాగా ఉంది!" అని మురిసిపోయింది. ఇందిర ఖులాసాగా ఉంది. ఆ 'ఆడమనిషి'కి విఘ్నం కలిగించగలిగింది. ఎన్నోయుగాల అనంతరం ఆమెలో అంత గాఢమైన ఉద్రేకం కలిగింది. ఆమె నరాల్లో ఉష్ణరక్తం ప్రసరించింది.... తలంటి పోసుకున్నట్లుందామెకు.

ఈ సమావేశానికి వస్త్రాల విషయంలో ప్రత్యేకంగా జాగ్రత్త వహించింది. ముదురు రంగు చీర కట్టుకుంది. జడమానేసి సిగ చుట్టుకుంది. ఈ మార్పు మూలాన్ని ఆ మనిషి తన్ను గుర్తించకుండా వుంటుందని.... ఒకవేళ దారిలో యెదురైతే, నెత్తిమీద ముసుగువేసుకోబోయి మళ్ళీ ఆ ప్రయత్నాన్ని విరమించుకుంది. ఎందుకు వేసుకోవాలి? పరువుప్రతిష్ఠలున్న గృహిణి బాహాటంగా వీధిలోకి వెళ్ళేందుకే వీల్లేదా? నిజానికి ఆమె అంతరంగంలో భయం లేనేలేదు.

ఆయినప్పటికీ, సురక్షితమయిన స్వగృహాన్ని విడిచి బయటికి వచ్చే సరికి భయం పట్టుకుంది. స్నానం చేసేముందు చన్నీళ్ళలో వేలుపెట్టి చూసి గజగజలాడినట్లు వొణికిపోయిందామె. ఆ అనుభూతి అనంతరం మళ్ళీ ఆనందం.... ఈ సాహసం సంతోషప్రదంగా వుందామెకు. నడక సాఫీగా వుంది. నడవడి దర్జాగా వుంది. ఇందిర విచారం ఒకందుకే— ఆ చిన్న హోటలు తన యింటికి సమీపంలోనే వుందని. తాపీగా హంసనడకలు నడుస్తూ వెళ్లేదేకాని, తడవుచేస్తే సమయం మించిపోతుంది.... నిర్ణయించిన గడువు సమీపించినప్పుడే తన ప్రియుడు తనకోసం వేచివుంటాడని ఆమెకు తెలుసును. అనుకున్నట్లుగానే అతను ఓ మూలగా కుర్చీలో కూర్చుని ద్వారంకేసి ఆతురతగా చూస్తున్నాడు. ఆమెను గుమ్మంలో చూసీచూడగానే ఒక్క ఉదుటున లేచి నిలబడ్డాను. అతని ఆవేశం ఇందిరకి ఆనందదాయకమూ, పరమ అసహ్యమూ కూడా. ఉద్రేకపూరితమైన అతని వాక్ప్రవాహాన్ని అరికట్టాలని గొంతు కాస్త తగ్గించుకోమంది. తను ఎంతువల్ల అతన్నికముందు

కలుసుకో దలచుకోలేదు.... అసలు కారణం చెప్పకుండా.... యిదీ... అదీ అంటూ డొంకతిరుగుడుగా చెప్పటంవల్ల అతని ఆసక్తిని మరింత అధికం చెయ్యగలిగిందంతే. అంత అకస్మాత్తుగా, అకారణంగా తెగతెంపులు చేసుకోటంవల్ల అతని వాంఛల్ని మరింత ఉత్తేజపరచటం జరిగిందని ఆమె గ్రహించి కాఠిన్యం వహించింది అతని కోరికలపట్ల. అరగంటసేపు అతనితో తీవ్రంగా వాదించి, అతని లాలసకు అవగింజంత అవకాశం ఇవ్వకుండా, భావిసమావేశాల విషయమై ప్రస్తావించకుండా అతన్ని వొదిలిపెట్టి వచ్చేసింది. ఓ వినూత్న ఉత్సాహంతో యింటికి బయలుదేరింది. ఆమెలో రగులుకున్న నిప్పురవ్వను ఏమాత్రం ఊదినా అగ్నిజ్వాలలు రేగేటట్లున్నది ఆమెపరిస్థితి. ఇంటికి వెళ్లేవారిలో తనవైపు ప్రసరించిన చూపులను భద్రంగా దాచుకుంది హృదయంలో. అదివరకెప్పుడూ పురుషుల ప్రశంసలు అంతగా చవిచూడలేదామె. నడుస్తూ నడుస్తూ దారిలో పువ్వుల దుకాణంలో వున్న నిలువుటద్దంవైపు తిరిగి ఒక్కక్షణం తన ముఖబింబాన్ని చూసుకుంది. రంగు రంగుల పువ్వుల మధ్య తన ప్రతిబింబం సౌందర్య శోభితమై వుండటం గమనించి సంతృప్తి చెందింది. చమ్మచక్కల రోజులు గడిచాక ఆమె ఎప్పుడూ యింత చలాకీగా, హాయిగా లేదు- పెళ్లయిన కొత్తరోజుల్లోనూ లేదు. తన ప్రియుడి బాహుబంధనలో కూడా లేదు. సంభ్రమంతో, సంతోషంతో ఆమె శరీరం చలించింది. ఈ మధురానుభూతిని వ్యర్థంచేసుకుని మళ్ళీ తన మామూలు సంసారం గొడవలో పడిపోవటం దుర్భరం అనిపించింది. అప్పటికే బాగా అలిసిపోయి వుండటం మూలాన్ని త్వరత్వరగా నడిచి యింటికి చేరుకుంది. వీధి గుమ్మంముందు ఓ క్షణంసేపు నిశ్చలంగా నిల్చుని తను చేసిన సాహసకృత్యాన్ని తలపుకి తెచ్చుకుని దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది.

వెనకనుంచి చీరకొంగు లాగినట్లయి, ఉలిక్కిపడి వెనక్కి తిరిగింది ఇందిర.

"ఏంటి ?..., ఏంకావాలి ? ఇలా చంపుకు తింటున్నావెందుకు ?" అహంకారంతో అడిగేసింది. ఆ వికృతాకారాన్ని చూడగానే వొళ్లు జలదరించింది. తీరా అడిగేసిన వెంటనే నాలిక కొరుక్కుంది. చేసిన తప్పును దిద్దుకోవటానికి కూడా వీల్లేకుండా తన్నుతాను బయటపెట్టుకుంది. ఈసారి

కనిపిస్తే యేమీ యెరగనట్లు ప్రవర్తించాలని ఇంతకుముందేగా తను నిశ్చయించుకున్నది! ఇకిప్పుడు లాభం లేదు. తను పూర్తిగా బయటపడి పోయింది. ఇక ఆ మనిషి యిష్టంవచ్చినట్లు చెలరేగుతుంది.

"గంటసేపటినుంచి నీకోసం కాచుకుని కూర్చున్నాను.... ఇందిరా..."

అయితే దానికి తన పేరూ ఊరూ తెలిసి పోయాయన్నమాట! ఎలా తెలిసింది ? ఇంకేముంది, అంతా చెయ్యిజారిపోయింది.

"అవును ఇందిరా, సరిగ్గా గంటవుతుంది," రెట్టించిందామనిషి కఠోరమయిన కంఠంతో.

"ఏమిటి నీక్కావల్సింది ?"

"నీకు తెలుసుగా ఇందిరా! నా కెంతబాగా తెలుసునో, నీకూ అంత స్పష్టంగా తెలుసును– నేనెందుకొచ్చానో...."

"అప్పటినుంచీ నేనతన్ని చూడందే... నీకు చెప్పానుగా... అతన్ని కలుసుకోవటానికి వెళ్లటం లేదు నేను.... ఎప్పుడూ...."

"నాదగ్గర అబద్ధాలాడి లాభం లేదు.... ఆ హోటలుకి నీకూడా నేనూ వచ్చాను. చూశావూ... నాకీమధ్య పనీపాటా లేదు. వ్యాపారం చెడింది. ఏదో కాస్త ఈ మాత్రం తీరిక వుండటం కూడా మంచిదేలే.... పిశాచుకి దానికీ పోవచ్చును గొప్పవానిలాగ!" ఆ మనిషి వెటకారంమాటలు బాణాల్లాగ గుచ్చుకున్నాయి ఇందిర హృదయానికి. ఆ మనిషిలోని కాఠిన్యం, మోటు తనం ఇందిరని సులభంగా లొంగదీసినై. మళ్ళీ యేదో అవ్యక్తమైన భయం ఆమెను ఆవహించింది. ఒకవేళ ఇదికనక అరిచిందంటే లోపల నౌకర్లందరికీ వినిపిస్తుందేమో? తన భర్త అటువైపు కనక వస్తే? కంగారుగా చేతిసంచీ లోంచి పర్సుతీసి అందులో గలగల్లాడుతున్న చిల్లరంతా ఆ మనిషి చేతులో గుమ్మరించింది. చిల్లర పెట్టుకుని గుప్పిట మూసేబదులు అరిచెయ్యి తెరిచే వుంచింది దుష్టపక్షి రెక్కలాగ.

"ఆ పర్సు కూడా నాకిచ్చేద్దూ.... చిల్లరంతా యెక్కడన్నా జారి పోతుంది...." అంది నోరంతా తెరిచి వెకిలినవ్వు నవ్వుతూ.

తన్ను పీడిస్తున్న ఆ పిశాచివైపు ఇందిర తీక్షణంగా చూసింది. అసహ్యంతో చీదరించుకుంది. గతాన్ని వీలైనంత త్వరలో విస్మరించాలి. దాని వెక్కిరింపు చూపుల్ని తప్పించుకోవాలని ముఖం పక్కకి తిప్పుతుని,

తన పర్సుని భయంకరంగా విస్తరించుకున్న దాని అరిచేతిలో పారేసి, ఒక్క ఉదుటున లోపలికిపోయి తలుపుగడియ పెట్టుకుని మేడ మీాదికి పరుగెత్తింది.

మూర్తి యింకా యింటికి రాలేదు. ఆమెకు విశ్రాంతి తీసుకునేందుకు అవకాశం లభించింది. పక్కమీాద వాలిపోయింది. మొదలు నరికేసిన చెట్టులా అచేతనంగా పడివుంది. అయినా సావిట్లోంచి భర్త గొంతు సూటిగా వినిపించింది. వెంటనే లేచి యంత్రంలా నడిచి వెళ్ళింది– వంటింటివైపు. ఆమెలోని ఉత్సాహమంతా నశించింది.

దమయంతి రాకపోకలు తరుచు జరుగుతున్నాయి. ఏరోజు కారోజు ఇందిరను పట్టుకుని వెంటాడుతోంది. జరిగిన ప్రతిసంఘటననీ తలుచు కుంటోంది ఇంటిపని తీరిక దొరికినప్పుడల్లా. తన ఊరూ పేరూ– ఆ వివరాలన్నీ దానికెలా తెలిశాయి? ఒకటి మాత్రం నిశ్చయం– దాని ప్రథమ ప్రయత్నమే సులభంగా ఫలించటంవల్ల దానికి మరింత ప్రోద్బలం కలిగింది. ఒకరోజా, రెండురోజులా– ఏళ్లతరబడి యీ దోపిడీబాధను తను భరించవల సిందేనా? ఆమెకు దారితెన్నూ తోచలేదు. భర్త యెంత సంపాదనపరుడైతే మాత్రం, తనకి పుట్టింటివారిచ్చిన సొమ్ము వుంటేమాత్రం, ఎన్నాళ్లు తీర్చగలదు దాని అంతులేని ధనదాహం?– తన భర్తను అప్పుడిగా చేసు కుంటే తప్ప! తన భర్త కొచ్చే కేసులనేకం తెలుసు తనకు. ఇటువంటి దొంగల్ని వాళ్లడిగినంతా ఇచ్చినప్పటికీ నమ్మటానికి వీల్లేదు. ఎప్పటికప్పుడు వాళ్లు బెదిరించి డబ్బు లాగుతూనే వుంటారు. మహా అయితే, ఓ నెల్లాళ్లపాటు ఊరుకుంటారేమో, అంతే.... మళ్ళీ మామూలు వ్యవహారం సాగిస్తారు. ఒక వేళ ఆ శకునపక్షుల్ని యెదిరించాలని చూస్తే, అవమానం, తలవంపులూ తప్పవు. అటువంటి దొంగల్ని సంతృప్తిపరచటం యెంతదుర్లభమో, వాళ్ల నెదిరించినందువల్ల వచ్చే ఫలితాన్ని అనుభవించటం అంతకు మూడింతలు దుర్భరం.

ఏంజరుగుతుందో? ఈ ప్రశ్నతో ఇందిర రోజు రోజంతా సతమతమైంది. ఏనాడో ఒకనాడు తన భర్తకి ఉత్తరం వస్తుందనీ అది చదువుకున్నాక ఆయన కనుబొమ్మలు ముడివడి ముఖం పాలిపోతుందనీ.... ఆ తరవాత తన చెయ్యి పట్టి లాగి నిలదీసి అడుగుతారనీ.... ఊఁ.... ఆ తరవాత? ఇంకా

యేంచేస్తారు ? ఆమె అంతకన్న యెక్కువగా ఊహించ లేకపోయింది. ఆమెకేం తెలియదు. ఆమె ఊహలన్నీ బుద్బుదాలకు మల్లే క్షణంలో విచ్ఛిన్నమవుతున్నాయి. ఆలోచించి ఆలోచించి ఆఖరుకి అనుకుంది తన భర్త స్వభావం గురించి తనకున్న జ్ఞానం యెంత స్వల్పమో.... పరిస్థితులాయనమీద ఎట్టి ప్రభావాన్ని కలిగించగలవో తను ఊహించలేకపోతున్నది. ఆమెకు తల్లిదండ్రులే సంబంధం కుదిర్చారు. ఆమె కాదనలేదు. ఎనిమిదేళ్ళ సంసారం చేశాక ఇప్పుడు జరిగిన దానికి విచారించవలసిన అగత్యం కనిపించలేదామెకు. ఇన్నాళ్ళూ యెట్టి ఒడుదుడుకులూ లేకుండా హాయిగా గడిచింది. ఇల్లూ వాకిలీ, ఇద్దరు పిల్లలూ అన్ని విధాలా అనుకూల దాంపత్యం.... ఇంతాచేసి చివరికి కొన్ని సందర్భాల్లో తన భర్త వివిధంగా ప్రవర్తించేదీ తను గ్రహించుకోలేక, పరాజయాన్ని పొందినట్లు భావించింది. ప్రప్రథమంగా, ఆమె తన భర్త ప్రవర్తన, ఆయన స్వభావంలోని ముఖ్య లక్షణాలనూ పరిశీలించసాగింది. తమ సంసారంలో సంభవించిన సంఘటనలను గుర్తుకు తెచ్చుకుంది– ఆయన స్వభావాన్ని గ్రహించేందుకు. లోతుకి పోయినకొద్దీ భయం ఎక్కువవుతున్నది....

అయన పేపరు చదువుతూ కూర్చున్నాడు– విద్యుద్దీపం వెలుగులో ఆయన ముఖం ప్రకాశిస్తున్నది. ఎవరో అపరిచిత వ్యక్తిని చూస్తున్నట్లు తోచిందామెకు. విశాలంగా వొత్తుగా వున్న ఆయన కనుబొమ్మలు ఆయన మనశ్శక్తిని సూచిస్తున్నాయి ... నోరు మరీ బిగువుగా ఉన్నట్టుంది– గాంభీర్యాన్నీ అధికారాన్నీ ప్రదర్శిస్తున్నది. ఆ పురుషలక్షణాల్లోనూ, ఆ కండలు తిరిగిన అవయవాల్లోనూ అందాన్ని చూసి ఆమె ఆశ్చర్యపోయింది. ఆయన కళ్ళల్లోకి చూడాలనుకున్నది కానీ, అవి క్రిందనున్న పుస్తకాన్ని చూస్తున్నాయి. మిగిలిన అవయవాలకన్న ఆయన కళ్ళల్లోనే యెక్కువ కనిపించి వుండేదనుకుంది. అవి ఆయన నిజస్వభావాన్ని మరుగుపరిచి వుంటాయి. ఆయన విగ్రహాన్ని విస్మయంతో తదేకంగా చూసింది. తను చేసిన పాడుపనికి తన్ను క్షమిస్తారా ?.... శిక్షిస్తారా ?... ఆయన అపరిచితుడు.... ఆ నిండువిగ్రహం ఆమెను కలతపెట్టింది....అయినా అందమైయిన మూర్తి.... ఇన్నేళ్ళకి యీనాడు గుర్తించ గలిగినందుకు సంతోషంగా

గర్వించింది.... హఠాత్తుగా ఆయన తల పైకెత్తాడు ... ఇందిర తల వొంచుకుంది వెంటనే- తన వెర్రిచూపు తన్ను బయటపెట్టకుండా.

మూడు రోజులపాటు గుమ్మం కదల్లేదు. ఆమె ప్రవర్తనలోని మార్పును గుర్తించి నౌకర్లు విస్తుబోయారు.... పిల్లలు కూడా.... ముఖ్యంగా పెద్దది వెంటనే గుర్తించింది, తల్లి ఈ మధ్య అదోలావుండటం...అడిగేసింది కూడా ఏంచేతనని. వంటమనిషి అడిగినవాళ్లతోనూ అడగనివాళ్లతోనూ కూడా తనకు తోచినట్లు చెబుతోంది. విశేషమేమీలేదు, అంతా మామూలుగానే ఉందన్నట్లు సహజంగానూ, సంతోషంగానూ ఉండటానికి ఇందిర శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తోంది. గృహకృత్యాల్లో మనస్సు లగ్నం చెయ్యటానికి యత్నించినా, నౌకర్లకు అంతరాయం కలిగించటం, వారి అనుమానానికి గురికావడం జరుగుతోంది. ఏదో ఓ గదిలో కూర్చుని కుట్టుకోవటమో, చదువుకోవటమో చెయ్యటానికి బదులు మనస్సులో ఆందోళనవల్ల అటూ యిటూ తచ్చాడుతోంది. వీధితలుపు చప్పుడైనా, టెలిఫోన్ గణగణమన్నా కంగారుపడి బెదిరిపోతోంది. ప్రశాంతమయిన ఆమె జీవనం అల్లకల్లోలమైంది. ఈ ఛండాలంనుంచి విముక్తిచెందే మార్గం తోచక, భవిష్యత్తు కంటకప్రాయంగా కనిపిస్తూందామెకు. ఈ మూడు రోజుల నిర్బంధమూ, గడచిన యెనిమిది సంవత్సరాల వైవాహిక జీవితంకన్న భారంగా తోచింది.

ఆ మూడోనాటి సాయంకాలం ఎందుకో గుర్తుకొచ్చింది- ఫలానా వాళ్ళింటికి వెళ్లాలన్న సంగతి. వెళ్లకపోతే మర్యాదగా వుండదు. మరీ మరీ చెప్పారు కూడా ఆ దంపతులు. అదీకాకుండా తను పూర్తిగా మునిగిపోకుండా వుండాలంటే, తనచుట్టూ ఆవరిస్తున్న భయాన్ని ఛేదించేందుకు యత్నించాలి. తను మామూలుగా ఉండాలంటే మృత్యుభీతి కలిగించే యేకాంతాన్ని వొదిలి, కాస్సేపు నలుగురితో కలిసి కులాసాగా కాలక్షేపం చెయ్యటం అవసరం- అనుకుంది. అదైనా, తన యింట్లోకన్న ఎవరైనా స్నేహితులిళ్లకు వెడితేనే బాగుంటుంది.

భయంతో గుండె ఝల్లుమంది వీధిగుమ్మం దాటుతూంటే. ఆ మనిషి పొంచి చూడటం లేదుకదా ? భర్త చెయ్యిపట్టుకుని కళ్లు మూసుకుని ఎలాగో నాలుగడుగులు నడిచివెళ్ళి కారులో చతికిలబడింది. కారు వేగంగా పోతూంటే, ఆమెను పట్టుకున్న భయాలను క్రమంగా వొదిలించుకోగలిగింది.

ఆ స్నేహితులింటికి వెళ్ళగానే క్షేమంగా ఉన్నట్టూ, ఆమెకో విధమైన రక్షణ కలిగినట్టూ తోచింది. ఓ గంటసేపటివరకూ మామూలుగా రులాసాగా హాయిగా ఉండగలిగింది. అప్పుడే విడుదలైన ఖైదీలాగ స్వేచ్ఛతో కూడిన ఆనందాన్ని అనుభవించింది. తన్ను పీడించే వాళ్లెవరూ లేరిక్కడ. ఏ విషసర్పమూ తన్ను వెంటాడలేదు ఈ నాలుగు గోడలమధ్య. ఇక్కడున్న వాళ్లంతా తన్ను ప్రేమించి గౌరవించేవాళ్లే. అంతా అందమయిన దుస్తులు, ఆభరణాలు ధరించిన గౌరవ కుటుంబీకులే.... వాళ్లెప్పుడూ జీవితాన్ని సుఖ ప్రదంగా చేసుకుంటారు, సంతోషంగా వుంటారు. ఇందిర కూడా వారి ఆనందంలో, ఆహ్లాదంలో భాగం పంచుకుంది. తన భర్త పక్కసి తను కూర్చున్నప్పుడు అందరూ తనవైపే దిగ్భ్రమతో చూస్తున్నారు ... తన సౌందర్యాన్ని ప్రశంసిస్తూ. ఈ భావన ఆమెలో మరింత ఉత్తేజాన్ని కలిగించింది.

రేడియోలోంచి హృదయరంజకంగా సంగీతం వినవస్తున్నది.... రగులుతున్న గుండెల్లో అమృతం చిలికిస్తున్నది. ఆ సంగీతంలో ఆమె లీనమైపోయింది. తనకు తెలియకుండానే గానం చెయ్యటం ఆరంభించింది. పరవశత్వంతో పాడుతోంది సోఫాలో జార్లబడి కళ్లుమూసుకుని. అంతా ఆశ్చర్యంగా వింటున్నారు. ఆమె అంతకుముందెప్పుడూ అందరియెదుటా అంత ధైర్యంగా పాడి యెరుగదు. ఎంతో బలవంతంమీద ఎప్పుడైనా పేరంటంలో పాడుతూ వుంటుంది- అదైనా యేదో మంగళహారతి భావగీతాన్ని బిగ్గరగా పాడటం యిదే. పాట పూర్తికాగానే అంతా చప్పట్లుకొట్టారు. ఆమెకు హఠాత్తుగా మెలుకు వచ్చినట్లయింది. కారణం అర్థంకాక తను కూడా పక పక నవ్వుతూ చప్పట్లు కొట్టింది.

"ఏమిటిది ఇందిరా ?"

అంతవరకూ ఆనందంతో ఉత్సాహంతో కాంతి భరితమయిన ఆమె కళ్లల్లో యిప్పుడేదో భీతి !

"నాకూ తెలియదండీ...."అంది అయోమయంగా ఆయనవైపుచూస్తూ. ఆయన చూపులు వాడిగా ఉన్నాయి... తట్టుకోలేక పోయింది ఆబాధ.... గట్టిగా ఏడవాలనిపించిందామెకు....

"నువ్వు చాలా మారిపోయావు" మెల్లిగా అన్నాడాయన కాస్సేపాగి ఆయన మాటల్లో ఆశ్చర్యం ధ్వనించింది. కాని, ఏభావంతో ఆ మాటలన్నారో అడిగేధైర్యం లేదామెకు. మళ్ళీ మాట్లాడకుండా ఆయన అక్కడినుంచి లేచాడు. ఆ విశాలమయిన భుజాలు, పొడుగాటి మెడ చూసి కంపించింది. "హంతకుడు" అనే భావన ఆమె మెదడులో మెదిలింది. తనమీద తనకే అధికారం లేదు.... తన భర్త.... యెంత భయంకరంగా... బలిష్ఠంగా... ప్రమాదంగా...

సంగీతం వినిపిస్తూనే వున్నది.... అంతా మళ్ళీ పాడమన్నారు... ఇందిర ఇంక పాడేస్థితిలో లేదు ... ఆ సంగీతాన్ని విని ఆనందించే స్థితిలో కూడా లేదు.... లేచింది .. కాళ్లు వొణుకుతున్నాయి.... భర్త... అదిగో, ఆ కిటికీదగ్గర నుంచుని తనవైపే తీక్షణంగా చూస్తున్నాడు.... ఆయనకేంవాకాలి? ఆయనికి తెలిసిపోయిందా ? పమిట రెండవ భుజంమీంచి తీసి బాగా కప్పు కుంది తన వక్షస్థలాన్ని ఆయన వీక్షణాలనుంచి దాచుకునేందుకు. ఆయన మౌనాన్ని ఆమె భరించలేకపోయింది.

"వెడదామా ?" ఆదుర్దాగా అడిగింది. "పద". ఆయనగొంతు కఠినంగా, అనురాగ రహితంగా ఉంది. ఆయన ముందు నడిచాడు... వెనకాలే పిల్లిలా బయలుదేరిందామె...... మళ్ళీ ఆయన భీకరమయిన బాహువులు, కఠినమైన కంఠం గమనించి వొణికిపోయింది. మౌనంగా కారులో కూర్చుని ఆయనతో బాటు యింటికి వెళ్ళింది హడలిపోతూ. అన్ని వైపులనుంచీ ప్రమాదం భయపెడుతోందామెను...

ఆ రాత్రి ఆమెకొక పీడకల వొచ్చింది. విచిత్రమైన వాద్యసంగీతం వినవస్తోంది. విశాలమయిన భవనంలో ఒక భాగం... దేదీప్యమానంగా ప్రకాశిస్తున్న విద్యుద్దీపాలతో నిండినగది.... ఆమె అటువైపు వెళ్ళింది... రకరకాలమంది.... రంగురంగుల దుస్తులు... ఒక యువకుడు ఆమెను సమీపించాడు.... పరిచయమున్న ముఖంలాగానే కనిపించింది, అయినా ఆనవాలు పట్టలేకపోయింది ... అతడామెను దగ్గరకి చేర్చుకున్నాడు... ఇద్దరూ కలిసి నాట్యంచేశారు ... ఆమెకు హాయిగా వుంది... ఆ సంగీతానికి ఆమెపాదాలు తేలిపోతున్నాయి.... ఆ నున్నటి మెరిసే గచ్చుమీద వత్తిలా

ఎగురుతోంది.... ఇద్దరూ కలిసి నాట్యంచేస్తూనే ఖోలెడు గదులు దాటి పోయారు.... పైనుంచి వ్రేలాడుతున్న దీపాలు ఆకాశంలో మెరిసే నక్షత్రాల్లా ఉన్నాయి.... ఆమె చిరునవ్వు సొగసు వెయ్యిఅద్దాలనుంచి ప్రతిబింబించటం ఆమె కనుగొన్నది.... నాట్యంలో క్రమక్రమంగా ఉద్వేగం హెచ్చుతున్నది.... సంగీతం మధుర తరమవుతున్నది... ఆ యువకుడామెను క్రమక్రమంగా దరికి చేర్చుకోవటం, వస్త్రవిహీనమైన ఆమె హస్తాలను స్పృశించటం ఆమెకు ఆనందదాయకంగా ఉంది. అతని కళ్లల్లో ఆమె గతాన్ని శోధించింది.... అతడామెకు గుర్తుకొచ్చాడు.... తను చిన్నతనంలో దూరంనుంచే ఆరాధించిన ఒక కళాకారుడు.... అతడి నామధేయాన్ని ఉచ్చరించబోతూండగా ఆమె అధరాలను తన అధరాలతో అణచివేశాడు. వారి దేహాలు ఏకమై ప్రేమ ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోతున్నాయి....గోడలు ప్రవాహంలో తేలిపోతున్నాయి.... వాటికి పైన కప్పువంటిదేమీ ఉన్నట్టు ఆమెకు గుర్తులేదు. కాలచక్రం ఆగిపోయినట్లుంది.... ఆమె బాల్యావస్థలో వున్నట్లు కేరింతలు కొడుతున్నది.... ఆమె పాదాలు భూమిపైన ఆనటం లేదు... సరిగ్గా అప్పుడే ఎవరో వీపుమీద తట్టారు.... ఆమె ఆగిపోయింది... సంగీతం ఆగిపోయింది... దీపాలు ఆరిపోయినై... చీకటిగోడలు ఆమెను ఆవరించాయి... అందరూ అంతర్ధాన మొందారు.... "నావాణ్ని నాకిచ్చెయ్యి.. దొంగముండా" అంటూ అరచింది ఒక ఆడది.... మంచులాంటి చేతులతో ఆమె సున్నితహస్తాలను పట్టుకుంది.... ఆ మనిషితో పోరాడేందుకు ఆమె శక్తినంతా కూడగట్టు కుంటున్నది ... ఇద్దరూ యుద్ధంచేశారు... కాని ఆ మనిషి చాలా దృఢంగా ఉంది.... ఆమె కంఠహారాన్ని పట్టుకు లాగేసింది... ఆమె రవికను చింపేసింది.... ఆమె వక్షస్థలం నగ్నంగా మిగిలిపోయింది.... ఆ వెంటనే గదినిండా దీపాలు వెలిగాయి.... మనుషులు లెక్కలేకుండా పోగై ఆమెను తదేకంగా చూస్తున్నారు ... ఆ మనిషి గట్టిగా పొలికేకలుపెట్టింది... "ఇది దొంగముండ.... పిశాచి.... నా ప్రియుణ్ని తన వశం చేసుకుంటోంది.... మాయలమారి...." అంటూ, ఇందిరకి ఎక్కడ తలదాచుకోవాలో, ఎక్కడ చేతకాలో అర్థంకాలేదు.... అంతా ఆమెచుట్టూ మూగుతున్నారు... ఆమె నగ్నశరీరాన్ని స్పృశించటానికి యత్నిస్తున్నారు... ఆశ్రయంకోసం ఆమె అన్నిదిక్కులా చూసింది.... గుమ్మందగ్గర తలుపుసీడలో తన భర్త నుంచుని

వుండటం చూసింది.... ఆయన మౌనంగా స్థిరంగా ఉన్నాడు... కుడిచేతిని నడుమువెనక పెట్టుకున్నాడు... హడిలిపోయి గావుకేకపెట్టి గదినుంచి గదికి పరుగుపెట్టడం ప్రారంభించింది.... ఆమెను అక్కడున్న జనం వెంట తరుముతున్నది... పరుగెడుతూంటే ఆమె వొంటినున్న దుస్తులు జారి క్రింద పడిపోయినై... ఒకటి రెండు పీలికలు మిగిలితే మానాన్ని కప్పుకునేందుకుప యోగించుకుంది... ధన్నుమని ఒక పెద్దతలుపు తెరుచుకుని ఎదురుగా కనిపించిన మెట్లు రివ్వున దిగిపోయింది... ఇక బ్రతికింది.... అబ్బే...లేదు... లేదు.... మెట్లక్రింద ఆ రాక్షసి గోనుగుడ్డల్లాంటి దుస్తులు ధరించి మోటు చేతులు రెండూ చాచుకుని నిలబడివుంది. ఆమె ఒక ప్రక్కకి గబుక్కున గెంతి ఒక్కఊపున పరుగులంకించుకుంది గుర్రంలా... ఆమె అడుగుజాడల ననుసరించే వస్తున్నదామనిషి కూడా... వీధులవెంబడి ఆ వేట సాగుతూనే వున్నది ... ఆ మనిషి కిర్రుచెప్పుల చప్పుడు ఆమెకు వినిపిస్తూనే వుంది... అడ్డదోవలంటపడి, క్రిందా మీదాపడుతూ, చివరికి ఎలాగో యిల్లుచేరుకుంది... తీరా గుమ్మంలో అడుగుపెట్టేసరికి ఎదురుగా భర్త!... చేతిలో కత్తి... నిప్పులుచెరిగే చూపులు...

''ఎక్కడికెళ్లావ్ ?'' ఆయన ప్రశ్నించాడు. ''ఎక్కడికీ లేదు'' అని తను నసగటం ఆమెకు వినిపించింది. ఆ సమాధానం విని ఆయన వికటాట్టహాసం చేశాడు. ఆ 'మనిషి' గొంతుకూడా వినిపించింది– ''నేను చూశాను.. నాకు తెలుసు'' అంటూ మూర్తి కత్తి పైకెత్తాడు... ''రక్షించండి... రక్షించండి''... అంటూ అరిచింది ఇందిర.

ఇందిర కళ్లుతెరిచింది... ఎదురుగా భర్త... అయోమయంగా చూస్తున్నాడు ఆమెవైపు. దీపం వెలిగించివుంది. తను ఇంట్లోనే ఉందన్న మాట... అయితే యిదంతా కల... తనేదో జబ్బుమనిషి అయినట్టు తన పక్క మీద కాళ్లవైపు ఎందుకు కూర్చున్నారు ? దీపం యెవరు వెలిగించారు ? ఎందుకాయన చలనంలేకుండా మౌనంగా కూర్చున్నారు ? ఆమెకు భయమే సింది. ఆయన చేతివైపు చూసింది. అందులో కత్తిలేదు. మెల్లిగా ఆమె మెదడులోంచి మత్తు వొదిలిపోసాగింది... కల .. కలలో యెందుకో భయపడి కేకలు పెట్టివుంటుందంతే... ఎందుకాయన తనవైపు అంత తీక్షణంగా చూస్తున్నారు ?

ఆమె నవ్వేందుకు ప్రయత్నించింది.

"ఏమిటండీ అంత కంగారుపడిపోతారు ? ఏదో పీడకల వచ్చింది... అంతే..."

"నిద్రలో బాగా కేకలుపెట్టావు...నా గదిలోకి కూడా వినిపించాయి.."

"నేనేమని కేకలుపెట్టి వుంటాను ? ఆయన కెంతవరకూ తెలిసిపోయిందో ?" అని మనసులో అనుకుంది. ఆయన కళ్లల్లోకి సూటిగా చూడటానికి ఇందిరకి ధైర్యం చాల్లేదు. ఆయన మౌనంగానే కూర్చున్నాడు కొంతసేపు ఆమెవైపు తదేకంగా చూస్తూ- చిరునవ్వైనా నవ్వకుండా.

"ఏమయింది ఇందిరా, ఏమిటిదంతా ?.. ఏదో-ఉంది... నాకు బాగా తెలుసు... నాలుగైదు రోజులనుంచి నీ మనస్సు మనస్సులో లేదు... జ్వరం తగులుతోందేమో కూడా. . నీలో ఉద్రేకం హెచ్చిపోయింది .. స్థిరంలేదు... నిద్రలో రక్షించమని కేకలు. ."

మళ్ళీ నవ్వుతూ ఆ విషయాన్ని తేలిగ్గా · తేల్చిపారెయ్యాలని ప్రయత్నించింది.

"అంతా వొట్టిది... నువ్వు నాదగ్గరేమీ దాచద్దు... నీ మనస్సులో యేమయినా ఉందా ?... ఏదైనా బాధకలిగించే విషయంగాని ? ఇంట్లో అంతా గమనించారు నీలో వొచ్చినమార్పు.., నన్ను నమ్ము ఇందూ..."

ఆయన ఆమె దగ్గరగా జరిగాడు. ఆయన హస్తం ఆమె శిరస్సును ఆప్యాయంగా నిమిరింది. ఆయన నేత్రాలు మాత్రం యేదో విచిత్రమైన వెలుగుతో ప్రకాశిస్తున్నాయి. ఆయన విశాలవక్షాన్ని ఆనుకుని, మనస్సువిప్పి తన బాధలన్నీ చెప్పుకోవాలనిపించిందామెకు.. యిప్పుడే.. తను బాధపడుతున్నదని ఆయన గ్రహించిన తక్షణమే...

కాని... ఆ విద్యుద్దీపం తన కాంతిని కర్కశంగా ప్రసరింపజేస్తూ ఆమె ముఖాన్ని ప్రస్ఫుటంచేసింది... అవమానంతో కృంగిపోయింది.

మళ్ళీ నవ్వు తెచ్చిపెట్టుకుంటూ "అబ్బే... ఏంలేదండీ" అంది. ఆమె శరీరమంతా జలదరించింది... "యేదో వెర్రిభయం కలిగింది... అదే పోతుంది...."

ఆమెను కౌగలించటానికి సంసిద్ధమవుతున్న ఆయన హస్తాలు యథా స్థానంలో ఉండిపోయాయి. ఆయన ముఖం వివర్ణమైంది. కనుబొమ్మలు చిట్లించి ... లేచి నుంచున్నాడు.

''ఎందువల్లనోగాని . ఈ మధ్య నువ్వేదో బాధపడుతూన్నట్టూ, రెండు మూడు రోజులనుంచి నాకేదో చెబుదామనుకుంటున్నట్టూ తోచిందినాకు.... అది నీకూ నాకు సంబంధించిన సంగతి.... కేవలం నీకు నాకూ.... ఇప్పుడు మనం ఏకాంతంగా ఉన్నాం కదా.... ఇందూ''....

ఆయన తీక్షణ వీక్షణానికి కట్టుబడిపోయినట్టు నిశ్చలంగా కూర్చుంది. ''నన్ను క్షమించండి'' ఆ రెండు చిన్నమాటలూ అనేస్తే యెంతహాయిగా వుంటుంది! అంతా సర్దుకుపోతుంది ... ఇంకేమీ ప్రశ్నించడాయన.... కానీ.... అదే ... ఆ విద్యుద్దీపానికెంత నిర్దయ! అంధకారంలో అయితే అంతా చెప్పుకోగల ననిపించింది.... ఆ రాక్షసదీపం తన శక్తిని పీల్చేస్తున్నది....

''అయితే నువ్వు చెప్పదలుచుకున్నదేఁవీ లేదన్నమాట ..విఁవీలేదా?'' మెల్లిగా, మృదువుగా అడిగాడాయన. ఆయనతో తన కష్టాలు చెప్పుకోవాలనే వున్నది... కానీ... అదే.... ఆ.... ఆత్మవిధ్వంసక కాంతి....

హేళనగా నవ్వుతూ ''ఇంతకీ మీరనేదేఁవిటి ?'' అంది. ఆమె సాధించిన కృత్రిమ మందహాసం ఆమెకే వికృతంగా తోచింది. ''ఏదో కలత నిద్రచెందినంత మాత్రాన నేనోవోరహస్యాలు దాచుకుంటున్నానంటారేఁవిటి? కొంపదీసి నాకోప్రియుడున్నాడని కూడా అనుమానించటం లేదుకదా ?''

అనుకోకుండా తన నోటమ్మట వచ్చిన యీ డొంకతిరుగుడు మాటలకి తనే నిర్ఘాంతపోయింది ... ముఖం పక్కకి తిప్పేసుకుంది.

''సరే.... మంచిది, నిద్రపో'' అన్నాడాయన ముక్తసరిగా. ఆయన కంఠంలో కాఠిన్యం తప్ప కరుణలేదు.... బెదిరిస్తూన్నట్లుగా వుంది.

దీపం ఆరిపేశాడు. గుమ్మంలో ఆయన నీడను చూసింది ఇందిర.... నిశ్శబ్దంగా నిష్క్రమించాడాయన. పెనుభూతంలా తలుపు మూసేశాడు.... ఎవరో తన్ను శవపేటికలో బంధిస్తూన్నట్లనిపించిందామెకు.... ప్రపంచం గతించింది... ఆమెశరీరం చేష్టలుడిగింది– వడివడిగా కొట్టుకుంటున్న గుండె తప్ప... బాధ...బాధ...బాధ...బాధ... నాడిలో వినిపిస్తోంది..

మర్నాడు మధ్యాహ్నం భోజనానికి భర్త, పిల్లలతోబాటు కూర్చుంది. పిల్లలిద్దరూ అప్పటివరకూ యేదో తగువుపెట్టుకుని అప్పుడే శాంతించారు... పనిమనిషి ఒక ఉత్తరం పట్టుకొచ్చింది.

"మీకోసమేనమ్మా ... తెచ్చినవాడు వీధిలో నుంచున్నాడు" అంది లచ్చి.

ఇందిర కవరు చింపి ఉత్తరం చదువుతూంటే ఆమె ముఖం కంద గడ్డలా అయిపోయింది. అందులో ఉన్న సందేశం సంగ్రహంగా ఉంది. "ఇది పట్టుకొచ్చినవాడికి వందరూపాయలియ్యి". దానిమీద తారీఖుగాని సంతకంగాని లేదు. దస్తూరీ పట్టిపట్టి వ్రాసినట్లు స్పష్టంగా తెలుస్తోంది.

ఇందిర గబగబా తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది- డబ్బు తీసుకురావటానికి. బీరువాతాళాలెక్కడో పెట్టేసినట్టుంది- వాటికోసం, అలమార్లూ, కిటికీలూ, బల్లలూ, సొరుగులూ, అన్నీ ఆదరాబాదరాగా వెతికింది. చివరికెలాగో దొరికింది. వణికిపోతున్న చేతులతోనే కొత్త నోట్లకట్ట కవరులోపెట్టి, దాన్ని స్వయంగానే వెళ్ళి ఆ వచ్చినవాడికిచ్చేసింది. ఆ పనులన్నీ ఎక్కడా సంకోచమన్నది లేకుండా, గారడీ ప్రభావంవల్ల చేస్తున్నట్లుగా చకచకా చేసేసింది. మళ్ళీ వచ్చి భోజనంముందు కూర్చోవటానికి రెండునిమిషాలు కూడా పట్టలేదు.

వచ్చి తన స్థానంలో కూర్చుంది. ఇంట్లో అందరూ దుర్భేద్యమయిన మౌనం వహించారు. ఆమెవైపు రెప్పవాల్చకుండా చూస్తున్నారు. ఆ వికార పరిస్థితిని తప్పించేందుకు ఏదైనా నవ్వొచ్చేవిషయం మాట్లాడాలనుకుంటూండగా చటుక్కున తన కంచం పక్కన తెరిచిపడివున్న ఉత్తరం కనిపించి కొయ్యబారిపోయింది. గబుక్కున చేతిలోకి తీసుకుని మెల్లిగా నలిపేసి గుప్పెట్లో పెట్టుకుంది. తల పైకెత్తి భర్తవైపు చూసింది, ఆయన ఆమెవైపు క్రోధంతో, అసహ్యంతో హింసాత్మకంగా చూస్తున్నాడు... ఆయన ముఖంలో అటువంటి వైఖరిని అంతకుముందెప్పుడూ ఆమె గమనించలేదు. బాకు గుండెల్లో పొడుచుకున్నట్లు బాధపడింది. ఆపోటు తానెలా భరించగలదు ? క్రితం రాత్రి ఆ స్నేహితులింట్లో కిటికీదగ్గర మంఛమని సరిగ్గా యిలాగే బాకుచూపు.... రాత్రికలలో ఆయన పట్టుకున్న బాకులాంటి చూపు చూశాడు...

ప్రసక్తి మార్చాలని వ్యర్థప్రయత్నం చేసింది. ఎప్పటివో ఓసంగతి గుర్తుకొచ్చిందామెకు.

ఆయనే చెప్పాడొకసారి. ఒక కేసులో ముద్దాయితరఫున వాదిస్తున్నాడు. అక్కడున్న న్యాయాధికారి సాధారణంగా పెడసరంగా జవాబులు చెప్పే సాక్షులవిషయంలో ఒక ప్రత్యేక పద్ధతిని అవలంబిస్తాడు. దూరంగావున్న వస్తువులపైన చూపు అనదస్నట్లుగా తన ముందున్న బల్లమీది కాగితాల్లోకి తల దూర్చి, అసలుప్రశ్న వెయ్యవలసిన క్షణంలో హఠాత్తుగా కళ్లుపైకెత్తి నేరస్థుని కళ్లల్లోకి సూటిగా బాకుచూపు చూస్తాడు. దాంతో ఆ నేరస్థుడు కంగారు పడిపోతాడు. అతడు అంతవరకూ చక్కగా అల్లిపెట్టుకున్న అబద్ధాలన్నీ చెల్లాచెదరైపోతాయి. ఇప్పుడదే సూత్రాన్ని తన భర్తకూడా తనపైన ప్రయోగించటం లేదుకదా !

ఆయన ఉద్యోగనిర్వహణలో మనస్తత్వాన్ని అసాధారణమయిన శ్రద్ధతో పరిశీలిస్తాడు. నేరాన్ని పరిశోధించటం, అందుకు తోడ్పడిన పరిస్థితులను పరిశీలించటం, నేరస్థుని పరీక్షించటం కోసం ఆయన జూదరులకన్న తెలివిగా పాచికలు వేస్తాడు. ఈ జాగిలంవేటలో ఉన్నప్పుడు ఆయన శరీరం యావత్తూ అగ్నిగుండంలా తేజోవంతమవుతుంది. ఆ సమయాన మానసికో ద్రేకంవల్ల ఆయనకు నిద్రాహారాలపైన ధ్యాసపోతుంది. అంతవరకు పరిష్కారంకాని ప్రబలసమస్యలేవో అప్పుడప్పుడాయన్ని నిద్రనుంచి హఠాత్తుగా మేల్కొల్పుతాయి. విచారణకుముందు విధివిరామంలేకుండా పొగత్రాగుతాడు. తన వాక్శక్తిని ముస్ముందు న్యాయస్థానంలో వినియోగించుకోవటానికన్నట్టు మితంగా మాట్లాడతాడు. ఒకసారి నేరవిచారణ వినాలని ఆమె న్యాయస్థానానికి వెళ్ళింది. ఆరోజున ఆయన ఫిర్యాదితరఫున వాదిస్తున్నాడు. ఆయన ఆవేశపూరిత పైశాచిక వాగ్ధోరణికీ, ఆయన కన్నులలో క్రౌర్యకాంతికీ ఆమె భయగ్రస్తురాలయి పోయింది. తిరిగి న్యాయస్థానానికి ఆమెని తీసుకుపోవడం సాధ్యంకాని పని....

ఈ సంగతులన్నీ ఆమెకి ఒక్కక్షణంలో గుర్తుకొచ్చాయి. దాంతో చెప్పదలుచుకున్న మాటలు జ్ఞాపకాల అడుగున అణగారిపోయినై. మౌనంగా కూర్చుంది. మౌనం మరీ ప్రమాదకరమని గ్రహించి కంగారు పడిపోయింది. అదృష్టవశాత్తు భోజనాలు పూర్తిఅయినై. పిల్లలు కంచాల్లోనే చేతులు

కడుక్కొని కేకలేసుకుంటూ వీధిలోకి పరుగెత్తారు. మూర్తి కూడా లేచి తల వొంచుకొని తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆమె ఒంటరిగా మిగిలింది. గుప్పిట్లో పెట్టుకున్న కాగితం ఉందని విప్పి తిరిగి చదువుకుంది. "ఇది పట్టుకొచ్చినవాడికి వందరూపాయలియ్యి". ఉక్రోషం వచ్చేసింది. గట్టిగా నలిపి నేలమీద విసిరేసింది. ఏదో తట్టింది. దాన్ని తిరిగి తీసుకొని వంటింట్లో పొయ్యిదగ్గరికెళ్ళి మంటలో పడేసింది. అది నిముషంలో నుసి అయిపోయింది. ప్రస్తుతానికి పీడ వొదిలిందికదా అని ఒక నిట్టూర్పు విడిచి అక్కణ్నుంచి కదిలింది తనగదికి పోవటానికి. ఆమె ఉద్దేశం నిష్ప్రయోజనమైంది ... గుమ్మంలో యెదురుగా భర్త! అసలే నిప్పువేడికి ఆమె ముఖం కందిపోయింది....ఇప్పుడు పట్టుబడేసరికి ముఖం మాడిపోయింది. చేసిన పని దాచడానికి కూడా వీల్లేకుండా కాయితం కాలినవాసన యింకా వేస్తూనే వుంది. మూర్తి సిగరెట్టు నోట్లోపెట్టుకొని అగ్గిపుల్ల వెలిగించాడు. ఆ స్వల్పకాంతిలో ఆయన నాసికాపుటాలు కంపించటం స్పష్టంగా చూసింది ఇందిర. అంటే, ఆయన చాలా కోపంగా ఉన్నాడని అర్థంచేసుకుంది. ఏదయినా, చూపులు మాత్రం సౌమ్యంగానే ఉన్నాయి.

"నేను మళ్ళీ వచ్చిందెందుకంటే, నీ స్వంత ఉత్తరాలు నాచేతికివ్వవవసరంలేదు ... కావాలంటే నాకు తెలియనీయకుండా నీరహస్యాలు నీదగ్గరే దాచుకోవచ్చు.... ఇది చెప్పిపోదామనే" అన్నాడాయన.

ఇందిర నోరు మెదపలేదు. తలపైకెత్తే ధైర్యంలేదు. పీల్చిన సిగరెట్టు పొగ విసురుగా వొదిలేసి మెల్లిగా అవతలికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఇందిర ఇంకేమీ ఆలోచించదలుచుకోలేదు. కాస్సేపైనా ప్రశాంతంగా ఉండాలనుకుంది. ఇంట్లో యీపనీ ఆపనీ చెయ్యటం మొదలుపెట్టింది. కానీ యిల్లూ వాకిలీ దుర్భరంగా తోచింది. ఎక్కడికన్నా బయటికి పోవాలనీ, స్నేహితులతో కాలక్షేపం చెయ్యాలనీ అనిపిస్తోంది. లేకపోతే ఈ భయంతో పిచ్చెత్తిపోతుందని ఆమెకు తెలుసు. తను చెల్లించిన వందరూపాయలతోనూ దానినోరు కొద్దిరోజులదాకా మూసుకుంటుంది. కాస్త అలా షికార్లు వెళ్లొస్తే బావుంటుందేమో ... అటునుంచి యేదైనా బజారుపని కూడా చేసుకొస్తే యింట్లోవాళ్లకి అనుమానం కలక్కుండా ఉంటుంది... యీ మధ్య తన అవకతవక ప్రవర్తన వాళ్లకి అర్థంకాక సతమతమవుతున్నారని ఆమె

స్పష్టంగా గుర్తించింది. ఇల్లు విడిచి వీధిలోకి రావటం చాలా విచిత్రంగా జరిగింది. వీధి అరుగుమీద నుంచునట్టే నుంచుని చటుక్కున కళ్లుమూసి తెరిచేటంతలో మెట్లుదిగి జనసమూహంలో కలిసిపోయింది. మధ్య మధ్య కాళ్లలో రాళ్లు గుచ్చుకున్నప్పుడు మాత్రం కాస్త సర్దుకుని తిరిగీ త్వర త్వరగా నడక సాగిస్తోంది– హడావిడిగా పనిమీద పోతున్నట్టు. ఈ రోజున ఆమె తలవొంచుకొని నడుస్తోంది ఆ భయంకరమయిన చూపు లెక్కడ కలుస్తాయోనని. ఒకవేళ ఆమెను వెన్నంటుతున్నా, ఆ విషయాన్ని తెలుసు కోవటం ఆమెకిష్టంలేదు. అయినా ఆ భావం ఆమెను వెంటాడుతూనే వున్నది. ఎవరైనా కాస్త ఢీకొంటే చాలు కొయ్యబారిపోతోంది. ప్రతిచిన్నశబ్దం దుర్భరంగా ఉంది. వెనకనుంచి వినిపించే అడుగుల సవ్వడి బాధకరంగా ఉంది. నేలమీద పడుతున్న ప్రతినీడ దుష్టశకునంలా తోస్తున్నది. యే స్నేహితులింట్లోనో, యేకారులోనో తప్ప ఆమెకింకెక్కడా క్షేమంగా వున్నట్లు లేదు.

''నమస్కారం'' అన్నాడొకాయన నవ్వుతూ. తలెత్తిచూశాక ఆమె గుండె కుదుటబడింది. ఆ ముసలాయన చాలా మంచివాడే. తమ కుటుంబానికి చిరపరిచితుడు. సాధారణంగా ఆయన్ని తప్పించుకు తిరుగుతుంది ఇందిర.... మరేంలేదు... ఆయన యేదైనా విషయంమీద మాట్లాడటం ప్రారంభిస్తే ఓపట్టున వొదలడు. ఈ సమయంలో ఆయన కబుర్లు వింటానికి ఇందిర యిష్టపడేదేగాని, దురదృష్ట వశాత్తూ ఆయన పలుకరించి వెళ్ళిపోతూంటే పరాకుగా చూస్తూ వూరుకుంది. తీరావెళ్ళిన వెంటనే అనుకుంది ఆయనవెంట వెడితే, ఆ లంచగొండి యెదురైనా దాని ఆటలు సాగకుండా ఉండేవని. ఆయన్ని పిలుద్దామని వెనక్కి తిరగబోతూంటే, దూరంనుంచి ఒకవ్యక్తి ఆమె వైపుకే హడావిడిగా వొస్తూండటం చూసి, యెవరోనని సరిగ్గా చూడకుండానే ముందుకి వడివడిగా నడిచింది. ఆ మనిషి తన వెనకాలే వొస్తున్నట్టు గ్రహించింది. తన భుజంమీద ఆ మనిషి చెయ్యివేస్తాడుతుందేమోనని వొణికి పోతున్నది. వెనకనుంచి అడుగులు దగ్గరవడుతున్నాయి... యెలా తప్పించు కోవడం ? ఆమెకాళ్లు తడబడుతున్నాయి.... నడక సాగటం లేదు.... ఇంక ఆమెకూ, ఆ మనిషికీ మధ్యదూరం అట్టేలేదు. అదుగో, ఆగొంతే ధైర్యంగా,

సరళంగా పిలిచింది: "ఇందిరా!" అరె! యిది తన్ను భయపెట్టే కంఠం కాదు. ఆమె హఠాత్తుగా వెనక్కి తిరగటంతో భూషణ్ యించుమించు ఆమెను ఢీకొనబోయాడు. ఉద్రేకంతో అతని ముఖం తెల్లబడింది. ఆమె తీక్షణంగా చూసేసరికి సిగ్గుతో యెర్రబడిపోయింది. ఆమె భుజంమీద చనువుగా చెయ్యి వెయ్యబోయాడు. కాని ఆమె రెండడుగులు వెనక్కివేసి తప్పించుకుంది. పాపం, అతని చెయ్యి అలాగే జారిపోయింది క్రిందికి. ఇన్నాళ్లూ భయసంపర్కంవల్ల ఆమె ప్రియుని గురించి ఆలోచించనేలేదు. ఇప్పుడు అకస్మాత్తుగా అతని వాలిపోయిన ముఖాన్నీ, సందేహాస్పదమయిన చూపుల్నీ చూసేసరికి పట్టలేనంతకోపం పొంగుకొచ్చింది. క్రోధంతో ఆమె అధరాలు కంపించిపోతున్నాయి. నోటమ్మట ఒక్కముక్క రాలేదపోయింది. ఆమెలో కలిగిన తీవ్రమైన ఉద్రేకం ఆమె ముఖంమీద ప్రస్ఫుటంగా తాండవిస్తూ అతన్ని తికమక పెడుతున్నది.

"ఇందిరా, ఏవిటలా ఉన్నావ్?" తడబడుతూ అడిగాడు. ఆమె చిరాకు వ్యక్తపరిచింది. అతను మరింత వినయంగా అడిగాడు:

"నేనేమన్నా తప్పుచేశానా, ఇందూ?"

అణచుకోలేనంత కోపంతో చూసిందతనివైపు.

"ఏమన్నా చేశానా!" వెక్కిరిస్తూ అరిచింది... "అబ్బే... లేదు... లేదు... నువ్వేంచేస్తావు పాపం... చక్కటి పనులు తప్ప."

భూషణ్ ఆశ్చర్యంతో నోరుతెరుచుకొని నిలబడ్డాడు.

"కాని... ఇందూ... ఇందూ..."

"అట్టే గొడవచెయ్యకు... నడిరోడ్డు..." అందామె అధికారయుత కంఠస్వరంతో. "నీ నటనలన్నీ కట్టిపెట్టు... ఇప్పుడు మన సంభాషణంతా చాటుగా నిలబడి నీ ప్రేయసి విన్నదంటే, మనం విడిపోయాక నా ప్రాణాల వెంట పడుతుంది మళ్ళీ..."

"ఎవరిగురించి నువ్వు మాట్లాడుతున్నది?"

ఆ వెధవ ముద్దుమొహంమీద పేడనీళ్లు చల్లాలనిపించిందామెకి. ఆ మూంమముఖాన్ని చూస్తుంటే పరమసహ్యం వేసింది.

"ఇందూ... నామాట..." అంటూ గొణిగాడు మరింత అయోమయస్థితిలోపడి. "నేనేంచేశానని? హఠాత్తుగా నన్ను కలుసుకోవడం

మానేశావు... రాత్రిపగలూ నీకోసం కాచుకొని కూర్చుంటున్నాను... ఇవాళ ప్రొద్దుటినుంచి మీ యింటికవతల కాచుక్కూర్చున్నాను... ఒక రెండు నిముషాలైనా నీతో...''

''కాచుక్కూర్చున్నావా ? నువ్వా?''

కోపంతో ఆమెకు యుక్తాయుక్తాలు తోచడంలేదు. అతని ముఖంమీద ఒక్క చెంపపెట్టు పెడితేగాని ఆమె వెర్రికోపం చల్లారదు. కాని అలాగే బిగపెట్టుకొని తన కోపాన్నంతా చూపుల్లోనే వ్యక్తపరుస్తూ తన మనస్సులోనిదంతా చెప్పాలా వొద్దా అని ఆలోచిస్తోంది. ఏమనుకుందో, గబుక్కున వెనక్కి తిరిగి యిటూ అటూ చూడకుండా ఒక్కక్షణంలో బాటసారుల్లో కలిసిపోయింది. భూషణ్ అలాగే చేతులు చాచుకుని నిలబడ్డాడు యేంచెయ్యాలో తోచక.. కొంతసేపటికి తనకు తెలియకుండానే జనప్రవాహంలో కొట్టుకుపోయాడు.

ప్రశాంతతకోసం పరితపించి పోతున్న ఇందిర మనస్సు మళ్ళీ కలవరపడింది. మర్నాడు డబ్బుకోసం మరో అధికారపత్రం హాజరైంది. ఆమె భయం తిరిగి తలెత్తింది. ఈసారి రెండువందల రూపాయలు... అభ్యంతరం చెప్పకుండానే యిచ్చేసింది. అంతకంతకు అధికమవుతున్న యీ ధన దాహాన్ని తానెంతవరకని తీర్చగలదు ? తన స్వంత సొమ్మెంత ఉంటేమాత్రం, యీ వరసని యెవరికీ తెలియకుండా యెన్నాళ్లు సాగుతుంది? రేప్పొద్దున్నే వచ్చి నాలుగువందలనవచ్చు. యిలా వెయ్యిరూపాయలదాకా వెడితే యిక తనేం చెయ్యగలదు ? ఇంకప్పటినుంచి సంతకంలేని ఉత్తరాలు వస్తూంటాయి. ఆపైన రానున్న ప్రళయం రాకమానదు. ఆమెకిప్పుడు కావల్సినది కాస్త వ్యవధి... ఊపిరి పీల్చుకునేందుక్కూడా వీల్లేకుండా వుంది... భయం... బాధ... చదువుకోలేకపోతోంది... కుట్టుపని చేసుకోలేకపోతోంది. ఒక్కొక్కసారి వొంట్లో సరిగ్గా లేనట్లుండేది... నిల్చోలేక.. కూర్చోలేక.. నానాబాధపడేది.. అన్నిటికన్నా ముఖ్యం .. యీ చిరాకంతటికీ సాయం నిద్రపట్టక పోవటం... ఇదంతా యిలా వుండగా ఆమె సంతోషంగా ఉన్నట్లు, ఆ సంతోషం సహజంగా వుండేట్లు ప్రవర్తించాలి. అటువంటి పరిస్థితిలో మనిషి మామూలుగా వుండాలంటే యెంతకష్టం !

ఇందిర హృదయంలో చెలరేగుతున్న పెనుప్రళయాన్ని గుర్తించినది ఆ యింట్లో ఒక్కవ్యక్తే... ఆమెను నిత్యం పరిశీలిస్తూండటంవల్ల ఆ రహస్యాన్ని ఆయన గ్రహించగలిగాడు. ఈ సత్యాన్ని ఆమె గుర్తించి తన ప్రవర్తనలో మరింత జాగ్రత్తవహిస్తూ, భర్తని ఓకంట కనిపెడుతూనే వుంది. రాత్రీపగలూ క్షణం విరామంలేకుండా ఒకరినొకరు కనిపెడుతూనే వున్నారు. ఈ సమరం ఆరంభమయినాక మూర్తి చాలా మారిపోయాడు. మొదట్లో ఆయన చూపిన ఆసక్తిని అణుచుకొని సౌమ్యంగా ప్రవర్తించటం ప్రారంభించాడు- తన పెళ్లయిన కొత్తరోజుల్లోలాగ ఆమెను అబలగా భావించి, ఆమె తన హృదయదౌర్బల్యాన్ని పోగొట్టుకొని నైర్మల్యాన్ని పొందే అవకాశాలను కల్పిస్తున్నాడు. ఆమె తన భర్త చూపే సానుభూతిని అర్థం చేసుకోలేకపోలేదు. సిగ్గు, అవమానం మూలాన్ని తన కష్టాలను పైకి చెప్పుకునేందుకామె మనస్సు అంగీకరించటం లేదు.

ఒకసారి మూర్తి ఆమెతో స్పష్టంగానే చెప్పాడు. ఆమె సాయంకాలం గుడికివెళ్ళి తిరిగి వచ్చేసరికి యింట్లోంచి కేకలూ, బొబ్బలూ వినవస్తున్నాయి. భర్త గంభీరమయిన కంఠంతో బలంగా అరుస్తున్నాడు. వంటమనిషి కీచురాయిలా కేకలుపెడుతోంది. పిల్లలు ఎక్కెక్కి ఏడుస్తున్నారు. ఇందిర గాభరాపడిపోయింది. తనకోసం యేదైనా ఉత్తరం వచ్చిందేమో, దానిమీద రభస జరుగుతోందేమోనని హడలిపోయింది. వెంటనే సర్దుకుని మేడమీదికి వెళ్ళిపోయింది.

ఇంతాచేసి పిల్లలిద్దరూ కర్రగుఱ్ఱం గురించి పోట్లాడుకొని అంత రభస చేశారు. సుజాత అత్తయ్య మొన్న వచ్చినప్పుడు తెచ్చిందిట. అసలు దాన్ని బాబి కిచ్చిందిట చిన్నకుర్రాడు కదాఅని. అంత మంచిగుఱ్ఱాన్ని తమ్ముడికిచ్చేశారని రాధకి ఉడుకుమోత్తనం వచ్చింది. దానికితోడు బాబి ఒక్కసారి కూడా గుఱ్ఱాన్ని ముట్టుకోనివ్వలేదు. దాంతో ఇక కోపం పట్టలేక రాధ ఆ కర్రగుఱ్ఱాన్ని పగలగొట్టేసి ముక్కల్ని యెవరికీ తెలియకుండా వంటింట్లో అలమారులో దాచేసింది. ఎన్నివిధాల అడిగినా తను తప్పుచేసినట్టు చెప్పుకోలేదు. చివరికి వంటమనిషి తగువు తీర్చమని యజమానిని పిలిచింది.

విచారణ జరగటానికి సిద్ధంగా వుంది ఇందిర వెళ్లేసరికి. రాధ తనేం చెయ్యలేదంటుంది. పనిమనిషి సాక్షినంటుంది. బాబి ఫిర్యాది. అంతాకలిసి

దండెత్తేసరికి రాధ అఖరుకి వాదించలేక ఏడుపు లంకించుకుంది.

ఇందిర దృష్టిని భర్తవైపు కేంద్రీకరించింది. ఆయన విచారణ చేస్తున్నది కూతుర్ని కాదు– తననే ననిపించింది. రేప్పొద్దున్న తనకూడా ఆ పసిపిల్లలకుమల్లే వొణికిపోతూ ముద్దాయిగా ఆయన యెదుట నిలవాలేమో? రాధ అబద్ధం చెబుతూన్నంతసేపూ ఆయన కాఠిన్యం వహించి, నిష్కర్షగా మాట్లాడాడు. తప్పుచేసినట్టు వొప్పుకున్న వెంటనే ఆయన మెత్తబడ్డాడు. ఎంతో సరళ[మ]యిన మాటల్లో ఆ చిన్నపిల్లలకి నచ్చజెప్పారు– అది చేసినపని యెంత చెడ్డదో. తమ్ముడు ఆడుకునే అంద[మ]యిన ఆటవస్తువుని పాడుచెయ్యటం ఎంత క్రూరమో రాధకి అర్థంకాగానే దుఃఖం పొంగిపోయింది... ఇక ఉన్నదున్నట్లు చెప్పేసింది.

ఇందిర తన కూతుర్ని వెనకేసుకురావటానికి వెళ్ళింది కాని, తల్లిని పక్కకి తోసేసింది రాధ. మూర్తి కూడా ఆమెను వారించాడు అసందర్భంగా సానుభూతిని ప్రకటించవద్దని. ముద్దాయిని శిక్షించకుండా వొదిలిపెట్టాలని కాదు ఆయన ఉద్దేశం. ''సర్కసు చూట్టానికి బాబి నొక్కణ్నే పంపిస్తాను... నువ్వింట్లో ఉండిపోరాధా'' అన్నాడాయన. అది రాధకి చెంపపెట్టు. తనకు విధించిన శిక్ష విని యేడుపుముఖం పెట్టింది రాధ. బాబి ఆనందంలో, విజయోత్సాహంతో గెంతులువేశాడు.... అదైనా కొంతసేపే.... వెంటనే తండ్రి వాణ్ని పిలిచి ''ఒకళ్లు యేడుస్తూంటే చూసి సంతోషించటం మంచిలక్షణం కాదు'' అన్నాడు. వాడికి నీతినేర్పాలని వాణ్ని కూడా వెళ్ళొద్దన్నాడు. పిల్లలిద్దరూ విచారంగా ఒకరిమొహాలొకరు చూసుకున్నారు.... ఇప్పుడు ఒకరిపై నొకరికి జాలి.

భార్యాభర్తలిద్దరూ యేకాంతంగా వున్నారు. ఇందిరకో ఆలోచన తట్టింది. ఎప్పటికైనా తన కష్టాలను భర్తతో చెప్పుకోగలిగితే అందుకు తగిన తరుణం యిదే. తన కూతురి ప్రవర్తన ఆధారంగా చేసుకొని విషయాన్ని కదపొచ్చు. చిన్నపిల్లలను క్షమించమని ముందు అడిగి, తన సలహాను ఆయన దయతో పాటిస్తే తన గొడవలు చెప్పుకోవచ్చునో లేదో అప్పుడు తెలుస్తుంది.

''ఏ(మ)వండీ, మీరు మనస్ఫూర్తిగానే వాళ్లని వెళ్లొద్దన్నారా? పాపం వాళ్లకేం తోచటంలేదు. ముఖ్యంగా రాధకి. ఇంతకీ అదేమంత పెద్దతప్పు

చేసిందని, దాన్నెందుకంత కఠినంగా శిక్షిస్తారు ? మీరు మరీ క్రూరంగా ప్రవర్తిస్తున్నారేమో ? దానిగురించి మీరు బాధపడటంలేదూ ?

ఆమెకేసి నిశ్చలంగా చూస్తూ, "దానికోసం బాధా ? నిజమే, బాధగానే ఉంది. కాని దానికిప్పుడెవరి సానుభూతి అవసరంలేదు. సర్కసుకి వెళ్లనివ్వటంలేదనే బాధపడొచ్చుసుగాని, శిక్షపడిన తర్వాత మాత్రం దాని హృదయం తేలిక పడివుంటుంది. నిన్న రోజంతా దానిగురించి జాలిపడవలసినమాట. ఇంట్లో అందరం ఆ కర్రగుఱ్ఱపు ముక్కలకోసం వెతుకుతున్నాం ఆ పాడుపని చేసిందెవరో అనుకుంటూ. అంతసేపూ అది భయపడుతూనే ఉంది– ఏమవుతుందోనని. ఆఖరికి అంతా బయటపడక మానదని దానికి తెలుసు. శిక్షకన్న భయం మరింత దుర్భరం. శిక్ష అయితే ప్రత్యక్షంగా తెలుస్తుంది. ఆదుర్దాను మించిన బాధ లేదు. మన చంటిదాన్ని చూడు, దానికాశిక్ష విధించిన తక్షణం దానికేదో బరువుదించినట్లయింది. చంటిపిల్లల కన్నీళ్లకు మోసపోకు. మొదటనుంచీ అవి లోపల వుండనే వుంటాయి. భయంవల్ల బయటికి రాకుండా బాధపెడతాయి. ఇప్పుడుచూడు ! అది హృదయంద్వారా యేడవగలదు. ఇంక దాచుకునేందుకేమీ లేదు. అపుడున్న కొద్దీ దుఃఖం బాధిస్తుంది.

ఆయన మాట్లాడుతున్నది భార్యవిషయమా ? కూతురు విషయమా ? ఆయన కళ్లల్లోకి చూసింది ఇందిర ఆయన ఉద్దేశాన్ని గ్రహించాలని. అదేమీ గమనించనట్లు ఆయన సంభాషణ సాగించాడు.

"నామాటనమ్ము.... పరిస్థితి చివరికి ఆవిధంగానే పరిణమిస్తుంది. న్యాయవాదిగా నాకున్న అనుభవాన్ని బట్టి నేను తెలుసుకున్న విషయం చెబుతున్నాను. విచారణకు సిద్ధమైన ఖైదీ మనస్సులో యేదైనా దాచుకున్నంతసేపూ తడబాటుపడతాడు. బయటపడిపోతాననే భయం, ఆడిన అబద్ధాన్ని నిలబెట్టుకోవలసిన అవసరం అతన్ని పీడిస్తున్నప్పుడు యెంత దిట్టమయిన నేరస్థుడైనాసరే అధైర్యపడక మానడు. వరంపరగా ఎదుర్కొంటున్న ప్రశ్నలకు సమాధానాలిస్తూ చివరికి నేరాన్ని వొప్పుకోవలసి వచ్చినప్పుడు వాళ్ల నోట్లోని వళ్లనెవరో బలవంతంగా పీకినట్లు గిలగిలలాడిపోయిన వాళ్లని చూశాను. ఒక్కొక్కప్పుడు చెప్పవలసిన మాటలు గొంతుక్కి అడ్డుపడతాయి. ఆ అవకాశం చూసి అంతరంగిక దుష్టశక్తి– అందులో పట్టుదల కొంత,

భయంకొంత కలిసి– ఆ మాటల్ని వెనక్కిలాగుతాయి. వైరుధ్యం పునః ప్రారంభమవుతుంది. ఆ సమరం కొనసాగుతున్నంతసేపూ సాధారణంగా నేరస్థునికన్న న్యాయాధికారి యెక్కువ బాధపడతాడు. అయినా, నేరస్థుడు అతన్నొక శత్రువులా చూస్తాడు– నిజానికి అతడు తనకు శాయశక్తులా సాయం చెయ్యటానికే యత్నిస్తున్నప్పటికీ.

ఇక నావిషయం అంటావా, సాధారణంగా నేను నేరస్థులతరఫున వాదించవలసి వస్తుంది. అంచేత వాళ్లాడిన అబద్ధాలను ఆఖరువరకూ నిలబెట్టుకోమనే వాళ్లను ప్రోత్సహించవలసి వుంటుంది. అయితే నేను మాత్రం తుచ తప్పకుండా నా కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చలేను. శిక్షవిధించిన తర్వాత, దాచుకునే రహస్యాలింక లేనప్పుడే వాళ్ల బాధ అంతమొందుతుందని నాకు తెలుసు.

తప్పు చెప్పలేకపోవటానికి ధైర్యం లేనివాళ్లు అపాయకరమనుకునే అపరాధాలనెలా చెయ్యగలుగుతారో నాకిప్పటికీ అర్థంకాదు. ఒక్కమాట చాలు– తమ దోషాన్ని చెప్పకుంటూ... భయమంతా పోతుంది. ఆ పరిస్థితి చేసిన దోషంకన్న యెక్కువ జాలిగొల్పుతుంది....''

''ఏ(వ)oడీ, యిది మీ అభిప్రాయ(వే)నా ? ఈ చాపరికానికి మూల కారణం భయమేనని ? ఏం, అవమానం యెందుకు కాకూడదు ? నలుగురి లోనూ విపులంగా చెప్పటానికి— నలుగురి కళ్లయా తన పాపాన్ని నగ్నంగా....''

అయన ఆశ్చర్యంతో అయోమయంగా చూశాడు. అంతతీవ్రంగా ఆయనతో వాదించటం ఇంతకుముందెప్పుడూ ఆమెకలవాటులేదు. ఆమె యెంచిన పదం ఆయన్ని సమ్మోహపరిచింది.

''అవమానమా ?.... అది మరో రక(మ)యిన భయం.... అంతే.... కాని అంతకన్న గొప్పదని చెప్పకొంటాను. ఎంచేతనంటే ఆ భయానికి కారణం శిక్ష యెటువంటిది పడుతుందోననే ఆదుర్దా కాదు... కాని.... అది... అవునవును... నాకర్థ(వ)యింది.

అయన లేచి నిల్చున్నాడు... ఏదో అసాధారణమైన ఉద్రేకంతో యిటూ అటూ అర్థంలేకుండా పచార్లుచెయ్యడం ప్రారంభించాడు. అయన మనస్సు

నేదో బాగా పట్టుకుంది. హఠాత్తుగా ఆమెయెదుట ఆగి, ఉద్రేకంలేకుండా ఉత్సాహంగా మాట్లాడాడు.

"ఒప్పుకున్నాను! తప్పు ఒప్పుకోవటానికి అవమానం అడ్డొస్తుందని ఒప్పుకున్నాను. అది అపరిచితుల యెదుట అయితే కావచ్చు.... కాస్త ఉంటే గంపంతచేసి అపరాధిని రచ్చకెక్కించే పామరులయెదుట కావచ్చు.... కాని.... తన్ను ప్రేమించే వ్యక్తి యెదుటే తన నేరాన్ని ఒప్పుకోవటంలో సిగ్గు పడవలసిన అగత్యం నాకు కనిపించడంలేదు".

"అయితే ఒకవేళ..." అంటూ ఇందిర మాట్లాడుతూ తలదించుకుంది. ఆయన కళ్లల్లోని కాంతిని భరించలేక. తనగొంతు ఒణుకుతున్నదని ఆమె గ్రహించింది.

"ఒకవేళ... తన్ను ప్రేమించేవాళ్ల యెదుట చెప్పుకోవటానికే మరింత సిగ్గుగా ఉంటుందేమో".

ఆయన మంత్రముగ్ధుడిలా నిశ్చలంగా నిలబడ్డాడు. "ఇంతకీ నువ్వు..." అయితే నీ ఉద్దేశం..." ఆయన మాటలకోసం తడుముకుంటూ, కంఠస్వరం తగ్గించి, యెంతో అనునయంగా.

"నీ ఉద్దేశం, రాధకి తన తప్పును పనిమనిషిముందరే ఒప్పుకోవటం సులభమన్నమాట".

"అవుననే నా నమ్మకం. అదంత మొండిగా పెడసరంగా ఉండటానికి కారణం– మీ ఒక్కరి అభిప్రాయంమీద విలువ ఉండటంవల్లనే.... మిగిలిన వాళ్లకన్న మిమ్మల్నే యెక్కువగా ప్రేమిస్తూండటంవల్లనే... పైగా".

ఇందిర తడబడింది. భర్త పచార్లుచెయ్యటంమాని ఆమె ముందు నిల్చాడు.

"బహుశః నువ్వు చెప్పింది నిజమే కావచ్చు.... నిజమనే నమ్ము తున్నాను.... ఆ విధంగా నేనెప్పుడూ ఆలోచించకపోవడం ఆశ్చర్యకరమైన విషయమే. నువ్వన్నది నిజమేకానీ, నేను అపరాధిని క్షమించలేనని మాత్రం నువ్వనుకోవద్దు. సమయం వచ్చినప్పుడు కూడా నేను ఔదార్యం చూపలేనని నువ్వనుకుంటే నేను భరించలేను ఇందిరా."

ఆయన చూపులికి ఆమె ముఖం కందిపోయింది. ఆయన మాటవరసకి అన్నాడా లేక ఆయన ఉద్దేశం... ఇందిర నిశ్చలంగా నిల్చుంది.

"కేసు కొట్టేశాను...." అన్నాడాయన సంతోషంగా "రాధని విడిచి పెట్టేశాను.... దాన్నిప్పుడే పిలిచి చెబుతాను యీ శుభవార్త... నీకిష్టమేనా ఇందూ ?.... ఇంకా యేమయినా కోరికలున్నాయా ? నేను సంతోషంగా ఉన్నప్పుడే ఆ సదవకాశాన్ని వినియోగించుకో.... అన్యాయానికి పాల్పడకుండా నన్ను కాపాడినందుకు నాకెంతో ఆనందంగా వుంది. ఎవరికైనా బరువుదించినట్టుగా వుంటుంది ఇందిరా.... యెంతో తేలిగ్గా వుంటుంది.... ఎప్పుడైతే...."

ఆయన యేమని సూచించదలుచుకున్నాడో ఆమె గ్రహించింది. అనాలోచితంగా ఆయనదరికి చేరింది. ఆయన చెప్పబోయిన మాట ఆమె పెదవులపైన వొణికింది. ఆయనకూడా ఆమె చేరువకు చేరాడు- ఆమెను కుంగతీస్తున్న బరువు దింపటానికన్నట్లుగా. ఆయన కన్నుల్లోకిచూసింది.... అందులో యేదో తీవ్రమైన వాంఛ ఆమెను... అంతే... ఆమెగుండెలు దిగజారిపోయినై ... చేతులు నీరసంగా వ్రేలాడుతున్నాయి.... అటువైపుకి తిరిగిపోయింది.... "అసాధ్యం" అనుకుంది. "నాకు సాధ్యంకాదు.... తప్పు చేశానని చెప్పటం నావల్లకాదు.... నా ఆత్మకి శాంతిచేకూర్చే పదాలను ఉచ్చరించటానికి నా అధరాలు అంగీకరించటం లేదు." ఆమె లోలోపల వాంఛిస్తూనే వున్నది ఈ పీడవ్యవహారాన్ని వీలైనంత త్వరలో ముగించాలని.

ఆమె ఆశించినదానికన్న ముందుగానే ఆమెకోరిక యీడేరే సూచన కనిపిస్తున్నది. పదిహేనురోజులపాటు ఆ గొడవ జరుగుతూనే వుంది... యీ నిర్బంధం సమాప్తి చెందే సమయం ఆసన్నమైందని ఆమెకు తోచింది. 'ఆ మనిషి' కనిపించి నాలుగురోజులైంది. ఇప్పుడు భయం ఆమె నరనరాల్లోనూ వ్యాపించింది. చిన్న చప్పుడైనా ఉలిక్కిపడిపోతోంది. ఆ లంచగొండి దగ్గరనుంచి ఎప్పుడు కబురు వస్తుందోనని క్షణక్షణం బెదురుతోంది. ఆ రాకకోసం పరితపించిపోతున్నది కూడా.... పైకం చెల్లించి ఒక్కమారైనా శాంతి సంపాదించవచ్చునని ఆమె ఉద్దేశం.

మళ్ళీ తలుపుతట్టిన శబ్దం యిల్లంతా వ్యాపించింది. ఇందిర స్వయంగా తలుపుతీయడానికి మేడమెట్లు గబగబాదిగింది. తలుపు తెరవగానే యెవరో అపరిచిత స్త్రీ ఆమె యెదుట నిల్చింది. అందమయిన వస్తువులు ధరించి

రకరకాల ఆభరణాలతో అలంకరించుకుంది.... కాదు.... కాదు.... అపరిచిత కాదు... ఆ అలంకారాల వెనక దాగిన వికృతాకారం ఇందిరకు సుపరిచితమే.

''నువ్వు యింట్లోనే వున్నందుకు చాలా సంతోషం... నీతో ఒక ముఖ్య విషయం మాట్లాడాలి''- అంటూ యెటువంటి సందేహాలకూ అవకాశం యివ్వకుండానే లోపలికి తోసుకొని చరచరావెళ్ళి చేతిలోవున్న పువ్వుల గొడుగుని గదిలో మూలపెట్టింది.

ఆ యిల్లు తనదేనన్నంత స్వతంత్రంగా, స్వేచ్ఛగా అంతపెద్ద భవనంలోకి ప్రవేశించగలిగినందుకు లోలోపల ఆనందిస్తూ, అడక్కుండానే పక్కనే వున్న అతిథుల గదిలోకి వెడుతూ ''ఇక్కడేకదూ....'' అంది ఇందిరవైపు హేళనగా చూస్తూ.

ఇందిర భయంతో మూగవోయింది. ఈ పిలవని పేరంటాన్ని యింకా విజృంభించకుండా చేసేదేగాని, ఆ మనిషి చేతులూపుతూ, ఓదారుస్తున్నట్టుగా.

''అబ్బే.... ఎంతసేపు...., వచ్చినపని చిన్నదే... నీకు యిబ్బందిగా వుంటే త్వరగానే ముగించుకోవచ్చు'' అంది.

మారు మాట్లాడకుండా ఇందిర కూడా ఆ గదిలోకి వెళ్లి వెంటనే తలుపు లోపల గడియపెట్టేసింది. ''కొరకంచుమొహం యిదీను.... నా యింట్లోకి అడుగుపెట్టటానికెన్ని గుండెలుండాలి.... దీనికింత మొండిధైర్యం వుందనుకోలేదు....'' ఇందిరకేదో పీడకల వచ్చినట్టుంది.

''చాలా బావుందే... నేను మొదటే అనుకున్నాను....'' అందామనిషి చుట్టూ కలయచూస్తూ. ''అరె! భలేతమాషాగా ఉందే యీ పడకకుర్చీ! ఆహాహా! ఎంతబొమ్మలు గోడలమీద, హుం! మాయిల్లూ వుంది! నక్కయెక్కడ, దేవలోకం యెక్కడ! నిజం చెబుతున్నాను ఇందిరమ్మా, నీయిల్లు ఇంద్రభవనంలా ఉందంటేనమ్ము.''

దానిమొండితనం.... పరాయిగృహంలో అంత చొరవతీసుకొని ప్రవర్తించటం.... అందులోనూ అటువంటి దొంగముండ.... ఇందిర ప్రాణం విసిగిపోయింది. అంతవరకూ బలవంతాన అణచుకున్న క్రోధం గట్లు తెంచుతోంది.

''నువ్వు పచ్చిదొంగవి.... ఇంకా యేంకావాలి నీకు ? నా గడపలో కాలుపెట్టటానికి నువ్వెవత్తివి ? ఇంక నీవెధవ్వేషాలు నాదగ్గర సాగవు.... నేనింక నిశ్చయించుకున్నాను.. నిన్ను....

''అఁ.... అఁ.... గొంతు కాస్త తగ్గించు... నీ నౌకర్లు వినగలరు... నాకేం పరవాలేదు.... నువ్వు చెప్పిందంతా అబద్ధఁవని వాదించను... నిజం కావచ్చు... కానీ యెంతచెడ్డా, జైలుకి వెళ్ళినా, నా ప్రస్తుత జీవనంకన్న నయమే.... ఇందిరా, నీమంచికే చెబుతున్నాను.... నువ్వు కాస్త జాగ్రత్తగా ఉండాలి.... ఏమన్నా గొడవ చెయ్యదలుచుకుంటే తలుపులు సరిగ్గా మూసి వున్నాయో లేదో చూసుకో... నువ్వు నన్ను తిట్టు.... తూలనాడు ... నీయిష్టం వచ్చిన మాటలను.... నాకు కించిత్తు కష్టంకలగదు.''

కోపంవల్ల కొంత ఉద్రేకం కలిగినమాట వాస్తవమేకాని, ఆ మనిషి పొగరు చూసేసరికి ఇందిరవేడి కాస్తా చల్లారిపోయింది. తర్వాత పాఠం యేంచెబుతారోనని శ్రద్ధగా వినే విద్యార్థినిలా, తన స్వగృహంలో, తన అతిధులగదిలోనే యెంతో వినయ విధేయతలతో నుంచుంది ఇందిర.

''సరే అయితే, ఇందిరా, అసలువిషయానికొస్తాను. చూశావూ.... ఈ మధ్య నా పరిస్థితేం బాగాలేదు.... ఇంటిఅద్దె చాలా బాకీ ఉన్నాను.... ఇంటి యజమాని హడావిడి చేస్తున్నాడు.... ఇంకా బోలెడు అప్పులు నానెత్తిన వున్నాయి. ఈ పాటికైనా నేనావ్యవహారాలు పైసలు చేసుకుంటే మంచి దనుకుంటాను... మరిక సాయం చెయ్యవలిసింది నువ్వే.... యెంతో అక్కర్లేదు.... ఓ నాలుగొందలు చాలు.''

''ఏఁవిటీ ? అంతసొమ్మే ! నేనెలా తేగలను ? నిజానికి నాదగ్గర అంత సొమ్ము యెలావుంటుంది ? ఇప్పటికే యెలాగో తంటాలుపడి మూడువందలు నీకు ధారపోశాను. నేనెక్కణ్ణించి పట్టుకొచ్చివ్వను ?''

''అఁ, భయపడకమ్మా, ఎలాగో తెచ్చివ్వలేకపోతావా ! నీవంటి శ్రీమంతురాలికి డబ్బుకేలోటా– అనుకోవాలేగాని.... ఏదీ.. కొంచెం ఆలోచించి చూడు.. బోలెడు ఉపాయాలుంటాయి.''

''చెబుతున్నానుకదా, అంత సొమ్ము నాదగ్గరుండదని. నామాట నమ్ము.. అంతసొమ్ము నాదగ్గర్లేదు. ఉంటే యిచ్చేదాన్ని కాదూ ? ఎలాగో చచ్చి చెడి వందరూపాయలదాకా యివ్వగలనేమో ?....''

"నా వ్యవహారాలన్నీ పరిష్కరించుకోవాలి.... నాలుగు వందలైనా కావాలని ముందే స్పష్టంగా చెప్పాను" అని నిష్కర్షగా మాట్లాడిందామనిషి- ఇందిర యిస్తానంటున్న సొమ్ముని ముష్టికింద జమకడుతూ.

"నాదగ్గర్లేదు-" కళ్ల నీళ్లపర్యంతమైంది. భర్త వస్తాడేమోనని బిక్కుబిక్కుమంటూ బిక్కమొహం వేసుకుని.

"నిజం చెబుతున్నానమ్మా, నాదగ్గర లేదు.. అంత..."

"ఊఁ, అట్టే ఆలస్యంచెయ్యక త్వరగా చూడు."

"యెలాగా ?"

ఆమనిషి ఇందిరని నిలువునా చూసింది విలువకట్టేదానికి మల్లే.

ఆ ఉంగరం మాటేఁవిటంటావ్ ?... తాకట్టుపెట్టినా చాలనుకుంటాను: కావలసినంత సొమ్ము వస్తుంది.. అయితే, ఆటువంటి ఆభరణాల సంగతి నాకంతబాగా తెలియదనుకో.... నాకటువంటివి స్వంతంగా వుంటేకదా, విలువ తెలియడానికి ! కాని నాకు మాత్రం బాగా నమ్మకంగా వుంది... అధమం నాలుగువందలైనా రాకపోవని."

"నా ఉంగరమా ?" ఆశ్చర్యంగా అడిగింది ఇందిర. ఆ సలహా విని నిలువునా కంపించిపోయింది. అది ఆమె ప్రధానపుటుంగరం. అందుకే దాన్నెప్పుడూ వ్రేలినుంచి తియ్యదు. అందులో వున్నరాయి అసలైన వజ్రం.

"ఏమిటి సందేహం ? నీకు రసీదు పట్టుకొచ్చిస్తాను.... నువ్వెప్పుడు కావాలనుకుంటే అప్పుడు డబ్బుచెల్లించి తీసుకోవచ్చు. నేనేం దాచుకోనులే.. హామీ యిస్తున్నాను. నావంటి పేదరాలు అంత ఖరీదైన ఆభరణాన్ని ఎలా పెట్టుకుంటుంది ?"

"నన్నెందుకిలా పీడించి పీక్కుతింటావ్ ? నేనింక భరించలేను ... నిజం చెబుతున్నాను.. అర్థంచేసుకునేందుకు ప్రయత్నించు.... నాదగ్గరేమీ లేదు... నన్ను కనికరించవూ ?"

"నన్నెవ్వరూ యెప్పుడూ కనికరించలేదు. ఆకలితో అల్లాడిపోతున్నా యెవరూ యేంచెయ్యలేదు. డబ్బులో మునిగితేలుతున్న నీవంటిదాన్ని చూసి యెందుకు జాలిపడాలి ?"

ఇందిర యేదో సమాధానం చెప్పబోతూండగా వీధితలుపు తట్టిన శబ్దమైంది. ఆమె భర్త ఆఫీసునుంచి వచ్చాడు. ఆమె యేంచేస్తున్నదో ఆమెకే

తెలియకుండా వ్రేలినున్న ఉంగరం తీసి ఆమనిషి చేతిలో పడేసింది.

"భయపడకులే, నే పోతున్నాను" అందామనిషి ఇందిర కన్నుల్లో కనిపిస్తూన్న భయాన్ని గమనించి- ఆతలుపు తట్టినది యింటియజమానేనని గ్రహించింది.

తలుపుతెరిచి, నిమిత్తమాత్రుడిలా నుంచున్న యింటి యజమానికేసి చూసి, తలవంచుకుని యేఁవీ యెరగనట్టు బయటికివెళ్ళిపోయింది.

అది గుమ్మందాటగానే ఇందిర వీధితలుపు మూసేసి, ధైర్యాన్ని కూడ గట్టుకుంటూ భర్తతో చచ్చుగా చెప్పింది- యేదో విషయం గురించి అడగ టానికొచ్చిందని. ప్రస్తుతానికి ప్రమాదం తప్పింది. మూర్తి ఆమెమాటల్ని పట్టించుకున్నట్టేలేదు. మామూలుగా భోజనాలగదిలోకి వెళ్ళి బల్లముందు కూర్చున్నాడు.

ఇంతకుముందు ఉంగరం వున్నచోట వ్రేలిమీద మంటలేచినట్టుగా వుంది ఇందిరకి. ధగధగలాడే వజ్రం అక్కడే లేకపోవడంవల్ల అందరి దృష్టి అక్కడే వుందన్నసంగతి తనకితెలుసు. ఆ విషయం బయటపడ కుండా వుండాలని, భర్తని యేవేవో ప్రశ్నించటం, పిల్లల్ని పదేపదే నవ్వించ డానికి ప్రయత్నించటం, అంతా అసందర్భంగా వుండి చివరికి అపసవ్యంగా ముగిసిందామె ప్రస్తావన. అనుకోకుండా నిశ్శబ్దత యేర్పడింది. అది బాధాకరంగా కూడా వుంది. ఇందిర మళ్ళీ అరంభించింది సంభాషణ సంసారాన్ని సంతోషప్రదంగా చెయ్యాలని. కాని పిల్లల్ని యేంచేసినా, యేం చెప్పినా వాళ్లు నవ్వలేదు. వాళ్ల మధ్య యేదైనా చిలిపికజ్జా తేవాలని చూసింది. కాని వాళ్లు హఠాత్తుగా బుద్ధిమంతులైపోయారు. తన సంభాషణ అసహజంగా వుండివుండాలి.. తన ఉత్సాహం తెచ్చిపెట్టుకున్నట్లుగానే తోచి వుండచ్చును- లేకపోతే యీ వైరుధ్యానికర్థం యేఁవిటి? ఆమె పిల్లల్ని పట్టుదలగా నవ్వించడానికి ప్రయత్నించినకొద్దీ వాళ్లు మరింత గంభీరంగా వున్నారు. చివరికి విసుగుపుట్టి ఇందిర నోరుమూసుకొని ఊరుకుంది. అందరూ మౌనంగానే వున్నారు. ఎవరిమట్టుకు వాళ్లు తలవంచుకొని భోంచేస్తున్నారు.

"నీ ఉంగరం యేఁవయింది?" హఠాత్తుగా అడిగాడు మూర్తి.

రావలసిన ప్రశ్న వచ్చింది. ఆఖరుప్రయత్నం చెయ్యాలి. ఆఖరు అబద్ధం ఆడాలి. "ఇలా చెప్పాలి" అని మనస్సులో అనుకొని పైకి "కొంచెం నీరుదిగినట్టుండి కాంతి తగ్గితే, మెరుగు పెట్టించడానికిచ్చాను"- అంది. ఆడిన అబద్ధానికి మెరుగులుదిద్దుతూ, "ఒకటి రెండు రోజుల్లో సిద్ధంగా వుంటుంది.... నేవెళ్ళి తెచ్చుకుంటాను" అంది అడక్కుండానే.

అలాచెప్పి అనవసరంగా రెండురోజుల్లో ఉంగరాన్ని తెచ్చేబాధ్యత నెత్తిమీద పెట్టుకుంది. ఏదో ఉపాయం ఆలోచించి ఆ ఉంగరాన్ని విడిపించుకోవాలి. ఆమె మనస్సు, శరీరం కూడా తేలికపడ్డాయి మనస్సు ప్రశాంతంగా వున్నది.... ఇప్పుడు ఆమెకి బాగా తెలుసును ఆమె కర్తవ్యం. దాన్ని నిర్వహించాల్సిన సమయాన్ని కూడా నిర్ణయించుకుంది. కొంత ఆత్మ బలం చేకూరిందామెకి- బ్రతకడానికిగాని, చచ్చిపోవడానికిగాని.

ఆమె ఆశయం సిద్ధించేసమయం సమీపిస్తున్నకొద్దీ ఆమెకు విచక్షణ జ్ఞానం పెంపొందుతున్నది. ఆమెను కలతచెందించిన ఉద్రిక్తత నశించి మనస్థైర్యం చేకూరింది. భయంపోయి ప్రశాంతంగా వుంది మనస్సు. ఈ అంతఃశక్తి, మనశ్శాంతి ప్రభావంతో ఆమె తన జీవితాన్ని వేదాంతదృష్ట్యా అవలోకించి, దానికున్న యోగ్యతను గణుతించగలిగింది. తన పరిస్థితిని అవగాహనచేసుకుంది. ఇప్పటికైనా మించిపోయింది లేదు. నిజాన్ని వెల్లడించి తన జీవితాన్ని సుఖప్రదం చేసుకోవచ్చును. లేకుంటే, విడాకులిచ్చి, విడిగావుంటూ, లోకులువేసే అపవాదులను భరిస్తూ.... అటువంటి పరిస్థితి దుర్భరంగా తోచిందామెకి. ఆమె యిప్పటికే చాలా అలసిపోయింది. ఈ మధ్య జరుగుతూన్న గడబిడతో ఆమెప్రాణం విసిగిపోయింది. ఇంక భరించేశక్తి నశించిందామెలో. భర్త, పిల్లలు, నౌకర్లు అంతా అనుమానంతో, యేంచెయ్యాలో తోచక బాధపడుతున్నారు. తన ప్రవర్తన తనకే అనుమానాస్పదంగా వుంది. పారిపోవటం అన్నది అసంభవం- తనెక్కడ దాగినా, ఆ పిశాచి తనజాడ కనుక్కోక మానదు. తనుచేసిన తప్పు వొప్పుకున్నట్లయితే చిక్కు తీరేదేమోగాని- అదిప్పుడిక అసాధ్యం. ఇక మిగిలింది ఒక్కటేమార్గం- ఆ మార్గాన్ని అనుసరించిన యే ప్రయాణీకుడూ తిరిగిరాడు.

ఆ ఘరువాడు. ఇందిర యీ వ్యవహారానికి సంబంధించిన ప్రతి ఉత్తరాన్ని దగ్ధంచేసింది. ఇవీ అవీ సర్దింది. పిల్లల్ని దగ్గరికి చేరదీయ

లేదు. ఆమెకు ప్రేమాస్పదమైన ప్రతిదాన్నీ తప్పించుకు తిరిగింది. తన కిష్టమైన వాటన్నిటినీ దూరం చేసుకోవాలనుకుంది- మళ్ళీ వాటి ఆకర్షణకు లోనైతే తన ప్రయత్నం విఫలమవుతుందని ఇంట్లో అన్నీ సర్దేసి, వీధిలోకి బయలుదేరింది. ఆ పిశాచి కనిపిస్తుందేమో, పట్టుకుందామని వీధులన్నీ గాలించింది. అవధితెలియకుండా, అర్థంలేకుండా తిరిగింది. ఆమెకి విసుగుపుట్టింది. పట్టుదల సడలింది. రెండుగంటలసేపు నడిచింది.. విధిగా.. -ఉత్సాహరహితంగా. ఆమె కలుసుకుందామనుకున్న మనిషి యెక్కడా కనిపించలేదు. అయినా యీ భంగపాటు ఆమెను బాధించలేదు. ఆ మనిషి తన్ను మోసంచేసి ఊరువిడిచి వెళ్ళిపోయి వుంటుందనుకుంది. ఆమెకి దారిలో యెదురవుతున్న ముఖాలు నిర్జీవంగా దూరంనుంచి నీడల్లా కనిపిస్తు న్నాయి.... వాటితో ఆమెకు సంబంధం లేదు.

ఒక్కక్షణంపాటు భయం ఆవహించిందామెను- దారిలో దూరంగా భర్తముఖం లీలగా కనిపించినట్లు ఊహించుకునేసరికి. ఆమెకు అనుమానం కలిగించిన ఆకారం మరుక్షణంలోనే బండివెనక మరుగుపడిపోయింది. వెంటనే తన్ను తాను సమాధాన పరుచుకుంది- ఆ ఆకారం భర్తదై వుండదని, ఆయన కోర్టులో హడావిడిగా వుండేసమయం అది. ఈ అనంతయాత్రలో ఆమె కాలగతిని విస్మరించింది. ఇంటికి చేరేసరికి భోజనంవేళ దాటి పోయింది. భర్త కూడా అలస్యంగానే వచ్చాడు. ఆమెవచ్చిన కొద్దిసేపట్లోనే ఆయన వచ్చాడు- చిరాకుగా.

చీకటిపడేవరకూ గంటల్లు లెక్కపెట్టుకుంటూ ఆత్రుతపడసాగింది. ఆఖరుకి ఇక కొద్ది క్షణాలు మాత్రమే వ్యవధి మిగిలేసరికి ఆమెకి ఆశ్చర్యం కలిగింది. సెలవుతీసుకొని బయలుదేరే సమయం ఆసన్నమైంది... అనంతర యాత్రలో తనకూడా తీసుకుపోయేందుకు వీల్లేదని తెలియగానే యెవరికైనా సరే భౌతికపదార్థాలపైన మోజునశిస్తుంది.... నిద్రమత్తుగా వుందామెకు.... యాంత్రికంగా బయలుదేరింది.... నడిచింది.. బుర్రలో ఆలోచనలు లేవు... చుట్టుపక్కల యేముందోననే ధ్యాసలేదు.... ఓ వీధిమళుపు తిరుగుతూంటే అంగుళంవాసిలో ప్రమాదం తప్పిపోయింది. ఆ డ్రైవరు కారునెంతో బలంగా ఆపుచేశాడు కాబట్టి బ్రతికింది. ఆవిధంగా అప్రయత్నంగా ఆమె సమస్య పరిష్కరింపబడేదే. ఇంకా విషయమై ఆలోచించకుండా వుండేందుకే

హాయి....అసన్నమవుతున్న అంతాన్ని మనస్సులో పెట్టుకోకుండా ప్రవాహంతో బాటు కొట్టుకుపోవడం నయం.

ఇందిర వెడుతూ వెడుతూ ఒక్కమారు చుట్టూ కలయచూసి, హడిలి పోయింది.... అగమ్యంగా తిరిగి తిరిగి ఆఖరికి ఆమె ప్రియుడుంటున్న యింటి సమీపానికి చేరుకుంది. ఇదీ తన మంచికేనేమో! ఒకవేళ అతడు తనకి సాయంచేస్తాడేమో ? అధమం, ఆ లంచగొండీ యెక్కడవుండేదీ చెబుతాడేమో ఆశతో, ఆనందంతో ఆమె మనస్సు ఉరకలువేసింది. ఈ ఆలోచన తనకు ముందే యెందుకుతోచలేదు ? ఆమె మనోభావాల కనుగుణంగా శరీరంలో మార్పుకలిగింది... అవయవాల భారం తగ్గింది.... నడకలో చురుకు ప్రవేశించింది.... ఆలోచనలు సాఫీగా సాగుతున్నాయి... ఆ మనిషి యిల్లు అతన్ని స్వయంగా చూపించమని అడగాలి.... అప్పుడు వ్యవహారాన్నంతా పూర్తిగా పైసలు చేసుకోవాలి... భూషణ్ దానితో చెబుతాడు లంచం పుచ్చుకోవద్దని... ఒక్కసారిగా కొంచెం పెద్దమొత్తం చెల్లిస్తేసరి– అదింక ఊరు విడిచిపెట్టి పోవచ్చు. ఆరోజున రోడ్డుమీద అతనితో కఠినంగా మాట్లాడినందుకు నొచ్చుకుంది... అయినా అతడు తనకు తప్పక సాయంచేస్తాడు.. అందుకు సందేహం లేదు... నిజంగా ఆశ్చర్యంగా ఉంది... యీ అంతిమ క్షణంలో యింత సులభమయిన పరిష్కారమార్గం తోచడం... యిదే ముక్తి మార్గం... గబగబా మేడమెట్లెక్కి తలుపుతట్టింది. తలుపు తెరిచేందుకెవరూ రాలేదు. లోపల మనుషుల అలికిడి ఆమెకి తెలుస్తూనేవుంది. మళ్ళీ తలుపు తట్టింది... తిరిగి నిశ్శబ్దం... లోపలనుంచి మాత్రం అడుగుల సవ్వడి వినిపిస్తూనేవుంది .. ఆమె యింక ఆగలేకపోయింది. ఆమెను జీవన్మరణ సమస్య వెన్నంటుతూంది. తలుపుబాదింది.. బాదింది... బాదింది... చివరికి తలుపు లోపలిగడియ ఊడింది. తలుపు ఓరగా తెరుచుకుంది. ఆత్రుతతో రహస్యంగా అంది.

"నేను... నేనే..."

భూషణ్ తలుపు బార్లాతెరిచాడు.

"నువ్వా... నువ్వా.. ఇందిరా.. నేనసలు... నువ్వొస్తావని నేననుకోలేదు.. అరె.. క్షమించు, నా వాలకానికి" అన్నాడతను సిగ్గుపడి. అతను పైజామా వేసుకుండా లుంగీకట్టుకొని వున్నాడు.

"నీతో ఓమాట చెప్పాలి యిప్పుడే.... చాలా ముఖ్యం.... నువ్వు నాకు సాయంచెయ్యాలి" అంది గుక్కతిప్పుకోకుండా. "దయచేసి నన్ను లోపలికి రానిస్తూ... ఒక్కనిముషంకన్న నిన్ను యెక్కువసేపు నిలబెట్టను".

"కాని... కానీ... పనితొందరలో వున్నాను.... నేనసలు..."

"అదంతా కట్టిపెట్టు.... ముందు నామాట వినాలి. ఇంతకీ అది నీ అపరాధమే. నాకు సహాయపడటం నీ కర్తవ్యం. నువ్వు చేసితీరాలి. నా ఉంగరాన్ని తీసుకొచ్చి నాకిచ్చేసెయ్యి.... అధమం ఆ మనిషి చిరునామా అయినా చెప్పు.... నేనెక్కడికెడితే అక్కడికి వెంటాడుతోంది... ఇప్పుడది కావాలన్నా దొరకటంలేదు... నువ్వాపని చేసితీరాలి. విన్నావా ? నువ్వు నాకు సాయం చేసితీరాలి."

ఆశ్చర్యంతో మూగవోయి అయోమయంగా చూశాడతను. "ఓహో, అదా !" అంటూ ఇందిర సాగదీస్తూ, "నేనెవరినుద్దేశించి మాట్లాడుతున్నానో నీకేం తెలియనట్టు చూస్తావేం ? అదే.. నేను రంగంమీదికి రాకపూర్వం నీతో తిరిగిన నీ ప్రేయసి. నేను వెళ్ళిపోతూంటే పట్టుకుంది. ఆరోజు మొదలుకొని నన్ను నానాబాధపెట్టి నన్ను బెదిరించి డబ్బు గుంజుకుంటోంది, ఇక నీ వ్యవహారాలన్నిటికీ స్వస్తిచెప్ప దలుచుకున్నాను.... బ్రతుకుపైన రోత పుట్టింది... "ఏమయినా, ముందు నా ఉంగరం నాక్కావాలి.... యీ రాత్రికైనా సరే.... నాకు సాయం చెయ్యవూ ?... నాకామనిషి చిరునామా చెప్పు..."

"కానీ...."

"నేను చెప్పినట్టు చేస్తావా, లేదా ?"

"ప్రమాణపూర్తిగా నాకేం తెలియదు... నువ్వెవరిగురించి మాట్లాడుతున్నావో నాకేం తెలియటంలేదు.... అటువంటిరకం మనిషితో నాకెప్పుడూ యెటువంటి సంబంధం లేదు."

"అదెవరో నీకు తెలియదూ ? అయితే అంతా అదే కల్పించిందా ? అంతేనా ? అయినా, దానికి మాత్రం నా పేరూ ఊరూ అంతా తెలుసు... బహుశః నేను పొరపడ్డానేమో.. అది అటువంటి దొంగమనిషి అనుకొని ?... అంతా ఓకల కదూ ?"

ఆమె వికటాట్టహాసం చేసింది. భూషణ్‌కి చిరాకుపుట్టింది. అయినా, ఇందిర కళ్ళల్లోని కాంతి క్షణంకాలం అతన్ని భయపెట్టింది. ఆమెవైపు ఆతురతగా చూశాడు.

"కాస్త శాంతించు ఇందిరా. నువ్వు పొరపాటు పడుతున్నావు.... పరిస్థితి అర్థం కావటం కష్టంగావుంది.... నిజంగానే నాకేం తెలియదు ఆ మనిషెవరో.. ఆ గొడవేమిటో... నన్ను నమ్ము ఇందిరా... ఏదో పొరపాటు...."

"ఇంతకీ నువ్వు నాకేం సహాయం చెయ్యదల్చుకోలేదన్నమాట ?"

"అబ్బే... అదికాదు.... నేను చెయ్యగలిగిన సహాయం తప్పక చేస్తాను."

"అయితే సరే, పద.... ముందు దానింటికి వెడదాం.."

"ఎవరింటికి ?" అని అడిగి, అతను భయపడ్డాడు ఆమెకు పిచ్చిపట్టిందేమోనని.

"దానింటికే.... నువ్వొస్తావా, లేదా ?"

"వస్తాను.... వస్తాను.... నీకోసం యేమయినా చేస్తాను."

"అదిసరే.... అయితే, నాకు సంబంధించినంతవరకు ఇదొక జీవన్మరణ సమస్య అని తెలుసుకున్నావనుకుంటాను."

భూషణ్‌కి నవ్వాపుకోవడం కష్టమైంది. అప్పటికీ యెంతో మర్యాదగా "ఇందిరా, నిజంగా నాకెంతో విచారంగా వుంది.... కాని... ఇప్పటికిప్పుడు నాకు వేరేపనుంది ... ముఖ్యమైనపాఠం వొకటి... చాలాకష్టం...."

"అదా అసలుసంగతి... ఇప్పుడర్థమయింది.... దగాకోరా !"

ఇందిరకి హఠాత్తుగా యేదో తట్టింది. అతన్ని పక్కకి తోసేసి, ఆమె లోపలికి ప్రవేశించింది.

"అది కూడా యిక్కడే ఉంటోందనుకుంటాను. మీరిద్దరూ కలిసే నాటకం ఆడుతున్నారు.... అది ఆర్జిస్తున్న అన్యాయపు టాదాయంలో నీక్కూడా కొంతభాగం వుందేమో.... ఏమయినా, దీని అంతు తేల్చడానికే నిశ్చయించుకున్నాను.... నాకేం భయంలేదిప్పుడు..."

ఆమెని ఆపడానికి ప్రయత్నించాడు భూషణ్. కాని పట్టు విడిపించుకొని అతని పడకగదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. అంతలోనే ఒక ఆకారం అక్కణ్ణించి కంగారుగా తప్పించుకోబోయింది. తలుపు వెనకాలనుంచి తమ సంభాషణ

పొంచి వినివుండవచ్చునసుకొని ఇందిర ఆమెను పరికించి చూసింది. అపసవ్యంగా వున్నాయామె దుస్తులు. కాని యీమె తను అనుకున్న స్త్రీకాదు.

"క్షమించాలి" అంది ఇందిర వెంటనే ఆ స్థలంనుంచి నిష్క్రమిస్తూ.

"క్షమించాలి.. అంతా నేను విడమరిచి చెబుతాను.. రేపు.. అసలు నేను — నాకర్థంకావడం లేదు.... నాకు సాధ్యంకాదు —"

అపరిచితుడితో మాట్లాడినట్లు చెప్పింది. ఆమె ప్రవర్తన చూస్తే ఒకప్పుడు వాళ్ళిద్దరూ ప్రేమికులని యెవ్వరూ అనుకోరు. ఆమె బుర్ర సుడి గాలిలో చిక్కుకుంది. ఎవరో అబద్ధం ఆడుతున్నారు.... ఆమె అలిసి పోయింది... ఆలోచించలేనంతగా అలిసిపోయింది.. చుట్టుపక్కల చూసు కుందుకు కూడా వోపిక లేకపోయింది.. కళ్ళుమూసుకుని మెట్లుదిగిపోయింది.. అపరాధికిమల్లే.

వీధంతా చీకటిగా ఉంది. ఆ మనిషి దారిలో కాచుకొని కూర్చోలేదు కదా ? ఏనాటికైనా తనకి విముక్తి లభిస్తుందా ?.... బూజుపట్టిన దేముడికి మనస్సులో నమస్సులు చెప్పుకుంది.. అధమం ఒక రెండెన్నెల్ల పాటయినా తెరిపి దొరికితే, ఆ పాపిష్టిదాని బారినుండి తప్పించుకొని దేశంలో దూరంగా ఎక్కడికోపోయి.. పచ్చికబయళ్లలో.. పచ్చని పొలాల్లో ప్రశాంతంగా ఉండొచ్చును.... ఆలోచిస్తూ యిటూ అటూ చూసింది ఇందిర... యెదుటి గుమ్మంచాటున యెవరో తారట్లాడుతున్నట్లు తోచిందామెకు... అంతలోనే ఆ ఆకారం మాయమైంది. ఆ క్షణంలో భర్త స్వరూపం గుర్తుకొచ్చిందామెకు. ఒకవేళ యీ సమయంలో కనక తన భర్త యెదురయితే ?.... యెంత భయంకరమయిన ఆలోచన !... ఆగిపోయి, చుట్టుపక్కల జనాన్ని మరోసారి పరిశీలించింది. ఆ ఆకారం మనుషుల నీడలలో మరుగు పడిపోయింది. ఇందిర భయభ్రాంతులతో నడుస్తోంది.... నడుస్తూన్నంతసేపూ యెవరో తన్ను వెంటాడుతున్నట్లు అనుమానిస్తూనే వుంది.... తీరా వెనక్కితిరిగి చూస్తే అను మానించదగ్గ ప్రాణి ఒక్కటీ గోచరించదు.

ఒక మందుల దుకాణంలోకి వెళ్ళింది ఇందిర. బల్లముందు కూర్చున్న నల్లటిమనిషికి తన సంచీలోంచి కాగితాన్ని తీసిచ్చింది. లోపల అద్దాలబీరు వాల్లో అనేకరకాల సీసాలూ, వాటిపేర్లు, తూకపుయంత్రం, మందులకంపెనీల క్యాలండర్లు, గోడమీద గడియారం... ఆ ప్రదేశమంతా సమస్తరోగ

నివారణకై కంకణంకట్టుకున్నట్లు కనిపిస్తూంది. చిన్నప్పుడు ఆమె తల్లికిగాని, యింట్లో యింకెవరికైనా జ్వరం వచ్చిందంటే వెంటనే మందుల దుకాణానికి పరుగెత్తేది. ఆ దుకాణంలోని రంగురంగుల సీసాలు, రకరకాల వాసనలు ఆమెకెంతో యిష్టం— ఈ సమయంలో అమ్మదగ్గరుంటే ఎంత దుఃఖించేది.... కలతచెందించే ఆలోచన.... మరో బక్క పలచటిమనిషి ఒక నీలిరంగు సీసాలో.. నరనరాల్లోంచి ప్రవహించే.... చూరకద్రవం.... ఇందిర శరీర మంతా శైత్యల్యం ఆవరించింది.... మృత్యువుని సీసాలోబంధించి మూతి బిగిస్తూంటే... విస్తుబోయి వెర్రిగాచూసింది.... సీసాపైన "విషం" అని వ్రాసివున్న కాగితం ముక్కని అంటించటం.. దానివెల మరోకాగితంమీద వ్రాయటం.. ఆమె అవయవాలన్నీ కొయ్యబారిపోయినై.... ఆలోచనరాగానే....

"బిల్లు.. ఇదుగో" అన్నాడామనిషి.

ఆమె తృళ్ళిపడింది— అకస్మాత్తుగా మేలుకున్నట్లు. చుట్టూ కలయ చూసింది....సంచీలోంచి రూపాయలు పైకితీసి యాంత్రికంగా లెక్కపెట్టింది.

యెవరో వెనకనుంచి ఆమెచేతిని కుదిపినట్లయింది. చేతిలోని రూపాయలు బల్లమీదికి దొర్లిపోయాయి. ఒక బలిష్ఠమైన హస్తం ముందుకొచ్చి సీసాను అందుకొన్నది.

వెనక్కితిరిగి, ఆ అడ్డొచ్చిన వ్యక్తిముఖాన్ని కళ్లప్పగించి చూసింది ఇందిర.... పెదవులు బిగపెట్టి నిల్చున్నాడు భర్త... ఆయన నుదుటినిండా స్వేదబిందువులు ....

మూర్ఛ వచ్చినట్లయిందామెకి.... పక్కనున్న బల్లమీదికి వొరిగిపో బోయి, మళ్ళీ సర్దుకున్నది. చటుక్కున స్ఫురించిందామెకి— యిందాక తనకు కనిపించి మాయమైన ఆకారం యీయనదేనని. ఆమెను వెంటాడుతూనే వున్నాడాయన.

"రా" అన్నాడాయన ముక్తసరిగా. వెంటనే బుర్రఊపింది వస్తా నన్నట్లు.... ఆమెకే ఆశ్చర్యంవేసింది— అంతవినయం అమాంతంగా తనకెక్కడినుంచి వచ్చిందని. తనకి తెలియకుండానే ఆయన చెయ్యిపట్టుకొని వెంటనడిచింది. ఒకరిముఖం ఒకరు చూసుకోవడంలేదు.. రెండవచేత్తో సీసా యింకా పట్టుకునే వున్నాడాయన.... కాస్సేపాగి, మధురు తుడుచుకున్నాడు. అనాలోచితంగా ఆమె కూడా ఆగిపోయింది. అయినా ఆయన ముఖంలో

చూసేధైర్యం లేదామెకి. వాళ్లు మాట్లాడుకోవడం లేదు.... వీధిలో వచ్చే పోయేజనం చేసేహడావిడి మాత్రం వినిపిస్తోంది.

ఆయన పక్కకి తప్పుకున్నాడు యింటిగుమ్మం దగ్గర- ఆమెను ముందర లోపలికి పంపించాలని. కాని ఆమె వొణికిపోతూ వొరిగిపోబోయింది. తన చేతిని వెంటనే ఆమె భుజంమీద వేశాడు. ఆమె సర్దుకొని హడావిడిగా లోపలికి వెళ్ళిపోయింది. ఆయన కూడా వెళ్లాడు. ఇద్దరినోటమ్మాట యింకా ఒక్కముక్క బయటికిరాలేదు. సీసా మూతతీసి మందు పారబోసేశాడు. ఆ ఖాళీసీసాని గదిలో ఓమూలకి విసిరేశాడు. ఆ సీసా ముక్కలైన భీకరశబ్దానికి అదిరిపోయింది ఇందిర.

ఇంకా యిద్దరూ మౌనంగానే వున్నారు. ఆఖరుకి ఆయన ఆమెదగ్గరకు వెళ్లాడు- ఆయన దీర్ఘవిశ్వాసం ఆమెకు స్పష్టంగా తెలిసింది. రానున్న ప్రళయంకోసం ఓర్పువహించి ఊరుకుంది. ఆయన ఆమె చేతిని గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. ఆమె గజగజలాడిపోయింది. అప్పటికీ ఆయన మౌనంగానే వున్నాడు. చటుక్కున ఆమెకు గుర్తుకొచ్చింది- తన భర్త రౌద్రమూర్తే కాదు.. దయానిధి కూడా అని.

''ఇందూ, మనం ఎంతకాలం యీవిధంగా ఒకళ్లనొకళ్లు హింసించుకోవడం ?''

ఇన్నాళ్లనుంచీ గడ్డకట్టుకున్న దుఃఖమంతా ఆయన మాటలకి ఒక్కసారిగా కరిగి కన్నీళ్లై ప్రవహించాయి. ఆమె దుఃఖభారంతో కృంగిపోతూంటే ఆయన లాలనగా ఆమెను దగ్గరకు చేర్చుకొని.

''ఇందూ.. ఇందూ'' అంటూ సాదరంగా సంబోధించాడు. పలుమార్లు పిలిచాడాయన. ఆమె వ్యథితహృదయం ఆయన మదిలో ఆందోళన కలిగించింది. ఎవరినో హత్యచేసినట్టు బాధపడ్డాడు. ఆమె మానసిక వ్యథను అంతమొందించే ఆశతో అంతకంతకు ఆయన కంఠస్వరంలో ఆప్యాయత అధికమవుతున్నది. ప్రత్యుత్తరంగా ఇందిర ఎక్కెక్కి ఏడుస్తున్నది.... పొంగిపొరలే దుఃఖతరంగాలలో కొట్టుకుపోతున్నది.. మూర్తి ఆమెను పడకగదిలోకి తీసుకుపోయి, మెత్తని పరుపుమీద వొత్తిగిల పడుకోబెట్టి, వెచ్చగా ఉండేందుకు రగ్గు వొత్తుగా కప్పాడు. దుఃఖంమాత్రం ఆగలేదు. ఆమె వొళ్లంతా వొణుకుతున్నది. శరీరమంతటా శైతల్యం ప్రసరించింది.

ఆమె చేతుల్ని తన చేతుల్లో పెట్టుకొని, ఆమె పెదవుల్ని తన పెదవులతో స్పృశించాడు. ఆమె చెక్కిళ్లపైనుండి కన్నీరు ధారలై పారింది. మూర్తి ఆతురత యెక్కువయింది. మంచంపక్కనే మోకాళ్లమీద కూర్చుని ఆమె మొఖానికి తన ముఖాన్ని చేర్చి చెవిలో చెప్పాడు.''

''ఇందూ.... చిట్టీ.... ఇంకా ఎందుకే యేడుస్తావు? అంతా అయిపోయింది.. ఏగొడవాలేదింక... నువ్వేమీ భయపడకు ఇకమీదట.. ఆ మనిషి యింకెప్పుడూ నీదగ్గరికి రాదులే... రాదుచిట్టీ.. ఇంకెప్పుడూ రాదు... ఒట్టేస్తున్నాను.. అదింకెప్పుడూ మనదగ్గరికి రాదుగా... నువ్వింత భయపడిపోతావని నేనెలావూహించుకోగలను?... నేకోరిందల్లా ఒక్కటే. . నువ్వు గృహిణివి, మాతృమూర్తివి- అన్న విషయం గుర్తుంచుకొని మళ్లీ నీవిధులను నువ్వు సక్రమంగా నిర్వర్తించాలనే...

ఆ వ్యవహారం నా చెవులదాకా వచ్చాక, ఇక నేను చెయ్యగలిగిందేముంటుంది? అటువంటి సంగతి గురించి ముఖాముఖీ నీతో నేనేమను మాట్లాడేది? నీఅంతట నువ్వే తిరిగి సంసారాన్ని చక్కదిద్దుకుంటావనుకున్నాను... నువ్వలా చెయ్యలేదు... అంచేత నేనే ఆ మనిషిని నియమించాను- నిన్ను బెదిరించి అయినా సరే సవ్యమైన మార్గానికి చేర్చమని... అదొక దౌర్భాగ్య జీవి... చితికిపోయిన చిల్లరనటి... నాక్కావలసిన పని దానిచేత చేయించడానికి నేనెంతో శ్రమపడవలసి వచ్చింది.. అయితే....... అయితే....... నీ దృష్టిని బలవంతంగా మరలించడం పొరపాటని యిప్పుడు గ్రహించాను.... కాని . ఇందూ.. నా చిట్టీ... నువ్వు తిరిగి నాదానివి కావాలనే వాంఛించాను నేను.... ఇన్నాళ్లనుండీ యెప్పటికప్పుడు పరోక్షంగా నీకు తగిన సూచన లిస్తూనే వున్నాను.... జరిగినదాన్ని యేమాత్రం లెక్కచెయ్యననీ... చివరికి నువ్వు నన్ను అర్థంచేసుకోలేక పోయావు.... నన్ను నమ్ము ఇందూ.. నీ మనస్సు కష్టపెట్టాలనే ఉద్దేశం నాకెన్నడూ లేదు.... అడుగడుగునా నిన్ను కనిపెడుతూ... ఇంతాచేసినది మన పిల్లలకోసం... నిజానికి.. నాకేకావాలి నువ్వు... ఇప్పుడిక అంతా మామూలుగా ఉందాం ఇందూ...''

ఆయన కంఠ స్వరం అనంతదూరం నుంచి అలలు అలలుగా విన వస్తూందామెకు. ఆయన యేమంటున్నాడో ఆమె కర్థం కాలేదు. ఆమె మనస్సు అల్లకల్లోలంగా ఉంది. మనస్సులో యేవిధమయిన అనుభూతి

లేదు. అయినా, ఆమె తన ముఖంమీద కురిసిన ముద్దులూ, యెదలో అమృతం చిలికించిన అనునయ వాక్యాలూ, చెక్కిళ్లపై జారిన కన్నీరు.... అస్పష్టంగా గుర్తించింది. ఆమె మెల్లిగా కళ్లు తెరిచి చూసింది.... భర్త దయార్ద్ర నేత్రాలతో ఆదుర్దాగా తన కన్నుల్లోనికి వీక్షించటం గమనించింది. ఆ పైన యేం జరిగిందో ఆమె యెరుగదు .. ఆమె చుట్టూ తిరిగి చీకటి గూడు కట్టుకుంది.... కాని, యీసారి అది నిశ్చలమయిన నిద్రావస్థ మాత్రమే.

బాగా ప్రొద్దెక్కిన తర్వాతగాని ఆమె మేలుకోలేదు. హృదయం తేలిక పడినట్టు ఒక వింత అనుభూతి కలిగిందామెలో. తుఫాను తీవ్రత తగ్గిన తర్వాత యేర్పడే వాతావరణం లాగ ప్రశాంతంగా ఉందామె మనస్సు. జరిగిన దంతా జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోవడానికి ప్రయత్నించింది. కాని, మంచు తెరలు మనసును క్రమ్ముకున్నాయి. స్వాప్నిక చిత్తస్థితిలోంచిబయట పడేందుకు ఆమె తన దేహాన్నంతటినీ ఒక్కమారు స్పృశించి చూసుకుంది.

ఏమిటిది? ... వ్రేలిని ఉంగరం! .... వెంటనే మైకం పూర్తిగా వొదిలి పోయి మెలుకువ వచ్చింది. అస్పష్టంగా విన్న పలుకులు హఠాత్తుగా స్పష్టమై, సత్యమై, సంపూర్ణమై సందర్భ సహితంగా అర్థమైన వామెకు. ఒక్క క్షణంలో వ్యవహారాన్నంతటినీ మెరుపులా వ్యాఖ్యానించింది; తనభర్త సందేహం, ప్రియుడి సంభ్రమం... మబ్బుతెరలు విడిపోయినై... తనకు తాను పరుచుకున్న వలను తన కళ్ల యెదుటనే చూడగలిగింది. అవమానం, సిగ్గు అవహించాయామెను... కంపించి పోయింది.... మళ్లీ మేలుకున్నందుకు చింతించింది.... కలలులేని కలతలేని ఆ నిద్ర యెంత నిర్మలమయినది!

క్రింది గదిలోంచి పిల్లల గొంతుకలు వినవస్తున్నాయి. ప్రభాతంలోని పక్షుల్లా పసిపిల్లలు పకపక నవ్వుతూ పరుగులు పెడుతున్నారు. అదుగో.. అది బాబీ కంఠం .. వాడి కంఠం అచ్చు తండ్రిదేనని అంతకు ముందెప్పుడూ తను గ్రహించనేలేదు. ఆమె అధరాలపైన చిరునవ్వు సన్నగా మెరిసింది. తన భావి జీవితానికి యోగ్యత కల్పించి, ఆనందమయంగా మార్చిన తన సంసారాన్ని తలుచుకుంటూ సంతోషంగా కన్నులు మెల్లిగా మూసుకుంది. హృదయంలో యెక్కడో మూల యేదో బాధ సన్నగా మూలుగుతూనేవుంది... కానీ అది మానుతున్న గాయానికి చెందిన నొప్పి.... అంతే.... అది కూడా త్వరలోనే మాసిపోతుందని ఆమెకి తెలుసును.

హస్తలాఘవం

మన్మథ నామ సంవత్సరంలో శ్రావణమాసపు సాంధ్యవేళ! సన్నని వానజల్లు కురిసి వెలిసింది. సూర్యరశ్మి హాయిగా, చల్లగా విరిసింది. వాతావరణం ఉత్సాహజనకంగా ఉంది. చివరికి మద్రాసు నగరంలోకూడా మైదానాల్లోంచీ, సముద్రంమీంచీ సుగంధ వాయువులు వీస్తున్నవి. ఈ విచిత్రానికి కారణం శ్రావణమేఘాల చలచిత్త స్వభావమే. ఓ గంటక్రితం పట్టణానికి పశ్చిమ దిక్కునుంచి మా రైలు పయనిస్తూండగా హఠాత్తుగా ఆకాశమంతా ఆవరించిన కారుమేఘాలగుంపులో యిరుక్కున్నది. స్టేషను యింకా దూరంలో ఉండగానే పట్నంలోని రంగు రంగుల దీపాలు మిణుకు మిణుకు మంటున్నాయి. అప్పుడే, పెట్టెలో అవతల బెంచీమీద కూర్చున్న అరవావిడ లేచి పిల్లలు యిటూ అటూ చిందర వందర చేసిన సామాన్లను సర్దుకుంటోంది. అంతలోకే, టపీ టపీ మని వాన చినుకులు రైలుమీద పడటం ప్రారంభించాయి. వెల వెల బోయే మెరుపొకటి సూచనగా మెరిసి మాయమైంది— వెంటనే బ్రహ్మాండం బద్దలయేటంత శబ్దం— మా రైలు దద్దరిల్లి పోయింది. ఆ వానవిసురికి కిటికీ తలుపులు గడగడలాడాయి. ఏమీ కనిపించటంలేదు, వినిపించటం లేదు— కిటికీ అద్దాలపైన పడుతున్న వడగళ్లవాన తప్ప. కొరడా దెబ్బలు తింటున్న క్రూరమృగంలా ముందుకి పరుగులంకించుకుంది రైలు.

ప్రకృతి ప్రతాపమంతా సెంట్రల్ చేరుకునేసరికి చల్లారిపోయింది. ప్రయాణీకులంతా కూలీలకు సామాన్లు అందిస్తున్నారు. విచ్చిన్నమవుతున్న

వానమబ్బులక్రింద సూర్యరశ్మిలో నగరమంతా నిగనిగలాడుతోంది. ఇళ్లన్నీ శుభ్రంగా తోమిన కంచులా తళతళలాడుతున్నాయి. ఆకాశంలో మేఘాల మధ్య బీటలు మెరుస్తున్నాయి. వర్ష వస్త్రాన్ని విప్పుకొని నగరం తన నగ్న సౌందర్యంలో వినూత్నంగా శోభిస్తోంది. ఇటూ అటూ కనిపించిన చోటల్లా తలదాచుకున్న జనం సంతోషంగా నవ్వుకుంటూ మళ్ళీ వీధుల్లోకి చొరబడు తున్నారు. సూర్యరశ్మి తిరిగి తన స్థానాన్ని ఆక్రమించుకున్నందుకు ప్రతి వారికీ సంతోషంగానే ఉంది. సంస్కారం లేక రోగిష్టిరూపుతో కనిపించే వృక్షాలు కూడా యీ ప్రక్షాళనంవల్ల పరిశుభ్రమై ఉత్సాహంతో ఆకాశం వైపు హస్తాలుచాచి తమ పరిమళాన్ని వెదజల్లేందుకు శాయశక్తులా యత్నిస్తు న్నాయి. వర్షం వెలిసినకొద్ది క్షణాల్లో అవి సాధించిన విజయం వర్ణనాతీతం. మద్రాసు నగరపు నడివీధులన్నీ సుమపరిమళంతో పరివ్యాప్తమయినవి.

ఇటువంటి శ్రావణమాసపు సంధ్యాసమయంలో నేను పొందిన ఆనందం చాలదన్నట్లు, నాకింకో అదృష్టం పట్టింది. రాత్రి పదిగంటలవరకూ నాకేమీ పనిలేదు. మద్రాసులో ఉంటున్న లక్షలజనాభాలో ఒక్క ద్విపాదవక్తికి కూడా నారాక తెలియదు. నాకోసం యెదురుచూసే వారెవరూ లేరు. నాకిష్టం వచ్చిన రీతిని నేను పోవచ్చును. మద్రాసు వీధుల్లో విహరించవచ్చు.. లేదా.. వార్తాపత్రికలన్నీ చదువుకోవచ్చు.. ఏదైనా హోటల్లో కూర్చోవచ్చు.. దారిలో ఇటూ అటూ దుకాణాల్లో ముస్తాబులు చూడొచ్చు.. పుస్తకాలకొట్టుకెళ్లొచ్చు.. స్నేహితులకు టెలిఫోన్ చెయ్యొచ్చు.... లేదా, శుభ్రంగా సముద్రపొడ్డుకు పోయి కూర్చోవచ్చు. ఏమీ బాదరాబందీ లేదుకాబట్టి యేపనైనా చెయ్యొచ్చు.. లక్షవిధాలుంటాయి. నా అదృష్టంవల్ల నైతేనేం, నా మనస్సు ప్రేరేపించటం వల్లనైతేనేం, అన్నిటికన్న ఉత్తమమైన పద్ధతినే యెంచుకున్నాను. అదేమి టంటే, ఫలానా అని ప్రత్యేకంగా యేమీ చెయ్యక పోవటమే. నేనేమి ప్రణాళికలను తయారుచేసుకోలేదు... ఒక అవధి యేర్పరుచుకోలేదు — అనుమిత్యంగా వీధుల్లో తిరిగాను— రోడ్డుపక్కల్ని నెమ్మదిగా నడుస్తూ, నాలుగు వీధులు కలిసేచోట తొందరగా దాటుతూ— తిరిగి.. తిరిగి.. చివరికి మౌంట్ రోడ్డు చేరుకున్నాను. అప్పటికే బాగా అలిసిపోయాను. ఆ వీధిచివరనే ఉన్న హోటల్లో ప్రవేశించి, వరండాలో వేసివున్న కుర్చీలో చతికిలబడ్డాను.

ఆ పేము కుర్చీలో కులాసాగా జార్లబడుతూ, ''హమ్మయ్య.... మళ్లీ

యిక్కడికి వచ్చానన్నమాట'' అనుకున్నాను. ''ఏం, మద్రాసూ, యేనాటి మద్రాసువి! మనిద్దరం కలుసుకుని యిప్పటికి రెండేళ్లుపైనైంది. ఇప్పుడు తిరిగి ఒకరినొకరం కళ్లారాచూసుకుందాం. ఏం మద్రాసూ! ఏఁవిటి విశేషాలు? నేనిక్కడినుంచి వెళ్లిపోయాక నువ్వునేర్చుకున్న కొత్త విద్యలేఁవిటి, చెప్పు!... ఊఁ.... ప్రారంభించు... నిన్ను ప్రసిద్ధికెక్కించిన గాన సభలు, భరత నాట్యాలు, వీథినాటకాలు.... ఊఁ.. త్వరగా చురుగ్గా చెప్పు మరి నువ్వింకా యేఁవేంచేయగలవో... నీ భుజబలాన్నంతా చూపు.... పాటగాళ్లు.. నాట్య కత్తెలు.. పేపర్లమ్మే కుర్రాళ్లు.... సినిమాకాగితాలు అంటించేవాళ్లు.. హడావిడిగా వచ్చేపోయేవాళ్లు.... ఇదుగో, నేనిక్కడే కూర్చుంటాను.... నా జీవితంలో యింతకు ముందెప్పుడూ లేనంత ఆసక్తితో, తీరిగ్గా.... నాకళ్లు మండిపోయి, చెవులు చిల్లులుపడి, బుర్రపగిలి పోయేవరకూ, యిక్కడే కూర్చుంటాను... ఊఁ— ఉత్సాహంతో, ఉద్రేకంతో.. కొత్తకేకలు, కొత్త అరుపులు, కూతలు — విసుగులేకుండా వినటానికి సంసిద్ధంగా ఉన్నాను— నీగంభీరదేహంలో ప్రవహించే రక్తాన్ని పీల్చేందుకు యీ సజీవ స్వల్పజీవి సిద్ధంగా ఉంది. నా ఆసక్తినంతా నీకర్పిస్తున్నాను... నీ సర్వస్వాన్నీ నా కర్పించు... త్వరపడు... నీలో ఉద్భవిస్తున్న నిత్య నూతన విచిత్రాలను విని ఆనందిస్తాను.''

నాలో కలుగుతున్న యీ ఉద్రిక్తతనుబట్టి, యీ రోజు నా కెంతో ప్రీతి కరంగా పరిణమిస్తుందని గ్రహించాను. ప్రయాణమన్నా, నిద్రలేని రాత్రులన్నా నాకు సరదా. అటువంటి సమయాల్లో నాశక్తి రెట్టింపు కావటంకాని, అంత కన్న అధికం కావడంకాని జరుగుతుంది. ఆ సమయంలో నాసంకుచిత జీవనం చాలదనిపిస్తుంది. నాలో కలిగే ఉద్రిక్తతవల్ల, బుడగను ఊది ఊది పెద్దదిగా చేసినట్టు నా శరీరాన్ని విస్తరించాలనిపిస్తుంది. నరాల్లో పటుత్వం యేర్పడి, శరీరంలోని ప్రతిభాగం శక్తివంత మవుతుంది. కన్నులు తీక్షణంగా అవలోకిస్తాయి. వీనులు శ్రద్ధగా ఆలకిస్తాయి. మనస్సు చురుకుగా పని జేస్తుంది. నా పరిసరాలకూ నాకూ మధ్య ఏదో సన్నిహిత సంపర్కం ఏర్పడు తుంది. ఎక్కడ వీలైతే అక్కడ యీ సంపర్కాలను అత్యధికం చేసుకోవాలనే ఆకాంక్ష నాలో ఉత్తేజిత మవుతుంది. నా దృష్టిని ఆకర్షించిన దేదైనాసరే విశిష్ట మై పోతుంది. కార్ఖానాలో కూర్చుని వడ్రంగిపనిని గంటలకొద్దీ తదేకంగా పరికించగలను. వాళ్లు రంపంతో దూలాలను కోస్తూ, వాటిని సాఫు చేస్తూంటే, వాళ్లు పడే కష్టానికి జాలి కలుగుతుంది. వాళ్లు పని

చేస్తున్నంతసేపూ నా భుజాలు పీక్కు పోతాయి... లేకుంటే, కిటికీ దగ్గర గంటలకొద్దీ నిల్చుని, వీధిలో వచ్చేపోయే ప్రతిమనిషి జీవితాన్నీ మనస్సులో చిత్రించుకోగలను.... దారినిపోయే వాణ్నొకణ్నిచూసి, యథాలాపంగా అతడు వెళ్లినచోటికల్లా- కొన్ని మైళ్లైనాసరే- అతన్ని అనుసరించగలను... ఏదో బలీయ మైన ఆకర్షణ శక్తి, అర్థంలేని ఆసక్తి నన్ను అతనివెంట తీసుకుపోతుంది.... ఆ పని చేస్తున్నంతసేపూ, యెవరైనా యెరుగున్నవాళ్లు గమనిస్తే, నన్నొక మూర్ఖుడిక్రింద, పిచ్చివాడిక్రింద జమకటతారని తెలుసును. రంగ స్థలంపైన రమణీయంగా ప్రదర్శింపబడిన నాటకంకాని, యేదైన గ్రంథంలో హృదయ రంజకంగా వర్ణింపబడిన సాహస కృత్యాలుకాని నన్ను సమ్మోహ పరుస్తాయి. ఈ ఉద్ధృత మానసికోద్రేకం, యీ మిథ్యా దివ్యదృష్టి, ఆకస్మిక స్థలవిభేదం వల్ల కాని, మరేకారణంవల్లకాని సంప్రాప్తం కావచ్చును. కారణం యేదైనప్పటికీ, నేనుచిత్రించిన మానసిక స్థితిలో ఉన్నప్పుడు నా నిత్య జీవితం ఒక కలలాగ తోస్తుంది. సామాన్య విషయాల గురించిన జ్ఞాపకాలన్నీ నిస్సారంగా, నిరర్థకంగా తోస్తాయి. ఈ అసహజ పరిస్థితిలోనే నాకు పరిపూర్ణత సిద్ధిస్తుంది. జీవితంలోని వైరుధ్యం, దాని వైచిత్ర్యం అర్థమవుతుంది.

ఈ గ్రాహ్యశక్తితోనే, అవకాశం కోసం నిరీక్షిస్తూ, జన ప్రవాహపు టొడ్డుపైన కూర్చున్నాను. నిరీక్షణ దేనికొరకో తెలియదు... కాని, శూన్య దృష్టితో మాత్రం కాదు. నా ఆసక్తిని సంతృప్తి పరచగల సంఘటన యేదో సంభవించక మానదనే విశ్వాసంపైనే ఆధారపడింది నా అన్వేషణ. కొంతసేపటికివరకూ యేమీ జరగలేదు. అరగంటసేపయ్యే పరికి నా కళ్లు నొప్పులు పెట్టాయి. తదేక దృష్టితో వచ్చేపోయేజనాన్ని చూడటం మూలాన్ని, యింక స్పష్టంగా, పరికించి యెవరినీ చూడలేక పోయాను. ఆ వీధిలో నడుస్తూన్న జనమంతా విలక్షణంగా కనిపిస్తున్నారు.. పొడుగువాళ్లూ... పొట్టివాళ్లూ... సున్నితాకారాలు.. స్థూల దేహాలూ... పంచలూ.. పంట్లాములూ.. టోపీలూ.. తలపాగాలూ.. చేతికర్రలూ.. గొడుగులూ... మనుషులందరూ మురికినీరులా కొట్టుకుపోతున్నారు.. క్రమ క్రమంగా మసక మసగ్గా అయిపోతున్నారు. నా దృష్టి మాంద్యం హెచ్చు తున్నకొద్దీ. చెడిపోయిన చెత్త సినిమాచూస్తున్నట్లుతోచి, విసుగెత్తిపోయింది.

ఇంక కుర్చీలోంచి లేవబోయాను, తిరిగి దేశాటనానికి ఉపక్రమించే ఉద్దేశంతో. ఆఖరుకి.. యెలాగైతేనేం, కనుక్కున్నాను అతన్ని!

ఆ అపరిచితుడి వైపు నా దృష్టి ఆకర్షింపబడటానికి మూలకారణం – అతను పదే పదే నా కంటపడటమే. ఈగడచిన అరగంటలోనూ వేలకొద్దీ మనుషులు ఒకమారు కనిపించిన వెంటనే అదృశ్యమైపోయారు– యేదో అవ్యక్త శక్తి వారిని బంధించి లాక్కుపోతున్నట్లుగా. ఒక మనిషి ఆకారంకనిపించిన వెంటనే వాని లక్షణాలను గుర్తించేలోపలే ఓ నీడ... ప్రవాహంతో కొట్టుకు పోయేది మళ్లీ కనిపించకుండా. ఈ మనిషిమాత్రం వచ్చిన చోటికే రావడం, తిరిగివెళ్లడం, రావడం–అందువల్లనే అతన్ని గుర్తించగలిగాను. సముద్ర పుటలలు మొండిగా పట్టుదలగా ఒడ్డుకొచ్చి, వెనుదిరిగిపోయి తిరిగివచ్చినట్లు గానే, యీ మనిషికూడా జన సమూహంలోంచి రావడం, వెళ్లడం, తిరిగి అక్కడికే రావడం, యెంతో వినయంగా, మర్యాదగా రాకపోకలు సాగిస్తున్నాడు.

ఇటూ అటూ తచ్చాడుతూండ బట్టికాని, లేకపోతే, అతనిలో ఆకర్షణీయమైన లక్షణాలేమీ లేవు– మనిషి యెండిపోయి నీరసంగా ఉన్నాడు. ఆ డొక్కుశరీరాన్ని వొదులొదులుగా ఉన్న కాకీచొక్కాలో దాచుకున్నాడు. తన కోసం కుట్టించుకున్న చొక్కాలా లేదది. చొక్కాచేతులు అతనిచేతులకన్న చాలా పొడుగ్గా వున్నాయి. దానికితోడు క్రింద– నల్లని గళ్లలుంగీ. చూట్టానికి ముంచులా వున్నాడు. ఆ పల్చని పెదవులను మరింత అందవికారం చేస్తూ బొద్దింకలాంటి మీసం, కొబ్బరిపీచులా గడ్డం. అతని నడవడి కూడా అపసవ్యంగా ఉంది. సన్నని నడుమ్మీంచి జారిపోతోన్న లుంగీని మాటి మాటికీ బిగదీసుకుంటూ, కుందేలుపిల్లలా భిడియపడుతూ, చుట్టుపక్కల జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ తలవంచుకొని సమూహంలో కలిసిపోతున్నాడు.

ఈ బికారివేషంలో ఉన్న వాడిగురించి నాకు తట్టిన మరోవిషయం యేమిటంటే, అతనికి దృష్టిదోషం బాగా ఉందేమోనని. ఎంచేతనంటే, యిటూ అటూ వనితొందరలో పోయేమనుషులు ఆ మానవాకారాన్ని ఢీకొనబోయి వెంటనే సర్దుకుని వెళ్ళిపోతున్నారు. ఆ పొరపాట్లను అతను యేమాత్రం పట్టించుకోకుండానే తలవంచుకొని మర్యాదగా మాయమైపోయి, పునర్దర్శ విస్తున్నాడు.

ఈ విధంగా జరగటం పదిపన్నెండుసార్లు గమనించి వుంటాను- నేనా హోటల్లో కూర్చున్న అర్ధగంట సేపటిలోనూ.

ఇహ నాలో కుతూహలం రేగింది. అంతటితో ఆగక, నామీద నాకే చిరాకు పుట్టింది- అంతసేపు పరిశీలించి ఆ మనిషి యింతకీ దేనికోసం తాపత్రయపడుతున్నాడో తెలుసుకోలేక పోయినందుకు. బుర్ర చించుకుంటున్న కొద్దీ నా ఆసక్తి మరింత ఉద్ధృతమవుతోంది. "నీక్కావల్సిందేఁవిటి రా, బాబూ ?" అనుకున్నాను. "దేనికోసం చూస్తున్నావు ? ఎందుకలా అక్కడే తచ్చాడుతున్నావు ? నువ్వు, చూస్తే, ముష్టివాడిలా కనిపించడం లేదు. ఆ ముష్టివ్యాపారం చేసేవాడైతే అంతమంది జనం ఉండేచోట చిల్లుదమ్మిడీ సంపాదించకుండా ఊరుకుంటాడా ? పోనీ, కూలిపని చేసుకుబ్రతికేవాడిలా లేవు.. అటువంటివాడివే అయితే, యిలా ఊరికే కాలాన్ని వృథా పుచ్చుకునేందుకు తీరిక యెక్కడుంటుంది !— ఏ అమ్మాయికోసఁవయినా యెదురు చూస్తున్నావా అంటే, నీవంటి కొండముచ్చు దగ్గరికి రావటానికి వయస్సు మళ్ళిన కురూపి కూడా ఒప్పుకోదు— ఏమిటీ నువ్వాడేనాటకం ?— "రహదారి సూచకులని" పెద్దపేరుపెట్టుకొని యేవో చెత్తఫోటోలు నాలుగు దగ్గర పెట్టుకొని, మద్రాసునగరంలోని వింతలూ విశేషాలూ చూపిస్తామని చెప్పి, సందులూ గొందులూ చూపించే వాళ్లల్లో నువ్వు కూడా జమకావుకదా ?— అబ్బే, అదీ నీకు వర్తించదు. నువ్వొక్క మానవమాత్రుణ్ని కూడా పలకరించగా చూళ్లేదునేను. బహుశా, నిన్నెవరూ గుర్తించకుండా, నిన్నెవరూ పలకరించకుండా వుండాలనే నీ ఉద్దేశమనుకుంటాను— ఏఁవిటిరా, నా కన్నుగప్పి నువ్వుచేసేది ?"— క్రమక్రమంగా నా పరిశీలన పరిశోధనగా పరిణమించింది. అయిదు నిముషాలయేసరికి, ఆ గళ్లలుంగీ- కాకిచొక్కా వెధవ నడివీధిలో చెయ్యదలుచుకున్న దేమిటో కనుక్కోవడం నా ముఖ్య కర్తవ్యమై పోయింది— చటుక్కున స్ఫురించింది— అతడొక అపరాధ పరిశోధకుడు !

అవును, అతని కాకిచొక్కాయే చెబుతోంది అతను పోలీసుశాఖకి చెందిన వాడని. మరింత దీక్షగా అతని చర్యలను పరిశీలించాక నా అభిప్రాయం బలపడింది. ఓరగా, చురుకుగా పరికిస్తున్నాడతను- వచ్చేపోయే ముఖాలను. ఆ ఉద్యోగి మొదటిసంవత్సరం తర్ఫీతులో- తననెవరూ గుర్తించకుండా

తనుమాత్రం యెదుటిమనిషిలోని ముఖ్యలక్షణాలను క్షణంలో గ్రహించే నేర్పును అలవరచుకోవాలి. ఆ విధంగా ఒక్క క్షణంలో కనిపించిన వ్యక్తి ధరించిన దుస్తులను, ముఖలక్షణాలనూ, నడవడినీ, తదితర ప్రత్యేక లక్షణాలనూ పరిశీలించి, ఆ వ్యక్తిని తన మనస్సులో ఉన్న అపరాధితో పోల్చుకోవటం-అదేమంత సులభం కాదు. అందులో వొకటి మాత్రం ముఖ్యం-తను పరిశీలిస్తున్న వ్యక్తికి మాత్రం యేవిధమైన అనుమానమూ కలగకుండా ఉండేట్లు వ్యవహరించాలి. ఆ మనిషిని, చాటుగా కూర్చుని పరిశీలిస్తున్న నాకే ఆవిద్య తెలిసిపోయింది. ఎంతో నిర్లక్ష్యంగా నడిచాడు సమూహం వైపు- దారిలో జనం యిష్టంవచ్చినట్లు ఢీకొంటున్నా లెక్కచెయ్యకుండా. అయితే, అతను మాత్రం అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో యెదురయిన ప్రతివ్యక్తి ప్రతిబింబాన్ని పరిగ్రహిస్తూనే ఉన్నాడు. అతని అవలోకన లోని చాకచక్యాన్నెవరూ గుర్తించనేలేదు. నేనైనా, యిలా తీరుబాటుగా, పరిశీలించే దృష్టితోనే కూర్చుండి వుండకపోతే, ఆ విషయాన్ని నామట్టుకు నేను గ్రహించగలిగేవాణ్ని కాదు.

నామామూలు దుస్తుల మనిషి తన విద్యలో నేర్పరి అయివుండాలి. తాను తలపెట్టిన భయంకర కృత్యాన్ని కప్పి పుచ్చుతూ, దేశదిమ్మరికి తగిన దుస్తులుధరించి, యెంత సహజంగా అనుకరిస్తున్నాడు! సాధారణంగా, పోలీసు ఉద్యోగులు మామూలు దుస్తులు ధరించినప్పుడుకూడా వారిలో పోలీసు లక్షణాలు మరుగుపడవు. వారి నడకలో దర్జా, నడవడిలో హోదా కని పిస్తూనేవుంటాయి. వారి వెన్ను వొంగదు. ఏళ్ల తరబడి పేదరికాన్నీ, కష్టాలనూ జీర్ణించుకున్నవారి కుండే వినమ్రత వీరి కుండదు. ఇప్పడీమనిషి మాత్రం బికారి వేషాన్ని వేసుకుని, ఆపాత్రను పోషించటంలో పరిపూర్ణు డైయాడు. అతను వస్త్రధారణలో యెంతశ్రద్ధ వహించాడు! తన బికారి వేషంలో సహజత్వం సిద్ధించేందుకు, చేతులచివర, కాలరుచివర పాతబడి, పోగులు ఊడిపోతున్న చొక్కా వేసుకున్నాడు. లుంగీ దుమ్ముకొట్టిపోయింది. అతనొక గొప్ప మనస్తత్వవేత్త అయివుండాలి. తిండిలేక యెండిపోయిన ఎలుకలాగ, పేదరికం, బట్టలు చివర్లని కొరుక్కు తినటంతో ప్రారంభమవు తుంది. పేదరికాన్ని సూచించే యీ పాతబట్టలు కనుగుణంగా తన ముఖ లక్షణాలను మార్చుకోవటంలోకూడా అసాధారణమైన ప్రజ్ఞచూపించాడు.

మాసిపోయి బిరుసెక్కిన కొబ్బరిపీచులాంటి గడ్డం, బొద్దింకమీసం, (బహుశా తుమ్మజిగురుతో అంటించుకుని ఉంటాడు). సంస్కారంలేని శిరోజాలు — వీటన్నిటికీ తోడు ఖంగుమంటూ దగ్గు. తొడుక్కున్న పొదులు చొక్కాను ఉండుండి దగ్గరికి లాక్కుంటున్నాడు- చలిగాలి భరించలేక పోతున్నట్లు విసిగిపోయి నీరసంగా నడుస్తున్నాడు. మొత్తంమీద గుండె జబ్బుమనిషిలా కనిపిస్తున్నాడు.

చెప్పొద్దూ, యీరహస్యాన్ని కనిపెట్ట గలిగినందుకు నన్ను నేనే అభినందించుకున్నాను. ఒక పరిశీలకుణ్ని పరిశీలించ గలిగినందుకూ ఒక పరిశోధకుణ్ని పరిశోధించ గలిగి నందుకూ ఆనందించాను. అయితే, నా మనస్సులో మరోమూల కోపం లేక పోలేదు. అంత చక్కటి సాయంకాలం, సూర్య భగవానుడు శ్రావణసౌందర్యాన్ని సుహృదయంతో ప్రపంచానికి ప్రసాదిస్తుంటే, ప్రభుత్వపు నౌకరొకడు మారువేషంలో ఓ నిర్భాగ్యజీవిని లాక్కుపోయి ఖైదు చెయ్యటానికి వేటాడుతూంటే నాలో జుగుప్స పుట్టింది.

ఏమైనా, నీతి నియమాలకన్న కుతూహలమే తన ఆధిక్యాన్ని నిరూపించుకుంది. ఆ మనిషి చర్యలను సావధానంగా నిస్సంకోచంగా పరిశీలించడం కొన సాగించాను.

కొంతసేపటికి హఠాత్తుగా, నా పరిశోధనవల్ల కలిగిన ఉత్సాహమంతా పటా పంచలైంది- అకస్మాత్తుగా కారుమేఘాలు సూర్య బింబాన్ని కప్పివేస్తే, అంతవరకూ ఉన్న వెచ్చదనం విచ్ఛేదమై శైతల్యం ఆవరించినట్టుగా. నా పరిశోధనలో యేదో పొరపాటుందని గ్రహించాను. ఏదో వైరుధ్యం కనిపించింది- నా పరిశీలనలో. మళ్లీ సందేహం వచ్చింది- అతను నిజంగా అపరాధ పరిశోధకుడేనా అని. ఆ విచిత్రవ్యక్తిని తీక్షణంగా పరీక్షిస్తున్న కొద్దీ, అతనిలోని పేద లక్షణాలు అత్యంత సహజంగా కనిపిస్తూ, ఓ పోలీసు ఉద్యోగి ప్రచ్ఛన్న వేషంలో అంతసహజంగా ఉండటం అసంభవమనిపిస్తూంది. ముఖ్యంగా ఆ మురికి చొక్కాకాలరు! అంతకన్న మంచి దుస్తులున్న యే మనిషి అటువంటిదాన్ని తనమెడకు తగిలించు కోలేడు. ఇంక, చెప్పులు- నిజంగా వాటిని ఆ పేరుతో పిలవాల్సివొస్తే- ఆకారం లేకుండా ఉన్నాయి. అడుగు వేసి నప్పుడల్లా అడుగునుంచి మట్టిలేచి పాదంపైన పడుతోంది. ఎంత ముఖ్యమైన కపటవేషధారణ కైనప్పటికీ అటువంటి చెప్పులెవరు వేసుకుంటారు!

ఎంతచూసినా, అటువంటి దరిద్ర నారాయణుడు పోలీసుఉద్యోగి అయివుంటాడనే అభిప్రాయాన్నింత బలపరచుకోలేకపోయాను. ఎందుకీ అంతులేని రాకపోకలు? వచ్చేపోయే నానా రకాల మనుషులకేసి యెందుకా దొంగచూపులు చూడటం? అతని సమస్యని పరిష్కరించ లేకపోయినందుకు నాకు వొళ్లు మండింది. వాణ్ని భుజం పట్టుకుని ''ఏంవిటిరా, ఏంచేస్తున్నావిక్కడ? నీకేంపనిక్కడ?'' అని నిలదీసి అడుగుదామన్నంత ఉద్రేకం కలిగింది.

మళ్లీ మనస్సులో ఒక మెరుపు మెరిసింది. ఈసారి నా నిర్ణయానికి తిరుగులేదు. గురిచూసి కొట్టాను. వాడు అపరాధ పరిశోధకుడు కానే కాడు! అంత తెలివితక్కువగా యెలా ఆలోచించానో! వాడు... (ఆమాటలు సరియైన పదునేకాదో కాని).. పోలీసు ఉద్యోగికి సరిగ్గా వ్యతిరేకం.. వాడు నేరస్థుడు... జేబుదొంగ.. అదే వ్యాపారంగా పెట్టుకున్న, వాస్తవమైన, అనుభవజ్ఞుడైన జేబుదొంగ... నడివీధిలో వచ్చేపోయే వాళ్ల పర్సులు, చేతిసంచులు, గడియారాలూ, ఆ సమయానికి యేత్రుణమో, పణమో– దొరికినవల్లా కొట్టేయటానికి అక్కడిపచేరి యిటూ అటూ తచ్చాడుతున్నాడు. అదే అతని వ్యాపారం.

జనం మరీ గుంపుగా చేరినచోటికే చేరుతూండటం గమనించి, వాడు జేబుదొంగ అని గ్రహించాను. వాడి మోటుతనం, అస్తస్తమానూ వచ్చే పోయేవాళ్లను ఢీకొనటం, ఆ ఢీ కొన్నప్పుడు తన నేర్పును వినియోగించటం — అంతా అర్థమైంది. క్రమంగా పరిస్థితి విశదమవుతున్నది. ఆఖరుకి యిప్పుడపగాహన అయినది– వాడు, వీధి చివర హోటలు యెదుట దుకాణాలున్న చోటు యెందుకు యెంచుకున్నాడో. ఆ ప్రదేశం యెప్పుడూ ఉండనంత కిటకిటలాడుతోంది వచ్చేపోయే జనంతో. వాళ్లంతా అక్కడున్న కొట్టుదగ్గర మూగుతున్నారు. ఇంతాచేసి ఆ దుకాణంలో అమ్మేవస్తువులుకూడా విపరీతమైనవి కావు. మామూలు కొబ్బరికాయలు, అగరువొత్తులు, యింకా రకరకాల పూజాసామగ్రి, తదితర చిల్లర వస్తువులు ఉన్నాయంతే. కాని తన దుకాణాన్ని ఆకర్షణీయంగా చెయ్యాలని కొట్టు కిటూ అటూ గెలలతోవున్న అరటిచెట్లుపెట్టి, మామిడి తోరణాలుకట్టి, రంగు రంగుల కాగితంపువ్వులు, బుట్టలు వ్రేలాడదీశాడు. ఈ హడావిడి అంతా వినాయకచవితి కోసం.

8)

పేటన్నిటిమాట అటుంచి, మరో ప్రక్కన కటికి వద్దర బోనులో మూడు కోతుల్ని పెట్టాడు. అవి తమ అవక తవక చేష్టలతో ప్రజలను సంతోష పెడుతున్నాయి. పథకం పలించింది. ఆ కొట్టు ముందర నిత్యం జనం గుంపులు గుంపులుగా చేరుతున్నారు. ముఖ్యంగా స్త్రీలు- సంతోషంతో కేకలు పెడుతున్నారు. పూర్వం తమ పురుషులు యే విధంగా తోక లాడించుకుంటూ నగ్నంగా విహరించే వారో యీ కోతులు ప్రదర్శిస్తుంటే చూడటం స్త్రీలకు ముచ్చటగా ఉందేమో.

ఈ దృశ్యాన్ని నోరుతెరుచుకుని తేరిపార చూసేలోకం మనుషులు గుమి గూడినప్పుడు అవకాశం చూసుకుని, నా కాకీచొక్కా భాయి ఆ గుంపు లోకి చొచ్చుకుని ప్రవేశిస్తున్నాడు. ఇంతకుముందెంతో మంది, జేబుదొంగల్ని గురించి వ్రాసే వుంటారని నాకు తెలుసుగాని, జేబుదొంగ తనంలోని నేర్పును వివరంగా వర్ణించటం యెంతైనా అవసరం. నాకు తెలిసినంత వరకూ, చిరుచేపల ఉత్పత్తికి మెరక ప్రదేశం యెంత అవసరమో నేర్పరి అయిన జేబుదొంగికికూడా జన సమూహాలంత అవసరం. జనసమ్మర్దంలో ఉన్నప్పుడే, యే మనిషికైనా తన పర్సుని కాని, గడియారాన్నికాని కా జేస్తున్న హస్తాన్ని గుర్తించటం అసాధ్యమవుతుంది. అంతే కాకుండా, జేబుదొంగ తనకు కావలిసిన వ్యక్తి దృష్టిని మరోవైపుకి త్రిప్పి, ఆదమరుపుగా ఉండేట్లు చేస్తే గాని, వేసుకున్న పథకం ఫలించదు. లేకుంటే యీ దోపిడీ ప్రపంచంలో ప్రతి మనిషీ తనవస్తువులను అత్యంత శ్రద్ధతో జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ వుంటాడు. ఏ వీధిలోనైనా అగ్నిప్రమాదం సంభవించినప్పుడు జేబుదొంగల పంట పండుతుంది. ఇప్పుడీ అగ్ని స్థానాన్ని కోతులు ఆక్రమించాయి. నవ్వు పుట్టించే వాటి చిలిపి చేష్టలూ, అర్థంబర్థం లేని వికారచేష్టలూ, నా కొత్త నేస్తం- జేబుదొంగకి అప్రయత్నంగా, దైవికంగా తోడ్పడ్డాయి.

క్షమించాలి, యీ పరిశోధనలో పరవశత్వంపొంది, ఉత్సాహాన్ని అణచుకోలేక పోతున్నాను. జేబుదొంగ సందర్శనం ప్రప్రథమంగా లభ్య మైందినాకు. పరిస్థితులుకూడా అపూర్వంగాను, ఉత్సాహ జనకంగానూ ఉన్నాయి.... కాదు..కాదు.. సరిగ్గా చెప్పాలంటే, యిది నా ద్వితీయానుభవం. నేను చదువుకుంటున్న రోజుల్లో తర్క శాస్త్రం నేర్చుకుంటూ, న్యాయస్థానానికి అప్పుడప్పుడు వెడుతుండేవాణ్ని. ఓ సారి అక్కడ, దొంగ లంగరేసిన

జుట్టుతో ఉన్న మొటిపులుసుఖం వాణ్నికణ్ని పోలీసువాళ్లిప్పుడు తీసుకొచ్చి బోనులో నెక్కించారు. బల్లమీద ఒక పర్సు ఉంది. సాక్ష్యానికొచ్చినవాళ్లు ఒట్టేసి చెప్పారు వాడు జేబుదొంగతనం చేశాడని. న్యాయాధికారి యేవో రెండు ముక్కలు చెప్పాడు. వెంటనే ఆ రాగిజుట్టు మనిషిని తీసుకుపోయారు. ఆరునెల్ల కారాగారావాసం విధించారతనికి. జేబుదొంగని చూడటం అదే మొదలు. అయితే, యిప్పటి పరిస్థితికీ దానికీ చాలా విభేదం ఉన్నది. ఇంతకుముందు నేను అసలైన జేబుదొంగని చూళ్లేదు. ఓ మనిషిని బోనులో నెక్కించి, యితరులు సాక్షులిచ్చిన హామిపైన వాణ్ని జేబుదొంగగా నిర్ణయించినప్పుడు చూశానంతే— కాని, ఆ దుష్కృత్యాన్ని చూడనేలేదు. ఒక మనిషి పైన నింద మోపబడినప్పుడూ, శిక్ష విధింపబడినప్పుడూ చూశానుగాని, ఆదొంగ తన విద్యను వాస్తవంగా ప్రయోగించినప్పుడు పరికించలేదు. అంచేత నేను దొంగనెప్పుడూ చూడలేదన్నమాట. దొంగ అన్నవాడు యెప్పటికైనా దొంగతనం చేస్తున్నప్పుడే దొంగవుతాడు కాని, ఆ తరవాత యెప్పుడో తను చేసిన నేరానికి సమాధానం చెప్పుకోవలసి వచ్చినప్పుడు కాదు. ఓ కవి అయినా అంతే— కావ్య నిర్మాణం చేస్తున్నప్పుడే కవి అవుతాడు కాని, అతర్వాత కొన్నేళ్లకి సభాసదుల సమక్షంలో కావ్యగానం చేసినంత మాత్రాన కవికాడు. ఒక కళాకారుడైనా అంతే. తన కళను సాధకం చేస్తున్నప్పుడే కళాకారుడవుతాడు. ఏ మనిషి అయినా, కృషి చేస్తున్నప్పుడే కృషికుడవుతాడు. బహుశా నా కిప్పుడా విచిత్రక్షణం యొక్క కటాక్షం లభిస్తుందేమో. ఒక జేబుదొంగ పనిచేస్తూంటే నేనిప్పుడు చూడాలి. అతని వ్యక్తిత్వాన్ని వాస్తవంగా చూడాలి. దొంగిలిస్తున్న సమయంలో అతని నిజస్వరూపాన్ని గమనించాలి. అట్టి అపూర్వ అవకాశాలు అందరికీ లభ్యం కావు. మానవ జనసంపంటి మాహత్తర సన్నివేశాలు ప్రజలకంట బడవు. ఆ అవకాశం నన్ను పులకింప జేసింది.

నాకు లభించిన అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోవటానికే నిశ్చయించుకున్నానని వేరే చెప్పనక్కర్లేదనుకుంటాను. ప్రారంభదశలోని అతిస్వల్ప విషయాలను కూడా నేను నిర్లక్ష్యం చెయ్యకూడదు. ఆ అపూర్వ క్షణాన్ని అంతకన్న వొదులుకో కూడదు. ఈ హస్తలాఘవంలోని వైచిత్ర్యాన్నంతా విస్పష్టం చెయ్యాలని నిశ్చయించుకున్నాను. హోటలులో

నేను కూర్చున్నస్థలం పర్యవేక్షణ కనువుగా లేదు. అచోటు వొదిలేశాను. మరోచోట, యే అడ్డాలేనిచోట ఉండి, నేను కొత్తగా కనిపెట్టిన కళాకారుని చర్యలన్నిటినీ దీక్షగా పరిశీలించాలని హోటలుబయటికి వచ్చేసి రోడ్డుపక్కగా నిలబడ్డాను. అక్కడ గోడమీద ఉన్న సినిమాపేర్లూ, బొమ్మలూ అవీ చూస్తున్నట్లు నటిస్తూ. నిజానికి నేను నా చంచలహస్తాల నేస్తాన్ని కనిపెట్టని క్షణంలేదు. అవిఘ్నంగా కాపలాకాస్తూ గంటసేపు పైగా అక్కడ నిలబడ్డాను. ఆ పాముతలకాయగాడు, పాచికలు వేస్తూనే వున్నాడు తన భయంకర వ్యాపారాన్ని సాగించేందుకు. మరింత శ్రద్ధగా, మరింత దీక్షగా పరిశీలిస్తున్నాడు. మొట్టమొదటిసారి యెంతో గొప్పగా చెప్పారన్న సినిమాని కూడా నేనంతదీక్షగా చూడలేదని బాగా జ్ఞాపకం. ఏకాగ్రవాస్తవికత పరిపూర్ణ లలితకళలన్న అతీతం. సత్యం కలకాలం వర్ధిల్లాలి!

సాయంకాలం అయిదుగంటలనుంచి ఆరింటవరకూ వీధిలో నిలబడి కాలాన్ని మెరుపువేగంతో గడిపివేశాను. బిగువైన సన్నివేశాలతో, అసంఖ్యాకమైన నిర్ణయాలతో, సంఘటనలతో నేను గడిపిన ఆ గంటసేపునీ వర్ణిస్తూ కొన్ని గంటలసేపు గడపగలను. నన్ను ఆ సమయంలో ముసురుకొన్న నిరంతర అపాయాలు నా నరాల్లోని బలాన్నంతా స్వాధీనం చేసుకున్నాయి. ఇంతకుముందెన్నడూ నాకంత స్పష్టంగా తెలియదు- నడివీధుల్లో నిండు వెలుగులో జేబుదొంగతనం యెంత క్లిష్టమో, యెంత భీతావహమో నా కవగతమైందప్పుడు. ఇంతవరకూ నేను, జేబుదొంగతనానికి ధైర్యమూ, మాంత్రికుడికి మల్లే హస్తలాఘవమూ ఉంటే చాలుననుకున్నాను.

జేబుదొంగకి మానసికంగా కొన్ని లక్షణాలుండాలి. మనస్థైర్యం, యేకాగ్రత, (అన్నిటికన్నా ముఖ్యం) ధైర్యసాహసాలూ ఉండితీరాలి. అంతేకాదు. ఉదాసీన స్వభావుడై వుండాలి. చురుకుగా ఆలోచించగలగాలి. శస్త్రవైద్యునికి మల్లే అమోఘమైన అవధారణ శక్తి జేబుదొంగకుండాలని, యిరవైనిముషాలసేపు పరిశీలించినమీదట తెలిసింది. గాయపడ్డహృదయానికి కట్లువేస్తున్నప్పుడు క్షణం ఆలస్యం అయినా అపాయకరమే. అయితే, అటువంటి శస్త్రచికిత్స చెయ్యటానికి ముందు రోగికి మత్తుమందిచ్చి, అతనికి నిరోధించేశక్తి లేకుండాచేస్తాడు వైద్యుడు. కాని జేబుదొంగ మాత్రం శస్త్రచికిత్సను మెరుపులా చేసెయ్యాలి- ఆ మనిషి స్పృహతో వుండగానే.

పైగా చికిత్స చెయ్యవలసిన స్థలం యెప్పుడూ సూక్ష్మగ్రాహ్యంగా ఉంటుంది.

ఇక అటువంటి ఉద్రిక్తక్షణంలో జేబుదొంగ పిల్లైనంత వేగంగా చికిత్స చేస్తున్నప్పుడు, ఆ ఉద్రేకం కాని ఆవేశంకాని అతని ముఖంమీద ప్రస్ఫుటం కాకూడదు. అతని ముఖం ప్రశాంతంగా, నిర్లక్ష్యంగా, చిరాకుగా ఉన్నట్లుండాలి. కాని యెంతమాత్రం తన ఆవేశాన్ని బయట పెట్టుకోకూడదు. కౄరహంతకుడిలా కత్తిపోటు సమయంలో కన్నుల్లో కాంతి రానివ్వకూడదు. తనకు దొరికిన యెరను పట్టుకోవటానికి చెయ్యిచాపినప్పుడు దొంగ చూపులు మాత్రం స్నేహపూర్వకంగా, మర్యాదగా వుండి, ఒకవేళ అవతలివాణ్ని పొరపాటున కుదిపినట్లయితే వెంటనే సర్దుకుని వినయంగా క్షమాపణ చెప్పుకోవటానికి సిద్ధంగా వుండాలి. కార్యనిర్వహణ సమయంలో దొంగ మదుపుగానూ, శాంతంగానూ ఉన్నంత మాత్రాన సరిపోదు. అంతకు ముందునుంచీ అతను తన తెలివితేటల్ని, మానవస్వభావం గురించి తనకున్న పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించి తను యెంచుకున్న వ్యక్తి శారీరకంగానూ, మానసికంగానూ తన మోసానికి తగునో కాదో తెలుసుకోవటం అతని విధి. పరధ్యానంగా ఉన్నవాళ్లూ, నిర్లక్ష్యంగా ఉన్నవాళ్లూ యిందుకు తగిన మనుషులు. వారిలో కూడా, తొడుక్కున్న కోటుకి బొత్తాలు పెట్టుకోని వాళ్లనీ, హడావిడిలేకుండా తాపీగా నడుస్తున్నవాళ్లనీ సులభంగా సాధించవచ్చు. ఒక గంట తీవ్ర పరిశోధన నాకు నేర్పినదేమిటంటే– ఓ వందమందిలో.... ఒక్కొక్కప్పుడు అయిదువందల మందికీ ఒకళ్ళిద్దరికన్న యెక్కువుండరు. జేబుదొంగకి సరిపడినవాళ్లు అటువంటి అపూర్వ అవకాశాల్లోనే దొంగ తెలివి తేటలు అతని వృత్తికి వినియోగపడతాయి. అప్పటికీ, అతని ప్రయత్నం ఫలించకపోవచ్చును. దొంగ విజయం సాధించాలంటే అతనికి అనేక పరిస్థితులు కలిసిరావాలి సమయానికి. దొంగ తన పథకాన్ని ప్రయోగిస్తు నప్పుడు తననెవ్వరూ కనిపెట్టకుండా చూసుకోవాలి. దాన్నిబట్టి జేబు దొంగకి యెంత అనుభవం, ఆత్మబలం, ఎంత పరిశోధనా పటిమ అవసరమో తెలుస్తుంది. ఎవడైనా పోలీసువాడుకాని, గూఢచారికాని యేమూలనుంచైనా కనిపెడుతూ వుండొచ్చు. దొంగల్ని పట్టుకోవటానికి అధికారరీత్యా నియమితులైన వారిమాట అటుంచి, వీధుల్లో యెంతమంది జనం వుంటారు. అందులో కొందరు నాను మల్లే యెదుటివారి వ్యవహారాల్లో కుతూహలం పెంచుకొని

సంతృప్తిపడే వాళుంటారు. ఇటూ అటూ దుకాణాల్లో బోలెడు అద్దాలుంటాయి. వాటిల్లో అతని చేష్టలు ప్రతిబింబించవచ్చు. ఆ విషయం అతనికి తెలియక పోవచ్చును. అద్దాలేకాకుండా, కొట్లల్లో కిటికీల గాజుతలుపులు మరీ ప్రమాద కరం. కొట్లో గుమాస్తాలు కాని, కొనుక్కోవటాని కొచ్చినవారు కాని యథాలా పంగా ఆ గాజుతలుపుల్లోంచి చూసినప్పటికీ అతని దొంగతనం బయటపడి పోతుంది. అతను పడవలసిన బాధ దుర్భరమూ, అపాయకరమూను. ఒక్క అపరాధానికి నాలుగు సంవత్సరాలు చెల్లించవలసి వుంటుంది. చేస్తున్నప్పుడు చెయ్యివొణికినా, కొంచెం బలంగా లాగి, మనిషిని కుదిపినా, బంధింపబడటం ఖాయం.

నడివీధిలో నిండువెలుగులో జేబుదొంగతనం చెయ్యటంధైర్యసాహసాలతో కూడిన ఆ మానుషులకు గాని సాధ్యంకాదు. జేబుదొంగతనం యెంతో నీచమైననేరం అనట్లు దానిగురించి వార్తా పత్రికల్లో రెండుముక్కల్లో తేల్చి పారేస్తూ ఉంటారు- అది చాలా అన్యాయం అనిపించింది నా కా శ్రావణ మాసపు సాయంకాలంవేళ. విమానయానానికి ఎంత ధైర్యమూ పరిజ్ఞానమూ అవసరమో, క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో ఒకచేతి గడియారాన్ని కాని, జేబులోని పర్సుని కాని దొంగిలించటానికి కూడా అంత అవసరం. సైనిక, రాజకీయ వ్యవహా రాల్లోకన్న యెక్కువ వ్యవహార నిపుణత కావలసి వుంటుంది. ఒక వేళ ప్రపంచం, అద్భుత కృత్యాలను, వాటి ఫలితాలనుబట్టి కాకుండా, వాటిని సాధించటానికి వ్యయపరిచిన నరాల బలాన్నిబట్టి నిర్ణయించినట్లయితే,(నీతినియ మాలను అతిక్రమించటం మాట అటుంచి) యీ వీధి దోపిడీదారుల చర్యల్ని బహిరంగ పరచటంలో అంత దురహంకారం ప్రదర్శితం కాదపోను. అన్ని రకాల చేతిపనుల్లోకీ- గౌరవ నీయమైనవి కాని, మరే రకమైనవి కాని- యీ లోకంలో జరుగుతున్న చేతిపనులన్నిటికన్నా యిప్పుడు నేను గమ నించినదే యెక్కువ కష్టమైనదీ, అపాయకరమైనదీను. ఇది కనక పరిపూర్ణంగా రూపొందినట్లయితే లలితకళలలో జమ కావచ్చును. మద్రాసులో, ఆ శ్రావణ మాసంనాటి నా అనుభవమూ, పరిశోధన మూలంగా యీ అభిప్రాయాలు నాలో స్థిరపడి పోయాయి.

అనుభవం ఒక్కటేకాదు... పరిశోధన మాత్రమేకాదు....ఒక విధంగా భాగ స్వామ్యం కూడా. నా కాకీచొక్కా నేస్తాన్ని కొంచెంసేపే శాస్త్రజ్ఞుడి

దృష్టితో పరిశోధించాను. తీవ్ర విమర్శ యెప్పుడూ సానుభూతిని ప్రేరేపిస్తుంది క్రమక్రమంగా, ఉద్దేశ పూర్వకంగా కాకుండా, అ నా లో చి త ం గా నన్ను ఆదొంగతోసమైక్యం చేసుకోవటం, అతని శరీరంలో ప్రవేశించి, అతని హస్తం చలనంలోసంలీనం కావటం జరిగి పోయింది. ప్రేక్షకుడిగా ఉండటానికి బదులు మనో లోకంలో, నేనే కర్త నైయాను. ఓ పావుగంట గడిచేసరికి నాప్రవర్తన నాకే ఆశ్చర్యం కలిగించింది. నా అంతట నేను వచ్చేపోయే మనుషుల్ని తగిన వాళ్లవునా, కాదా అని పరీక్షించటం ప్రారంభించాను. వారి కోట్లకి బొత్తాలుపెట్టి వున్నాయా, లేదా; పరధ్యానంగా వున్నారా, జాగ్రదావస్థలో ఉన్నారా; దగ్గరేవన్నా నోట్లకట్టలున్నట్టు సూచన లేవైనా ఉన్నాయా.... నా నేస్తంయొక్క నేర్పుకి ప్రతిఫలం లభిస్తుందా? జరుగనున్న సమరంలో తటస్థంగా ఉండటానికి బదులు, నేను హృ ద య పూర్వకంగా అతనికి మంచి అవకాశం లభించాలని వాంఛిస్తున్నట్లు విస్పష్టమై పోయింది. అతనికి కాయ శస్త్రలా సహాయం చెయ్యాలనే హృదయారాటాన్ని బలవంతంగా అణుచుకున్నాను. ఏదైనామంచి అవకాశం వచ్చినప్పుడు అతను గ్రహించ లేదని తోస్తే, ఇక్కడనుంచి “అడుగో .. అడుగో.... నీ క్కావల్సిన మనిషి ... ఆ లావుపాటాయన.... చేతుల్లో పెద్ద పెద్ద పువ్వుల గుత్తులు పట్టుకుని వెడుతున్నాడేం.... ఆయనే ...” అని సైగచెయ్యాలనే వాం ఛ మా త్ర ం బలీయంగానే ఉంది.

ఓసారి, దొంగ జనసమూహంలోకి తోసుకొని వెళ్లాడు. సరిగ్గా అదే సమయానికి పోలీసువాడొకడు అటువైపుకి వచ్చేసరికి నాకాళ్లు గజగజ వొణికి పోయాయి వాడు నన్నే పట్టుకుంటాడేమోనన్నట్లు. అతని భుజంమీద... కాదు... నా భుజంమీద యేదో బరువైన హస్తం పడినట్లు అనిపించించింది. అప్పుడు (హమ్మయ్య !) ఆ జేబుదొంగ యేమీ దొంగలించటానికి ప్రయత్నించ కుండా, న్యాయదేవత నౌకరు కంటపడకుండా యెలాగో జనం ఒత్తిడినుంచి తప్పించుకున్నాడు. ఇదంతా ఉత్సాహజనకంగానే వుంది కాని, అను కున్నంత ఉత్సాహకరంగా లేదు. ఆ దొంగతో నన్ను నేను సమైక్యం చేసుకుంటున్నకొద్దీ, అతనింకా అసలుదెబ్బ కొట్టలేదనే బాధ నాలో అధికమై పోతున్నది. అయిందానికీ, కానిదానికీ అతనంత సందేహిస్తుంటే, నాకు ఒళ్లుమండిపోతోంది. “ఏం‌విటిరా మొద్దూ, గుండె దిట్టంచేసుకొని పనికి

ఉపక్రమించవేం ? ఏదో ఒక అవకాశాన్ని వినియోగించుకో.... ప్రయత్నించి చూడు... నీకావిద్య తెలుసుననటానికి నిదర్శనంగా అయినా యేదో పొరటి చెయ్యవేం ?''

అదృష్టవశాత్తు, నేనతని చర్యల్లో శ్రద్ధవహిస్తున్నానని ఊహించుకో నైనా లేని నా మిత్రుడు నా అసహనానికి కించిత్తు చలించలేదు. అవే, అనుభవజ్ఞుడైన నిపుణుడికీ, తెలిసీతెలియని వాడికీ తేడా. ఘనవిజయం సాధించటానికపూర్వం ఎన్నిప్రయత్నాలు విఫలమవుతాయో నిపుణుడికి తెలుసు. ఆఖరున, ఆ అపూర్వ అవకాశం లభించేవరకూ ఓర్పువహించే నేర్పు అతనికి ఉంటుంది. కవి, తన మనస్సులో అసంఖ్యాకంగా వచ్చే వివిధభావాలను (అటువంటి అపరిపక్వ భావాలను అనుభవంలేని రశాభిమాని మాత్రమే పరిగ్రహిస్తాడు) లెఖ్ఖచెయ్యక, తన ప్రతిభనంతా యెప్పటికో రాబోయే ఉజ్జ్వల భావాన్ని వ్యాఖ్యానించటం కోసం గుప్తం చేసుకున్నట్లే, యీ నిర్భాగ్యజీవి కూడా, నావంటి ఆరంభశుడికెంతో ఆశగొల్పిన పంచలఅవకాశాలను జారవిడుచుకున్నాడు. ఇక్కడా, అక్కడా అనేకచోట్ల ప్రయత్నించి చూశాడు. చాలా జేబుల్ని పైపైన తడిమిచూశాడు. కాని, ఒక్కటి కూడా అతనికి అనువుగా, నిరపాయకరంగా లేదు. అయినా ఓరిమినంతా కూడ గట్టుకొని, లేని నిర్లక్ష్యాన్ని తెచ్చుకొని కొట్టువగ్గరనుంచి వదిగజాలవతలిం నడిచి, మళ్ళీ వెనక్కివచ్చాడు. ప్రతిఅవకాశాన్నీ పరీక్షిస్తూ, వాటివల్ల వచ్చే లభాలనూ, (నాకు అగమ్యగోచరమైన) నష్టాలనూ సరితూచుకుంటూ ఆలోచించుకుంటున్నాడు. అతని ప్రశాంతత, విసుగులేని పట్టుదల నన్ను సమ్మోహపరిచాయి. నాలో ఓరిమిలేకపోయినా, యెప్పటికో చివరికి విజయం సాధించకపోడనే నమ్మకం కలిగింది. నామట్టుకు నేనూ, అర్ధరాత్రి అయిపోయినాసరే అతనికేదో లాభం కలిగేవరకూ నా పరిశోధన మానకూడ దనే నిశ్చయించుకున్నాను.

చీకటిపడింది. నగరంలోని జనమంతా వీధుల్లోనే కనిపించే సమయం అది. బజారుకి వెళ్లేవాళ్లూ, సముద్రతీరానికి వెళ్లేవాళ్లూ, పార్కులికి పోయే వాళ్ళూ. సినిమాలకి వెళ్లేవాళ్ళూ. గుళ్లోకివెళ్లే ఆడవాళ్లు, ఆటలనుంచి తిరిగి యింటికిపోయే చిన్నపిల్లలూ.... వీధులనిండా కిటకిటలాడుతూ ఉంటాయి. పొద్దుటినుంచి ఉక్కిపోతూ యిళ్లల్లో కూర్చున్నవాళ్ళూ, ఆఫీసుల్లో పనిచేసిన

వాళ్ళూ, కాళ్ళూ చేతులూ ఊపుకుంటూ, కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ చల్లగాలి సేవించటానికి బయలుదేరతారు. మళ్ళీ తెల్లవారితే ఒళ్లువొంచి పనిచెయ్యక తప్పదు. అది తెలుసుకొని అవయవాలన్నీ వీలైనంత స్వేచ్ఛ ననుభవిస్తున్నాయి. వాటికి కావలసింది కాంతి, సంతోషం, నూతనత్వం, వింతలూ వినోదాలూ. ఈ అవకాశంవల్ల కోతుల్ని పెట్టినకొట్టు మాత్రం బాగా లాభిస్తుంది. అంతకంతకు ఆ కిటికీముందు జనం సందడి యెక్కువై పోతోంది. ముందర వరసలో ఆడవాళ్లు- పక్షుల్లా కిచకిచమంటున్నారు. వాళ్ల వెనక పనివాళ్ళూ, తిరుగుబోతులూ చేరి నీచంగా వేళకోళాలాడుతూ తమ అల్పత్వాన్ని ఋజువుచేసుకుంటున్నారు. వాళ్లు గుంపులు గుంపులుగా చేరుతున్నకొద్దీ, ఆ కాకీచొక్కామనిషి లోపలికి తోసుకొని వెడుతున్నాడు. అప్పుడతన్ని చూస్తుంటే, గాజుతొట్టెలో నీళ్లల్లో యీదుతున్న చిన్న బంగారు చేప గుర్తుకొచ్చింది.

''చేస్తే యిప్పుడే ధైర్యంగా చే సెయ్యాలి... లేకపోతే అసలు చెయ్యనే లేదు'' అనుకున్నాను. ఇలా అనుకుంటూండగా, నేనున్నస్థలం కూడా పరిశోధనకి అంత అనువుగా లేదనే అసంతృప్తి కలిగింది. ఆ పనిజరిగే చోటుకి దగ్గరలో ఉండాలి. ఆ తమాషా యెలా చేస్తాడో సరిగ్గా చూడగలిగే టంత దగ్గరగా ఉండాలి. నేను అనుకున్నట్లు చెయ్యడం యేమంత సులభం కాదు! చిరుచేపలా జారి పోతున్నాడు. ఎంత గుమిగూడిన జనంలోంచైనా సునాయాసంగా చొచ్చుకుని పోగలడు. ఒక్కక్షణం వెనక అతను నాపక్క కొచ్చాడు. ఇప్పటికప్పుడే ఆ కొట్టు కిటికీ దగ్గరున్నాడు- గాజుతలుపు పక్కనే. అంటే కన్నుమూసి తెరిచేటంతలో అయిదారు వరసల ప్రేక్షకుల్ని తప్పించుకు పోయి వుంటాడు.

అతనికన్న యింకా నెమ్మదిగా, యింకా జాగ్రత్తగా అతన్ని అనుస రించాను అతని మీరించి చూపుల్ని మళ్లించకుండా. లేకపోతే నేను ఆ కిటికీ సమీపించేలోపునే యే కుడిపక్కకో, యెడం పక్కకో కంటికనిపించకుండా వెళ్ళిపోయేవాడు.... ఇంక ఖంగారు పడక్కర్లేదు.... అతను మొట్ట మొదటి సారిగా నిశ్చలంగా నిలబడ్డాడు. ''ఏదో కారణం లేకపోలేదు యీ మార్పుకి'' అనుకుని, అతని చుట్టు పక్కలఉన్న జనాన్ని ఒక్క మాటు త్వర త్వరగా

కలయ చూశాను. అందులో బాగా లావుగా ఉన్న ఒకావిడ కుడిచేత్తో నీరసంగా ఉన్న పదేళ్లపిల్లని పట్టుకుని, రెండోచేత్తో బజారుసంచీ పట్టుకుని నిలబడింది. సంచీలోంచి పెద్ద పెద్ద పొట్లాలు పైకి ఎత్తుగా కనిపిస్తున్నాయి. కాళ్లకి చెప్పులులేవు. ముదురు రంగు ముతకచీర పొట్టిగా కట్టుకుంది. ఈ విడకి కోతుల్ని చూసేసరికి సరదాపుట్టింది. నవ్వినప్పుడల్లా ఆవిడ స్థూల శరీరం తీవ్రంగాకంపించి, ఆవిడ చేతిసంచీలో సామాన్లన్నీ దడదడ లాడుతున్నాయి. ఈవిడ గంభీర మందహాసం కోతుల్నికూడా ఆకర్షించింది. చుట్టుపక్క లున్నవాళ్లు కూడా జంతువులను చూడటంమానేసి యీ విణ్నే వింతగా చూస్తున్నారు. ఈ వినోదాన్ని కలుగజేసిన వాళ్ల ఔదార్యాన్ని ప్రశంసిస్తూ తెగ సంతోషిస్తోందావిడ. టిక్కెట్టులేకుండా వినోదంచూపిస్తూంటే పేదవాళ్ల ఆనందానికి అంతులేదు. దేముడు వరమిచ్చినట్లుగా ఉంటుంది వాళ్లకి. ఈ విడైనా మరీ స్వార్థంతో సంతోషించలేదు. అస్తమానూ పక్కకి తిరిగి తన కూతురుతో అరవంలో చెబుతూంది కోతుల చేష్టల్ని సరిగ్గా చూడమని. అంతమందిలో సిగ్గుపడి ఆ పిల్ల తమాషా యెక్కడ చూడదోనని ఆవిడబాధ. ఈ మహత్తరజీవి- ఆయురారోగ్యాభివృద్ధిగాంచిన యీసుహాళ- సాక్షాత్తు ఆ మహాతల్లి భూదేవిలా ఉంది. ఆవిడ అమాయకపు ఆనందానికి జాలివేసి అప్యాయంగా ఆవిడ వొడిలో తలదాచుకుందామనిపించింది. హఠాత్తుగా నాకు కంగారుపుట్టింది. ఆ కాకీచొక్కా చెయ్యి క్రమక్రమంగా పాపం, ఆ లావుటావిడ బజారుసంచీ దగ్గరికి జరుగుతోంది. ఆ సంచీ అసలే తెరిచి వుంది. వస్తువులన్నీ లోపల చెల్లా చెదరుగా ఉన్నాయి- పేదవాళ్ల అజాగ్రత్త సంతా సూచిస్తూ.

"కొంపతీసి !.... యీ మహాసాధ్వి.... అమాయకురాలు.... ఆవిడ చేతిసంచీలోని డబ్బులమూటని తీసుకుపోడుకదా !'' నేనుమట్టుకు యిష్టపడను. అంతవరకూ జేబుదొంగతనం భలే ఆట అనుకున్నాను. చెప్పాను గా, అతనితో నన్ను ఐక్యం చేసుకున్నానని. ఇంతసేపు అతను పడుతున్న శ్రమ ఫలితంగా ఆఖరున మంచి బహుమానం లభించాలని ఆశించాను, వాంఛించాను. తీరాయిప్పుడు దొంగిలించే ప్రయత్నాన్నీ, దొంగిలింపబడబోయే వ్యక్తినీ చూశాను.... పాపం, ఆర్భాటంలేని అమాయకురాలు.... ఎంతో ఆనందంగా ఉంది.... అంట్లుతోముకుంటూ ప్రతిరోజే పనిమనిషైనా,

కష్టాన్నంతా మరిచి, యెంతో ఉత్సాహంగా ఉన్న సమయంలో, ఆ పేద రాలిని దోచుకుంటుంటే, కోపం పట్టలేకపోయాను. "చెయ్యి తియ్యి, దొంగ వెధవా!" అని అరుద్దామనుకున్నాను. "నీ వెధవ్వేషాలన్నీ యింకెవరి దగ్గరన్నా చూపించు.. యీ బీదముండని వొదిలేసెయ్!" నేను ముందుకి నడిచాను- ఆ దొంగకీ, బెదురుతూన్న చేతిసంచీకీ మధ్య నిలవాలని. నేను రెండడుగులు వేసేసరికి వాడు నన్ను తప్పించుకొని "క్షమించండి" అని వినయంగా, సరళంగా అంటూ వెళ్ళిపోయాడు. మొట్టమొదటిసారిగా అతని కంఠం విన్నాను. మరుక్షణంలో కాకీచొక్కావాడు జనసమూహంలోంచి తప్పించుకున్నాడు. నేను అడ్డువెళ్లటం ఆలస్యంగా జరిగిందనీ, అప్పటికే వాడి పథకం ఫలించిందనీ గ్రహించాను.

పోనీ, అయితేనేం, వాణ్నిమాత్రం వొదిలిపెట్టను. దూకుడుగా నేను కూడా జనాన్ని తప్పించుకుంటుంటే నా అడుగు ఒకాయనపాదంమీద పడింది. ఆయన నోరారా తిట్టుకున్నాడు. సమయానికి చూశాను కాకీచొక్కా వాడు ఆ వీధిమలుపు తిరిగాక చిన్నసందులోకి దూరటం. చురుగ్గా నడిచి వాణ్ని మళ్ళీ చూశాను. నాకళ్లను నేనే నమ్మలేకపోయాను. గంటన్నరనుంచి తదేకంగా నేను పరిశీలించిన ఆ చిన్నమనిషి ధోరణి హఠాత్తుగా మారి పోయింది. ఇంతవరకూ నేను చూసినంతసేపూ అతను నిలకడలేకుండా యిటూ అటూ తచ్చాడుతూ వ్యాపకం లేనివాడిలా కనిపించాడు. ఇప్పుడు ముంగీసలా గోడకంటిపెట్టుకొని హడావిడిగా ఆఫీసుకిపోయే బస్సు తప్పిపోతే ఆఫీసరు తిట్లకి భయపడి కంగారుపడిపోయే గుమాస్తాలా నడుస్తున్నాడు. ఇంతకుపూర్వం ముందూవెనకా చుట్టుపక్కలా చూసుకుంటూ నడిచేవాడు. ఇప్పుడు తలవంచుకొని తిన్నగా తనదారిని తను వడివడిగా పోతున్నాడు. నా అనుమానం బలపడింది. దొంగతనం చేసేసిన తర్వాత, ఆ స్థలంనుంచి వీలైనంత త్వరగా యెవరికీ తెలియకుండా బయటపడిపోవటం దొంగ అవలంబించే పద్ధతి. అంతే, సందేహంలేదు. వెధవ! ఆ అమాయకురాలి చేతిసంచీలోని డబ్బులమూటని అపహరించి వుంటాడు.

ఆ కోపంలో "ఆగు, దొంగవెధవా" అని గట్టిగా నలుగురికి తెలిసేలా అరవాలనిపించింది. కాని ధైర్యంచాల్లేదు. ఇంతకీ దొంగతనం జరుగు తూండగా నేను చూడలేదు. అంతా నేనూహించుకున్నదేకదా. అదీకాక,

ప్రభుత్వంపేరుతో న్యాయాధికారాన్ని చెలాయించటానికీ, తోటిమానవుని పట్టుకుని శిక్ష విధింప జెయ్యటానికీ అసామాన్యమైన ఆత్మ విశ్వాసం కావాలి. అటువంటి ఆత్మవిశ్వాసం నా కెప్పుడూలేదు. నాకు తెలుసు న్యాయం యెంత అపసవ్యంగా నడుస్తున్నదో, దాన్నెంత దురహంకారంతో అమలు జరుపుతున్నారో.... యీ కలికాలంలోనా న్యాయం ?

ఆ విధంగా నిర్ణయించు కుంటూండగా, అతనిలో మరోవింత మార్పు రావటం గమనించి మరింత ఆశ్చర్యపోయాను. రెండు మూడు సందులు దాటి పోయిన తరవాత ఆ అసాధారణ వ్యక్తి సరికొత్త నడవడిని అలవరచుకున్నాడు. తలవంచుకుని వడివడిగా నడవటం లేదింక. మామూలు మనిషికి మల్లే స్వేచ్ఛగా ఒక్కసారి ఒళ్లు విరుచుకుని కొంత సర్దుకున్నాడు. ప్రమాద స్థలం దాటిపోయాడు. అతన్ని వెన్నంటే వాళ్లెవరూలేరు. అపాయంగురించి ఆలోచించవలసిన అగత్యంలేదు. ఇంక స్థిమితపడొచ్చును. ఇప్పుడతను జేబులు కత్తిరించే దొంగకాదు. మామూలు మనిషి అయిపోయాడు— మద్రాసు వీధుల్లో సిగరెట్లుకాలుస్తూ నిర్లక్ష్యంగా నడచిపోయే లక్షలజనంలో అతనొకడు. ఏమీ యెరగనట్లు అమాయకపు ధోరణిలో సావకాశంగా, కులాసాగా, నాలుగువీధులు కలిసేచోటు దాటేశాడు. సిసలైన "రసికుని"కి మల్లే అతను యెదురయ్యే ప్రతి ఆడదాని చూపులకూ వెలకడుతున్నాడని ప్రస్ఫుటంగా తోచింది నాకు.

"అడుగడుగునా ఆశ్చర్యాలు వెదజల్లేవాడా! యింకెక్కడికోయ్"?

అప్పటికిమేము దేముడిగుడి కెదురుగాఉన్న చిన్నస్థలానికి చేరుకున్నాము. చెట్లన్నీ చిగిర్చి పచ్చగాఉన్నాయి. "ఎక్కడికయ్యా ? ఆఁ.... తెలిసింది! అక్కడున్న రాతిగట్టుమీద కూర్చుని కాస్సేపు విశ్రాంతి తీసుకుందా మనుకుంటున్నావుకదూ ? నిజఁవే మరి, సాయంకాలంనుంచి యిప్పటిపరకూ శ్రమించినమీదట బాగా అలిసి పోయివుంటావు". అబ్బే, ఆ ఇంద్రజాలికుడు రాతిగట్టుమీద కూర్చోలేదు. (పాఠకులు క్షమించాలి). అతనెంతో ధైర్యంగా, మానవుని అత్యంత అంతరంగిక అవసరాలనుతీర్చే చిన్నమురికికొంప వైపుకి దారి తీశాడు. లోపలికి ప్రవేశించి ఒక మూలగా కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

నాకు నవ్వొచ్చింది. కళాకారులందరూ, దొంగల్ని మినహాయించకుండా, ఒకే మానవజాతికి చెందినవారు. భయం వేసినప్పుడు కడుపులో

కలకలం బయలుదేరుతుందని అందరికీ తెలుసును- (అనేక యుద్ధరంగ వర్ణనలలో యీ సత్యం చెప్పబడింది). ఇప్పుడీ కాకీచొక్కామనిషి మంటల మధ్య సైనికుడిలాఉన్నాడు. ఊహలెంత చిత్రమైన వైనప్పటికీ, యెప్పటికైనా వాటికన్నా వాస్తవిక వైచిత్ర్యాలు విపరీతంగా కన్పట్టక మానవు. అసాధారణమైన వాటిని అసహ్యకరమైన వాటితో యెదిరించటానికి వాస్తవికతకు వెరపులేదు. అంతేకాదు- వాస్తవికత, సర్వసామాన్యమైన మానవలక్షణాలతో అసామానమైన వాన్ని సన్నిహిత పరిచే విద్రోహకారి. ఆ వీధిగుమ్మంవైపు చూస్తూ రాతిగట్టుమీద కూర్చుని (అంతకన్న నేను చెయ్యగలిగిందేముంది?) ఆలోచిస్తున్నాను. ఈ కళాకారుడు సరిగ్గా తన వృత్తికి తగినట్లుగానే ప్రవర్తిస్తున్నాడు. దొంగతనమే వృత్తిగా పెట్టుకున్నవాడికి, ఒక జేబుకత్తిరించిన తక్షణం ప్రశాంతమయిన యేకాంత స్థలం అత్యావసరం. దొరికిన సొమ్ము చూసుకుని, ఆ చోటీయిచ్చే వస్తువులను వదుల్చుకోవాలి. అయితే, అటువంటి మహాపట్నంలో, కొన్నివేల కన్నులు పరికిస్తూ వుంటాయి. అంత స్వల్ప వ్యవధిలో నాలుగు గోడలమధ్య యేకాంతం లభించటం అసాధ్యం. నేర విచారణ వృత్తాంతాలను వార్తా పత్రికల్లో చదివేవారికి, అనేకమంది అనుక్షణం ప్రతిస్వల్ప విషయాన్నీ పరిశీలిస్తూ వుంటారనీ, కొంతమందికి విపరీతమైన జ్ఞాపకశక్తి వుంటుందనీ, తెలిసే వుంటుంది.

అంతవరకూ దేనికి ? ఓ చిన్న ఉత్తరాన్ని చింపి ముక్కలుచేసి వాటిని పక్కనున్న చెత్తడబ్బాలో పారెయ్యండి.. దారిని పోయేవారిలో మూడొంతులు మంది ఆ విషయాన్ని కనిపెట్టివుంటారు. ఏమీతోచని కుర్రవాడైతే కుతూహలంతో ఆ కాగితం ముక్కల్ని యేరి కష్టపడి దగ్గరికిచేర్చి చదువుకొని సంతృప్తిపడతాడు. ఎవరింటికైనా వెళ్ళి సావిట్లో బల్లమీదున్న పుస్తకం తెరిచి చూస్తారనుకోండి. ఎవరో ముక్కూమొగం యెరుగని ఆడది డేగంటి చూపులతో మిమ్మల్ని కనిపెట్టి వుంటుంది. ఆ పుస్తకం కర్మంచాలక పోతే, వెంటనే వెళ్ళి పోలీసులికి మీగురించి వివరాలన్నీ యిచ్చేస్తుంది. ఏదైనా హోటలుకి భోజనానికి వెడతారు. హోటలు కుర్రాడొకడు (వాణ్ని మీరు అంతకు ముందెప్పుడూ చూసివుండరు- అయినా, లక్షమంది కుర్రాళ్లలో వాడెవడో యెవరు లక్ష్యపెడతారు) మనస్సులో మీ వ్యక్తిత్వాన్ని చిత్రించుకుంటాడు- మీ ముఖలక్షణాలనూ, మీ దుస్తులు, మీ తరహా..

మీజుట్టు.. మీజోళ్లు... మీగోళ్లు అందంగా ఉన్నాయో లేదో- అన్నీ అనాలోచితంగా పరిశీలిస్తాడు.

ప్రతికిటికీలోంచీ, ప్రతికొట్టులోంచీ. ప్రతి పరదావెనకనుంచీ, ప్రతిచోటు నుంచీ యేవో రెండుకళ్లు మన చర్యలను పరికిస్తూనే వుంటాయి. వీథుల్లో నడుస్తున్నప్పుడు మనల్ని యెవ్వరూ గమనించలేదనుకుంటాం. కాని, అనుమానానికి అవకాశం లేని కొన్నివేలమంది చూపులకు బలి అవుతాం. మన దైనందిన జీవితంచుట్టూ నిత్య నూతన ఆసక్తి దట్టంగా అల్లుకుని ఉంటుంది. ఈ కళావేత్త మంచి ఉపాయమే ఆలోచించాడు. పావలా డబ్బులతో పదినిమిషాలపాటు యేకాంతాన్ని కొనుక్కున్నాడు. దొంగిలించిన సొమ్ము లెక్కచూసుకునేందుకు తగిన సమయం, అనుమానాస్పదమైన కాగితాలను కాని, యితర వస్తువులను కాని వొదుల్చుకునేందుకు తగిన సురక్షితమైన స్థలం. అతనిచుట్టూ నాలుగుగోడలు, పైన యింటికప్పూ- నిస్సంకోచంగా, దొరికిన దొంగ డబ్బులు లెక్కపెట్టుకోవచ్చు. చివరికి, నేను కూడా- అతని అడుగుజాడల్ని అనుసరిస్తూ, ఆరుబయట అతనికోసం ఉత్సాహ నిరుత్సాహాలతో నిరీక్షిస్తున్న నేను కూడా అతనెంత సంపాదించాడో తెలుసుకోలేక పోయాను.

అయినా, ఆ జనసమూహంలోంచి అతను బయటపడ్డప్పుడే అనుకున్నాను- నా అంతటనేను స్వయంగా ఆ లావుపాటావిడ డబ్బులమూటలో యెంత ఉన్నదీ లెక్కచూసినట్టుగా- అతనికాట్టే గిట్టుబాటు కాలేదనే అనుకున్నాను. అతని ముఖంలో వ్యక్తమవుతున్న విసుగు, అతని నీరసం- వాలకం, యాంత్రికంగా నడవటం- అన్నీ స్పష్టంగా చెపుతున్నాయి- అతను సాయంకాలంనుంచీ పడ్డ శ్రమకి తగిన ఫలితం ముట్టలేదని. అయినా ఆ మూటలో యేముంటాయి కనక? మహా అయితే, ఇంటి తాళంచెవి, కాసిని వక్కలు, ఒకటి రెండు రూపాయల చిల్లర డబ్బులు- అన్నిగంటలసేపు చమటోడ్చి శ్రమిస్తే లభించిన ఫలం! అయితే, ఆ లావుటావిడకి ముట్టుడు పాపం; యెంతో నష్టం కలిగించనిపించి, ఆవిడ కళ్లల్లో నీరు నిండివుంటుంది. పదిసార్లు చుట్టుపక్కలవాళ్లని పిలిచి జరిగిన విషాద సంఘటనను వివరించి వుంటుంది. పదిసార్లు ఆ చేతిసంచీ చులిపి చూసుకొని వుంటుంది. పదిసార్లు ఆ దొంగని దుమ్మెత్తి పోసివుంటుంది. ఆ దొంగ కూడా ఆవిడంత బీదవాడే.

అందుకే, మొదటిచూపులోనే, అతనికి తన కష్టార్జితం తన అవసరాలకు చాల చనిపించి వుంటుంది. ఈ నిజం నాకిప్పుడు ప్రత్యక్షంగా నిదర్శనం కానున్నది. అతనికి పట్టిన ఈ నికృష్టస్థితిలో నీరసంగా మరో వందగజాలు నడిచాడు. దారిలో చెప్పులదుకాణం కనిపిస్తె ఆగి, గాజుబీరువాల్లో పెట్టిన అందమైన జోళ్లవైపు ఆశగా చూశాడు. ప్రస్తుతం తన పాదాలను కప్పటానికి ప్రయత్నిస్తున్న తోలుముక్కల స్థలాన్ని ఆక్రమించేందుకు చవకగా దొరికే చెప్పులకోసం వెతికాడు. మద్రాసురోడ్లను చప్పుడుచెయ్యకుండా నిశ్శబ్దంగా, రబ్బరు, క్రేపుజోళ్లతో తొక్కుకుపోయే వారికన్న ముందర ఇతనికి కొత్తజోళ్లు అత్యవసరమని తోచాయి. తన వ్యాపారాన్ని నిర్విఘ్నంగా కొనసాగించాలంటే కొత్తజోళ్లు అవసరం. కాని, అంతలోకే అతనికన్నుల్లో నిరాశ, నిస్పృహ తాండవించాయి. అధమం అఖరురకం జోళ్లకోసం ఖర్చుచెయ్యగలిగినంత సొమ్మైనా సంపాదించలేక పోయాడని అతని చూపులే చెబుతున్నాయి. నిస్పృహతో నిట్టూర్చి కాకీచొక్కా ముందుకి నడక సాగించాడు.

ఇంకెక్కడికి ? మళ్లీవేటకి బయలు దేరుతున్నాడా ? తిరిగి తన శక్తి నంతా స్వల్ప ప్రతిఫలంకోసం ధారపోస్తాడా ? ''ఒద్దయ్యా, పిచ్చివాడా ! ముందు కాస్త విశ్రాంతితీసుకో''. నా భావాలను గ్రహించినట్టుగా, నా కోరిక లన్నీ తంతిద్వారా అతనికి చేరినట్టుగా, అతను పక్కనున్న సన్నటిసందులోకి తిరిగి, అక్కడున్న చవకరకం హోటలుముందు ఆగి, స్తంభానికి కట్టిన బోర్డు మీది ధరలు చదువుకున్నాడు - లోపలికి ప్రవేశించడానికి సాహసించక పూర్వం. రెండుగంటలసేపు గుండెదడతో, అత్యంత శ్రద్ధాసక్తులతో అతని చర్యలను పరిశోధించి, అతనిలో నిగూఢమయివున్న మర్మాన్నంతా విస్పష్టం చెయ్యాలని నిర్ణయించుకున్న నేను అతన్ని అనుసరించానని ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరంలేదు. ఓ వార్తాపత్రిక కొనుక్కుని ముఖానికడ్డం పెట్టుకుని, అతనికి కాస్త దూరంలో మరోకుర్చీలో కూర్చున్నాను. నేనంత అతి జాగ్రత్త పడటం అనవసరమే అయింది. ఆ జేబుదొంగచచ్చేటంత అలసటతో, ఆకలితో ఉన్నాడేమో, తన గొడవతప్పించి యితరుల విషయం పట్టించుకునే స్థితిలో లేడు. బల్లమీద బట్టకి బదులుగా పరచిన తెల్లకాగితాన్ని తేరిపారిచూస్తూ నిశ్చలంగా కూర్చున్నాడు హోటలు కుర్రాడు పూరీలు పట్టుకొచ్చేవరకూ. వాటినిచూసీ చూడటంతోనే అతని బక్కపలచని చేతులు ఆత్రంగా

లాక్కున్నాయి వాటిని. ఆకలిగొన్న సింహంలా తినటం మొదలు పెట్టాడు. అతనికిసరిగ్గా తిండి దొరకటం లేదనుకుంటాను. పొద్దుటినుంచీ యేమీతిని వుండడు. ఒకవేళ నిన్నటినుంచీ వస్తున్నాడేమో. అతను చెప్పిన ప్రకారం హోటలుకుర్రాడు పట్టుకొచ్చిన పాలగ్లాసు చూడగానే అతనిపైన మరింత జాలేసింది. పట్నవాసపుదొంగ పాలుత్రాగటం !

ఇటువంటి అతిస్వల్ప విషయాలే, నిప్పురవ్వ గడ్డివప్పపైనవడి అగ్ని జ్వాలలు రేపినట్టు, మనోప్రపంచాన్ని విజ్ఞానపు వెలుగులతో నింపివేస్తాయి. ఆ సమయంలో, (ప్రజలు న్యాయప్రకారం నేరస్తునిక్రింద జమకట్టే)జేబుదొంగ యెంతో అమాయకమైన, పసితనం చిందులాడే, స్వచ్ఛమైన తెల్లనిపాలు మెల్ల మెల్లగా గుటకలు వేస్తోంటే "దొంగ" అనిపించలేదు నాకు. నామరూపాలు లేని "నికృష్టజీవుల్లో" అతనొకడు. ఈ విశాలవిశ్వంలో నిలువ నీడలు లేక, కడుపుచిచ్చుతో అల్లాడే లెక్కలేని పేద ప్రజలలో ఒకడు! కర్తవ్యంలదన్న ఆసక్తి, ఆతనితో నా కొక విధమైన అనుబంధాన్ని యేర్పరిచింది.

విశ్వమానవత్వపు వివిధరూపాల్లో- నగ్నత్వం, గాఢనిద్ర, పరిశ్రమ- రక్తమాంసాలుకోరే ప్రతి అత్యవసర విషయంలో మనుషులను మంచీ చెడూ అనీ, గౌరవనీయులూ అగౌరవనీయులనీ, విశ్వాసపాత్రులూ విశ్వాస ఘాతకులూ అంటూ కృత్రిమ విభేదాలను కల్పిస్తారు. ఆ కృత్రిమ కవాటాలు అప్పుడే కూలిపోతాయి. చివరికి మిగిలేదల్లా ఆకలిదప్పులతో అల్లాడిపోయే ఆ నిర్భాగ్యజీవి మాత్రమే. నాకూ, నావంటి ప్రతిమనిషికీ అవసరమైనట్టే అతనికీ నిద్రవాకాలి, విశ్రాంతికావాలి.

అతనా విధంగా గ్లాసులో ఒకచుక్క మిగల్చకుండా పాలు త్రాగు తూంటే, ఒక్క ముక్కరాల్చకుండా రొట్టెలుతింటూంటే విస్తుబోయి చూశాను. అంతలోనే, అవమానంతో కృంగిపోయాను. అంత కుతూహలముతో అతని కష్టభరితమైన వృత్తిని పరిశీలిస్తూ, అతన్నంతసేపు వెంటాడుతూ ఆఖరుకి నాలుగు డబ్బులైనా సాయంచెయ్యలేక పోయాను. ఏవిధంగా అతన్ని పలుకరించాలో, యేవంక పెట్టుకుని అతనికి ధనసహాయం చెయ్యాలోనని, బుర్ర చించుకున్నాను. అయినా మనతత్వం యెంత విచిత్రమైనది! సాధించ వలసిన నిర్ణీతక్షణం ఆసన్నమయే సరికి, వింతగా ప్రవర్తిస్తాం. సహాయం కోసం పరితపించిపోతున్న తోటిమానవుణ్నీ మనలనూ వేరుచేసే, సన్ననిగాలి

పొరను చీల్చుకుని దారిచేసుకుని ముందుకు సాగిపోవటానికి ధైర్యంచాలక పిరికిపందల్లా వెనుకంజవేస్తాం. అయితే, సహాయం అపేక్షించని వాళ్లకి సహాయం చెయ్యగలగటం యెంతకష్టమో అందరికీ తెలుసును. ఈ అర్థించక పోవటమే అతనికి మిగిలిన ఆఖరిఆస్తి- అదే-ఆత్మాభిమానం! ముష్టివ్యాపారం సాగించేవాళ్లకి మాత్రమే అర్థించటం సులభ సాధ్యమవుతుంది. అందుచేత వాళ్లకు సహాయం చెయ్యటంకూడా సులభమే. ఆ అవకాశాన్ని కల్పించి నందుకు వారికి కృతజ్ఞత తెలుపుకోవలసి వుంటుందికూడా. కానీ, యిప్పుడు నేను చూస్తున్న మనిషి ఒక తరహాకు చెందిన అభిమానస్తుడు. తనస్వేచ్ఛనూ, జీవితాన్నీ అయినా లెక్క చెయ్యక పోవచ్చునుకాని, ముష్టెత్తుకుని మానాన్ని మాత్రం చంపుకోడు. అందువల్ల అతన్ని నిందించేందుకు మనకధికారంలేదు. చెయ్యిచాచి అడిగేకన్న చాకచక్యంతో దొంగతనంచెయ్యటం అతనికి మేలనిపించివుంటుంది.

నేనుకనక దురభిప్రాయపడి సహాయం చేస్తానన్నట్లయితే, అతనెంత విపరీతంగా బాధపడతాడు, యెటువంటి జీవన్మరణబాధ ననుభవిస్తాడు? అంతేకాదు. అతను చాలా అలిసిపోయినట్లు కనిపిస్తున్నాడు. అతన్నీ సమయంలో కలత చెందించటం భావ్యంకాదు.

తిరిగ్గా విశ్రమించటానికి కుర్చీని గోడవైపుకి తోశాడు. ఇప్పుడయితే తల గోడకాన్చి కులాసాగా కుర్చీలో జార్లపడచ్చును. అతనిదళసరి కనురెప్పలు మూసుకున్నాయి. కునికిపాట్లు పడుతున్నట్లున్నాడు. అప్పుడతని ఆకారం చూస్తే భయంవేసింది - వెల్లవేసిన జైలుగదిలా ఉన్నాడు. ఆ చొక్కా చేతికున్న పెద్దచిరుగుచూస్తే, అతన్నిప్రేమతో దయతోచూసే భార్యగాని మరే ఆడదిగాని అతనికి లేరనితెలుస్తోంది. అతని జీవితాన్ని — గాలి, వెలుతురు లేని చిన్నగది... అందులోకుక్కి మంచం.... సొట్టలుపడిన సూటుకేసు... ప్రతినిత్యం పోలీసుల భయంకర పదధ్వని వినిపిస్తుందని, తలుపుధన్నుమని చప్పుడవుతుందనే భయ భ్రాంతులతో..... కడుపులో ఆకలితో,.. బుర్రలో ఆలోచనలతో,..యీ విధంగా ఊహించుకున్నాను- దుమ్ముకొట్టిన తలకాయను గోడకాన్చి, కృశించిన దేహాన్ని కుర్చీమీద జార్లవేసి అతను కునుకుతీసిన రెండుమూడు నిముషాల్లోనూ.

హోటలు కుర్రాడు బల్లమీదించి ప్లేట్లూ, గ్లాసులూ, చెంచాలూ అన్నీ తీస్తూ అధికారయుతంగా గడబిడిచేస్తున్నాడు. నిజమే, అంత పొదుపుచేసే అతిథిని అట్టేసేపు నిలవనివ్వకూడదు. నేను చెల్లించవలసింది చెల్లించేసి వీథులోకి వచ్చేశాను. నేను అట్టేసేపు ఆగనక్కర్లేకుండా కాకీచొక్కా వీథులోకొచ్చేశాడు నన్ను గమనించకుండానే. అతన్ని అనుసరించాను. అతను ఆలోచనల్లో మునిగిపోయినట్టు కనిపించాడు. అతని పరిస్థితి చూస్తూంటే, అంతవరకూ యెరుగని యేదో నూతన కళాసృష్టిని తిలకించాలనే ఉత్సాహం, సరదా, ఆసక్తితో ఆ సాయంకాలం ఉన్నట్టుగా లేదు నా మనస్సు. అంతవరకూ అణగిపోయిన ఆదుర్దా అంతకంతకు అధికమై దుర్భరమైపోతున్నది- అతను మళ్లీ ఆ నడివీధివైపుకి దారితీస్తూంటే.

"నీయిల్లు బంగారం కానూ! మళ్ళీ యిందాకటిచోటికే- ఆ కోతులు ఆడే దుకాణం దగ్గరికే వెళ్లేటంత మూర్ఖుడివా? తన సొమ్ము పోయిందని తెలుసుకోగానే ఆవిడ యీపాటికే పోలీసులతో చెప్పివుంటుంది- వాళ్లు నిన్ను పట్టుకోవటానికి సిద్ధంగా ఉండివుంటారు. ఈ ప్రమాదం సంగతి అటుంచి, యివాళ్టికి నీపని చాలిస్తేనే నీకు మంచిది. మళ్ళీ కొత్త ప్రయత్నం ప్రారంభించకు. అందుకు తగిన స్థితిలో లేవు. బాగా అలిసిపోయావు. ఎటువంటి కళాపూరితమైన పనైనాసరే, అజాగ్రత్తగా యెవరుచేసినా అది చెడిపోయితీరుతుంది. నీకిప్పుడు కావల్సింది విశ్రాంతి. ఇంటికి వెళ్ళి హాయిగా పడుకో. ఇవ్వాళ మాత్రం నువ్వు మరోగొడవ తలపెట్టకు.

ప్రథమ ప్రయత్నంలో అతను తన సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించి వుండవచ్చును కాని, యిప్పుడతను బాగా అలిసిపోయిన మూలాన్ని యేదో అవకతవక పని చెయ్యటం ఖాయం- అనే అభిప్రాయం నాలో యెంతబలంగా నాటుకుందో చెప్పటానికి మాటలు చాలవు. అయితే, సందులుదాటి ఆ నడివీధి చేరుకునేసరికి యేకారణం వల్లనైతేనేం, నా ఆదుర్దా అధికమైపోయింది. "ఏంచేసినా సరేకాని, ఆ కోతులదగ్గరికి మాత్రం మళ్ళీ వెళ్లకు!" ఆ మాటలు నా పెదవులమీద నిలిచాయి. నా చెయ్యి ముందుకి సాగింది- అతన్ని రెక్కపట్టుకు ఆపేందుకు.... అతను సరిగ్గా నాలుగువీధులు కలిసే చోటు దాటి, యిందాకటి ఆడమనిషిని కొల్లగొట్టిన చోటికి- ఆ కోతుల దుకాణం వైపుకి దారితీస్తూండగా... నా కోరికలన్నీ అతని కర్థమవుతున్నట్టుగా,

హఠాత్తుగా పక్కకి తిరిగి కుడిచేతివైపుకి దారితీశాడు. అక్కడున్న భవనం వైపుకి యేంతో దర్జాగా తన స్వంతయింటికేనన్నట్లుగా నడిచాడు. నాకు తెలుసా భవనం. మద్రాసులో కంతటికీ ప్రఖ్యాతిగాంచిన వేలం దుకాణం.

ఆ క్షణంలో ఆ నిగూఢ మనిసి వింతప్రవర్తన చూసి అంతులేని ఆశ్చర్యాన్ని పొందాను. నేనతన్ని అర్థంచేసుకుందుకు ప్రయత్నిస్తూండగానే, అతనిలో యేదో శక్తి నాకోర్కెలను అమలు జరిపిస్తున్నది. ఆసాయంకాలం నేను వెళ్లాలనుకున్న కొన్ని వందల భవనాల్లో యిదొకటి ముఖ్యం వైనది. ఇక్కడ నేననేకసార్లు కాలాన్ని ఉత్సాహంగా, ఆనందంగా, యిష్టంగా గడిపాను. ఒక్కొక్కప్పుడు వస్తుప్రదర్శనశాలల్లోకన్న విలువైన, అందమైన వస్తువాహనాలిక్కడ ఉంటూ వుంటాయి. స్థలం అదే అయినప్పటికీ, అక్కడి వస్తువుల్లో ప్రతినిత్యం వైరుధ్యం గోచరిస్తుంది. మద్రాసులో చూడవలసిన ముఖ్యస్థలాల్లో యిదొకటి. ఇదంటే నాకెంతో యిష్టం. మద్రాసు నగరంలో జీవనాన్ని యీ స్థలం స్పష్టంగా వ్యక్తపరుస్తుంది. రోజూ సజీవంగా సంచరించే చక్కని మృగం హఠాత్తుగా ఒకనాడు కసాయివాడి యింట్లో నామ రూపాలులేకుండా ముక్కలు ముక్కలుగా పడివున్నట్లే, మామూలు గృహంలో ఒకచోట చేర్చి అందంగా అలంకరింపబడినవే యీ వేలం ప్రదేశంలో ఒకదానికీ మరొకదానికీ సంపర్కంలేకుండా విడివిడిగా పడి వుంటాయి. ఇక్కడ పవిత్రమైనవాటికీ, అపవిత్రమైనవాటికీ, సామాన్యమైన వాటికీ, అపురూపమైనవాటికీ భేదం లేకుండా, ప్రపంచములోని నానారకాల వస్తువులూ గందరగోళంగా పడివుంటాయి. ఈ వేలం స్థలంలో ప్రదర్శితమైన ప్రతివస్తువు డబ్బుగా మార్చటానికే.... మంచాలు, బల్లలు, తివాసీలు, గడియారాలు, గొప్ప గొప్పవాళ్ల ఫొటోలు, శిల్పాలు, అద్దాల బీరువాలు, విదేశాలకుచెందిన వింతవస్తువులు, సైకిళ్లు, పురాణగ్రంథాలు, చెడిపోయిన గ్రామఫోనులు, అవసరమైనవి, అనవసరమైనవి, చెత్తసామానులు, విలువైన శిల్పాలు, పెద్దవి, చిన్నవి, సిసలైనవి, కృత్రిమమైనవి, పాతవి, కొత్తవి- అన్నీ అక్కడ గడబిడగా చేర్చటం- రూపాయల్లుగా మార్చటానికే. ఆకర్షణీయమైన వాటినీ, అందమైనవాటినీ- అసహ్యకరమైనవాటితో కలిపి తోసేస్తారు ఈ యంత్రంలోకి. ఈ యంత్రం వాటినన్నింటినీ పొట్టలోపెట్టుకొని వాటి విలువను నాశనంచేస్తుంది. ఈ క్రూరం(వయిన అగ్నిగుండం ప్రతివస్తువునూ

నిర్దాక్షిణ్యంగా కరిగించివేస్తుంది. మానవ ఆడంబరాలకూ, మానవ అవసరాలకూ మధ్య వర్తకం సాగించే యీ విశాల విక్రయస్థలంలో- యీ విపరీత యంత్రాగారంలో ప్రపంచంలోని వైవిధ్యమంతా గందరగోళంగా, వికృతంగా కనిపిస్తుంది.

కళ్లు తెరుచుకుని బుర్ర ఉపయోగించే వాళ్లెవరైనాసరే, పురాతన వస్తు శాస్త్రాన్ని నేర్చుకోవాలన్నా, గ్రంథవివరాలను సేకరించాలన్నా కళల చరిత్రలను చదువుకోవాలన్నా యింతకన్న మంచి ప్రదేశాన్ని పొందగలుగుతారా ? ముద్రాశాస్త్రాన్ని కాని, (అంతకన్న ముఖ్యంగా) మానవతత్వాన్నికాని అర్థం చేసుకోవటాని కింతకన్న మంచి అవకాశం లభిస్తుందా ?

యజమానులను మార్చుకోవటానికే యిక్కడికిచేరి, అక్కడున్న కొద్దిక్షణాలసేపు మాత్రం ఆ బానిసత్వంనుంచి విముక్తిచెందే వస్తువులలో యెంతోవైరుధ్యం కనిపించినట్లే — ఉత్సాహంతో మెరిసే కళ్లతో, బేరం చెయ్యాలనే ఉద్రేకంతో ఆ విక్రయస్థలానికి గుంపులు గుంపులుగాచేరే జనంలో యెన్నిజాతులు, యెన్నికులాలు, యెన్నిమతాలు, కనిపిస్తాయి ! గొప్ప వ్యాపారస్థులు పొడుగుకోట్లు తొడుక్కుని, తెల్లని ఖద్దరుటోపీలు పెట్టుకున్నవాళ్లు, వాళ్లపక్కని చిన్నచిన్న దుకాణదారులు, చవగ్గా సామాను కొనుక్కుని తమకొట్లనిండా నింపుకుని యెక్కువధరకి అమ్ముకుందా మనుకునేవాళ్లు, బోలెడుమంది. వారిలో మధ్యతరగతి కుటుంబీకులు, మిలిటరీలో పనిచేసిన వాళ్లు, రైల్వేపనివాళ్లు, గుమాస్తాలు, అవకాశం దొరికితే చవగ్గా కొట్టేద్దామని చూస్తూవుంటారు. కొంతమంది, గొప్ప గొప్పవాళ్లు కోరినవస్తువులకి పట్టుదలగా ధర పెంచుతారు వాళ్లనేడిపించటానికి.

చివరికి, పుస్తకాలకు చర్మాలు అతుక్కుపోయిన గ్రంథాల యాధికారులు సయితం యెలాగో వీలుచేసుకుని వచ్చి, దళసరి కళ్లాద్దాలను సరిచేసుకుంటూ తాళ పత్రగ్రంథాలమ పరిశీలిస్తూవుంటారు. అందంగా అలంకరించుకున్న ఆడవాళ్లు.... ఖరీదైన ముత్యాలనగలు పెట్టుకుని... నెమలిపించంలా పమిట కప్పుకుని.... మొదటివరసలో, ముందేనౌకర్లనుపంపి యేర్పాటు చేసుకున్న స్థలాల్లో కూర్చుంటారు. ఒక మూలగా, గొప్ప గొప్పవ్యాపారస్థులకు సలహాదారులుగా ఉండే అభిజ్ఞులు నుంచుంటారు. మధ్య మధ్య సామాన్యప్రజలు కనిపిస్తూవుంటారు. వ్యాపారదృష్టితో కాకుండా, వైజ్ఞానిక దృష్టితోకాకుండా,

కళారాధన కోసంకాకుండా, ఉద్రికుతూహలంతోకాని, లేకుంటే కాలక్షేపం కోసంకాని వచ్చినవాళ్లుంటారు. ఈ వినోదం కోసం వారు వ్యయం చెయ్య వలసిందేమీవుండదు. అక్కడున్నవాళ్లని ఉత్సాహపరచటంకాని,నిరుత్సాహ పరచటం కాని వాళ్లకి సరదా.

ఎవరెవరు యెందుకోసం ఆ స్థలానికొచ్చినదీ, వారిముఖ కవళికలే చెబుతున్నాయి. అయితే, ఒక్కరకం మాత్రం- యిక్కడికి రాగానేనెప్పుడూ చూడలేదు. వస్తారని ఊహించుకోనైనాలేదు.... అదే ... జేబుదొంగలరకం. అయినా, నా మిత్రుణ్ని చూడగానే, వెంటనే మనసుకి తట్టింది. కొనేవాళ్లూ ప్రేక్షకులూ అంతాయేకగ్రీవంగా వేలంపాటలో లీనమై పోయివుండగా, అతనిక్కడికి రావాటానికి గల కారాణాన్ని వ్యాఖ్యానించు కోవలసిన అవసరం కలగలేదు.... బహుశా మద్రాసునగరంలో అతను తన శిల్పచాతుర్యాన్ని ప్రయోగించటానికి యింతకన్న మంచిప్రదేశం వుండదు. అటువంటి వేటగాడికి తగినస్థలంయిదే. కావలసిన పరిస్థితులన్నీ తమాషాగా సానుకూలమైపోయినై- నిలుచోవటానికి స్థలంలేనంతగా కిక్కిరిసిన జనం, వేలంపాటలో నిమగ్నమైన మనస్సులూ, యితర విషయాలన్నిటినీ విస్మరించేటంత ఉద్రేకం, ఉత్సాహం.... జేబుదొంగలికి బాగా పనికల్పించే గుర్రపుపందెముల్లోనూ, రైల్వేస్టేషన్లలోనూ తప్ప- అప్పటికప్పుడు డబ్బుచెల్లించే పద్ధతిపైన వ్యాపారంసాగే స్థలం ప్రపంచంలో కల్లా వేలంపాడే చోటొక్కటే ననుకుంటా, పైగా చెల్లించే సొమ్ముకూడా పెద్దమొత్తాలే. అంచేత ప్రతిజేబులోనూ నోట్ల కట్టలు వ్రేలాడుతూ వుంటాయి. చంచల హస్తాల పెద్దమనుషులికి మంచి అవకాశాలు లభించే చోటేదైనావుంటే- యిదే. నా కిప్పుడు తట్టింది అసలు సంగతి. నా మిత్రుడు సాయంకాలం చేసినది సాధకంమాత్రమే.... చెయ్యి సుళువు చేసుకోవటానికే.... అసలుపెద్దదెబ్బ వెయ్యటం యీ ప్రదేశంలోనే.

ఏదెలావున్నా, నాకుమట్టుకు, నిర్లక్ష్యంగా మెట్లెక్కి లోపలికి ప్రవేశించబోతున్న అతని చొక్కా పట్టుకు లాగాలనిపించింది. "ఏయ్, బుద్ధి లేదూ, తాటికాయలంత అక్షరాలతో యెర్రగా వెలుగుతూ, మూడుభాషల్లో అరుస్తూన్న బోర్డు కనిపించటం లేదూ ?"

జోపుడి తిరడర్ గళ్ జాగ్రదై.

జేబు దొంగలున్నారు జాగ్రత్త.

బివేర్ ఆఫ్ పిక్‌పాకెట్స్.

''గుడ్డివాడివా, వెర్రివెధవా ? నీలాంటివాళ్ల గురించే దాన్నక్కడ తగిలించారు. లోపల పదిపన్నెండు మందైనా పరిశోధకులుండి వుంటారు. నా మాట విను, యివాళ నీకు మంచిరోజుగా కనిపించటంలేదు.''

బోర్డుకేసి ప్రశాంతంగా చూసి, యీసారి, అతనికి కాబోయే రక్షకుడైన నన్నూ, నా భావాలనూ లెక్కచెయ్యకుండా, రాకీచౌక్కా లోపలికి ప్రవేశించాడు. అతను భవనం మేడమీదికి వెళ్లాడు. ఆ స్థలాన్నే ఎందుకు యెంచుకున్నాడో అర్థంచేసుకోవటం సులభమే. క్రిందిభాగంలో, వాడుకున్న వస్తువులను అమ్ముతున్నారు- బీరువాలు, డ్రాయర్లు... మొదలైనవాటిని. పాతసామాను వ్యాపారం చేసేవాళ్లూ, చిన్నవ్యాపారస్థులూ చాలా జాగ్రత్త మనుషులు. పల్లెటూరి వారికి మల్లే పంచ బిగదీసి నడుముదగ్గర డబ్బుల మూటని గట్టిగా దోపుకుంటారు. మేడమీది భాగంలోనే పుస్తకాలు, శిల్పాలు, ఫొటోలు, ఆభరణాలు, యింకా అనేక విలువగల వస్తువులూ అమ్మకానికుంటాయి. కొనేవాళ్లుకూడా జేబుల్లో పెద్దపెద్ద నోట్లకట్టలు పెట్టుకొని వుంటారు. అతన్ని అంటిపెట్టుకొని తిరగటం మహాకష్టమైపోయింది. కనిపించిన నోటీసులన్నీ విజ్ఞానిలా పఠిస్తూ, అవకాశాలను పరీక్షిస్తూ, యిక్కణ్నించి అక్కడికీ, అక్కణ్నించి యిక్కడికీ చకచకానడిచి వెళిపోతున్నాడు. ఆఖరుకీ యెలాగో మేడమీదున్న మూడోగదిలో విదేశీయవస్తువులు వేలం జరుగుతున్నచోట నిలవటానికి నిర్ణయించుకున్నాడు. గదిలో అమ్మకానికున్న వస్తువులు చాలా విలువైన వస్తువులై వుంటాయి నిస్సందేహంగా, అందుకే, జనసమర్దం అంత యెక్కువగా ఉందాగదిలో. గదిగుమ్మాని కడ్డంగా ఓ గుంపు చేరింది. లోపలికి ప్రవేశించేందుకు అవకాశం లేదు. వేలంవేసే అతని బల్లదగ్గరికి చేరటంకాని, అధమం అతన్ని చూడటంకాని మాకుమల్లే ఆప్పుడొచ్చినవాళ్లకు సాధ్యంకాదు. ఆ బల్లకీ గుమ్మానికీ మధ్య స్థిరమైపోయినట్టు వరసల్లో మనుషులు కిక్కిరిసి వున్నారు. మునివేళ్లమీద నిలబడి తలకాయలమీంచి చూస్తే యెలాగో ఆ వేలంపాడే అతని ముఖం, అతని చేతిలోని సుత్తి కనిపించాయి- అంతే. ఆ తెల్లని దంతపు సుత్తిని చేత్తో పట్టుకొని అతను సంగీత సమ్మేళనాన్ని నిర్వహిస్తున్న వానికి మల్లే జనాన్ని ఉండుండి ఉత్తేజ పరుస్తున్నాడు.

ఒక మామూలు సంసారి, నగరానికి దూరంగా యే వడవళని లోనో కుళాయిలూ, విద్యుద్దీపాలూ లేని రెండు గదుల్లో ఉంటూ- యిక్కడ, ధీరునికి మల్లే జనాన్ని అదుపులోపెడుతూ దర్జా వెలిగిస్తున్నాడు. నలగని సూటు, నిగనిగలాడే నల్లనిజుట్టు, చుట్టూ లక్షాధికారులూ- అతను నిజంగానే గర్విస్తున్నట్టున్నాడు- కొద్దిఘడియల్లో అక్కడున్న విలువైన వస్తువులన్నిటినీ ఒక్క సుత్తిదెబ్బతో రూపాయలుగా మార్చేఅధికారాన్ని చెలాయిస్తున్నందుకు. చేతుల్లో బంతులు పెట్టుకొని, వాటిని తమాషాగా యెగురవేస్తూ, ప్రేక్షకుల ఆదరాభిమానాలను పొందే గారడీవానికి మల్లే యితను, అక్కడున్న మనుషులు యిటునుంచీ అటునుంచీ, యెదుటినుంచీ వెనకనుంచీ విసురుతున్న మాటల్ని చురుగ్గా పట్టుకుంటూ, ''ఆరువందలు,'' ''ఆరువందల అయిదు'', ''ఆరువందల పది'' అంటూ ఆ పదాలనే తిరిగి చమత్కారంగా వారిమీదికే విసురుతున్నాడు.

ఓ క్షణంసేపు కనక పాటలో చురుకు తగ్గిందంటే, అతను వెంటనే అందుకుని ఉత్సాహ జనకంగా ''యీ కుడిపక్క నెవరూలేరూ ?'', ''అటు యెడమపక్కకూడా యెవరులేరూ?'' అంటూ కనుబొమ్మలు పైకెత్తి,కంఠంలో ఆశ్చర్యం ఉట్టిపడేటట్టు ప్రశ్నిస్తూ, ఆఖరుమనిషి పాడినదాంతో పాట ఆపేస్తున్నట్లూ, వస్తువు అమ్ముడైపోతున్నట్లూ సూచిస్తూ చేతిలోని సుత్తిని బల్లమీద పెట్టబోతూ, మళ్ళీ మరొక్కసారి నలుగురి వైపూచూసి చిరునవ్వు నవ్వుతూ, ''ఇదేమిటండీ, అసలుమీరు పాట సరిగ్గా పాడందే !..అద్భుతమైన యీ వస్తువువెల ఆరువందల పదేనా ! అబ్బే....'' అంటూ ప్రోత్సాహ పరుస్తున్నాడు. మధ్యమధ్య, అప్పుడే హాజరైన వారికి స్వాగతంచెబుతూ, పాట పెంచగల పెద్దమనుషులవైపు ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తున్నాడు. ఏదైనా కొత్తవస్తువును అమ్మకానికి పెడుతున్నప్పుడు... ''యిదుగోనండీ ! యిది అన్నిటికన్న ముఖ్యమైనది — ముప్ఫయిమూడోదండి !'' అంటూ నలుగురి దృష్టినీ ఆకర్షించేలా చెప్పటం ప్రారంభిస్తాడు. పాట అతనికి సంతృప్తి కలిగించేవరకూ పెరిగినప్పుడు అతని గంభీరకంఠం మరెంత మృదుమధుర మవుతున్నది. కొన్నిగంటలసేపు వరసగా, నాలుగైదు వందలమంది విసురు తూన్న పదాలు అతనిపెదవులపైన దొర్లుతూ, అతని చేతిలోని దంతపుసుత్తి కదలికను అత్యంత శ్రద్ధాసక్తులతో ప్రేక్షకులు పరిశీలిస్తుంటే, అతనికి నిజంగా

తృప్తికలుగుతున్నది. నిజానికి, పాటపెరగటం అప్రయత్నంగా జరుగుతున్నప్పటికీ, తను నిర్వహించే పాత్ర అతిముఖ్యమైనదనే భావం అతనికి సంతృప్తి కలుగజేస్తున్నది. అతని కంఠ విన్యాసం, పురివిప్పినాట్యంచేసే నెమలిని గుర్తుకి తెస్తున్నది. కాని, సాయంకాలం నేను చూసినదాన్ని జ్ఞాపకం తెచ్చుకుంటే, అక్కడిదుకాణంలో కిటికీదగ్గరకూర్చుని తమ వికారచేష్టలతో జనాన్ని ఆకర్షించి తద్వారా నా జేబుదొంగకి అవకాశంయిచ్చిన కోతులూ, యీ వేలంవేసే అతనూ ఒకే స్థితిలో ఉన్నారనిపిస్తోంది.

ఆ విధంగా అనుకోకుండా కలిసివచ్చినా, ప్రస్తుతానికి మాత్రం నా మిత్రుడికేమీ లాభంలేకపోయింది. గుమ్మంలోఉన్న గుంపులో యిద్దరం యిరుక్కుపోయాం. ఇక వాళ్లల్లోంచి దారిచేసుకుని ఆ వేలంవేసే వస్తువులను సమీపించటానికి అవకాశమేలేదు. అయితే, యీ లలితకళలో నేనింకా ప్రావీణ్యాన్ని పొందలేదన్నసంగతి మరోసారి సుస్పష్టమైంది. నా మిత్రుడు ప్రవీణుడు కాబట్టి, వేలంపాడే అతనిచేతిలో సుత్తి బల్లపైన పడగానే (సరిగ్గా అప్పుడేఅతను 'ఏడువందల అరవైరూపాయలకు వెళిపోయింది'అంటున్నాడు) గుండెల్ని బిగపట్టే ఉద్రిక్తత సడలిపోయింది. ఎత్తినతలలు యథాస్థానంలో కొచ్చాయి. వేలంవేస్తున్న వాళ్లు కేటలాగులో ధరలు వ్రాసుకుంటున్నారు. విసుగుపుట్టినవాళ్లు వెళ్ళిపోతున్నారు. మంచుప్రదేశంలో బీటలుపడినట్లుగా జనసమర్దంలో మధ్యమధ్య ఖాళీలేర్పడుతున్నాయి. ఆ అవకాశాన్ని వెంటనే అందుకున్నాడు మన జేబుదొంగ. ధైర్యంగా ముందుకు చొచ్చుకొని మూడు నాలుగు వరసలు దాటిపోయాడు. అతనిదోవని ఆతన్ని విడిచిపెట్టకూడదని ఒట్టుపెట్టుకున్న నేను, గుమ్మం యివతలే ఒంటరిగా మిగిలిపోయాను.

నేనూ లోపలికి దూరటానికి ప్రయత్నించాను. కాని యీలోపునే వేలంవేసే అతను యేదో కొత్తవస్తువు గురించి చమత్కారంగా చెప్పటం ప్రారంభించాడు. బీటలు మూసుకుపోయినై. నిస్సహాయంగా గుంపులో యిరుక్కుపోయాను, ఇటూ అటూ ముందూవెనకా, జనం హొత్తడియెంత వివరీతంగా ఉందంటే, నా వక్కనున్నాయన దగ్గినదగ్గుకి నాఆపాదమస్తకం ఒక్కసారి అదిరిపోయింది. ప్రసరిస్తున్న గాలికూడా దుర్గంధంతో, ధూళితో నిండిపోయింది. ఒకరి ఊపిరి ఒకరు పీలుస్తున్నారు. చమటకంపు దుర్భరంగా ఉంది. (ప్రజలుడబ్బుకోసం తాపత్రయపడే ప్రతిచోటాయింతే). నా మిత్రుడు

నేను చమటతో తడిసి ముద్దయి పోయాను. వేస్టుకోటు బొత్తాములు విప్పుకుని లోపలజేబులో పర్సు జాగ్రత్తగా ఉందోలేదో చూసుకుందా మనుకున్నాను. ఈ లోపల యెలాగో మొండిగా రెండు మూడు వరసలు తోసుకుని ముందుకి వెళ్లాను. కాని, లాభం లేకపోయింది. అప్పటికే కాకీచొక్కావాడు మాయమై పోయాడు. కాని ఆ గదిలోనే యెక్కడో ఓ చోటఉండి తీరతాడు. అతనక్కడ ఉన్నాడనే భీకరసత్యం నా కొక్కడికే తెలుసును. ఇవాళ అసలే అతనికి మంచిరోజుకాదు. అతనెక్కడ పట్టుబడిపోతాడోననే ఆదుర్దాతో నా నరాలన్నీ బిగుసుకుపోయినై. ఎవరిజేబులోనైనా చెయ్యిపెట్టగా యెక్కడ పట్టుబడి పోతాడో, యెప్పుడు "దొంగ...దొంగ" అనే అరుపు నా పాపిష్టిచెవులకు వినిపిస్తుందో, యెక్కడ పోలీసుల్ని పిలుచుకొస్తారోనని క్షణక్షణం నా గుండె బెదిరిపోతున్నది. ఆ నాడే అతనికేదో దురదృష్టంపట్టి తీరుతుందనే నమ్మకం నా కెలా కలిగిందో నాకే తెలియదు. బహుశా అతని నుదుటిమీద వ్రాసి వుందేమో.

కాని, అటువంటిదేమీ సంభవించలేదు. ఎవ్వరూ "దొంగ....దొంగ" అని అరవలేదు. ఆ అరుపులకి బదులు, హఠాత్తుగా నిశ్శబ్దత యేర్పడింది- అక్కడున్న రెండు మూడువందలమందీ ఒక్కసారిగా ఊపిరిబిగపెట్టినట్లు, అంతా తదేక దృష్టితో, అత్యంత శ్రద్ధతో వేలంవేసే వాడివైపు చూస్తున్నారు. అతను ఒకటి రెండడుగులు వెనక్కివేశాడు. అప్పుడు విద్యుద్దీపకాంతి అతని ముఖంమీదపడి తళుక్కుమంది. కారణంగ్రహించాను. అక్కడున్న సామానంతటిలోకీ అతి ముఖ్యమైన వస్తువునితీసి యిప్పుడు అమ్మకానికి పెడుతున్నాడు. అది,చైనాదేశంనుంచి హిందూదేశానికి వచ్చిన బౌద్ధభిక్షుకులు అశోకచక్రవర్తికి బహూకరించిన బంగారు బుద్ధవిగ్రహం. అదెలాగో నేపాలు దేశపురాజు ఆ స్థానానికిచేరి అక్కడ కొన్నాళ్లుండి, కాలక్రమేణా తిరిగి తిరిగి చెన్నపురికి చేరుకుంది. ఇప్పుడీ వేలంవేసేచోట దాన్ని అపురూపంగా యెంచి దానికి విలువకడుతున్నారు. అది రెండున్నర అడుగుల విగ్రహము. ఇద్దరు మనుషులు దాన్ని మోసుకొచ్చి జాగ్రత్తగా బల్లమీద పెట్టారు. ధన మదాంధకారంలోపడి కొట్టుకుంటున్న జనానికి విజ్ఞానదీప్తిని ప్రసాదిస్తున్నట్లుగా ఉన్నదా బుద్ధవిగ్రహం, వేలంవేసే

అతను గొంతుక సర్దుకుని చెప్పటం ప్రారంభించాడు. ఈ విగ్రహం వెలముందే నిర్ణయింపబడిందనీ, పాట మూడువేల అయిదువందలకు పైనే పాడవలసి వుంటుందనీ చెప్పాడు. అథమం మూడువేల అయిదువందలు! అంత అంకె వినేసరికి అందరిమనస్సుల్లో ఆలోచనలురేగి, ఆ విగ్రహంపైన ఒక విధమైన పూజ్యభావం యేర్పడింది. పాట పాడటానికి కాని, ఒక్క అడుగు ముందుకి వెయ్యటానికి కాని, ఒక్కముక్క మాట్లాడటానికి కాని, యే వొక్కరూ సాహసించలేదు. ఆఖరుకి, యెడంవైపు కూర్చున్న – బాగా తలసెరిసిన వండుముదుసలి ఒకాయన తలపైకెత్తి మెల్లిగా ''మూడువేల ఆరువందలు'' అనిగొణిగాడు. అదివిని వెంటనే కుడివైపునకూర్చున్న బట్టతలాయన లేచి ''మూడువేల యెనిమిదివందలు'' అన్నాడు. అదివిని ఓ లక్షాధికారి బుగ్గ మీసాలు మెలివేస్తూ ''నాలుగువేలు'' అన్నాడు బొంగురు గొంతుతో. పాట కాస్సేపు అలాగే నిలబడిపోయింది. ఆ తరవాత, అందరికన్నా ముందర వరసలో కూర్చున్న విదేశీయు డొకాయన కనుబొమ్మలు పైకెత్తి చేతివేళ్లతో యేదో సంజ్ఞచేశాడు. ఆయనపక్కనే నుంచున్న సెక్రటరీ ఆ సూచనను గట్టిగా మాటల్లోచెప్పాడు. ఆ సెక్రటరీపేరు అక్కడున్న వాళ్లంతా గుస గుసలాడుతున్నారు. ''నాలుగువేల అయిదువందలు''. దాంతో, బుగ్గ మీసాలాయనకి తల కొట్టేసినట్లయింది. అయినా, పౌరుషాన్ని నిలబెట్టుకోవాలని మరోవంద హెచ్చించాడు. విదేశస్థుడుకూడా ఊరుకోలేదు. పాటవీరిద్దరి మధ్య సాగుతున్నది. పట్టుదలగా యిద్దరూ పాడుతున్నారు. ఒకరిముఖాన్నొకరు చూసుకోకుండా, యిద్దరూ తమదృష్టిని వేలంవేసే అతనివైపు కేంద్రీకరించారు. వేలంవేసే అతను వీరినుండి వారివైపూ, వారినుండి వీరివైపూ సందిగ్ధంగా చూపులు మళ్లిస్తున్నాడు. ఆఖరుకి విదేశీయుని సెక్రటరీ ధీమాగా ''అయిదువేలు'' అన్నాడు. బుగ్గమీసాలు మెలికలు తిరిగిపోయి మండి పోతున్నాయి. ఏదోపట్టుదలకోసం, బంగారంకదా అని యింతదూరంవచ్చాడు. కాని, ఆ బుద్ధవిగ్రహాన్ని తనేంచేసుకుంటాడు! ఇంక ఊరుకున్నాడు. ''అయిదువేలు'' గాలిలోవ్రేలాడుతూ గడ్డకట్టుడు పోతున్నది. అత్యాధికమవుతున్న ఉత్సాహంతో వేలంవేసే అతను నాలుగుసార్లు అరచాడు... ''అయిదువేలు... వెళ్ళిపోతోంది'' అంటూ. కొంతసేపాగి, యింకాయెవరైనా హెచ్చిస్తారేమోననే ఆశతో ''యింకెవరూ పాడరా?'' అన్నాడు.

నిశ్శబ్దం, మళ్ళీ ''యింకెవరూ పాడరూ ?'' ఆ మాటలు గాలిలో తేలిపోయాయి. ధ్వని తేవటానికి ప్రయత్నించే తీగెలాగ నిశ్శబ్దం కంపిస్తున్నది. వేలంవేసే అతను సుత్తి పైకెత్తాడు. సుమారు మూడువందలమంది గుండెలు ఆగిపోయినంతపనైంది. ''అయిదు వేలకు వెళ్ళిపోతోంది'' అని మళ్లీ మూడు సార్లన్నాడు. అంతా ఊపిరిబిగపట్టుకు నిల్చున్నారు. ఆ దంతపుసుత్తి యింకా పైకిలేచింది. ''వెళ్ళిపోతోంది'' అన్నాడా వేలంవేసే అతను. సమాధానంలేదు. ''వెళ్ళిపోతోంది'' సమాధానం లేదు. బల్లమీద టక్కుమంది సుత్తి. ఆ వెనువెంటనే ''వెళ్ళిపోయింది'' అని వినిపించింది. ఆ వ్యవహారం పరిష్కారమైపోయింది.

అయిదువేల రూపాయలు ! గోడకట్టుకు పోయిన ప్రేక్షకులంతా చిన్న చిన్న సజీవ మానవస్వరూపాలుగా విడిపోయారు. పెద్ద సందడి.. అంతా గట్టిగా ఊపిరి పీల్చుకున్నారు.. గొంతుకలు సర్దుకున్నారు. అంతా కలిసి ఒక్క ఊపున ఒకరినొకరు తోసుకుంటూ వెనక్కొచ్చేశారు.

ఎవడో కొత్తమనిషిమో చేతితోపు నాకూ తగిలింది. దాంతోబాటే ఎవరో ''క్షమించండి'' అని గొణిగారు. నేను కొయ్యబారిపొయ్యాను. అదేకంఠం! అవును, అతనే. అదృష్టవశాత్తు ఆ గుంపంతా నా పక్కనుంచే తోసుకు పోయింది ముందుకి. అతను నా దృష్టిపథంనుంచి తప్పించుకున్నాక మొదటి సారి అతను నా పక్కన ఉన్నాడు. తిరిగి నేనతన్ని కనిపెడుతూవుండి, అతనికి రక్షణ యివ్వచ్చును. అయితే, ఆతని కళ్లల్లోకి సూటిగా మాత్రం చూళ్లేదు. చాటుగా అతని చేతులవైపు, అతనుపయోగించిన పనిముట్లవైపు చూశాను- కాని అవి అక్కడ లేవు ! అతని చొక్కాచేతులు రెండూ క్రిందికి వ్రేలాడుతున్నాయి. చలివేస్తున్నట్టు, గుప్పిళ్లు రెండింటినీ లోపలికి ముడిచి పెట్టేసుకున్నాడు. ఒకవేళ ఇప్పుడు ఎవరిజేబైనా కత్తిరించ దలుచుకున్నప్పటికీ, యెదుటివాడికి మాత్రం అమాయకంగా కనిపించే చొక్కాచేతులే తగుల్తాయి కాని, అందులోదాక్కున్న జేబుదొంగ భీకరహస్తాలుమాత్రం కంట పడవు- పిల్లి పంజాకుండే గోళ్లకుమల్లే. భలే ఉపాయం ! అయితే యింతకీ తన విద్యను ఎవరిమీద ప్రయోగిస్తాడు ? నేను అతిజాగ్రత్తగా అతని కుడివైపుకి చూశాను. అక్కడ ఒక బక్కపలచటి మనిషి నిలుచుని వున్నాడు. కోటుబొత్తాలన్నీ బిగించేవున్నాయి. ఆయన ముందర, ధృఢంగా కనిపిస్తున్న

పెద్దమనిషి ఒకాయన ఉన్నాడు. వీపు విశాలంగా ఉంది. వీళ్ళిద్దరిలోనూ యెవరిమీదో వొకరిమీద మంచి దిట్టమయిన దెబ్బ తీస్తాడనే నమ్మకం కలిగింది నాకు. ఇంతలోకే హఠాత్తుగా నా మోచేతికేదో మెత్తగా తగిలి నట్లయింది. నేనే వాడి మోసానికి గురి అవుతున్నానేమోననే భావంతో నా వొళ్లు జలదరించింది.

"నీ చర్యలన్నిటినీ మొదటినుంచీ కనిపెడుతున్నవాడికే నీ ప్రతాపం చూపించేటంత మూర్ఖుడివా ? నీ హస్తలాఘవం గురించి అతిముఖ్యమైన ఆఖరుపాఠాన్ని నేర్పటానికి, దాన్ని నామీదనే ప్రయోగించాలా?" ప్రారంభం నుంచీ అతనితోబాటు తిరుగుతూ, అతనిపైన సానుభూతి చూపించిన నన్నే యేరికోరి యెంచుకొన్న దౌర్భాగ్యజీవి! అవును, సందేహంలేదు. ఆ జేబుదొంగ మోచెయ్యి నా నడుముని మెల్లిమెల్లిగా నొక్కుతోంది. అందులో దాక్కున్న భీకరహస్తం కదులుతోంది. నా చొక్కాకీ వేస్టుకోటుకీ మధ్య పాము నాలుకలా కాటువెయ్యటానికి చూస్తున్నది.

నిజమే, నేనీలోపల సర్దుకోవటానికి కావలసినంత అవకాశం ఉంది. ఏమీ అవసరంలేదు- నేనొక్కసారి అతనికేసి చూస్తేచాలు- లేకపోతే కోటు బొత్తాములు పెట్టుకున్నా చాలు. కాని, యేంచెయ్యటానికీ నాకు ధైర్యం చాల్లేదు.

ఉద్రేకంతో, ఆదుర్దాతో నా శరీరమంతా మంత్రముగ్ధమై పోయింది. ఈ అర్థంలేని ఆవేదనలో నా నరాలన్నీ బిగుసుకుపోయినై. శరీరం గడ్డ కట్టుకుపోయినట్టుంది. గబుక్కుని ఆలోచించాను- నా పర్సులో యెంత డబ్బుందోనని. అలా ఆలోచిస్తూండగా, (శరీరంలోని ప్రతిభాగం- పన్ను కానీ, కన్నుకానీ చిటికిన వ్రేలుకానీ- దానిగురించి ఆలోచించటం ప్రారంభించగానే దాని చైతన్యం అధికమవుతుంది) వక్షంమీద పర్సు మెల్లగా నొక్కుతున్నట్లు తోచింది. నేను అక్కడే, అలాగే నిశ్చలంగా నిలబడి, జరుగ నున్నది తెలుసుకొని, చెయ్యవలసిందేమిటో తెలుసుకొని, ఆ దోపిడీకోసం ప్రశాంతంగా నిరీక్షించాను. విచిత్రం యేమిటంటే అది జరగాలని వాంఛిస్తున్నానో, జరగకూడదనుకుంటున్నానో నాకే తెలియటంలేదు. నా భావాలన్నీ సుడిగాలిలో చిక్కుకున్నాయి. నేనప్పుడు ద్వంద్వముఖంగా

ఉన్నాను- అతని మంచికోసమే అయితే, ఆ మూర్ఖుడు నన్నొదిలెయ్యాలనే అనుకున్నాను; మరోపక్క, దంతవైద్యుడి సమక్షంలో కూర్చుండగా, వైద్యుని చేతిలో సూది పంటిని సమీపించినప్పుడు ఉండే గుండెదడస్థితిలో వుండి నిరీక్షిస్తున్నాను. కాని, కాకీచొక్కావాడు నా ఆసక్తికి తగిన శిక్ష విధించాలన్నట్లు, కించిత్తు కంగారుపడకుండా క్రమక్రమంగా నన్ను సమీపిస్తున్నాడు. అతని ఊపిరి వెచ్చగా తగిలింది నాకు. అడుగడుగు చొప్పున నాదగ్గరికి జరుగుతున్నాడు. నా స్పర్శజ్ఞానమంతా అతసి సంపర్కానికి వినియోగిస్తూండగా, జ్ఞానేంద్రియంద్వారా వేలంపాట యెంతవరకు సాగిందో, యే స్థితిలో వుందో తెలుసుకుంటూనే వున్నాను..'' మూడువందల డభ్భయి... పైచెయ్యి యెవరిదైనా వుందా ?.. మంచిది, మూడువందల డభ్భయి.... యిద్దరు.. మూడువందల యెనభై.... తొంభై.... యింకా పాడేవాళ్లున్నారా ?.. ఆఁ.... నాలుగువందలు... నాలుగువందలు... నాలుగువందలు.... నాలుగొందలికి వెళిపోతుంది.. పోతోంది... పోతోంది.. పోయింది-'' గొంతుక తగ్గిపోయింది.

మళ్లీ గుంపులో బిగువు సడలిపోయింది. వేలంపాట అయిపోగానే జనమంతా ఒక్కఊపున వెనక్కొచ్చేశారు. ఉద్రేకం తగ్గింది. ఆసమయంలో నా వక్షంమీద మెల్లిగా తోపుతగిలినట్లుగా తోచింది. స్పష్టంగాలేదు. పాము కదలికలా తేలిగ్గా, సున్నితంగావుంది. ముందరనుంచీ నేనాసంగతి గ్రహించి, చైతన్యంకలిగి- ముఖ్యంగా ఆ ప్రమాదస్థలంలో చైతన్యంకలిగి వుండకపోయినట్లయితే నాకీసంగతి తెలిసేదేకాదు. యథాలాపంగా యెవరిచెయ్యో నా కోటుకి రాసుకుపోయినట్లుగా, యే పావురమో నన్ను రెక్కతో విదిల్చి యెగిరిపోయినట్లుగా.... అప్పుడు.

అప్పుడేం జరిగిందో అది నాకే ఆశ్చర్యకలిగింది... నా స్వహస్తం చటుక్కున పైకిలేచి నా కోటుకిందికి దూరిన సన్నని వేళ్లని గట్టిగాపట్టుకుంది. అసలు నన్ను నేను సంరక్షించు కునేందుకు ఇంత మోటుగా ప్రవర్తించాలని నేను అనుకోనేలేదు. నా మనస్సు నా స్వాధీనంలో లేకపోవటం నాకాశ్చర్యం కలిగించింది ... ఆత్మసంరక్షణ మానవసహజలక్షణం కాబట్టి. ఆ 'లక్షణం' నన్ను సంరక్షించుకోమని ప్రేరేపించివుంటుంది. ఆ అవకాశాన్ని జారవిడుచుకోకుండా, అప్పుడే నా చెయ్యి మరోముంజేతిని- చల్లగా అయిపోయి వణికి

పోతున్న అతని ముంజేతిని బలంగా పట్టుకోవటంతో, సంభ్రమం, భయం నన్నావహించాయి. అంత చురుగ్గా ఫలించిన నా కదలిక నిస్సందేహంగా, ఉద్దేశపూర్వకంగా మాత్రంకాదు.... అనాలోచితంగా జరిగిపోయింది.

ఈ క్షణాన్ని వర్ణించటానికి నా శక్తిచాలదు. ఆ విధంగా ఒక అపరిచితుని అవయవాల్లో ఒకదాన్ని అంత బలంగా పట్టుకోవటానికి బెదురుపుట్టి నా నరాలు బిగుసుకు పోతున్నాయి. ఆలాగే అతనుకూడా విపరీతమైన భయంతో కొయ్యబారి పోతున్నాడు. అతని ముంజేతిని వొదిలిపెట్టటానికి నాలో బలం, పరిజ్ఞానం లోపించినట్టే, అతనికికూడా తనచేతిని గబుక్కున లాగేసుకోవటానికి ధైర్యం, పరిజ్ఞానం లోపించాయి.

"నాలుగువందల యాభై.... నాలుగువందల అరవై .. డబ్భై"... బల్లదగ్గరనుంచి వేలంవేసే అతని గొంతు వినిపిస్తూనేవుంది... నేనింకా కంపించిపోతున్న దొంగ చేతినిపట్టుకునేవున్నాను ... నాలుగువందల యెనభై. తొంభై ..." ఆ గొంతు అరుస్తూనేవుంది...యింతసేపూ ఆ దొంగకీ నాకూమధ్య యేం జరుగుతున్నదో యెవ్వరికీతెలియదు. ఈ గదిలో యిద్దరువ్యక్తులమధ్య విధి వశాత్తు పెద్దసంఘరణ(శారీరికంగాకన్న, మానసికంగా)జరుగుతున్నదని యెవ్వరూ అనుమానించనైనాలేదు ... "అయిదువందల పది.... యిరవై.... ముప్పయి.... నలభై.... యాభై...." అంకెలు బద్ధకంగా సాగుతున్నాయి. ఈ గొడవ మహాఅయితే పదిహేను క్షణాలపాటు జరిగివుంటుంది. అప్పటికి నేను తిరిగి ఊపిరిపీల్చుకో గలిగాను. చెయ్యిపట్టు వొదిలేశాను. ఆ అపరిచితుని హస్తం వెనక్కి వెళిపోయి కాకిచొక్కా చేతిలోకి మాయమైపోయింది.

"అరవై.. డబ్భై.. ఎనభై.. తెంభై.... ఆరువందలు.. ఆరువందలు.. ఆరువందల పది.." అంటున్నాడు వేలంవేసే అతను. మేమిద్దరం– నేనూ, నన్ను దోచుకోవాలనుకున్న కాబోయేదొంగ ఒకరిపక్కన ఒకరం– ఒకేరకమైన అనుభవంతో కొయ్యబారిపోయి (రహస్యతంత్రంలో భాగస్థులుగా) నిశ్శబ్దంగా నిల్చున్నాం. ఇంకా అతని శరీరం వెచ్చగా నాకు తగులుతూనేవుంది. ఉద్రిక్తత తగ్గిపోగానే, నా మోకాళ్లు వొణకటం ప్రారంభించాయి. నాకు తగులుతున్న మోకాల్లో కూడా అదేవిధమైన కంపన కలుగుతున్నట్లు నేనూహించుకున్నాను. "ఆరువందల యిరవై.. ముప్పై.. నలభై.. యాభై..

అరవై.. డబ్భై..'' ఆ బొంగురుగొంతు అరుస్తూనే వుంది. ఇంకా సామా నంతా అమ్ముడుపోలేదు. మేమిద్దరం ఒకరి పక్కన ఒకరం భీకరశైత్యా వరణంలో యిరువురం బంధింపబడినట్లు నిశ్చలంగా నిలబడ్డాం. ఆఖరుకి యెలాగైతేనేం, నా తల పక్కకి తిప్పి అతన్ని పరిశీలించే శక్తి సమకూర్చు కున్నాను. మాచూపులు కలుసుకున్నప్పుడు, ''మీకు పుణ్యముంటుంది.. నన్ను పట్టించకండి.. నన్నొదిలిపెట్టండి.. కనికరించండి'' అని అతని ప్రార్థనను అర్థంచేసుకున్నాను. అతని అంతరంగంలో అణచిపెట్టుకున్న భయాన్నంతా గ్రహించాను. కిరాతకుడి చేతికి చిక్కిన క్రూరమృగంలా భయాన్నీ, ఆదుర్దానీ ప్రసరిస్తున్నాయాతని వెలవెలబోయే కనుపాపలు. అతని దుబ్బుగడ్డం భయభారానికి కంపిస్తున్నది. అన్నిటికన్నా ఆ భీతనేత్రాలే నన్నెక్కువగా ఆకర్షించాయి. అతని ముఖలక్షణాల్లో విపరీతమైన భయం వ్యక్తమవుతున్నది. అటువంటి స్థితిలో యే మనిషినీ, నేను అంతకుముందుగాని, తరవాత కాని చూడలేదు. జీవన్మరణశక్తులు నా చేతుల్లో ఉన్నట్టుగా, ఒక తోటి మానవుడు నావైపు అటువంటి దానిసచూపు చూస్తూంటే అవమానంతో కృంగిపోయాను. అతని ఆందోళన నన్ను కుంచింపజేసింది. ఆ వ్యాకులత భరించలేక తల పక్కకి తిప్పుకున్నాను.

అతను అర్థంచేసుకున్నాడు. అతను తెలుసుకోవాలనుకున్నది తెలుసు కున్నాడు. అతన్ని నేను నిందించటంకాని, పోలీసులకు అప్పచెప్పటంకాని, చెయ్యనని తెలుసుకున్న తర్వాత, అతనికి కాస్త ధైర్యం చిక్కింది. ఒక్క కుదుపుతో నన్ను తప్పించుకొని వెళ్ళిపోయాడు. ఇక జన్మలో నన్ను కలుసు కోకూడదనే అతని కోరిక. అతని కంపించే మోకాలు నాకు తగులుతున్న దనే భావం యిప్పుడు లేదు.... అతని ఒంటి వెచ్చదనం కూడా సోకటం లేదు. మరోసారి, ఆ కళాకారుడు చురుగ్గా కదిలి జనప్రవాహంలోంచి చేపలా యీదుకుంటూ వెళిపోయాడు.

అతని వెచ్చదనం నాకు తగలటం ఆగిపోయిన క్షణంలో, అతన్నంత సులభంగా వొదిలించుకోకూడదని నా హృదయం కొట్టుకుంది, నా మూలంగా అతనుపడ్డ భయానికి బదులుగా నేనేదైనా ముట్టచెప్పవలసివుంది. అంతకన్న ముఖ్యం- అతను హస్తలాఘవం గురించి నాకునేర్పిన పాఠాలకు గురుదక్షిణ

యిచ్చుకోవలసివుంది. ఏదో కొంత ధనరూపంగా అతనికిచ్చితీరాలి. త్వర త్వరగా అతని వెనకాలే బయలుదేరాను వీధిగుమ్మంవరకూ, కాని, ఆ వెర్రి వెధవ నా రాకనూ, నా ఉద్దేశాలనూ అపార్థం చేసుకున్నాడు. నా మనస్సు మార్చుకున్నాననీ,అతన్ని పోలీసులికి అప్పజెప్పటానికి నిశ్చయించుకున్నాననీ భ్రమించాడు. నేను వీధిగుమ్మందాటే లోపుగానే అతను వచ్చేపోయే జనంలో కలిసి మాయమైపోయాడు. వీలైనంతవేగంతో వీధులన్నీ దాటి పోతున్నాడు. ఒకక్షణంపాటు కనిపించి అతని కాకీరంగుచొక్కా మా య మై పో యిం ది. నా యథాలాప పరిశోధన పరిసమాప్తమైంది.

అపరిచిత లేఖ

ప్రఖ్యాత నవలా రచయిత, రవి, సెలవుల్లో ప్రశాంతంగా ఉంటుందని పల్లెటూరు వెళ్ళొచ్చాడు. ప్రొద్దుటే పట్నం చేరగానే, స్టేషనులో వార్తాపత్రిక కొనుక్కున్నాడు. దానిమీద తారీఖు చూడగానే ఆ రోజు తన ''పుట్టినరోజు'' అన్నసంగతి గుర్తుకొచ్చింది. ''నలభైవొకటి''- మెరుపులా వచ్చిందాతలపు. అందుకని అతను సంతోషించనూ లేదు, విచారించనూ లేదు. ఓ అద్దెకారు మాట్లాడుకొని, దారిలోనే పత్రికవిప్పి కారుకుదుపుకి చెదిరిపోతున్న అక్షరాలను చదువుకున్నాడు. ఇంటికి వెళ్లగానే నౌకరు అతను ఊళ్లో లేనప్పుడు వచ్చినవాళ్ల పేర్లన్నీ చెప్పాడు. అవికాకుండా, అతనికొచ్చిన టెలిఫోన్ సందేశాలను కూడా అందించాడు. ఓ ఉత్తరాల కట్టొకటి ఎదురుచూస్తోంది. వాటన్నిటినీ యథాలాపంగా చూసి అందులోంచి రెండు మూడు మాత్రం విప్పిచూశాడు- పంపినవారి ప్రాముఖ్యతను బట్టి. కొత్తదస్తూరితో వ్రాసిన ఒక కాగితాల కట్టను మాత్రం పక్కగా పెట్టేశాడు. కాలకృత్యాలన్నీ తీర్చుకున్నాక కాఫీత్రాగి, పేపరు పూర్తిగా చదివి, ఏవో కొన్ని నోటీసులవీ చూశాక, అప్పుడు సావధానంగా పడకకుర్చీలో జార్లబడి సిగరెట్టు వెలిగించాడు. మిగిలిన ఉత్తరాన్ని తీసుకున్నాడు.

దాన్ని లేఖ అనటం కన్న లిఖితగాథ అంటే బావుంటుంది. ఆడవాళ్ల దస్తూరిలో, అదరాబాదరాగా వ్రాసిన అక్షరాలతో, కొన్ని డజన్లకాగితాలవి.

అప్రయత్నంగా మరోసారి కవరుతీసి చూశాడు అందులో యేదైనా చీటీగాని ఉండిపోయిందేమోనని. అటువంటిదేమీ లేకపోగా, కవరుమీదగాని, లోపలి కాగితాలమీదగాని, ఎక్కడా పంపినవాళ్ల చిరునామా కనిపించలేదు. ''విచిత్రంగా ఉంది'' అనుకున్నాడు, ఆ రచన పఠించటానికి పూనుకుంటూ. మొట్టమొదటి మాటలు పెద్ద అక్షరాలతో ప్రత్యేక వరసలో, ''నేటికీ నేనెవరో తెలియని మీకు,'' అని వ్రాసిఉన్నాయి. అతనికేమీ అర్థంకాలేదు. యీ ఉత్తరం తనకే ఉద్దేశింపబడినదా లేక యే ఊహాపురుషునికైనానా? ఉన్నట్టుండి అతనిలో కుతూహలం బయలుదేరింది. చదవటం సాగించాడు.

నా కొడుకు నిన్న చచ్చిపోయాడు. క్షీణించిపోతున్న ఆ చిన్నప్రాణం కోసం మూడురాత్రుళ్లూ, మూడుపగళ్లూ మృత్యువుతో పోరాడాను. వరసగా నలభైగంటలసేపు, చలిజ్వరం, సలసల కాలుతున్న కుర్రవాడి శరీరాన్ని కుదిపేస్తుంటే, వాడిప్రక్కనే కూర్చున్నాను. తడిగుడ్డలు వాడి నుదుటిమీద పెడుతూవచ్చాను రాత్రి పగలూ, పగలూ రాత్రీ. కొట్టుకుంటూన్న వాడి చిన్న చేతుల్ని పట్టుకొని కూర్చున్నాను. మూడోనాటి సాయంకాలానికి నాఒంట్లో ఓపిక కూడా హరించుకుపోయింది. నాకు తెలియకుండానే నా కన్నులు మూతలు పడ్డాయి. మంచంపట్టీమీద తలపెట్టుకొని మూడుగంటలసేపు నిద్ర పోయివుంటాను. ఈ లోపుగానే వాణ్ని మాయదారి మృత్యువు మింగివేసింది.

అదుగో, ఆ ఇరుకుమంచంమీద చచ్చిపడిఉన్నాడు– నా చిన్నారి నాయన. ఆ నల్లటి తెలివైన నయనాలు మూసుకున్నాయి– అంతే. హస్తాలు రెండూ వక్షస్థలంమీద ఉన్నాయి. తలవైపు ప్రమిదలో వత్తివెలుగుతోంది. కానలేక పోతున్నాను ... కదల్లేకపోతున్నాను. ఆ దీపం మిణుకు మిణుకు మన్నప్పుడల్లా వాడిముఖంమీద, ముడుచుకున్న మూతిమీద వికృతచ్ఛాయలు విహరిస్తున్నాయి. వాడి అవయవాలలో చలనం కలుగుతున్నట్లూ, వాడింకా బ్రతికేఉన్నట్లూ, వాడునిద్ర లేస్తాడనీ, నన్ను ''అమ్మా'' అని పిలుస్తాడనీ అనిపిస్తోంది. నాకుతెలుసు వాడు చచ్చిపోయాడని. వాణ్నియింక చూడలేననీ, ఆశపడితే ఫలితం నిరాశేననీ తెలుసును. నాకుతెలుసు నా కొడుకు నిన్ననే పోయాడని. నాకిప్పుడీలోకంలో మిగిలిపోయినది మీరొక్కరే — మీరొక్కరే. నేనెవరో మీకుతెలియదు... మీరుమాత్రం మామూలుగా మీ విలాసాలతో

ఖులాసాగా జీవిస్తున్నారు. నేనెవరో నేటికీ మీకు తెలియకపోయినా, నేటికీ మిమ్మల్ని నేను ప్రేమించటం మానలేదు.

మరో ప్రమిదలో వత్తివెలిగించి దానిముందు కూర్చుని మీ కిప్పుడు వ్రాస్తున్నాను. నా హృదయంలోని బాధను ఎవరితోనైనా చెప్పుకోకుండా, యీ శిశుశవం సాన్నిధ్యంలో ఒంటరిగా ఉండలేను. ఇటువంటి భీకర క్షణాల్లో మీకు కాకుంటే- యిప్పటికీ నా జీవిత సర్వస్వం అయిన మీకు కాకుంటే, మరెవరికి చెప్పుకోను ? బహుశా నా హృదయంలో ఉన్నదంతా మీకు చెప్పలేక పోతానేమో. ఒకవేళ చెప్పినా మీరు నన్నుఅర్థంచేసుకో లేక పోతారేమో. నా తల భారంగాఉంది. నా కణతలు పోట్లుపెడుతున్నాయి; చేతులూ కాళ్లూ సలుపుతున్నాయి; జ్వరం తగిలిందనుకుంటాను. ఈ ప్రదేశంలో చలిజ్వరం విపరీతంగా వ్యాపించింది. ఒకవేళ నాకూ పట్టు కుందేమో. ఇదే దారిని నాబిడ్డని నేను చేరగలిగితే నాకు విచారంలేదు. ఉండుండి నా కళ్లముందు అంతాచీకటి అలుము కుంటోంది. బహుశా నే నీ ఉత్తరాన్ని పూర్తి చెయ్యలేకపోతానేమో, కానీ నా శక్తినంతా వినియోగించి ప్రయత్నిస్తాను.... యీ సారి... యీ వొక్కసారి మీతో మాట్లాడేందుకు.... నా ప్రేమపాత్రులైన మీతో... నేటికి నన్నెరుగని మీతో.... మీ వొక్కరితోనే నేను చెప్పదలుచు కున్నాను... ప్రప్రథమంగా ప్రతీదీ మీతో చెప్పాలని, గడచిన నా జీవితాన్నంతా మీరు తెలుసుకోవాలని వుంది నాకు. నా బ్రతుకంతా మీ కోసమే... మీకుమాత్రం అదేమీ తెలియదు. నా రహస్యం నా మరణానంతరమే మీకు తెలుస్తుంది.... అప్పుడు మీ రెవరికీ సమాధానం చెప్పుకోవలసిన అవసరం ఉండదు.. నా ఒంటిని ఇప్పుడు ఒణికిస్తున్న చలి, జ్వరం, నా జీవితాన్ని అంతంచేసిన మీదటే, మీకీ సంగతి తెలుస్తుంది. ఒకవేళ నేను బ్రతికుంటే యీ వుత్తరాన్ని చింపేసి మళ్లీ యెప్పటిలా మౌనం వహిస్తాను. ఈ ఉత్తరాన్ని మీరు మీ చేతులతో పట్టుకున్నారంటే- ఒక మృత స్త్రీ తన జీవితగాథను- ఆరంభం నుంచి అంతవరకూ మీ కర్పించిన జీవితగాధను చెప్పుకుంటోందనే భావించండి. నా మాటలికి మీరుభయపడ వలసిన అగత్యంలేదు. చచ్చిపోయిన స్త్రీ కోరేదేమీ ఉండదు.. ప్రేమకాదు.. దయకాదు..., సానుభూతికాదు... అయితే, నేను కోరేదొక్కటే.... నా లోని బాధ నా చేత చెప్పిస్తున్నదంతా మీరు విశ్వసించాలని. నా మాటలు

నమ్మండి, నే నింక మిమ్మల్ని అడిగేదేమీలేదు కదా ! తన ఒక్కగాని ఒక్క బిడ్డ మృత్యుశయ్యా సాన్నిధ్యంలో యే తల్లీ అబద్ధం ఆడదు.

నా జీవితగాథ మీకు వినిపిస్తాను.... నిజానికి నా జీవితం మిమ్మల్ని మొట్టమొదటిసారి చూసేవరకూ ఆరంభం కాలేదు. అంతకుముందు జీవితం గుర్తుకు తెచ్చుకున్నప్పటికీ అంతా అస్పష్టంగా అయోమయంగా ఉంటుంది... నానాచెత్త, దుమ్ము, ధూళితోనిండిన డబ్బాలా వుంటుంది.... నా హృదయంతో నిమిత్తం లేనిచోటు అది. మీరు నా జీవితంలో ప్రవేశించినప్పుడు నా వయస్సు పదమూడు సంవత్సరాలు. నేనప్పుడున్న యిల్లు- ప్రస్తుతం మీరుంటున్నదే- యిప్పుడీక్షణంలో యీ ఉత్తరాన్ని చదువుతున్న యింట్లోనే ఉండేదాన్ని- అదే అంతస్థులో- మీ భాగానికి ఎదురుగా ఉన్న భాగంలో ఉండేవాళ్లం. మా తలుపుకి మీతలుపు ఎదురు. మీరు మమ్మల్ని మరిచే పోయివుంటారు. చాలాకాలం క్రిందటే- ఆ విధవావిడ గుమాస్తాగారి భార్యనీ, ఆ యెదిగీ యెదగని సన్నటమ్మాయినీ మరిచిపోయి వుంటారు. మేమెంతో మర్యాదగా ఉండేవాళ్లం- మధ్యతరగతి సంసారులకు మచ్చుగా. మాపేరూ ఊరూ మీకు తెలిసివుండటం అసంభవం. మాగుమ్మానికి బోర్డు లేదు. మాయింటికి గొప్పగొప్పవాళ్లెవరూ వచ్చేవారు కాదు. అదీకాక, ఇప్పటికప్పుడే పదిహేను సంవత్సరాలవస్తున్నది. మీకు జ్ఞాపకం ఉండటం నిజంగా అసంభవం. కాని, నేనో, ప్రతిచిన్నవిషయం నాకెంత బాగా గుర్తున్నది! అదంతా యీ మధ్యే జరిగినట్లు, నేను మొట్టమొదట మీ గురించి విన్నప్పటి, మిమ్మల్ని చూసినప్పటి క్షణం, రోజు నాకు జ్ఞాపకం ఉన్నాయి. అందుకు విరుద్ధంగా ఉండమన్నా యెలా ఉంటుంది- మీతోనే నాకు లోకమయినప్పుడు ? కాస్సేపు ఓపికపట్టండి... మొదటినుంచి చివర దాకా నన్ను చెప్పనివ్వండి.... అప్పుడే, యీ కాస్సేపటికే విసుక్కోకండి ... ఎందుకంటే, నేను జీవితాంతం మిమ్మల్ని ప్రేమించటానికి విసుక్కోలేదు కదా.

మీరు రాకముందు మీరున్న వాటాలో సంస్కారం అంటే తెలియని అడివిరకం మనుషులుండేవారు. నిత్యం పోట్లాడుకోవటమే వాళ్లపని. వాళ్లు కూడా తినటానికి లేనివాళ్లయినా మేము దూరంగా, మర్యాదగా ఉండేవాళ్ల మని మా పేదరికాన్ని చూసి అసహ్యించుకునేవారు. ఆ యింటాయిన బాగా

త్రాగి పెళ్లాన్ని తన్నేవాడు. ఆ యింట్లో అర్ధరాత్రివేళ ఒక్కొక్కరోజున ప్లేట్లు పగిలినట్లు, కుర్చీలు దొర్లినట్లు అనేకరకాల చప్పుళ్లవుతూంటే మాకు మెలుకువ వచ్చేసేది. ఓరోజున రక్తం కళ్లపడేట్లు కొట్టాడు ఆవిణ్ని. ఆవిడ కుర్చీపీట చేత్తోపట్టుకొని యింట్లోంచి బయటికి వచ్చేస్తూంటే మొగుడు బూతులు తిడుతూ ఆవిణ్ని తరుముకొచ్చాడు. అప్పుడు చుట్టుపక్కల వాళ్లంతా మేడ మెట్లదగ్గరికి పరుగెత్తుకొచ్చి, పోలీసుల్ని పిలుస్తామని బెదిరించారు. మా అమ్మ వాళ్ల దరిమేనా వెళ్లేదికాదు. నన్ను వాళ్ల పిల్లలతో కూడా ఆడుకో నిచ్చేది కాదు. అందుకని వాళ్లు నన్ను వెక్కిరించేవారు. నేను వీధిలో కొస్తేచాలు, ఏవో పేర్లుపెట్టి పిలిచేవారు. ఓసారి పెంకుతీసుకొని నా మీదికి విసిరేశారు- నా నుదుటిమీద రక్తం కూడా వచ్చింది.

ఆ యింట్లో మిగిలిన వాటాల్లో కాపురంఉంటున్న వాళ్లంతా వీళ్లని అసహ్యించుకునేవారు. ఏదో గొడవజరిగి, వాళ్లంతా వెళ్ళిపోతున్నారని తెలిసేసరికి అందరికీ పెద్ద బరువుదించినట్లైంది. ఏదో దొంగతనం చేసి సందురు ఆయన్ని పటుకున్నారనుకుంటాను. కొన్నాళ్లపాటు ''ఇల్లు అద్దెకు ఇవ్వబడును'' అని బోర్డు కట్టారు వీధిగుమ్మానికి. కొన్నాళ్ల తరవాత దాన్ని తీసేస్తూ, ఇంటియజమాని మాతో చెప్పాడు ఎవరో పుస్తకాలు వ్రాసే ఆయన అద్దెకు తీసుకుంటున్నాడని. ఆయనకింకా పెళ్ళి కాలేదనీ, మర్యాదగా ప్రవర్తించే రకమేననీ కూడా తెలిసింది. అదే మొదలు నేను మీ పేరు వినటం.

కొద్దిరోజులు పోయాక గదులన్నీ శుభ్రం చేయించారు. గోడలకి వెల్లవేసేవాళ్లూ, తలుపులకీ వాటికి రంగులువేసే వాళ్లూవచ్చారు. వాళ్లు పెద్ద హడావిడిచేసేవారు. మా అమ్మకిమాత్రం సంతోషంగానే ఉండేది, పక్కవాటాలో గొడవలు పోయాయికదా అని. సామాను తెస్తున్నప్పుడెప్పుడూ మిమ్మల్ని చూడలేదునేను. మీ నౌకరే అన్నీ చూస్తూవుండేవాడు. అతను కూడా కాస్త వయస్సు మళ్లినవాడు .. తలనెరిసింది. మంచి సంసారాల్లో మసలినరకం అని అతని ప్రవర్తనవల్లనే తెలిసేది. అతని పనితనంచూస్తే ముచ్చటేసింది మాకు. మావంటి చిన్న చిన్న సంసారాల్లో అటువంటి సంస్కారం ఉన్న నౌకర్లు ఉండటం యెరుగం. మిగిలిన తక్కువరకం నౌకర్లతో కలిసి పరాచకాలాడటం- అటువంటి పనులుచేసేవాడుకాదు. చాలా

మర్యాదగా ఉండేవాడు. మొదటి నుంచీ మా అమ్మనెంతో గౌరవంగా చూసేవాడు. ఒక గృహిణిని చూసినట్లు, చిన్నదాన్నైనా నా దగ్గరకూడా వినయంగా ఉండేవాడు.

మీ గురించి చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడల్లా, యెంతో ఆప్యాయంగా, యింట్లో మనిషికి మల్లే చెప్పేవాడు. అందుకే రంగయ్యంటే నాకుచాలా యిష్టంగా ఉండేది. అతనంటే యీర్ష్యగాకూడా ఉండేది- ప్రతినిత్యం మీ సమక్షంలో ఉండి మీకు సేవచేసే భాగ్యం అతనికి లభించినందుకు.

ఈ గొడవలన్నీ మీతో ఎందుకు చెబుతున్నానో తెలుసా ? నేనింకా సిగ్గుతో, భిడియంతో చిన్నపిల్లగా ఉన్నప్పుడే మీ వ్యక్తిత్వానికి నా పైన యెంత ప్రభావం ఉండేదో మీరు అర్థంచేసుకోవాలి. నేను మిమ్మల్ని చూడక మునుపు మీకు బట్టతల ఉండేది. మీకు బోలెడు డబ్బు, హోదా ఉండేది. సంకుచిత జీవితాలు గడిపేజనం నూతనత్వాన్ని ఆకాంక్షిస్తారు. ఈ యింట్లో ఉన్న అన్ని వాటాల్లోవాళ్లూ మీ రాకకోసం ఆత్రుత ఆసక్తితో ఎదురు చూశారు. ఇక నా మట్టుకు నేను ... ఆ కుతూహలం ఎంత వరకూ హెచ్చిందంటే.... మీ గుమ్మంముందు సామానుతో లారీకనిపించేసరికి జ్వరం వచ్చినంత వేడెక్కిపోయింది నా వొళ్లు ఉద్రేకంతో. పెద్దపెద్ద సామాన్లన్నీ పైకి తీసుకుపోయారు. ఇక చిన్న వస్తువులు పట్టుకెడుతున్నారు కూలివాళ్లు. నేను తలుపుదగ్గర నుంచుని మీ సామానంతా పరికించి చూశాను... మీకు సంబంధించిన ప్రతివస్తువూ ఎంతోఅసామాన్యంగా అపురూపంగా తోచిందినాకు రకరకాలబొమ్మలు, రంగు రంగుల పటాలూ, అన్నిటికన్నా ఆ ఖరీదైన పుస్తకాలు— ఎంత ముద్దొచ్చే పుస్తకాలు- నా ఆలోచనలకు అతీతమయిన వస్తువులన్నిటినీ చూశాను. అవన్నీ గుమ్మంముందు పోగేశారు. మీ నౌకరు అక్కడనిలబడి ఒక్కొక్కటే జాగ్రత్తగా దుమ్ము దులుపుతున్నాడు. సామాను పెరుగుతున్నకొద్దీ వాటివైపు నేను ఆశగాచూస్తున్నాను. నన్ను వెళ్లిపొమ్మనలేదు మీ నౌకరు.... అలా అని ప్రోత్సాహపరచనూలేదు. అందుకనే నేను వాటిని ముట్టుకోనైనాలేదు. ఆ పుస్తకాలమీదున్న అందమైన అట్టలపైన అలా చెయ్యిపెట్టి నిమరాలనిపించినప్పటికీ. కొన్ని కొన్ని పుస్తకాలమీదున్న వాటి పేర్లు చదివాను- భయపడుతూనే. చాలా మట్టుకు ఇంగ్లీషువి. ఇంకా బోలెడు పుస్తకాలు- నాకుతెలియని అనేక భాషల్లో ఉన్నాయి. ఆ విధంగా ఆ సామాను

కేసిచూస్తూ ఎన్నిగంటలసేపైనా నిలబడేదాన్నే....కాని యింతలోకే మా అమ్మ పిలిస్తే వెళ్ళిపోయాను.

ఆ సాయంకాలమంతా మీగురించే ఆలోచించాను.... అప్పటికింకా మిమ్మల్ని చూడనేలేదు. నాకున్నవి యేవో చవకరకం పుస్తకాలు పది పదిహేను ఉన్నాయంతే- మా పాత షెల్ఫులో. అవంటే నాకెంతోయిష్టం.... చదివిన పుస్తకాలే చదువుతూ.... అలా యెన్నిసార్లు చదివానో. నాకప్పుడు ఆశ్చర్యం వేసింది.... లెక్కలేనన్ని పుస్తకాలున్న మనిషి యెలా ఉంటాడో నని... అంతచదువు చదివిన మనిషి... అన్నిభాషలునేర్చిన మనిషి.... అంత ధనం ఉండి, విద్యకూడా ఉన్న మనిషి! అన్నిపుస్తకాలు... తలుచుకునే సరికి ఒక విధమయిన పూజ్యభావం కలిగింది. మీ స్వరూపాన్ని నా మనస్సులో చిత్రించుకోవటానికి ప్రయత్నించాను. మీరు బాగా వృద్ధులై వుండాలి..... ముడుతలు పడిపోయిన ముఖం, నెరిసిపోయినజుట్టు, ముక్కు చివరికి జారిన కళ్లజోడూ మా జాగ్రఫీ మాస్టరులాగ.... కానీ ఆయనకన్న ఎంతో దయకలిగి, సాధువులా ఎంతోమంచిగా ఉంటారని... ఎందుకో నాకే తెలియదు.... మీరు మాత్రం ఎంతో అందంగా ఉండిఉంటారనే నమ్మకం కలిగింది- మిమ్మల్ని వృద్ధులుగా ఊహించుకున్నప్పటికీ. ఆ రాత్రి- మీ గురించి మొట్టమొదటిసారిగా కలగన్నాను.

ఆ మర్నాడే మీ రొచ్చారు. ప్రతిక్షణం మీ ముఖ సందర్శనం కోసం వేచి వున్నప్పటికి అది సాధ్యం కాలేదు. ఆ ఓటమి నాలోమరింత కుతూహలాన్ని రేపింది. చివరికి మూడోనాడు చూడగలిగాను మిమ్మల్ని. ఎంత నిర్ఘాంత పోయాను, చూసి ! బాల్యలక్షణాలింకా పోని నేను ఊహించుకున్న వృద్ధవ్యక్తికి పూర్తిగా విరుద్ధంగా.... నేనూహించుకున్న కళ్లజోడు, బట్టతల లేకుండా.... మీరుకనిపించారు... మీ రిప్పుడున్నట్లుగానే.... వయస్సు మీరినా మీలో చెప్పుకోదగ్గ మార్పురాదు.... లేతమట్టిరంగు ఊలు సూటు వేసుకున్నారు... మేడమెట్లు రెండేసిమెట్లు ఒక్కసారి చొప్పున దాటుతూ యెక్కారు- చిన్నతనంలోని చురుకు మీ నడకలో యెప్పుడూకనిపిస్తుంది. దొరలటోపీ చేతిలోఉంది... మీ అందమయిన, తేజోవంతమయిన ముఖం, నల్లటి ఒత్తైనజుట్టు— నా సంభ్రమం వర్ణనాతీతం. మీ అందమైన నాజూకు

శరీరంచూసి విస్తుబోయాను. నేనే యేమిటి, మా చుట్టుపక్కల వాళ్లంతా మిమ్మల్ని వింతగా చూశారు.

అయితే, మీలో రెండురకాల వ్యక్తులు లీనమై ఉన్నారని అప్పుడను కున్నాను, మీ యౌవనం, మీ అందం- ఆటపాటలకూ సాహస కృత్యాలకూ వినియోగపడుతుంది... అది కాకుండా, మీ కళోపాసనచూస్తే మీలో ఒక విజ్ఞాని, జీవితపు విలువలు తెలిసి, బాధ్యత వహించిన గొప్పసంస్కారి కనిపిస్తాడు. అనాలోచితంగా, గ్రహించాను- మిమ్మల్ని యెరుగున్న ప్రతి మనిషికీ మీరు ద్వంద్వ జీవితాన్ని గడుపుతున్నట్లు తెలుసునని. ఇందులో ఒకరకం అందరికీ తెలిసినదే- ప్రపంచానికి ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తున్నది; ఇక రెండవది- ప్రపంచానికి పరోక్షంలో గడిపేజీవితం- అది మీకుమాత్రం సంపూర్ణంగా తెలుసును. నేను, ఒక పదమూడు సంవత్సరాల పిల్లను. మీ ఆకర్షణకు లోనై మీ జీవిత రహస్యాన్ని గ్రహించగలిగాను. ప్రథమ వీక్షణంలోనే మీ ద్వంద్వ జీవితంలోని వైరుధ్యాన్ని గమనించాను.

ఇప్పుడైనా అర్థం చేసుకోగలరా, అంతచిన్న వయస్సులో ఉన్న నాకు మీరెంత నిగూఢంగా, మర్మభూయిష్టంగా గోచరించారో ? ఓ మూల లోక మంతా ఒక రచయితని యీ మహాప్రపంచంలో ప్రఖ్యాత పురుషుడని సన్మానిస్తుంటే, హఠాత్తుగా నాకు మాత్రం అతడు చిలిపిచుర్రవాడిలా, పాతికేళ్ల యువకుడిలా కనిపించాడు. అప్పటినుంచి నా నియమితలోకంలో నాకిష్టమైనదల్లా మీరొక్కరేనని వేరే చెప్పనక్కర్లేదు. ఆ పదమూడేళ్ల బాలిక బ్రతుకు మీ జీవితాన్ని ఆవరించుకున్నది. మిమ్మల్ని కనిపెట్టి ఉండేదాన్ని, మీ అలవాట్లు, మీఅతిథులు- అవన్నీ మీ వ్యక్తిత్వంపైన అయిష్టాన్ని కలుగజేయటానికి బదులు నా అభిమానాన్ని మరింత అధికం చేశాయి- ముఖ్యంగా మీ కోసం వచ్చే రకరకాల అతిథులలోనే మీ ద్వంద్వ జీవితంలోని వైరుధ్యం ప్రతిబింబించేది. వారిలో కొంతమంది యువకులు, మీ స్నేహితులు, ఇష్టంవచ్చినట్లు దుస్తులు ధరించే విద్యార్థులు- వాళ్లందరితో మీరు ఆడుతూ పాడుతూ ఉండేవారు. కొంతమంది ఆడవాళ్లు కూడా వచ్చే వారు మోటారుకారుల్లో. అందులో కొందరు ఆడపిల్లలు, యువకులు, ఇంకా కాలేజీల్లో చదుతూ వుండేవారు.... సిగ్గుపడుతూ చల్లగా మీ గదిలోకొచ్చే వారు. మీకోసం వచ్చేవారిలో చాలామంది ఆడవాళ్లే. నేనవేమీ ఆలోచించే

దాన్ని కాదు. ఓరోజున నేను స్కూలికి వెడుతూంటే ముఖంనిండా ముసుగు వేసుకున్న ఒక యువతి మీ గదిలోంచి వచ్చేస్తుంటే చూశాను. అప్పటికి కూడా నేనేమీ అనుకోలేదు. నాకింకా పదమూడేళ్లే. ఆ అపరిపక్వదశలో, అత్యంత కుతూహలంతో మీ చేష్టలన్నిటినీ అవలోకించటం- అదంతా ప్రేమేనని నేను యెంత మాత్రం తెలుసుకోలేకపోయాను.

కానీ, నాకొక్కవిషయం తెలుసును- ఏరోజున, యేక్షణంలో నా సంపూర్ణ హృదయాన్ని మీకు సమర్పించానో నేనెరుగుదును. నా స్నేహితురాలొకమ్మాయితో కలిసి షికారుకి వెళ్ళొచ్చి, వీధిగుమ్మందగ్గర నుంచుని కబుర్లు చెబుతున్నాను. ఇంతలో ఒక కారు వచ్చిందక్కడికి. మీరు ఒక్క గెంతులో అక్కడికి వెళ్లారు ... ఆ చలాకీతనమే ఆరంభంనుంచీ నన్నంతగా ఆకర్షించింది.. సరిగ్గా కారుని సమీపిస్తున్నారు... మీకోసం కారు తలుపు తీయాలనిపించింది- గబుక్కున మీదారికడ్డంగా వెళ్లాను ... కొంచెమైతే యిద్దరం ఢీకొనేవాళ్లమే. అప్పుడు మీరు నాకేసి సరళంగా, సొంపుగా. లాలనగా చూశారు- యించుమించు బుజ్జగించినట్లు చూసి సున్నితంగా చిరునవ్వు నవ్వారు.... అవును, సున్నితమే సరియైన పదం.. కొంచెంవొంగి, మెల్లగా.. కాదు.. అంతరంగికంగా అన్నారు ''మంచిదానివి'' అని.

అంతే- ఆ క్షణంనుంచీ- మీరు నావైపు లాలనగా పాలనగా చూసి నవ్వుడే నేను మీదాన్నై పోయాను.

ఆ తరవాత.... చాలారోజులకి నాకు తెలిసింది- మీకు పరిచయమైన ప్రతి ఆడదానివంక మీరు ఆ పద్ధతిలోనే చూస్తారని. అనురాగభరితమైన, ఆకర్షణీయమయిన ఆ వీక్షణం- జన్మతః రసికుని శక్తివంతమైన వీక్షణం. ఆవిధంగా అనిచ్ఛాపూర్వకంగానే కనిపించిన ప్రతి కన్యపడుచుకేసి, పనిచేసే ప్రతిదాసీదాన్ని చూసేవారు. వాళ్లందరినీ అనుభవించాలని ఉద్దేశపూర్వకంగానే ఆకాంక్షించారని కాదు నేననేది- మీ అంతరంగంలోని వాంఛ, యే ఆడది యెదురైనా అనాలోచితంగానే ఆమెవైపు ఆప్యాయంగా చూసేట్లు చేసేది. పదమూడేళ్ల వయస్సులో నాకిటువంటి ఆలోచనలేదు. ఆ చూపుకి అగ్నితో చెలగాటమాడినట్లనిపించింది. ఆ ఆప్యాయత నా కోరికేనని నమ్మాను. నా కొక్కర్తెకేననుకున్నాను. ఈ యేకైకానుభవమే కన్నెపిల్లలోని స్త్రీ

మూర్తిని– భావిజీవితమంతా మీదికానున్న స్త్రీమూర్తిని మేలుకొలిపింది.

"ఎవరతను ?" అని అడిగింది నా స్నేహితురాలు, చటుక్కున సమాధానం చెప్పలేకపోయాను. మీ నామధేయాన్ని ఉచ్చరించటం నాకసాధ్యమైంది. అకస్మాత్తుగా అదెంతో పవిత్రంగా తోచింది– అది నా రహస్యం.

"ఆఁ, ఎవరూ లేరు.... యీ యింట్లో మరోవాటాలో ఉంటున్నారు" అన్నాను తడుముకుంటూ.

"అలా అయితే అంతసిగ్గు పడిపోయావెందుకు అతను నీకేసి చూసినప్పుడు ?" కొంటెగా అడిగిందా అమ్మాయి. నన్ను వేళాకోళం చేస్తోందనీ నా రహస్యం తెలిసిపోతోందనీ గ్రహించాను. నా ముఖం మరింత కందిపోయింది సిగ్గుతో. తిట్టాలనే తిట్టాను "పో, మొద్దుపిల్లా" అని రోషంగా ముఖం పెట్టి. అది ఊఁ పకపకా నవ్వటం మొదలెట్టింది. నాకు ఉడుకుమోత్తనంతో కళ్లమ్మట నీళ్లు కూడా వచ్చాయి. దాన్ని అక్కడే వదిలేసి నేను మా యింట్లోకి పారిపోయాను.

అప్పటినుంచి నేను మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తూనే వున్నాను. "మిమ్మల్ని ప్రేమించాను" అని ఆడవాళ్లు అనటం మీరుతరుచు వినేవుంటారని నాకు తెలుసును. కాని, నాకుమల్లే బానిసలాగ, కుక్కలాగ– అంత భక్తితో విశ్వాసంతో యింకెవ్వరూ మిమ్మల్ని ప్రేమించి వుండరని నాకు బాగా నమ్మకం. ఎవ్వరూ కనిపెట్టని చిన్నపిల్ల ప్రేమతో యింకేదీ సాటిరాదు. అందులో ఉండే నిరాశ, విశ్వాసం, ఓరిమి, తాపమూ– యువతుల స్వార్థపూరిత ప్రేమలో యిమిడి వుండటం అసాధ్యం. ఆ తాపాన్ని ఒంటరిగా బ్రతికే బాలికలే భరించగలరు. సాధారణంగా, సాహచర్యంలోనూ, రహస్య సంభాషణల్లోనూ యువతులు వాటిని వ్యర్థంచేసుకుంటారు. ప్రేమగురించి వాళ్లు చాలా విని వుంటారు, చదువుకుని వుంటారు. సహజంగా అది అందరికీ సంప్రాప్తమవుతుందని తెలుసు వాళ్లకి. దానితోవాళ్లు బొమ్మలాట ఆడుకుంటారు. దాన్నిగురించి బడాయిలు చెప్పుకుంటారు – మొట్టమొదటిసారి సిగరెట్టు కాల్చినకుర్రవాడికి మల్లే. అటువంటి అంతరంగిక మిత్రులు నా కెవరున్నారు? నా కెవరూ ప్రేమగురించి పాఠం చెప్పనూలేదు.... నన్ను హెచ్చరించనూ లేదు... నా కనుభవంలేదు... నన్నెవ్వరూ అనుమానించరు.... నా విధిని ఎదుర్కొనేందుకు నేనే త్వరపడ్డాను. నాలో ఎట్టిచలనం కలిగినా, నా కేది

సంభవించినా- అంతా మీవల్లనే- మీ గురించి నేను ఊహించుకున్న వాటి వల్లనే. మా నాన్నగారుపోయి చాలాకాలం(వయింది. మా అమ్మ కెప్పుడూ, వచ్చే పెన్షను యింటిఖర్చులకు సరిపెట్టుకోవటం, రెండుపూటలా తిండికి ఉందో లేదో చూసుకోవటం మినహా మరో తాపత్రయమేలేదు. ఆ విడనీ, ఆ యెదిగీ యెదగని కన్నెపిల్లనీ కలిపే విషయాలేముంటాయి ? మా స్కూలు పిల్లలంతా తెలిసీ తెలియనిరకం. నేను దేన్నైతే తీవ్రమయిన తృష్ణగాభావించానో, దాన్నే వాళ్లు మిడి మిడి జ్ఞానంతో తుచ్ఛంగాచూసేవారు. వారి అయోగ్యత నాక యిష్టంగాఉండేది. అసలుసంగతి- సాధారణంగా ఆ వయస్సులో పిల్లలదృష్టి నలుగురిమీదనూ ఉంటుంది- అగమ్యంగా. కాని నా దృష్టినంతా మీ మీదే కేంద్రీకరించాను. నాకు మీరు... ఏ అలంకారంలో నా భావాలను వ్యక్తం చేస్తే న్యాయంగా ఉంటుంది!... నా జీవిత సర్వసం మీరే. మీకు సంబంధించనిదానికి నా జీవితంలో స్థానంలేదు. మీతో ప్రసక్తిలేని ప్రతివిషయం నాకు అర్థశూన్యంగా తోచేది. మీరే ఆ మార్పుకి కారణం, ఇంతకుముందు స్కూలుమీద శ్రద్ధఉండేది కాదు.... నన్నెవ్వరూ లెక్క చేసేవారుకాదు... అటువంటిది, అకస్మాత్తుగా అందరికన్నా తెలివైన దాన్ననిపించుకున్నాను. పుస్తకం తరవాత పుస్తకం, యెంత రాత్రయినా చదివేదాన్ని- మీకుపుస్తకాలంటే అభిరుచి అని తెలిసి. మీరు సంగీతప్రియులని ఊహించుకుని రోజూ సంగీతం సాధకంచేసేదాన్ని. అమ్మతెల్లబోయేది నా పట్టుదలచూసి. నా బట్టలు చిరిగిపోతే కుట్టుకుని, ఉతుక్కుని కట్టుకునేదాన్ని- మీ కళ్లకి శుభ్రంగా కనిపించటానికి. మా అమ్మ చీరచింపి కుట్టినస్కూలు పరికిణీ ఒకటుండేది నాకు. దానిమీద బెత్తెడుమేర చిరిగిపోతే వేరేగుడ్డముక్క అతుకువేసింది. అది మీకెక్కడ కనిపించి పోతుందో, మీరునన్నెంత ఏవగించుకుంటారోనని భయపడి వోణీతో ఆ అతుకుని కప్పుకునేదాన్ని-మేడమెట్ల మీద ఉన్నప్పుడు. మీ రెక్కడ చూస్తారోనని హడలిపోయేదాన్ని, నేనెంత వెర్రిమొద్దుని! మీరు నావంక మళ్ళీ యెప్పుడూ చూడనేలేదు.

అయినప్పటికీ నా రోజులన్నీ మిమ్మల్ని కనిపెడుతూ, మీ కోసం కాచుకుని ఉండటంతోనే గడిచిపోయేవి. మా వీధి తలుపుకి చిన్నకన్నం ఉండేది. అందులోంచి మీగుమ్మం కొంచెంకనిపించేది.... నవ్వకండీ.... ఆ దొంగకన్నం దగ్గరనేను గడిపినరోజులు తలుచుకుంటే యిప్పటికీ నేనుసిగ్గు

పడను. గుమ్మందగ్గర తచ్చాడుతూంటే మా అమ్మ అనుమానిస్తుందేమోనని భయపడేదాన్ని. కాని, ఎన్ని మధ్యాహ్నాలు, ఎన్ని రోజులు, ఎన్ని మాసాలు- చేతిలో పుస్తకం పెట్టుకుని బిగువైన వీణతీగెలా మీ సామీప్యతకు కంపిస్తూ ఎదురుచూశాను మీకోసం! నేను మీకెంత సామీప్యంలో, ఎంత దృఢంగా నిలిచానో మీ కెంతమాత్రం తెలియదు- మీ జేబుల్లోని గడియారం మీహృదయానికి చెరువలోనేవుంటూ దాని స్పందనం మీకు వినిపించనట్లే.

మీ గురించి నా కంతా తెలుసును, మీ అలవాట్లు, మీరు ధరించే దుస్తులు- నా కన్నీ ఆనవాలే. మీ కోసం నిత్యంవచ్చేపోయే అతిథులు నా కానవాలే. వారిగురించి నాయిష్టా యిష్టాలుకూడా ఏర్పరచుకున్నాను. నా పదమూడో సంవత్సరంనుంచి పదహారో సంవత్సరంవరకూ నే గడిపిన ప్రతి క్షణం మీ కొరకే. నేనుచేసిన తప్పులేమిటి? మీరు ముట్టుకున్న తలుపు గడియని ముద్దుపెట్టుకునేదాన్ని, మీరు కాల్చిపారేసిన సిగరెట్టు ముక్కల్ని ఏరుకునేదాన్ని-మీ అధరాలను అంటిపెట్టుకున్న ఆ సిగరెట్టుముక్క నాకెంతో పవిత్రంగా తోచేది. ఏదోవంక పెట్టుకుని వీధిగుమ్మంపద్దకు పరుగెత్తుకుని వచ్చేదాన్ని, ఏ గదిలో మీ దీపంవెలుగుతున్నదో చూసేందుకూ, మీ అదృశ్యాకారం అక్కడున్నదో లేదో గ్రహించేందుకు. మీరు వారాల తరబడి ఊరు విడిచివెళ్లినప్పుడు (ముఖ్యంగా మీరు వెళ్లేరోజున మీ నౌకరు సామానంతా మేడమీంచి క్రిందికి తెస్తూండగా చూసినప్పుడు నా గుండె ఆగిపోతుందేమోననిపించేది) బ్రతుకు అర్థ శూన్యంగా ఉండేది. ఏమీతోచేదికాదు; చచ్చిపోతే బావుండుననిపించేది; ఆ బాధలో యేంచెయ్యాలో తోచక యిటూఅటూతచ్చాడేదాన్ని. మళ్లీ,నా కన్నీరుచూసి మా అమ్మ నాబాధగ్రహించకుండా ఉండాలని తంటాలుపడేదాన్ని.

నాకు తెలుసును- నేనిప్పుడిక్కడ వ్రాసేదంతా, ఓ కన్నెపిల్ల వెర్రి ఊహలతో చేసిన విపరీతచేష్టలకు వ్యాఖ్యానమని. నిజంగా నేను సిగ్గుపడవలసిన సంగతి. అయినా నేను సిగ్గుపడటం లేదు. ఈ సమయంలో ఉన్నంత పవిత్రంగా, తీవ్రంగా నాప్రేమ యింతకుముందెప్పుడూ లేదు. మీకు తెలియకుండానే మీతో కలిసి నేనేవిధంగా జీవించానో, గంటలకొద్దీ, రోజులకొద్దీ కూర్చుని చెప్పగలను. అయితే, మీకు నా గురించి తెలియనే తెలియదు. ఒక్కొక్కప్పుడు మేడమెట్లదగ్గిర మీరు యెదురుపడితే తల

వంచుకొని తొందరగా తప్పుకుపోయేదాన్ని- మీ తీక్షణవీక్షణానికి భయపడి. అగ్నిప్రమాదాన్ని తప్పించుకోవడానికి నీటిలోకి ఉరికేవానిలా కంగారుపడి పోయేదాన్ని. మీరు ఏనాడో మరిచిపోయిన ఆ రోజులగురించి గంటలు, రోజుల తరబడి మీతో చెప్పగలను. ఇప్పుడదంతా చెప్పి మీకు విసుగు పుట్టించనులెండి.... అయితే, మరొక విషయం మాత్రం తప్పక చెబుతాను. అ రోజుల్లో నా చిన్నతనంలోని అద్భుతానుభవం- మరి, నవ్వకూడదు సుమా! మీకది చెత్తగా తోచినా, నా దృష్టిలో మాత్రం అది అత్యంత ప్రాముఖ్యం కలదే.

ఆనాడు ఆదివారం అనుకుంటాను. మీరులేరు; మీనౌకరు పెద్దపెద్ద రగ్గులు ఎండలో దులిపి మళ్లీ గదిలోకి తీసుకువెదుతున్నాడు. అవి చాలా బరువుగా ఉండటం మూలాన్ని ఆ ముసలివాడికి స్వాధీనం కావటం లేదు. నేను ధైర్యం తెచ్చుకొని సాయం చెయ్యమంటాడేమోనని అడిగాను. వాడు తెల్లబోయాడు. వద్దనిమాత్రం అనలేదు. అప్పుడు నేనెంతశ్రద్ధ భయభక్తులతో మీ వసతిలో పాదంపెట్టానో, ఎంత యిదిగా మీ ప్రపంచాన్ని పరికించానో.... మీరు తరుచు కూర్చునేచోట మీ వ్రాతబల్ల, దానిమీద ఒక నీలంగాజు కూజాలో పువ్వుల గుత్తులు... బొమ్మలు... పుస్తకాలు- ఎలా నచ్చచెప్ప గలను మీకు? వీటన్నిటిపైపు ఒక దొంగచూపు చూశాను- అంతే. మీ నౌకరు ఒప్పుకునేవాడే, నేను బాగా చూస్తానంటే. పరిసరాలను గ్రహించ టానికీ, నిద్రలోనూ మెలుకువలోనూ మీ గురించి కన్న కలలలో కొత్త దనాన్ని చేకూర్చటానికీ. నాకంతే చాలును.

ఆ క్షణికానుభవమే నా బాల్యజీవితంలో సుఖప్రదమయినది. నా గురించి ఏమీ తెలియని మీరు, యిప్పుడైనా, నాజీవితం మీపై ఎవిధంగా ఆధారపడిందో అర్థంచేసుకోవటం ఆరంభిస్తారేమోననే యిదంతా చెప్పదలుచు కున్నాను. నే చెప్పదలుచుకున్నది- ఆ క్షణంగురించి, దాన్ని అనుసరించిన దుర్భర క్షణాలగురించి. ఇంతకుముందే చెప్పాను మీకు, మిమ్మల్ని గురించి ఆలోచనలు రావటం ప్రారంభమయాక మిగిలిన వాటన్నిటినీ మరిచే పోయాను. మా అమ్మవిషయంకానీ, మాయింటికొచ్చే పోయే అతిథుల విషయంకాని పట్టించుకోనేలేదు. మా అమ్మవైపు దూరపు బంధువొకాయన బాగా ఆస్తిపరుడు- తరుచు మాయింటికీ మధ్య వస్తూపోతూండటం కూడా

గమనించనేలేదు. అమ్మని సినిమాలకీ యిక్కడికీ అక్కడికీ కూడా తీసుకు పోతూంటే యెంతో సంతోషించేదాన్ని నన్ను ఒంటరిగా వొదిలేసినందుకు. ఏగొడవలేకుండా మీ గురించి ఆలోచించుకునేందుకు అనువుగా ఉండేది. నాకు కావలసింది అదే.

ఓరోజున అమ్మ నన్ను ప్రత్యేకంగా పిలిచి, నాతో యేదో ముఖ్యమయిన విషయం మాట్లాడాలని చెప్పింది. నాముఖం పాలిపోయింది. గుండె దడదడ కొట్టుకుంది. ఏమన్నా అనుమానించిందా ? నా ప్రవర్తనవల్లనే నా గుట్టు బయటపడిపోయిందా ? వెంటనే వచ్చిన ఆలోచన మీ గురించే— నా జీవిత రహస్యం గురించి, కాని, మా అమ్మ కూడా తికమకపడింది. ఎప్పుడూ నన్నావిధంగా దగ్గరగా తీసుకోలేదు. నన్ను ఆప్యాయంగా హృదయానికి హత్తుకున్నది. మంచంమీద కూర్చోబెట్టింది. సంకోచిస్తూ, తను చేసిన పనికి దేనికో సిగ్గుపడుతున్నట్లు చెప్పింది. తన దూరపు బంధువొకాయన— భార్యావియోగి— తనను వివాహంచేసుకోమని కోరినట్లూ, నాకోసమే తనందుకు అంగీకరించినట్టూ చెప్పింది. నాతల తిరిగిపోయినట్లయింది. నాకొక్కటే ఆలోచన— అది మీ గురించే.

"మనం యీ ఊళ్ళోనే ఉంటాంకదూ" అని గొణిగాను.

"లేదు. మనం వరంగల్ వెళ్ళిపోతున్నాం. అక్కడాయనకి మంచి యిల్లు, భూములూ ఉన్నాయి". అంతే. నాకింకేమీ వినిపించలేదు. నా కళ్లముందు అంతాచీకటి. తరవాత తెలిసింది నేను ఆ వెంటనే మూర్ఛ పోయానని. గుప్పిళ్లు రెండూబిగించి, మట్టిగోడలా కూలిపోయాను. ఆ తర్వాత కొద్దిరోజులపాటు జరిగిందంతా యేమనిచెప్పను ?— నోరులేని చిన్న దాన్ని— వ్యర్థంగా యుద్ధంచేశాను పెద్దలతో ! ఇప్పుడుకూడా తలుచు కుంటుంటే నా చేతులు వొణుకుతున్నాయి. వ్రాయలేకపోతున్నాను.... నా అసలురహస్యాన్ని వెల్లడించ లేకపోయాను. అంచేత నా తిరుగుబాటు మొండితనంగా తోచింది మా అమ్మకి. ఎవరూ నాతోచెప్పలేదు— ఏర్పాట్లన్నీ జరిగిపోయాయి. నేనురోజూ స్కూలికివెళ్ళి తిరిగివచ్చేసరికి ఏదోవొకసామాను యింట్లోంచి బయటకి వెడుతూవుండేది. నా బ్రతుకు పగిలి తునకతునకలై పోతున్నట్లుగా వుండేది. చివరికి ఒకరోజున సాయంకాలం యింటికొచ్చేసరికి యిల్లంతా ఖాళీచేసేశారు కూలివాళ్లొచ్చి. ఆ ఖాళీగదుల్లో రెండు మడత

మంచాలు, ఒకపెట్టెమాత్రం ఉన్నాయి. ఆ ఒక్క రాత్రికీ అమ్మ, నేనుఅక్కడ పడుకుని ఆ తర్వాత వరంగల్ వెళ్లిపోవాలి.

ఆ ఆఖరురాత్రి హఠాత్తుగా ఒక నిశ్చయానికొచ్చాను- మీకు దూరంగా ఉండి బ్రతకలేనని. నా సమస్తలోకం మీరే. ఆ సమయంలో నేను దేని గురించి ఆలోచించానో, అసలా దుఃఖంలో ఆలోచించగలిగానో లేదో చెప్పటం కష్టం. మా అమ్మయింట్లోలేదు. ఉన్నపళంగా, స్కూలుబట్టలతోనే, లేచి మీ గదివైపుకి వెళ్లాను. అయితే, వెళ్లాననీ చెప్పలేను. కొయ్యబారినకాళ్లూ చేతులతో, కంపించే దేహంతోఉన్న నన్నుఏదో బలీయమైన ఆకర్షణ శక్తి మీ గదివద్దకు లాక్కువెళ్ళింది. నన్ను మీ దాసిగానైనా, మీ బానిసగానైనా సరే స్వీకరించమని మీ పాదాలపైనపడి వేడుకుందామన్న ఉంది నామనస్సులో. ఈ పదమూడేళ్ల పిల్ల పిచ్చిచూసి మీరు నవ్వుతారని భయపడకపోలేదు. భయంతో బిగిసిపోతున్నా ఆ చల్లని నేలమీద నిలబడ్డాను. ఏదోఅనివార్యమయిన ఆ వేశంతో ముందుకు నడచాను. అప్రయత్నంగానే నా చెయ్యిపైకి లేచింది, బెల్ మ్రోగించాను. కొన్ని దుర్భరక్షణాలు యమయాతనపడ్డాను. ఆ వెనువెంటనే ఆవరించిన నిశ్శబ్దతలో మీ రాకకెదురు చూస్తున్నప్పుడు నా రక్తం గడ్డకట్టుకుపోయి, నా గుండె ఆగిపోయి నట్లనిపించింది.

కాని మీరురాలేదు. ఎవ్వరూరాలేదు. ఆ మధ్యాహ్నం మీరువీధిలోకి వెళ్ళి వుండాలి. మీ నౌకరుకూడా వెళ్ళివుండాలి. ఆ గంటచప్పుడింకా నా చెవుల్లో 'గింగురుమంటున్నట్టుగానే వుంది. నేను .కాళ్ళీడ్చుకుంటూ మా ఖాళీ గదిలోకి వచ్చేశాను. వచ్చిరాపటంతోనే వాల్చివున్న మడతమంచం మీద కూలిపోయాను. ఆ నాలుగడుగులు నడిచేసరికే, హిమాలయపర్వతాలను అధిరోహించినట్లుగా అలిసిపోయాను. నేనెంతో అలిసిపోయినప్పటికీ, వాళ్లంతా కలిసి నన్నిక్కడినుంచి లాక్కుపోయేలోపల మిమ్మల్ని ఒక్కసారి కలుసుకుని మీతో మాట్లాడాలని నేనుచేసుకున్న నిర్ణయంమాత్రం దృఢంగానే ఉన్నది. అయితే, ఒక్కవిషయంమాత్రం మీతో ఖచ్చితంగా చెప్పగలను. నాలో కామవాంఛలు మాత్రంలేవు. అప్పటికి నా కింకా ఏమితెలియదు. మిమ్మల్ని గురించితప్ప నేను మరొకటి ఆలోచిస్తేకదా. నే కోరిందల్లా ఒక్క టే- మిమ్మల్ని ఒక్కసారి కలుసుకుని మీ పాదాలపైన పడిపోవాలని.

ఆ భీకరనిశీథిలో, కర్కశ శైతల్యావరణంలో నిలబడి మీ కొరకు నిరీక్షించాను. అమ్మ వెంటనే నిద్రపోయింది. నేను చెవులు నిక్కబొడుచుకొని మీ పదధ్వని కోసం యెదురుచూస్తున్నాను. ఆ కార్తీకమాసపు చలిని నా శరీరం భరించలేకపోతున్నది. కూర్చోవటానికి అక్కడొక కుర్చీకూడా లేదు. కాళ్లు పీక్కుపోయి చివరికి ఆ కటిక నేలమీదనే చతికిలబడ్డాను. కట్టుకున్న బట్టలు పల్చనివి అయినప్పటికీ యేమీ కప్పుకోలేదు. అయినా ఆ సమయంలో వెచ్చగా ఉండాలని లేదు నాకు– ఎక్కడ నిద్రపట్టిపోతుందో, ఎప్పుడు మీరొచ్చేస్తారోనని భయం. కండచీమలు కరిచినట్లు కరుస్తున్నది మాయదారి చలి. పైగా గాఢాంధకారం.... లేవటం.... కూర్చోవటం.... మళ్ళీ లేవటం ... అవిధంగా ఆ రాత్రంతా మీకోసం యెదురుతెన్నులు చూశాను– విధికోసం యెదురుచూసినట్లు.

ఆఖరుకి (తెల్లవారుఝామున మూడో నాలుగో అవుతుంది) వీధి తలుపు తెరిచిన చప్పుడు విన్నాను. అడుగుల సవ్వడి కూడా సమీపిస్తున్నది. అంతవరకూ పట్టుకున్న చలి వొదిలిపోయి ఒక్కసారిగా వొంటిమీద వేడి గాడ్పులు ప్రసరించాయి. రెండడుగులు ముందుకి వేశాను, ఒక్కపరుగున పోయి మీ పాదాలపైన పడిపోవాలని.... ఆ విపరీతస్థితిలో యేంచేసేదాన్నో నాకేతెలియదు.... అడుగుల సవ్వడి అంతరంతకు అధికమవుతున్నది.... ఎందుకో నా శరీరం కంపించింది, మీ ఆకారాన్ని గుర్తించగానే ... ఆ వచ్చేది మీరేనా ?

అవును... మీరే.... కాని.... మీరు... ఒంటరిగారాలేదు. సరిగ్గా అప్పుడే మృదు మందహాసం, పట్టుచీర గరగరశబ్దం, మీ రహస్య సంభాషణ వినిపించింది. మీతో ఒక స్త్రీ కూడా వచ్చింది.

ఇక తెల్లవారేవరకూ నే నెలాగడిపానో చెప్పటం నా తరంకాదు. మర్నాడుపొద్దున ఎనిమిదిగంటలికి వరంగల్ తీసుకుపోయారు నన్ను, అమ్మావాళ్లూ. వాళ్లకి అడ్డుచెప్పటానికి నాకు ఓపికలేక పోయింది.

నిన్నరాత్రి నా కొడుకు పోయాడు. మరోసారి ఒంటరిదాన్నై పోతాను. నిజంగా నేను బ్రతకాలంటే. రేపు యమకింకరులొచ్చి నా ఒక్కగాని ఒక్క కొడుకునీ భుజంమీద వేసుకుని తీసుకుపోతారు. చుట్టుపక్కల వాళ్ళొచ్చి ఆ దృశ్యాన్నిచూసి కట్టుకున్న బట్టకొంగుతో కళ్లనీళ్లు ఒత్తుకుంటారు. కాని.

యేమిటిలాభం ? ఎవరిమట్టుకు వారు నాలుగుముక్కలు చెబుతూ స్వానుభూతి వ్యక్తపరుస్తారు. మాటలు, మాటలు, మాటలు! మాటలేంచెయ్యగలవు? నాకు తెలిసిందల్లా ఒక్కటే- నేనుమళ్ళీ ఒంటరిదాన్నైపోతాను. మనసుల మధ్యే ఉంటున్నా ఒంటరితనాన్ని అనుభవించటంకన్న ఘోరం ఏముంటుంది ? అక్కడ వరంగల్‌లో మా వాళ్లదగ్గర ఖైదీలాగున- నా పదహారోయేడు మొదలుకుని పద్ధెనిమిదోయేటవరకూ గడిపిన రెండు సంవత్సరాల్లోనూ నాకు తెలిసిందల్లా అదే. మా పినతండ్రి పాపం నెమ్మదస్తుడు, మితభాషి; నన్ను ప్రేమగానే చూసేవాడు. మా అమ్మకూడ పాపం, తనేదో పెద్ద అన్యాయం చేసినట్లు బాధపడి, పాపపరిహారంకోసమన్నట్లు నేనేంకోరితే అది చేసేందుకు సిద్ధంగా ఉంది. ఆ చుట్టుపక్కల నా యీడు పిల్లలు చాలామంది ఉన్నారు. నేను కాస్తచనువిస్తే స్నేహంచెయ్యటానికి సిద్ధంగా. కాని, వాళ్లని రవ్వంత చొరవ తీసుకోనిచ్చేదాన్నికాదు. వాళ్లని కసిరికొట్టేదాన్ని. నాకు సుఖంగా ఉండాలనిలేదు. మీరులేకుండా నా జీవితాన్ని సంతృప్తిగా గడపటం నా కిష్టంలేదు. అంచేత నా చుట్టూ విషాదవాతావరణాన్ని కల్పించుకుని కావాలని ఒంటరితనాన్ని అనుభవించేదాన్ని. నా కోసం వాళ్లు ఎంతమంచి బట్టలు కొన్నా కట్టుకుని కులాసాగా ఉండేదాన్నికాదు. పండగపూట తలంటు కోపటంగాని, పేరంటాలకు వెళ్లటం కాని, సరదాగా ఏమీ చేసేదాన్నికాదు. అసలు యిల్లు కదిలేదాన్నికాదు. ఆ ఊళ్లో నేను రెండు సంవత్సరాలున్నప్పటికీ మా యింటి చుట్టుపక్కల ఎన్ని యిళ్లున్నాయోకూడా నాకు తెలియదంటే మీరు నమ్ముతారా ? విషాదమే నాకు సంతోషప్రదంగా ఉండేది. లోకాన్నీ, సుఖాలనూ వొదిలేశాను. మీ దర్శనభాగ్యం కలగక పోవటానికి సాయం నేను కావాలని అనుభవించే చిత్రవధలో ఎంతో ఆనందాన్ని పొందేదాన్ని. మీ వొక్కరి కోసమే జీవించాలన్న ప్రబలవాంఛను మరిపించే యెట్టి అవకాశాన్నీ కలుగ నిచ్చేదాన్నికాదు. ఇంట్లో ఒంటరిగా కూర్చుని గంటలు, రోజుల తర బడి మీ గురించే ఆలోచించేదాన్ని. మనస్సులో దాచుకున్న లక్షుజ్ఞాపకాలను పదే పదే నెమరువేసుకుంటూ. మీ ప్రతి కదలికనూ, ప్రతి చేష్టనూ నా మనో రంగంమీద ప్రదర్శింపచేసేదాన్ని. నా బాల్యజీవితంలో మీరు ప్రవేశించిన నాటినుంచి నేటివరకు నేనుగడిపిన ప్రతినిముషమూ నా మనఃఫలకంపైన

స్పష్టంగా శాశ్వతంగా ముద్రితమైపోయినది. ఏనాడో జరిగిన ఘట్టాన్ని కూడా నిన్నమొన్న జరిగినంత స్పష్టంగా జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోగలను.

నాయావజ్జీవితం మీ మీద నే కేంద్రీకృతమై పోయింది. మీరు రచించిన గ్రంథాలన్నిటినీ కొనుక్కున్నాను. మీ పేరు ఎప్పుడైనా వార్తా పత్రికలో కనిపించిందంటే ఆ రోజున నాకు పండగ. మీ పుస్తకాలను ఎన్ని సార్లు చదివానంటే, చివరికి అవన్నీ నాకు కంఠస్థమై పోయినవంటే నమ్ముతారా? ఎవరైనా నన్ను అర్ధరాత్రి గాఢ నిద్రలో ఉండగా లేపి ఏదైనా పుస్తకంలో ఎక్కడిదో ఒక వాక్యం అందిస్తే ఆ పేజీఅంతా అప్పజెప్పగలను-యిప్పటికీ పదమూడు సంవత్సరాలయిపోయినా. మీ ప్రతి పలుకూ అతి పవిత్రంగా తోచేదినాకు. మీకు సంబంధించినంతవరకే నాకు ప్రపంచంతో నిమిత్తం. హైదరాబాదు స్థానిక పత్రికలలో సినిమావివరాలు చూస్తూ, ఏ సినిమా మీ అభిరుచికి తగినదో ఊహించుకునేదాన్ని. సాయంకాలం కాగానే ఊహాలోకంలో మీ వెంట పడిచేదాన్ని. ''ఈ పాటికి టిక్కట్టు కొంటూ వుంటారు.... యీ పాటికి తనసీటులో కూర్చుండి వుంటారు'' అని నాలో నేనే అనుకునేదాన్ని. ఇలా వెయ్యివిధాల ఊహించుకోవటానికి కారణం, ఒక సారెప్పుడో మిమ్మల్ని సినిమాహాల్లోకి వెడుతుండగా చూడటమే.

ఎందుకీ విషయాలన్నీ వివరించటం? నిర్లక్ష్యం చెయ్యబడిన అమాయక బాలిక విషాద పరిస్థితిని వర్ణించటం దేనికి? నా ప్రశంసనుగాని, ఆవేదననుగాని కలలోనైనా ఊహించుకోని మీతో చెప్పుకోవటం దేనికి? కాని అప్పటికీ నేనింకా చిన్నపిల్లనేనా? పదిహేడేళ్లు నిండినై; పద్దెనిమిదో యేడొచ్చింది. వీధిలో అడుగుపెట్టానంటే వెయ్యిమంది పురుషులు కళ్లు పెద్దవి చేసి నన్ను నిలువెల్లా చూస్తారు. వాళ్లనుచూస్తే పట్టలేనంతకోపం వచ్చేది. మిమ్మల్నితప్ప మరొకర్ని ప్రేమించటం, మరొకర్ని ప్రేమించాలన్న తలపు రావటం కూడా నాకు అసంభవం. పరపురుషునిపైన అనురాగం కలగటమే నా ఉద్దేశంలో మహాపరాధం. మీమీద అభిమానం ఎప్పటిలాగ గాఢంగానే ఉన్నది; అయితే, వైఖరిలోమాత్రం మార్పు వచ్చింది. నా శరీరం పెరుగుతున్నకొద్దీ, నాలో శారీరకవాంఛలు మేలుకొని తీవ్రమవుతున్నవి- అది యౌవనంలో వుండే స్త్రీ ప్రేమ అనటంలో సందేహంలేదు. ఆనాడు తలుపు దెబ్బ ప్రయోగించినప్పుడు ఏ ఉద్దేశం ఆ అమాయక బాలిక మనస్సులో దాగి

వున్నదో, అదే ఉద్దేశం ఇప్పుడు నాలో ఉద్ధృతమైపోయింది. నా సర్వస్వాన్నీ మీకు సమర్పించుకోవాలని నా వాంఛ.

మా చుట్టుపక్కల వాళ్లంతా నన్నుచూసి నాకు సిగ్గు, భిడియం ఎక్కువ అనుకునేవారు. కాని, నా కర్తవ్యాన్ని నేను స్పష్టంగా నిర్ణయించు కున్నాను. నా జీవిత పరమావధి ఒక్కటే- మళ్ళీ హైద్రాబాదుకి వచ్చెయ్యాలి, మీ దగ్గరికి వచ్చెయ్యాలి. మొత్తంమీద యెలాగో సాధించాను అక్కడినుంచి బయటపడటానికి- వైవాళ్లకి నేచేసిన పని సబబుగానూ యోగ్యంగానూ కనిపించక పోవచ్చును. నా కొత్త పినతండ్రి బాగా ఆస్తి పరుడు కాబట్టీ, సుహృదయుడు కాబట్టీ నన్ను బాగానే చూసేవాడు. అయినా, హైద్రాబాదు వెళ్ళిపోయి టైపిస్టుగా యెక్కడైనా చేరి నా పొట్ట నేను పోషించుకుంటానని పట్టుపట్టాను. ఆయన ఆఖరుకెలాగో సమ్మతించాడు.

హైద్రాబాదు చేరుకున్నాక, ఆ సాయంకాలంపూట, మాఘమాసపు గాలిలో నా పాదాలు ప్రప్రథమంగా యెక్కడికి దారితీశాయో నేను ప్రత్యేకంగా చెప్పాలా మీకు? పెట్టె, పరుపుచుట్ట స్టేషనులో వెయిటింగ్ రూములోనే పెట్టేసి త్వరత్వరగా బస్సు యెక్కేశాను. అబ్బ! ఆ బస్సు యెంత తాపీగా పోతోంది! ఆగిసప్పుడల్లా నా విసుగు అధికమవుతోంది. చివరికి ఆ యింటికి చేరుకున్నాను. మీగది కిటికీదగ్గర దీపంవెలుగు చూడ గానే నా హృదయం గెంతులువేసింది. అంతవరకూ నిర్జీవంగా శ్మశానంలా కనిపించిన పట్నమంతా యిప్పుడు హఠాత్తుగా సజీవంగా కలకలలాడు తున్నట్లు కనిపించింది. మీ సందర్శనం కాగానే నా అనంతస్వప్నం సత్యమైనట్లు తోచి నాలో ఉత్సాహం ఉప్పొంగిపోయింది. పైకెత్తిన నా కన్నులకూ మీకూ మధ్య ప్రస్తుతం పల్చనిగాజు తలుపొక్కటి మాత్రం ఉండటంతో, నిజానికి మీ మనస్సుకీ నాకూ మధ్య అడవులూ కొండలూ నదులూ యెన్నో ఉన్నవన్న సత్యాన్ని విస్మరించగలిగాను. మీకిటికీవైపు చూస్తూ ఉండిపోవచ్చు. లోపల దీపం వెలుగుతోంది. అదే మీ పడకగది అదే నా ప్రపంచం. ఈ ఘడియకోసం రెండుసంవత్సరాలు తపస్సుచేశాను. యీనాటికది సిద్ధించింది. మబ్బుమబ్బుగా వుండి ఉక్కబోస్తున్న ఆ సాయంకాలంనుంచి మీరు దీపం ఆర్పేసేవరకూ ఆ కిటికీవైపే చూస్తూ వీధిలో నిలుచున్నాను. అప్పటివరకూ నా బసగురించి ఆలోచించనే లేదు.

ప్రతిసాయంకాలం అదే ప్రదేశానికి తిరిగివచ్చేదాన్ని. మా పినతండ్రి యిచ్చినఉత్తరం సహాయంతో ఆయన బంధువు ఆఫీసులోనే టైపిస్టుగా చేరాను. సాయంకాలం ఆరుగంటల వరకూ ఆఫీసులోపని. పనిచెయ్యటం యెంతో కష్టమనిపించినా, అదే యిష్టంగాఉండి. ఆఫీసు హడావిడిమూలంగా మనసులో గడబిడ కొంత తగ్గేది. గడియారం ఆరుకొట్టీ కొట్టడంతో నా ప్రియ స్థలానికి పరుగెత్తేదాన్ని. మిమ్మల్ని మళ్ళీ ఒకసారిచూసి, ఒక్కసారి మిమ్మల్ని కలుసుకోవాలనే నేను కోరేదల్లా.... దూరనుంచైనాసరే నా కన్నులతో మీ ముఖసౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించాలని. ఆఖరుకి వారంరోజులయాక మిమ్మల్ని కలుసుకున్నాను. ఆ కలయికకూడా నన్నెంతో ఆశ్చర్యపరచింది. నేను మీ కిటికీవైపు చూస్తూండగా మీరు రోడ్డు దాటుతున్నారు. ఆ క్షణంలో నేను తిరిగి పదమూడేళ్ల బాలికనైపోయాను. నా చెక్కిళ్లు కందిపోయాయి సిగ్గుతో. మీ కన్నుల్లోకి చూడాలని యెంత తీవ్రంగా వాంఛిస్తున్నప్పటికీ, వెంటనే తలవొంచేసుకుని, వెనకాతలనుంచి ఎవరో తరుముకొస్తున్నట్లు త్వర త్వరగా నడకసాగించాను. ఆ తరవాత నా ప్రవర్తన తలుచుకుని నేనే సిగ్గుపడ్డాను, అలా స్కూలుపిల్లలా పారిపోయి వచ్చేసినందుకు. నా కిప్పుడేం కావాలో స్పష్టంగా తెలుసును. మిమ్మల్ని కలుసుకోవాలనివుంది. కష్టభరితమైన యిన్నిసంవత్సరాల అనంతరమైనా నన్ను గుర్తించి, నన్ను పరికించి, నన్ను ప్రేమించాలని వున్నది.

చాలా కాలంపాటు మీరు నన్ను గుర్తించనేలేదు. మంచు కురుస్తున్నా, చలిగాలి విపరీతంగా వీస్తున్నా, అక్కడే, మీ యింటియెదుటనే నిలబడేదాన్ని. ఎన్ని గంటలసేపు నిరీక్షించినా, ఫలితం శూన్యమే. తరుచు, నేనిన్ని గంటలు నిరీక్షించిన తర్వాత, మీరు స్నేహితులతోకలిసి బయటికి వెళ్లి పోతూండేవారు. రెండుసార్లు మీరు ఒక స్త్రీ తో కలిసి వెళ్లటం చూశాను. ఇప్పుడు నేను పెద్దదాన్నై పోయాను కాబట్టి మిమ్మల్నిచూస్తే నాలో కలిగే భావాలువేరు. ఆ విధంగా మీతో ఒక అపరిచిత స్త్రీ చనువుగా చెయ్యీ చెయ్యీ కలిపి నడుస్తూంటే హఠాత్తుగా నా గుండె ఝల్లుమంది. అయితే యిదేమీ నాకు కొత్తకాదు. నా చిన్నతనంనుంచీ మీ యింటికి అటువంటి అతిథులు యెంతమంది వస్తూపోతూవుండేవారో నాకు బాగా తెలుసు. కానీ, యిప్పుడు ఆదృశ్యాన్ని తిలకించగానే శారీరికంగా బాధపడ్డాను. మరో

ఆడవానితో మీరు శారీరికంగా అంత సన్నిహితంగా ఉండటం చూడగానే, నాలో యీర్ష్య, వాంఛకూడా బయలుదేరినై. సహజంగా యౌవనంలో ఆస్థితిలో యెవరికైనాసరే వచ్చే అభిమానమే నాకూవచ్చి, ఆ మర్నాడు మామూలు ప్రకారం వెళ్లటం మానేశాను. తిరస్కారమూ, త్యాగంతోకూడిన ఆ సాయంకాలం ఎంత దుర్భంగా-ఉంది! ఆ మర్నాడు రోజూకన్న ముందరే వెళ్లి యథాస్థానంలో నిలబడ్డాను కుమిలిపోతూ. మీ బంధిత జీవితానికెదురుగా యెప్పటిలాగే యెదురు చూశాను.

ఆఖరికెలాగైతేనేం మీరు నన్ను గుర్తించేసమయం ఆసన్నమైనది. దూరంనుంచే మీ రాక గమనించాను. మిమ్మల్ని చూసి సిగ్గుతో భయంతో ముడుచుకుపోయి మీ దారినుంచి తప్పించుకుపోకుండా వుండేందుకు నా శక్తినంతాకూడ గట్టుకున్నాను. అదృష్టవశాత్తు రోడ్డుమీద కారులు, జనం యెక్కువగా ఉండటం మూలాన్ని మీరు నేనున్నవైపుకే రావలసివచ్చింది. నన్ను సమీపించగానే, అప్రయత్నంగానే మీ నేత్రాలు నా నిండు విగ్రహాన్ని పరిశీలించాయి. ఆ తక్షణం మీరు నా చూపుల్లోని శ్రద్ధానక్తులను గమనించకపోయినా, ఆడవాళ్లకేసి సాధారణంగా మీరు చూస్తున్నప్పుడు మీ ముఖంలో వ్యక్తమయేభావం యిప్పుడుకూడా కనిపించింది. అది గుర్తుకొచ్చినప్పుడు నా నరాల్లో విద్యుచ్ఛక్తి ప్రసరించినట్లైంది. అనురాగ భరితమైన, ఆకర్షణీయమైన ఆ రసిక వీక్షణంతోనే కొన్నేళ్లక్రితం ఓ బాలిక హృదయంలోని స్త్రీ మూర్తిని, ప్రేమమూర్తిని మేలుకొలిపారు. ఒకటి రెండు క్షణాలపాటు మీ చూపులు నా మీద నిలిచాయి. అదే సమయంలో నా చూపుల్ని మరో ప్రక్కకి మళ్లించలేక పోయాను- ఆ తరవాత మీరు నన్ను దాటిపోయారు. నా గుండెయెంత తీవ్రంగా కొట్టుకున్నదంటే, నేను అదివరకులా వేగంగా నడవలేక పోయాను. అణచుకోలేని ఆసక్తితో వెనక్కితిరిగి చూశాను. మీరు అక్కడే నిలబడిపోయి నన్ను గమనిస్తూండటం చూశాను. మీ చూపుల్లో ఆశ్చర్యం, ఆసక్తి చూడగానే మీరు నన్ను గుర్తించలేదని గ్రహించాను. మీరు నన్ను గుర్తించనేలేదు — అప్పుడుగాని, ఆ తరవాతగాని. నా భంగపాటు నేవిధంగా వర్ణించగలను? నాకు కలిగిన భంగపాటుల్లో యిది మొదటిది- నా జీవితాంతం అనుభవించవలసిన భంగపాటును ప్రప్రథమంగా చవి చూశాను- మీరు నన్ను గుర్తించకపోవటం. నేనీ

విధంగా గుర్తింపబడతుందానే మరచిపోతాను. అయ్యో! నాకు కలిగిన నిరాశను ఏ విధంగా మీకు నచ్చచెప్పగలను? వరంగల్‌లో ఉండగా ఒక్కనాడుకూడా మీ గురించి ఆలోచించకుండా లేను. ఆ నాటి మీచూపులు యెప్పుడూ తలపుకొచ్చేవి. నా ఊహలన్నీ నా మానసిక స్థితినిబట్టి మారుతూ వుండేవి. ఒక్కొక్కప్పుడు ఎంతో ఆనందమయంగా జీవితాన్ని ఊహల్లో చిత్రించుకునేదాన్ని; మరొకప్పుడు విషాదభరితంగా ఊహించుకునేదాన్ని. విచారంగా ఉన్న సమయాల్లో, మీరు నన్ను తిరస్కరిస్తారనీ, నన్ను అవమానిస్తారనీ, మీకు నిమిత్తంలేకపోయినా మీకు నా మనస్సును సమర్పించి మిమ్మల్ని పీడిస్తున్నానని భావిస్తారనే ఊహించుకునేదాన్ని — భావిజీవితాన్ని ఎన్నివిధాల కష్టభరితంగా ఊహించుకోవాలో అన్నివిధాల ఊహించుకున్నాను. కాని, యెంతవిషాదపరిస్థితిలో కూడా, నా అల్పత్వాన్ని అర్థం చేసుకున్నప్పుడు కూడా యింత ఘోరమైన అవకాశం ఉంటుందని కలలో నైనా ఊహించుకోలేదు. మీరు నా వ్యక్తిత్వాన్ని ఎప్పుడూ గుర్తించనే లేదు. ఏ ఆడపిల్లదికాని, యే స్త్రీముఖం అయినా పురుషుని కంటికి చంచలంగా, అస్థిరంగా కనిపిస్తుందని నాకిప్పుడర్థమైంది (అని మీరు నేర్పారు!) అద్దంలో ప్రతిబింబించి మరుక్షణంలో మాయమయ్యే మసిమి భావాల్లా ఉంటాయి స్త్రీల ముఖాలు. వయస్సునుబట్టి, ధరించిన దుస్తులను బట్టి అనేక కారణాలవల్ల శారీరకంగా ఆడవారిలో మార్పులు సులభంగా వస్తాయి. అందుచేతనే పురుషుడు ఆడదాన్ని అంత సులభంగా మరిచిపోగలుగుతాడు. స్త్రీకి విజ్ఞానం పెరుగుతున్నకొద్దీ వైరాగ్యం వస్తుంది. కాని, నేనింకా అప్పటికి చిన్నదాన్నే అవటం మూలాన్ని మీరు నన్ను మరిచిపోవటంలో గల అంతరార్థాన్ని గ్రహించుకోలేకపోయాను. మిమ్మల్ని మొట్టమొదట చూసిన నాటినుంచీ నా మనస్సంతా మీమీదనే. మీరు కూడా నా గురించి ఆలోచిస్తూ వుంటారనీ, నాకోసం నిరీక్షిస్తూ వుంటారనీ భావించాను. మీ మనస్సులో నాకు స్థానం లేదనీ, మీకు నాతో యెంతమాత్రం నిమిత్తంలేదనీ గ్రహించివుంటే నేను బ్రతకగలిగేదాన్నేనా? ఆనాటి సాయంకాలం మీరు చూసిన చూపు, మీ జీవితాన్ని నా జీవితంతో కలిపేందుకు ఒక్క నూలు పోగైనా లేదన్న సత్యాన్ని వెల్లడించింది. మొట్టమొదటిసారిగా వాస్తవికతను ఢీకొన్నాను. ఆ వీక్షణం నా విధిని ప్రప్రథమంగా సూచించింది.

మీరు నన్ను గుర్తించనేలేదు. రెండురోజులు పోయాక, తిరిగి మనం యెదురుపడినప్పుడు చనువుగా నాకేసి చూశారు మీరు. కాని ఆ చూపులోని అంతర్యం మీరు స్త్రీత్వాన్ని మేల్కొల్పిన బాలికను- మిమ్మల్ని ప్రేమించిన బాలికను గుర్తించారని కాదు. ఊరికే, రెండురోజుల క్రితం ఆదేస్థలంలో ఆ అందమైన పద్దెనిమిదేళ్ల అమ్మాయిని చూసినట్లు గుర్తుకొచ్చింది- అంతే. స్నేహపూర్వకంగా సంభ్రమాన్ని వ్యక్తపరచింది మీ చూపు. చిన్న చిరు నవ్వు చిందులు త్రొక్కింది మీ అధరాలపైన. ఇదివరకులాగే మీరు నన్ను దాటిపోయారు. ఇదివరకులాగే నడకలో చురుకు తగ్గించారు. నా ఆపాద మస్తకం ఆనందంతో కంపించిపోయింది. మీరు నన్ను పలుకరించాలని నా హృదయం తహతహలాడింది. ప్రప్రథమంగా మీ మనస్సులో ప్రవేశించా నన్న భావం కలిగింది నాలో. నేను కూడా నెమ్మదిగా నడకసాగించాను. మిమ్మల్ని తప్పుకోవటానికి ప్రయత్నించలేదు. హఠాత్తుగా మీ అడుగులసవ్వడి నా వెనకనుంచి వినిపించింది. వెనక్కి తిరిగి చూడకుండానే, మరుక్షణంలో మీ మృదుమధుర కంఠం నన్ను ఆప్యాయంగా సంబోధిస్తుందని గ్రహించాను. ఆ తలపురాగానే నా ఒంట్లోని రక్తమంతా గడ్డకట్టుకుపోయినట్లయింది. నా గుండె తీవ్రంగా కొట్టుకుంది. నడవటం అసాధ్యమనిపించింది. అంతలోకే మీరు నాప్రక్క నిలిచారు. స్నేహపూర్వకంగా, చిరకాలపరిచితునికి మల్లే నన్ను పలుకరించారు- నిజానికి నేనెవరో మీకు తెలియకపోయినా, నా జీవితం గురించి కించిత్తు కూడా తెలుసుకోకపోయినా, మీ ప్రవర్తన యెంత సరళంగా ముచ్చటగా ఉన్నదంటే, మీరడిగినదానికి సంకోచంలేకుండా సమాధానం చెప్పగలిగాను. ఆ వీధమ్మట కొంతదూరం నడిచాం. దారిలో మీరు ఆ రాత్రికి మీతో భోజనం చెయ్యటానికి నాకు వీలుంటుందా - అని అడిగారు. నేను సమ్మతించాను. మీరు కోరితే నేను దేన్ని కాదనగలను ?

ఏదో చిన్న హోటలులో ఆ రాత్రి భోంచేశాం. అదెక్కడున్నదో మీకు జ్ఞాపకంవుండదు. మీకైతే లక్షవాటిల్లో అదొకటి. నా మాట మాత్రం యేమిటి ? వందలమందిలో నేనొకర్తెను... యిదొక అనుభవం ... అనంత హారంలో యిదొక చిన్న గొలుసు. మీరు జ్ఞాపకం పెట్టుకోవటానికి ఆ రాత్రి యేంజరిగింది ? నేను అట్టే మాట్లాడలేదు. మీరు నా దగ్గరుండి, నాతో సంభాషిస్తూంటే నాకెంతహాయిగా ఉందప్పుడు ? అనవసర ప్రశ్నలు వేసి

గాని, వెర్రిగా మాట్లాడిగాని ఒక్క క్షణం కూడా వృథా పోనివ్వదలుచుకోలేదు నేను. నా ప్రస్తుతికి తగినట్లుగా ప్రవర్తిస్తూ ఆ గంటసేపు నాతో గడిపినందుకు మీకు ఆజన్మాంతం కృతజ్ఞురాలిని. మీ సరళస్వభావాన్ని నేనెన్నటికీ మరిచిపోలేను. అనవసరంగా ఆత్రుత ప్రకటించకుండా, కంగారుపడి చొరవచేసుకోకుండా మీరు నన్ను లాలించారు. అంతక్రితం యేనాడో మీకు నా సర్వస్వాన్నీ సమర్పించకపోయినప్పటికి, ఆ క్షణంలోనైనా నన్ను మీదాన్ని చేసుకోగలిగినంత విశ్వసనీయంగా వాత్సల్యాన్ని ప్రకటించారు ఆరంభంనుంచీ. నా అయిదు సంవత్సరాల దీర్ఘనిరీక్షణ పరిపూర్ణంగా సఫలమైనదంటే నాకప్పుడెలా ఉన్నదో యేమని చెప్పను?

గంటసేపయాక ఆలస్యమైపోతుందని బయటికి వచ్చేశాం. వీధిగుమ్మం దగ్గర ఆగి, నేనేమన్నా పనిహడావిడిలో వున్నానా, లేక యింకా కొంతసేపు మీతో గడపటానికి అభ్యంతరం యేమన్నా ఉందా అని అడిగారు. నేను మీదాన్నేనన్న సత్యాన్ని మీకు తెలియకుండా యెలా దాచగలను? నాకేమీ పనిలేదన్నాను. క్షణం సంకోచించి, ఓసారి మీ యింటికి రాకూడదా, మాట్లాడుకోవచ్చునన్నారు. "ఓ, తప్పకుండా" అన్నాను సంభ్రమంతో నా మనస్సులోని భావాలను స్పష్టంగా వ్యక్తపరుస్తూ. నేను అంత వెంటనే మీరడిగినదానికి ఒప్పుకునేసరికి మీరు ఆశ్చర్యపోవటం నేను గమనించక పోలేదు అందుకు మీరు విసుక్కున్నారో లేక సంతోషించారో నాకు సరిగ్గా తెలియదుకాని, మీరు ఆశ్చర్యపోయారన్నది మాత్రం వాస్తవం. మీ ఆశ్చర్యానికి కారణం యీనాడు నాకు తెలుసు. సాధారణంగా ఆడది మనస్సులో పురుష సంపర్కాన్ని యెంతతీవ్రంగా వాంఛిస్తున్నా, పైకిమాత్రం ముభావంగా వుండి, మొదట కాస్త బెట్టుచూపించి, తిరస్కరించి, ఎదుటవారి ఆసక్తిని మరింత అధికంచెయ్యటం సహజం. ఎన్నోవిధాల బ్రతిమాలి, అబద్ధాలాడి, ఆశలురేపి, ప్రమాణాలుచేసి, నానాతంటాలుపడి ఆ మెను వొప్పించవలసి వస్తుంది. సాధారణంగా వేశ్యావృత్తి నవలంభించినవాళ్లే అంత సులభంగా స్పష్టంగా ఒప్పుకుంటారు- అది వేశ్యలకూ, తెలిసీ తెలియని పిల్లలకూ మాత్రమే సాధ్యమవుతుంది. కాని, నా విషయంలో ఆ విస్పష్టసమ్మతి ప్రబలవాంఛా ప్రేరితమనీ, వెయ్యిదినాల దీర్ఘపరితాప ప్రభావమనీ మీరెలా తెలుసుకోగలరు?

ఏదెలావున్నా, నా ప్రవర్తన మిమ్మల్ని ఆకర్షించింది. మీ దృష్టిలో నేను తమాషాగా కనిపించాను. మనిద్దరం కలిసి నడుస్తూ పోతూండగా మన సంభాషణలో మధ్యమధ్య నాతత్వం యెలాంటిదో తెలుసుకోవటానికి ఒకటి రెండుసార్లు కదిపిచూశారు. మానవతత్వాన్ని గురించి మీకు తెలిసినదాని బట్టి చూస్తే నేను మీకంటికి అసామాన్యంగా కనిపించాను- యీ చక్కని చుక్క మనస్సులో యేదో రహస్యం దాచుకుంటోందనుకున్నారు. మీలో కుతూహలం రేగింది. మీ యుక్తిప్రశ్నలు చూస్తే నా రహస్యాన్ని బయటకి లాగటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారని తెలిసిపోయింది. అందుకు తగినట్లుగా నేను కూడా తప్పించుకుంటూ చమత్కారంగా సమాధానాలిచ్చాను. ఆవిధంగా మూర్ఖత్వాన్నైనా ప్రదర్శించానుగాని నా రహస్యాన్ని మాత్రం మీకు చెప్ప లేదు.

మీయింటికి చేరుకున్నాం. ఆమేడమెట్లు మీతో కలిసి ఎక్కడమంటే నాకెలా వుంటుందో చెప్పినా మీకర్థంకాదండీ.... అలా అంటున్నందుకు క్షమించండి— పిచ్చెత్తిపోయి, వెర్రిసంతోషంతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అయిపో యాను. ఇప్పటికి కూడా ఆ విషయాన్ని తలుచుకుంటే కళ్లమ్మట నీరు రాకమానదు- కాని నా కన్నులలో నీరు నిండుకున్నది. ఆ యింట్లో ప్రతీదీ నాకు ప్రేమాస్పదమే. అక్కడున్న ప్రతీదీ నా బాల్యావస్థకూ, అప్పటి వాంఛలకూ చిహ్నం. అక్కడున్న తలుపువెనక నుంచుని యెన్నివేలసార్లు మీరాకకోసం యెదురుచూశాను; మేడమెట్లమీద మీ పదధ్వని వినేదాన్ని.... అక్కడే మిమ్మల్ని మొట్టమొదట చూశాను.... మీ రాకపోకలనూ, మీ చర్యలనూ కనిపెట్టిచూస్తూ వుండేదాన్ని. ఆ తలుపుకుండే దొంగకన్నం లోంచి... అక్కడున్న కాళ్లుతుడుచుకునే కొబ్బరిపీచుమీద ఒకసారి మోక రిల్లాను.... తలుపుతాళం తీస్తున్నధ్వని నాకు బాగా ఆనవాలే- అదే మీ రాకను సూచించేది. ఈ కొద్దిగజాల స్థలంలోనే నా చిన్నతనం, అప్పటి ఆశలూ గూడుకట్టుకున్నాయి. నా జీవితమంతా యిక్కడే వుండేది. మహా ప్రళయంలా నాలో ఉద్రేకం చెలరేగింది. నా ఆశలన్నీ ఫలించబోతున్నాయి. నేను మీతో కలిసి- మీ— మనయింటికి వెడుతున్నాం. మీ గదితలుపు వరకూ (నేను ప్రయోగిస్తున్నమాటలు నిస్సారంగా తోచవచ్చు మీకు- కాని

నాకంతకంటె మంచిమాటలు దొరకటం లేదు) వాస్తవిక ప్రపంచం- నా గతజీవితంలో నేను నివశించిన నిస్సార దైనందినలోకం యిది.... ఈ తలుపు కవతల అంతా మాయలోకం- నేను చిన్నతనంలో సృష్టించుకున్న ఊహా లోకం- అలాడీన్ ఆవరణ! ఎన్నివేలసార్లు ఆతలుపుకేసి కళ్లు అప్పగించి చూశానో, ఆతలుపు తెరుచుకొని లోపలికి ప్రవేశిస్తుంటే- ఆ క్షణంలో నాకెలా వుంటుందో ఒక్కసారి ఊహించండి.

ఆ రాత్రంతా మీతోనే గడిపాను. మీకంటెముందుగా ఏపురుషుడూ నన్నూ నా శరీరాన్నీ స్పృశించలేదని, అధమం చూడనైనాలేదని మీరు కలలోనైనా ఊహించుకొని వుండరు. అయినా మీరెలా ఊహించుకుంటారు. నేను సిగ్గు, భిడియం పూర్తిగా వొదిలేసి, యెక్కడ నా ప్రేమరహస్యం వెల్లడై పోతుందోనని భయపడి మీకు కించిత్తు అభ్యంతరం చెప్పకుండా లొంగి పోయినప్పుడు ? అలాజరిగితే మీరెంత కంగారుపడిపోయి వుండేవారు- మీరెప్పుడూ ఆషామాషీగా జరిగిపోయే వాటితోనే,తేలిగ్గా తేల్చిపారేసేవిషయా లతోనే వ్యవహర్తిస్తారు. ఇతరుల జీవితాల్లో జోక్యం కలిగించుకోవటం మీకు తగని భయం. ఇష్టంవచ్చినట్లు మిమ్మల్ని మీరు లోకానికి ధారపోసు కుంటారు. కాని, దేన్నీ త్యాగంచెయ్యలేరు. ఇప్పుడు నేను నా కన్యాత్వాన్ని మీకు ధారపోశానంటే మీరు అపార్థం చేసుకోకండి. మీమీద నేనేమీ నిందమోపటం లేదు. మీరు నన్నేమీ మభ్యపెట్టలేదు, మోసగించలేదు, నా మానం చెడగొట్టలేదు. నేనే మీ వొడిలో వ్రాలిపోయాను ... నా విధికి నేనే యెదురువెళ్లాను. ఆరాత్రి సౌఖ్యానికి మీపై కృతజ్ఞతాభావం తప్ప మరొకటిలేదు. ఆరాత్రి చీకటిలో కళ్లుతెరిచినప్పుడు మీరు నా పక్కనే పడుకొని నిద్రపోతున్నారు. అప్పుడు నాకు స్వర్గంలో వున్నట్లనిపించింది. నా నక్షత్రం మంచిదికాదు. ఆరాత్రి మీకు నా సర్వస్వాన్నీ సమర్పించి నందుకు నేనెప్పుడూ చింతించలేదు. మీరు నా పక్కలో పడుకొని నిద్ర పోతుంటే, మీరు ఊపిరిపీలుస్తుంటే వింటూ, మీదేహాన్ని స్పృశించాను.... మీ సామీప్యత సిద్ధించినందుకు ఆనందం పట్టలేకపోయాను. నా కన్నుల్లో ఆనందబాష్పాలు !

తెల్లవారు తూండగానే లేచి వెళ్ళిపోయాను. ఆఫీసుకి వెళ్ళాలి, అది కాకుండా నౌకరువచ్చేలోగానే వెళ్ళిపోవాలని నా ఉద్దేశం. నేను వెళ్ళటానికి

సిద్ధమవుతూంటే మీరు మీ చేత్తో నన్ను దగ్గరగా లాక్కుని నా కళ్లవైపు చాలాసేపు చూశారు. ఎప్పటిదో యేదైనా సంగతి గుర్తుకొస్తున్నదా, లేక, నేననుభవించిన ఉజ్జ్వల సౌఖ్యం నాలోని అందాన్ని విరజిమ్ముతున్నదా? నా అధరాలను ముద్దుపెట్టుకున్నారు. నేను వెళ్లటానికి సిద్ధమైయాను.

"నీతో కాసిని పువ్వులేమైనా పట్టుకెళ్లవూ?" అని అడిగారు. అక్కడున్న వ్రాతబల్లమీద గాజు కూజాలో నాలుగు తెల్ల గులాబీపువ్వులున్నాయి. (ఆరోజున వాటివైపే దొంగచూపు చూశాను) వాటిని నా చేతికిచ్చారు. వాటి మీద యెన్నిముద్దులు కురిపించానో.

ఆ మర్నాడు సాయంకాలం కలుసుకోవటానికి యేర్పాటు చేసుకున్నాం. అప్పుడుకూడా మన సమాగమం సంభ్రమాశ్చర్యాలతో కూడినదే. మూడవ రాత్రికికూడా అవకాశం యిచ్చారు. అప్పుడే చెప్పారు—మీరు కొన్నాళ్ల పాటు యీ ఊళ్లో ఉండటం లేదని. అబ్బ! మీ ప్రయాణాలంటే నాకు పరమ అసహ్యం! రాగానే నాకు ఉత్తరంద్వారా కబురుచేస్తానని ఒట్టువేశారు. నా తపాలా ఎడ్రసుమాత్రమే యిచ్చాను మీకు. నా అసలుపేరు కూడా చెప్పలేదు. నా రహస్యాన్ని భద్రంగా దాచుకున్నాను. వెళిపోయేటప్పుడు మళ్ళీ పువ్వులిచ్చారు— వెళ్ళిపోయేటప్పుడే.

రోజు రోజూ రెండు నెల్లపాటు నన్ను నే నే ప్రశ్నించుకునేదాన్ని.... ఉహుఁ, నా విరహవేదనను వర్ణించను... ఫిర్యాదుచెయ్యను.... మీరు ఉద్రిక్త స్వభావులైనా, మందమతులైనా, విశ్వాసఘాతకులైనా, దయామయులైనా మిమ్మల్ని నేను ప్రేమిస్తాను. మీరు ఉన్న స్థితిలోనే మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తాను. రెండునెలలు అయాక తిరిగివచ్చారు. అదైనా మీ కిటికీ దగ్గర దీపంచూసి గ్రహించుకున్నాను. నా కోసం కబురుపెట్టలేదు. ఒక ఉత్తరంముక్కయినా— ఒక్క ముక్కయినా వ్రాయలేదు...

నిన్న చనిపోయిన నా కొడుకుకూడా మీ వాడే. వాడు మీ కొడుకు— ఆ మూడు రాత్రులలో ఒకరాత్రి ఫలితం. నేను మీ దాన్ని— వాడు పుట్టేనాటి వరకూ మీ ఒక్కరిదాన్నే. మీ స్పర్శవల్ల నా దేహం పునీతమైనట్లు భావించాను. ఇక మరో మగవాడి సరసాలకు వశం కావటం సాధ్యంకాని పని. వాడు మన కొడుకండీ....నా మనఃపూర్వకప్రేమ, మీ రసికానురాగమూ మిళితమై వాడి జన్మకు కారణభూత మైనవి. మనబిడ్డ, మనకొడుకు, మన

యే కైక పుత్రుడు. మన కుర్రవాడి గురించి నేను మీ కెందుకు చెప్పలేదని ఆశ్చర్య పోతారేమో. ఇన్ని సంవత్సరాలు మౌనం వహించి, వాడిగురించి యిప్పుడు-వాడు దీర్ఘ నిద్రలో మునిగి నన్నిక శాశ్వతంగా వొదిలి వెళ్ళిపోయే సమయంలో మీకు వాణ్ని గురించి చెబుతున్నాను. ఇంతకుముందు మీ కెలా చెప్పగలిగి వుండేదాన్ని ? నేనొక అపరిచితను- ఆ మూడురాత్రులూ మీతో గడపాలని తహ తహ లాడిపోయిన ఒక కన్యను, ఏదో యధాలాపంగా వచ్చిన అవకాశంలో అనుభవించిన ఆడది మిమ్మల్ని విశ్వసించిందని- అవిశ్వసనీయులైన మిమ్మల్ని విశ్వసించిందని చెబితే మీరుచస్తే నమ్మేవారు కాదు. నానా హంగామాచేసిన మీదటగాని వాణ్ని మీ కొడుకేనని ఒప్పుకునే వారుకాదు. ఏదో పైకి ఒకవేళ నామాట నమ్మినట్లు కనిపించినా, అవకాశం దొరికిందికదా అని, మీరు భాగ్యవంతులుకదా అని, మరో ప్రియుడికి పుట్టిన బిడ్డను మీకు అంటగట్టానేమోనన్న అనుమానంలోపల మిమ్మల్ని అను నిత్యం వేధిస్తూనేవుండేది. మీరు తప్పక అనుమానించేవారు. మీకూ నాకూ మధ్యనిత్యం యేవో అపోహచ్ఛాయలు మెదులుతూనేవుండేవి. బహుశా మీ గురించి మీ కన్న నాకే యెక్కువగా తెలుసునేమో. మీ కెప్పుడూ జల్సాగా, ఖులాసాగా బాదరాబందీ లేకుండా ఉండటం యిష్టం. అదే ప్రేమ అనుకుంటారు. హఠాత్తుగా పితృభారం మీ పైన పడేసరికి మీ తత్వాని కెంతో విరుద్ధంగాతోచివుండేది. అకస్మాత్తుగా ఒక పసికందు జీవితానికి బాధ్యత వహించటం మాటలుకాదు. స్వేచ్ఛావాయువులే మీ జీవనాధారం తప్పకుండా నన్నొక బంధనగా భావించివుండేవారు. అంత రంగంలో, మనస్ఫూర్తిగా కాకపోయినా, నెత్తిమీదవచ్చి పడిందని నన్ను అసహ్యించుకునేవారు. బహుశా, యిప్పుడే... మళ్ళీ మరో గంటదాకానో, మరో క్షణకాలమో నేను భారంగా తోచవచ్చు... మీరు నన్ను అసహ్యించుకుని వుండొచ్చు, కాని నా జీవితాంతంవరకూ మీకు కష్టం కలిగించటంకాని, భారమనిపించటంకాని చెయ్యలేదనే నా గర్వం. ఆ భారమంతా నామీదనే పెట్టుకుంటానుకాని, మీకు మాత్రం నేను బాధ్యత అప్పచెప్పను. మీరు చనువుగా చేరదీసి లాలించి అనుభవించిన ఆడవారిలో నేనొకర్తెగా-ఉండటమే నా కోరిక. వారిపట్ల కృతజ్ఞతాభావంతోనైనా వారిని తలుచుకుంటారేమో. నిజానికి నాగురించిమాత్రం మీ రెప్పుడూ ఆలోచించనేలేదు. మీరు నన్ను విస్మరించారు,

మిమ్మల్ని నిందించటం లేదు. నన్ను నమ్మండి, నేను మీగురించి ఫిర్యాదు చెయ్యటం లేదు. బాధలో మునిగిపోయి నా కలం యేదైనా వ్రాస్తే యీసారికి నన్ను క్షమించండి. మీరు నన్ను క్షమించాలి- నా పిల్లవాడు- మన పిల్లవాడు మిణుకుమిణుకు మంటున్న నూనెదీపం వెలుతురులో చచ్చి పడివున్నాడు. ఈ బాధంతా నేనొక్కర్తినే అనుభవించాల్సి వచ్చినందుకు క్రోధం పట్టలేక పళ్లు పటపటలాడిస్తూ గుప్పిళ్లు బిగించి "హంతకుడా" అని తిట్టాను ఆ భగవంతుణ్ని. ఫిర్యాదుచేస్తున్నందుకు క్షమించండి. నాకు తెలుసు మీరు దయామయులనీ; సహాయం అర్థిస్తే తప్పక చేస్తారనీ తెలుసును. ఏమనిషి అయినా మీనుంచి కోరినదంతా రెండుచేతులా తీసుకో వచ్చు, అయితే ఒక్క విషయం మాత్రం ఒప్పుకోవాలి- మీ సానుభూతికి సంస్కారం లేదు. మిమ్మల్ని అడగాలి. సహాయాన్ని అపేక్షించినవారికే సహాయం చేస్తారు. కష్టాల్లో బాధల్లో వున్నవాళ్లు మీకు ప్రేమాస్పదులు కాదు, సుఖంగా వున్నవాళ్లు తప్ప. మీవంటివాళ్లు ఎంతదయామయులైనా, మీనుంచి యేదైనా అపేక్షించటం కష్టం- చాలాకష్టం. నా చిన్నతనంలో ఒకసారి నేను మా తలుపుకన్నంలోంచి చూస్తూండగా తలుపుతట్టి పిలిచిన ఒక ముష్టివాడికి యేదో యిచ్చి పంపించారు. వాడు యేదైనా నోరువిప్పి అడిగే లోపలే మీరు గబగబా వాడిచేతిలో పడేసి వాణ్ని వొదిలించుకున్నారు. మీ కంగారు, గాభరాచూస్తే ఆపీడ యెంతత్వరగా వొదిలిపోతే అంత మంచి దన్నట్లు ప్రవర్తిస్తున్నారని తోస్తుంది. వాడిముఖాన్ని చూడటమే మీకు విప రీతమైన భయమనుకుంటాను. మీరంత విసుగుతో భిడియంతో సహాయం చెయ్యటం నేనెప్పటికీ మరిచిపోలేను. కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా చెప్పే పలు కులు వినటానికి కూడా మీకు విసుగే. అందువల్లనే యెన్నిచిక్కుల్లోవున్నా నేను మీ దగ్గరికి రాలేదు. నేను కోరినసహాయం తప్పక చేసేవారనీ, నా కొడుకు మీకూ కొడుకేననుకోవటానికి సందేహించినా నాకు తగిన సహాయం చేసేవారని నాకు బాగా తెలుసును. నాకు బోలెడు డబ్బుయిచ్చి, అన్ని సదుపాయాలూ సమకూర్చి వుండేవారు- మీ అసహనాన్ని కప్పిపుచ్చుతూ, మనస్సులో రహస్యంగా, యీ గొడవ ఎలా వొదుల్చుకోవడమా అని బాధ పడుతూ వుండేవారు. పుట్టబోయే పసికందుని ఏవిధంగానైనా వొదుల్చుకోమని సలహా యిచ్చేవారని కూడా నాకు గట్టినమ్మకం. అన్నిటికన్నా నేను భయ

పడినదిందుకోసమే- మీరు కోరినవన్నీ నేను చేస్తానని నాకు తెలుసుగా-అందు కని. నాబిడ్డ నా సర్వస్వమూను. మీబిడ్డ- మీరే పునర్జన్మించారు- కాని ఖులాసాగా జల్సాగా తిరిగే మీరుకాదు-అలా అయితే నా దగ్గరే ఉంచుకోవా లనే ఆశ పెట్టుకునేదాన్నే కాదు- మీరు నాస్వంతానికి, నా రక్తమాంసాలను, నా జీవితంలో అంతర్లీనమయేదాన్ని నాకు ప్రసాదించారు. ఆఖరుకెలాగో మిమ్మల్ని బంధించాను. మీ సజీవరక్తం నా నరనరాల్లోనూ ప్రసరించటం నేను స్పష్టంగా గ్రహించాను. మిమ్మల్ని పోషించి, లాలించి, ముద్దులుపెట్టు కోవచ్చు తనివితీరా. మీవల్ల నేను గర్భందాల్చానని తెలుసుకోగానే, అందుకే అందుకే అంత సంతోషించాను, అందుకే మీకా రహస్యాన్ని వెల్లడించలేదు. ఇకముందు మీరు నన్ను తప్పించుకోవటానికి వీల్లేదు- మీరు నాస్వంతం.

మొదటిరెండు మూడు మాసాలూ గడిచినంత సునాయాసంగా తక్కిన నెలలన్నీ గడిచాయను కోకండి. ఎన్ని కష్టాలతో యెన్ని బాధలతో గడిచాయో; యీ తుచ్ఛ మానవజాతిపైన రోత పుట్టింది. మా పినతండ్రి బంధువులు నా పరిస్థితి గమనించి, వెంటనే మా వాళ్లకు కబురుపెట్టి వుంటారు. డబ్బు పంపమని మా అమ్మకి కూడా వ్రాయలేదు. ఎలాగో ఆ సమయంవరకూ ఒంటినున్న నగలన్నీ అమ్మేసి కాలక్షేపంచేశాను. నా పురిటికి వారంరోజుల ముందర నా పది పదిహేను రూపాయలూ యెవరోయెత్తుకుపోయారు. ధర్మాసు పత్రికి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. పిల్లాడు- మీకొడుకు అక్కడ అసుపత్రిలో, ఆ నరకంలో, దారిద్ర్యంలో దిక్కులేకుండా లోకచ్యుతుడుగా జన్మించాడు. అది భయంకరమైన ప్రదేశం. అక్కడ ప్రతీదీ అపరిచితంగా అనురాగ రహితంగా కనిపించింది. ఒకరికీ మరొకరికీ మధ్య అనురాగంలేదు. ఒకరిపైన మరొకరికి అసహ్యం. మా మధ్య ఒక్కటే బాంధవ్యం- మా అందరినీ దరికి చేర్చినది దారిద్ర్యమూ, వ్యధ. ఆ ప్రదేశమంతా జనంతో కిక్కిరిసిపోయి, మత్తుమందు వాసనతో, రక్తగంధంతో, ఏడుపులతో మూలు గులతో నిండి దుర్భరంగాఉంది. ఈ స్థలంలో పడ్డరోగి వ్యక్తిత్వాన్ని కోల్పోతుంది- ఆ వ్యక్తిపేరు మాత్రం ఆసుపత్రి చిట్టా పుస్తకంలో ఉండి పోతుంది. ఆ పక్కమీద ఉన్నది కంపించిపోయే మాసంముద్ద- పరిశోధించ వలసిన పథార్థం....

ఇటువంటి విషయాలన్నీ మీతో చెబుతున్నందుకు క్షమించమని వేడు

కుంటున్నాను. ఇంకెప్పుడూ యిటువంటివి మీతో చెప్పను. పదకొండు సంవత్సరాలు మౌనం వహించాను-ఇక త్వరలోనే శాశ్వతంగా మూగదాన్నై పోతాను. ఒక్కసారైనా తనివితీరా గట్టిగా యేడవనివ్వండి.... యెంత కష్టపడి యింత విలువైన బిడ్డను పొందానో — నన్నొకప్పుడు ఆనంద సాగరం లో ముంచివేసి యిప్పుడిక్కడ చచ్చిపడివున్న నా కొడుకుగురించి మీతోచెప్ప నివ్వండి. ఆ భయంకర దినాలను వాడిబోసి నవ్వులు, వాడి మధురకంఠ స్వరం మరిపించేవి. వాడివల్ల పొందిన ఆనందంలో గత దుఃఖమయ జీవితాన్ని మరిచిపోగలిగాను. ఇప్పుడు, వాడు చనిపోగానే ఆవేదన తిరిగి ఆరంభమైంది. దాన్ని యీ విధంగా వ్యక్తపరుస్తున్నాను. కాని మిమ్మల్ని నిందించను. ఆ భగవంతుణ్ణే- యిలా నిష్కారణంగా వ్యథ కలుగజేసిన ఆ దేవుణ్ణే నిందిస్తాను. మీ మీద నాకెన్నడూ క్రోధభావం కలుగనేలేదు. పిల్లవాణ్ణి కనేసమయంలో ఆ అంతులేని బాధలోకూడా మీ మీద విసుక్కో లేదు. మీ అనురాగాన్ని పొందిన ఆ మూడు రాత్రులగురించీ నేనెప్పుడూ చింతించలేదు. మిమ్మల్ని ప్రేమించటం మానలేదు; నా జీవితంలో మీరు ప్రవేశించిన గడియను తలుచుకుని ఆనందించటం మానలేదు. ఆ గడియ మళ్ళీ నాకు సంప్రాప్తిస్తుందంటే, నరకానికి వెళ్లమన్నా వెడతాను- ఒకసారి కాదు- వెయ్యిసార్లయినాసరే.

మనకొడుకు నిన్ననేపోయాడు- పాపం, మీరు వాణ్ణి చూడనేలే దన్నడూ. వాడి ముద్దొచ్చే ముచ్చటైన విగ్రహాన్ని ఒక్కసారికూడా మీరు స్పృశించనేలేదు; వాడిమీద మీ చూపులెన్నడూ నిలువనేలేదు. మనకొడుకు పుట్టిన తర్వాత చాలాకాలంవరకూ మీ కంటపడకుండా తిరిగాను. మీ గురించి తపించటంలో తీవ్రతకొంచెం తగ్గింది. నిజానికి, యిదివరకటంత గాఢంగా మిమ్మల్ని ప్రేమించటంలేదనుకుంటాను. ఇప్పుడు నాకు కొడుకు ఉన్నాడు కాబట్టి మీ పై ప్రేమ అంతగా బాధించలేదు. మీకూ వాడికీ మధ్య నన్ను విభజించుకోవటం నాకు నచ్చలేదు. అందుకే నేనింక మీవశం కాలేదు. ఎలాగైనా మీరు స్వతంత్రంగా హాయిగా ఉన్నారు. కాని కుర్రవాడికి నేను అవసరం- వాణ్ణి పెంచాలి- వాణ్ణి ముద్దుపెట్టుకోవాలి లాలించాలి. మీ గురించి నేనుపొందే విరహవ్యథ కొంత మానిపోయింది. మీ ప్రతిరూపం నా కడుపునపుట్టి, నిజంగా నా స్వంతం కాగానే నా మీద

ఖారం కొంత తగ్గినట్లనిపించింది. ఇప్పుడింక తరుచుగా మీ గురించి ఆలోచనలు రావటంలేదు. కాని ఒక్కసంగతే— మీ పుట్టినరోజునాడు మాత్రం ప్రతిసంవత్సరం తెల్లగులాబీ పువ్వుల్ని పంపించేదాన్ని- సరిగ్గా ఆ మొదటిరాత్రి గడిచాక నాకు మీరిచ్చిన గులాబీల్లాంటివే. వాటిని యెవరు పంపించారని యీ పది పదకొండు సంవత్సరాల్లోనూ యెప్పుడైనా ఆలోచించారా ? ఒక ఆడపిల్లకి అటువంటి పువ్వులు మీ రిచ్చినట్లు యెప్పుడైనా గుర్తుకితెచ్చుకున్నారా ? ఏమో నాకు తెలియదు- నా కింకెప్పటికీ తెలియదు. అనామకంగా అంధకారంలోంచి మీకు వాటిని పంపటమే నా పని. ఏడాదికొకసారి ఆ గడియను తిరిగి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకునేదాన్ని.

మన కొడుకుగురించి మీకేమీ తెలియదు. వాణ్ని మీ కంటపడకుండా చేసినందుకు యీనాడు నన్ను నేనే నిందించుకుంటున్నాను. చూస్తే వాణ్ని మీరెంతో ప్రేమించేవారు. వాడు నిద్రపోయి లేచేటప్పుడు తన కన్నులుతెరిచి- ఆ నల్లటినయనాలు- మీవే అవి- లోకాన్ని నన్నూ సంతోషంతో చూసే ఆ కన్నులు తెరిచి చిరునవ్వు నవ్వుతూండగా మీరెప్పుడూ చూడనేలేదు. వాడెంత తెలివైనవాడు, యెంత ముద్దొచ్చేవాడు ! మీ చురుకుతనం, మీ మనఃచాంచల్యం, అన్నీ వాడికబ్బినై- ఆ లక్షణాలు పసితనంలో మరింత ఉద్ధృతంగా కనిపిస్తాయి. మీరు జీవితంతో ఆటలాడినట్లుగా వాడు బొమ్మలాటలాడుతూ మైమరచిపోయేవాడు. ఆ వెంటనే మళ్ళీ ముఖావంగా అయిపోయి ఓమూలకూర్చుని కథల పుస్తకాలు చాలాసేపు చదువుతూ వుండేవాడు. వాడు మీరే- అది మీ పునర్జన్మ. ఆకతాయితనం, గాంభీర్యం- మీకుండే రెండు సహజలక్షణాలూ వాడిలో సుస్పష్టమవుతూండేవి. పాఠాలు శ్రద్ధగా చదువుకునేవాడు. ఇంగ్లీషులో వసపోసినపిట్టలా వాగుతూ వుండేవాడు. వాడితరగతిలోకెల్లా వాడి పుస్తకాలే పరిశుభ్రంగా వుండేవి. ఎంత చక్కగా, యెంతదర్జాగా ఉండేవాడు చిన్నపురుషుడులాగ! వాణ్ని తీసుకొని యేదైనా పార్కుకివెడితే, ఆడవాళ్లంతా వాడిచుట్టూచేరి వాడి జుట్టునీ, వాడి గడ్డాన్నీ ముద్దుపెట్టుకుంటూ వాణ్ని వొదిలేవారు కాదు. మొగవాళ్లు దూడా వాణ్ని చూసి విస్తుబోయేవారు. వాడు అంత అందంగా, అంత సరళంగా అంత ఆకర్షణీయంగా వుండేవాడు. ఓసారి కాలేజీలో ఆటలపోటీలు చూట్టానికి వెళ్ళినప్పుడు, నలగనిసూటు, నల్లనిబూట్లు, చిన్నదొరలటోపీ, నెక్‌టై....

టిప్‌టాప్‌గా వెళ్లాడు- యిప్పుడీ కుక్కిమంచంలో యీ నికృష్టస్థితిలో- పాలి పోయిన పెదవులతో, చేతులు కట్టుకొని...

వాడికన్ని విలువైన వస్తువులు కొనిపెట్టి వాణ్ని అంతదర్జాగా పెంచి వాడిక ధనవంతుల ప్రపంచంలో ప్రవేశార్హత యేవిధంగా కల్పించానని మీరు ఆశ్చర్యపోతారు. నేను అంధకారంలోంచి మాట్లాడుతున్నానని మీకు చెప్పాను కదండీ. సిగ్గులేకుండా చెబుతున్నాను మీకు. చెవులు మూసు కొని ముఖం చిట్లించుకోకండి. నన్ను నేనే విక్రయించుకున్నాను- అంటే వేశ్యావృత్తిని అవలంబించానని కాదు- నన్ను విక్రయించుకున్నానంతే. నా స్నేహితులు చాలా డబ్బున్నవాళ్లు. మొదట్లో నేనే వాళ్లని ఆశ్రయించాను. అతర్వాత వాళ్లే నన్ను వెతుక్కుంటూ రావటం ప్రారంభించారు- ఎంచేత నంటే (మీరెప్పుడైనా గమనించారో లేదో!) నేను అందమైనదాన్ని. నన్ను అనుభవించిన ప్రతివాళ్లూ నన్ను ఆరాధించేవారు. వారందరి కృతజ్ఞతనూ, ప్రశంసనూ పొందేదాన్ని. వాళ్లందరూ నన్ను ప్రేమతో చూశారు- మీ రొక్కరుతప్ప- నాకు ప్రేమాస్పదులైన మీరొక్కరు తప్ప.

నేను చేసినపని చెప్పినతర్వాత నన్నిప్పుడు నీచంగా పరిగణిస్తారా? అలా చెయ్యరనే నా నమ్మకం. మీరంతా అర్థంచేసుకుంటారని నాకు తెలు సును- నేచేసినదంతా మీకోసమే- మీ ప్రతిరూపం కోసం- మీ కొడుకుకోస మేనని మీరు గ్రహిస్తారు. ఆ ఆసుపత్రిలో పడివుండగా దారిద్ర్యం పెట్టే ఘోర యమయాతన అంతా అనుభవించాను. దరిద్రలోకంలో అథఃపాతా ళంలో అణగిపోయినవాళ్లే యెప్పుడూ పాపాలకు గురిఅవుతుంటారు. మీ కొడుకు- అంతముద్దొచ్చే కుర్రాడు అటువంటి నరకంలో, వీధుల్లో నానా పాపిష్ఠిపనులు చేస్తూ, పూరిగుడిసెల్లో విషవాయువులు పీలుస్తూ జీవించటం- ఊహలో కూడా భరించలేకపోయాను. వాడి సున్నితమైన అధరాలు బూతులు మాట్లాడటం నేర్చుకోకూడదు. వెన్నపూసలాంటి వాడి వొంటిమీద బట్టయినా లేకుండా యెండకీ వానకీ బలికావటం నేను సహించలేను. మీ కొడుక్కి ప్రపంచంలో కల్లా మంచివన్నీ కావాలి; ధనం, సౌఖ్యం అన్నీ అనుభవించాలి బాదరాబందీ లేకుండా. జీవితంలో వాడు మీ అడుగుజా

డల్ని అనుసరించాలి. మీరు విహరించిన వాతావరణంలోనే వాడు కూడా విహరించాలి.

అందుకోసమే నన్ను నేను విక్రయించుకున్నాను. నేనేమీ త్యాగం చేశానని చెప్పటంలేదు. సంఘం శాస్త్రయుక్తంగా పలికే "నీతి" "అవినీతి" అన్న పదాలు నాకు అర్థశూన్యంగా కనిపిస్తాయి. నా దేహం మీ ఒక్కరితో చెందుతుంది. మీరు నన్ను ప్రేమించనప్పుడు నా దేహాన్ని నేనేంచేస్తే యే మవుతుంది కనక ? నా స్నేహితుల సరసాలుగాని, వారి గాఢానురాగంకాని నా హృదయతంత్రుల్ని మీటలేకపోయినై. వారిలో కొంతమందిని గౌరవించ కుండా వుండలేక పోయేదాన్ని. నా విధిని తలుచుకున్నప్పుడు వారి వ్యర్థాను రాగాలనుచూసి వారిపైన జాలి కలిగేది. వీళ్లంతా నన్ను ప్రేమతోనే చూసే వారు. నన్నెంతో అల్లారుముద్దుగా గారాబంగా చూసుకునేవారు. అందరూ యెంతో ధనసహాయం చేసేవారు. వారిలో ఒక భార్యా వియోగి, బాగావయస్సు మీరినవాడు, పేరు ప్రతిష్ఠలున్నవాడు, తన పరపతినంతా వినియోగించి మీ కొడుక్కి పబ్లిక్‌స్కూల్లో సీటు సంపాదించిపెట్టాడు. ఈయన నన్ను కన్న కూతురిలా చూసుకునేవాడు. నాలుగైదుసార్లు తనని పెళ్లి చెసుకోమనికూడా బలవంత పెట్టాడు. అలాగేఅయితే నే నీన్నాటికి ఓ లక్షాధికారిణినై, బంజారా కొండల్లో పెద్ద భవంతిలో ఉండేదాన్ని. కుర్రవాడిగురించి యే బెంగ లేకుండా ఉండేదాన్ని. వాడికికూడా ప్రేమించే తండ్రి, నాకు మంచి దయా మయుడైన భర్త లభించేవాడు. ఆయనకి బాధ కలుగుతుందని తెలిసినా, వివాహానికి మొండిగా వొప్పుకోలేదు. బహుశా నాది మూర్ఖత్వమే కావచ్చు- లేకుంటే నేను లొంగిపోయినట్లయితే యీ పాటికి యెక్కడో ప్రశాంతమైన గృహజీవితాన్ని గడుపుతూ ఉండేదాన్ని- నా బిడ్డకి గతి పట్టకపోయేది. నే నంత మొండికెత్తడానికి కారణం మీ దగ్గరెందుకు దాచటం ? నిర్బంధంలో వుండటం నా కిష్టంలేదు. స్వేచ్ఛగా వుండాలనుకున్నాను- మీ కోసమే. నా అంతరాంతరాల్లో నాకు తెలియకుండానే, చిన్నతనంలో నేను కన్నకల లనే యింకా కలగంటూవుండేదాన్ని. ఏనాడో ఒకనాడు మీరు నన్ను చేర దీస్తారేమో- ఒక గంటసేపటికోసమైనాసరే. ఈ ఒకగంట అవకాశంకోసం, మీ పిలుపువిని బదులు పలికేందుకు స్వేచ్ఛగా వుండాలనే అన్నిటినీ త్రోసి పుచ్చాను. నాలో స్త్రీత్వం మేలుకొన్నప్పటినుంచీ నా జీవితంలో నిరీక్షణ

తప్ప, మీ పిలుపుకోసం నిరీక్షించటం తప్ప నేను చేసినదేముంది ?

ఆఖరుకి నేను ఆశించిన సమయం ఆసన్నమైంది, అయినా దాని రాక మీ కింకా తెలియదు ! అది వచ్చినప్పుడు మీరు నన్ను గుర్తించలేదు. మీరు నన్నెప్పటికీ గుర్తించనేలేదు – – యెప్పటికీ.... యెప్పటికీ. సినిమాల్లోనూ సభల్లోనూ, పార్కుల్లోనూ యిక్కడా అక్కడా చాలాసార్లే మిమ్మల్ని కలుసుకున్నాను. ప్రతిసారీ నా హృదయం గంతులువేసేది, కాని మీరు నన్ను లక్ష్యం చెయ్యకుండానే నా పక్కనుంచే వెళ్ళిపోయేవారు. బాహ్యరూపానికి నేను మరో మనిషినై పోయాననే చెప్పాలి. సిగ్గుతో ముడుచుకుపోయే ఆప్పటి కన్య– నేడు యువతి. అందకత్తె– అని చెప్పుకుంటారు. చక్కని దుస్తులు ధరించిబాగా ముస్తాబై చుట్టూ స్నేహితులతోఉన్న నన్నుచూసి, ఆనాడు మీ పడకగదిలో మసకదీపం వెలుగులో సిగ్గుతో మెలగిన ఆ అమ్మాయేనని యెలా గుర్తుపట్టగలరు ? ఒక్కొక్కప్పుడు నా కూడావున్న స్నేహితుడు మిమ్మల్ని పలుకరిస్తే అతన్నితిరిగి చిరునవ్వుతో పలుకరిస్తూ నా వైపు వీక్షించేవారు. కాని ఆ చూపు– ఒక అపరిచితుడు మర్యాదగా చూసేచూపు విరుద్ధమైనచూపు– అంతేకాని, దూరంలో, అనంతదూరంలో వున్నదాన్ని గుర్తుపట్టిన చూపు కాదది. ఒకసారి నాకు బాగా జ్ఞాపకం– మామూలు ప్రకారం మీరు నన్ను గుర్తుపట్టకపోయేసరికి యమయాతన అనుభవించాను. ఒక స్నేహితుడితోకలిసి సినిమాకివెళ్ళాను. ఇద్దరం బాక్స్‌లో కూర్చున్నాము. ఇంతలోకే మీరు వచ్చి ఆ పక్కబాక్స్‌లోనే కూర్చున్నారు. సినిమా ప్రారంభంకాగానే దీపాలన్నీ ఆరిపోయాయి. మీ ముఖాన్ని చూడటం యింక సాధ్యంకాలేదు. కాని నాకెంతో దగ్గరగా ఉండటం మూలాన్ని మీరు ఊపిరి పీల్చటం నేను బాగా గ్రహించాను– అచ్చు ఆనాడు నేను మీ గదిలో ఉన్నప్పుడు పీల్చినట్టుగానే. సోఫా చేతిమీద మీ సుకుమార హస్తాన్ని ఆన్చి కూర్చున్నారు. మనిద్దరిమధ్య ముఖమల్ తెర వ్రేలాడుతోంది. ముందుకి వంగి మీ హస్తాన్ని– ఒకసారి యింతకుముందు దాని సజీవ స్పర్శ నెరిగిన కారణంగా, దాన్ని చుంబించాలనే వాంఛతీవ్ర మవుతున్నది. సంగీతం స్థాయి హెచ్చుతున్నకొద్దీ నా వాంఛ అత్యధిక మవుతున్నది. నా అధరాలు మీ హస్తాన్ని సమీపించకుండా బలవంతాన ఉద్రేకాన్ని అణుచుకున్నాను. ఆట యింకా సగమైనా కాకుండానే నా స్నేహితునితో నాకు వెళ్ళిపోవాలని

వుందన్నాను. ఆ విధంగా అంధకారంలో మిమ్మల్ని అంత సమీపంలో పెట్టుకుని అంత అపరిచితంగా కూర్చోవటం దుర్భరమనిపించింది.

కాని ఆఘడియ మరోసారి వచ్చింది- మరొక్కసారి మాత్రమే. అంతా చేసి ఒక యేడాది అవుతుందేమో యిప్పటికి- సరిగ్గా మీ పుట్టినరోజైన మర్నాడు. మీగురించి ఆలోచనలు మామూలుగాకన్న అధికంగా నా మెదడును చుట్టుముట్టినై. మీ జన్మదినాన్ని నేను మహోత్సవంగా పరిగణించేదాన్ని. ఆరోజు ఉదయాన్నే లేచి స్వయంగా బజారుకి వెళ్ళి తెల్లని గులాబీ పూలగుత్తుల్ని కొని, మీరేనాడో మరిచిపోయిన ఆ ఘడియ జ్ఞాపకార్థం వాటిని మీకు పంపించాను. మధ్యాహ్నం నా కొడుకుని తీసుకొని హోటలుకి వెళ్ళి వాడికి కావలసిన ఫలహారాలన్నీ తినిపించాను. సాయంకాలం వాణ్ని సినిమాకి తీసికెళ్లాను. జీవితాంతంవరకూ యీ రోజునెంతో పవిత్రంగా యెంచుకోమని వాడితో చెప్పాను. కారణం వాడు తెలుసుకోలేకపోయాడు. ఆ మర్నాడు, ఆ రోజుల్లో నాతో యెంతో చనువుగా మెలుగుతున్న ఒక స్నేహితునితో కలిసి కాలక్షేపం చేశాను. అతను యువకుడు- ఒక పెద్ద ఫ్యాక్టరీ యజమానికొడుకు. నేనంటే పిచ్చెత్తిపోయేవాడు. అతను కూడా నన్ను పెళ్ళిచేసుకోవాలనుకున్నాడు. నేను నిరాకరించాను- ఎందుచేతనో, అతను అర్థంచేసుకోలేకపోయాడు. అయినా నాకూ నా కొడుక్కీ బోలెడు బహుమతులూ, అవీయివీ యిస్తూండేవాడు. అంత వెర్రిగా దాసుడులా ఆరాధిస్తూంటే, పాపం, చూస్తే జాలేసేది. ఒక సంగీత సభకి వెళ్లాం యిద్దరం కలిసి. అక్కడ కొంతమంది భలేసరదాగా వుండేవాళ్లు కలిశారు. అందరం కలిసి మళ్ళీ ఆరాత్రి ఒక పెద్ద హోటలులో భోజనం చేద్దామని వెళ్లాం. అందరం సరదాగా నవ్వుతూ హాయిగా కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నాం. సాధారణంగా అంత గందరగోళంగా వుండి నానారకాలవాళ్లూ వచ్చి గుడ్లు పెద్దవిచేసుకొని ఆడవాళ్లకేసి చూసేరకం మనుషులున్నచోటికి నాకు వెళ్లబుద్ధి పుట్టదు. కాని యీ రోజున యెందుకో సరదాగా నలుగురితో కలిసి కాలక్షేపం చెయ్యాలనిపించింది. ఏదో అసాధారణమైన అనుభవం నాకు కలుగబోతోందన్నట్టుగా యేదో అదృశ్య శక్తి నాలో ఉద్రేకాన్ని కలిగించింది. ఉత్సాహంతో యేవేవో మాట్లాడుతూ అందరినీ కడుపుచెక్కలయేట్టు నవ్విస్తున్నాను. ఇంతలో హఠాత్తుగా నా హృదిలో హిమవర్షం కురిసినట్లో, అగ్ని జ్వాలలు రేగినట్లో

అయింది—అంతా ఒక్క క్షణంలో.. మా కెదురుగా మరో బల్లముందు స్నేహితులతో కలిసి మీరు కూర్చున్నారు. ఆసక్తి, ప్రసంసలతో కూడిన చూపుతో నన్ను దీక్షగా గమనిస్తున్నారు—అ చూపే నన్ను అనునిత్యం యెంత సమ్మోహపరుస్తుందో—అది వర్ణనాతీతం. పది దీర్ఘ సంవత్స రాల అనంతరం మళ్ళీ మీరు స్వభావసిద్ధమైన అంతరంగిక వాంఛా ప్రేరింతంగా నావైపు చూస్తున్నారు. నేను కంపించిపోయాను. నా చేతులు విపరీతంగా వొణికిపోయినై. అదృష్టవశాత్తు నా స్నేహితులు నా పరిస్థితిని గమనించలేదు. వాళ్ల కబుర్లు, నవ్వుల గందరగోళంలో మరోవిషయాన్ని వాళ్లు పట్టించుకోవటం లేదు. అంతకంతకు మీ వీక్షణం తీక్షణమై నా శరీ రాన్ని నా స్వాధీనంలో లేకుండా చేసింది. ఆఖరుకిప్పటికైనా మీరు నన్ను గుర్తించారో లేదో గ్రహించలేకపోయాను. ఆ వీక్షణం మీరు నన్ను గుర్తించిన ఫలితమో, లేక ఒక అపరిచిత రగుల్కొల్పిన కామవాంఛా ప్రేరి తమో అర్థంకాలేదు. నా చెక్కిళ్లు యెరుపెక్కినై. ఒక్కవరసని అర్థం బర్థం లేకుండా వాగటం మొదలుపెట్టాను. మీచూపు నాపైన యెట్టి ప్రభా వాన్ని కలిగించిందో మీరు గమనించకుండా ఉండలేకపోయారు. ఆ పక్క గదిలోకి రమ్మన్నట్లుగా తమాషాగా యెవరికీ తెలియకుండా మీ తల ఆడించారు. మీ స్నేహితులకో నమస్కారం పెట్టేసి, వెళ్ళిపోతూ వొకసారి మళ్ళీ నావైపుచూసి అక్కడగదిలో వేచివుంటాను, రమ్మన్నట్లు సంజ్ఞ చేశారు. చలిజ్వరం కుదిపినట్లుగా నాతల ఊపేశాను. వాళ్లేదో అడుగుతూంటే నేను సమాధానం చెప్పలేకపోయాను. నా నరాల్లోని ఉద్రిక్తతను యింకెంత మాత్రం అణచుకోలేకపోయాను. ఇంతలో రెండు తెల్లగుర్రాలు యిద్దరు మగవాళ్లను వెంటబెట్టుకొని అక్కడికొచ్చాయి సకిలిస్తూ. అందరూ మెడలు వెనక్కి తిప్పి ఆ నారీమణులవైపు దృష్టి సారించారు. ఆ అవకాశాన్ని అందుకొని నేను వెంటనే లేచి, నా స్నేహితునితో, యిప్పుడే రెండు నిముషాల్లో వచ్చేస్తానని చెప్పి మిమ్మల్ని అనుసరించాను.

మీరు వరండాలో నాకోసం చూస్తూ నిల్చున్నారు. నన్ను చూడగానే మీ ముఖం వికసించిరిది. పెదవులపైన చిరునవ్వు ప్రదర్శిస్తూ నన్ను సమీపించారుఆత్రుతగా.. అనాటి చిన్నపిల్లగాని, సిగ్గు పడుతూ మీదగ్గరికి వచ్చిన కన్నెపిల్లగాని, మీకు జ్ఞప్తికి రానేలేదు. మళ్ళీ నేను మీకు నూతన పరిచితనే.

"ఓ గంటసేపు నాతో గడపటానికి వీలుంటుందా ?" అని అడిగారు విశ్వాసపూరిత కంఠంతో. ఒక రాత్రికి యెవరికైనా సరే అమ్ముడుపోయే బాపతుగా నా గురించి మీరు భావించారని స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. "ఓ,తప్ప కుండా" అన్నాను నేను. నా చిన్నతనంలో పదేళ్లక్రితం ఆ చీకటి సందులో మీరు విన్నట్లుగానే యిప్పుడుకూడా 'ఓ....' అని వెంటనేఅన్నాను. "అయితే యెప్పుడు కలుసుకుందామో చెప్పు" అన్నారు మీరు. "మీయిష్టం వచ్చి నప్పుడు" అని సమాధానమిచ్చాను. మీరు సంబంధించిన వ్యవహారంలో సిగ్గుపడవలసిన అగత్యంనాకు కనిపించలేదు. ఆశ్చర్యంగా చూశారు నా కేసి- యిదివరకులాగే అనుమానమూ, అసక్తితోదూడిన ఆశ్చర్యమది. ఓ క్షణం సంకోచించి, "అయితే యిప్పుడు వస్తావా ?" అని అడిగారు. "ఊఁ" అన్నాను. "సరే, పద," అంటూ దారితీశారు మీరు.

నా కప్పుడు గుర్తుకొచ్చింది- నా ఓవర్‌కోటు నేను కూర్చున్న హోటులో విడిచివచ్చేశానన్న సంగతి. ఇప్పుడువెళ్లి దాన్ని తెచ్చుకోవాలంటే అస్నేహి తుడు యెక్కడికి వెడుతున్నావని అడుగుతాడు. ఏమని చెప్పటం ? ఏం చెయ్యటం ? అక్కడికి తిరిగి వెళ్ళి అతనితోచెప్పి కోటు తెచ్చుకురావటం అసంభవం. అయితే, మీతో ఓ గంటసేపు గడిపే అవకాశం కోసం యిన్నేళ్లు యెదురుచూసి, చివరికి దాన్ని జారవిడుచుకోవటం అంతకన్న అసాధ్యం. తక్షణం ఒక నిర్ణయాని కొచ్చాను.

చేతిలోని ముఖమల్ సంచీని ఊపుకుంటూ ఆ నిశీధిలో మీ వెంట నడిచాను. నా ఊలుకోటు గురించి గాని, రెండేళ్లనుంచి నన్ను చేరదీసి ఆదరిస్తున్న ఆ దయామయుడి గురించిగాని, ఒక అపరచితుని కనుసైగకు లొంగిపోయి ఆ మనిషిని నలుగురు స్నేహితులలోనూ నవ్వులపాలు చేస్తున్నా నని గాని కించిత్తు లెక్కచెయ్యలేదు. అంతమంచి స్నేహితునిపట్ల యెంత కృతఘ్నతతో, యెంత నీచంగా ప్రవర్తిస్తున్నానో నా మనస్సుకి బాగా తెలుసు నేను చేస్తున్న ఘోరమయిన అపరాధం అతన్నీ నన్నూ యిక శాశ్వతంగా వేరు చేస్తుందనీ, నా బ్రతుకుతో నేనే పరిహాసమాడుతున్నాననీ నాకు తెలుసు. మన తాత్కాలిక సంయోగంముందర అతని స్నేహమెంత, నాజీవితమెంత! మీ అధరామృతాన్ని ఆస్వాదించి, మీ కంఠస్వరాన్ని ఆలకించే అదృష్టం నాకు మళ్ళీ కలిగింది. ఇప్పుడదంతా అయిపోయింది కాబట్టి, నేను మిమ్మల్ని

యెంత ప్రేమించానో యిప్పుడు చెప్పగలను. నేను నా మరణ శయ్యమీద ఉండగా మీ పిలుపు వినిపించినా, మీకు బదులు పలకటానికి యెలాగో ఓపిక తెచ్చుకుంటాననే నా నమ్మకం.

వీధిలో అద్దెకారు సిద్ధంగా ఉంది. అందులోకూర్చుని మీ యింటికి బయలుదేరాం. మీ కంఠస్వరాన్ని మళ్ళీ ఆలకించ గలిగాను; మీ సామీప్యతవల్ల కలిగే సంభ్రమాన్ని మళ్ళీ పొందగలిగాను; ఏనాటి క్రితమో ఉన్నట్లుగానే సంతోషంతో ఉబ్బితబ్బిబై నా శరీరం మత్తెక్కినట్లనిపించింది. ఆ మేడమెట్లు మీంచి మీతో కలిసి యెక్కుతూంటే పదేళ్లక్రితం పొందిన ఆనందాన్నే తిరిగి సరిక్రొత్తగా యెలా పొందగలిగానో, గతంలోనూ ప్రస్తుతం లోనూ ఒకేసారి నేనెలా జీవించానో, నా సర్వస్వమూ మీలో యెలా ఐక్యమై పోయిందో నేనేమని వర్ణించను ? మీగదుల్లో అట్టేమార్పులు రాలేదు. గోడలమీద మరికొన్ని చిత్రాలుచేరాయి. బీరువాల్లో పుస్తకాలు కిక్కిరిసి పోయాయి. సామానుకూడా కొంత పెరిగింది- కాని, మొత్తం మీద ఆ ప్రదేశమంతా చిర పరిచితంగా, చనువుగా కనిపించింది. ఆ వ్రాతబల్ల మీద నీలం గాజుకూజా- అందులో గులాబీలు- మీకేనాడూ జ్ఞప్తికిరాని .. మీ కత్యంత సమీపంలో, మీ బాహు బంధనలో మీఅధర స్పర్శననుభవిస్తు న్నప్పటికీ జ్ఞప్తికిరాని ఒక ఆడది పంపిన పువ్వులవి. ఏమయినప్పటికీ, నా పువ్వులు అక్కడ ఉండటం నాకు సంతృప్తి కరంగాఉంది. నాప్రేమ చిహ్నం, నాకు చెందినదేదో వొకటి మీ ఆదరణను పొంద గలిగినందుకు సంతోషించాను.

మీరు నన్ను మీ బాహువులతో బంధించారు. అద్భుతమైన అరాత్రంతా మీ వద్దనే వుండిపోయాను. అప్పటికికూడా నన్ను మీరు గుర్తించనేలేదు. ఒక వేశ్యపైన, ప్రియురాలిపైన మీరు చూపే అనురక్తిలో భేదమేమీ ఉండదని స్పష్టంగా తెలిసిందినాకు-అనురాగభరితమైన మీ చేష్టలకు పరవశత్వం పొందుతున్నప్పుడు. మీ దృష్టికి నేను అపరిచితనైనప్పటికీ, యేదో యథాలాపంగా ఓ హోటల్లో కనిపించి వెంటపడినప్పటికీ, నాతో మీరెంతో ఆప్యాయంగా, మర్యాదగా ప్రవర్తించారు. నన్ను చులకనగా యెంతమాత్రం చూడలేదు. వినూత్న ఉత్సాహంతో పరవశత్వం పొందినట్లు కనిపించారు.

గత సుఖాలమైకంలో మీ ద్వంద్వముఖ స్వభావం గుర్తుకొచ్చింది.... విజ్ఞాన దీప్తి, కామాంధకారం- యీ రెండు విరుద్ధశక్తుల విచిత్ర సమ్మేళనమే నా శైశవంలో నన్ను మీ బానిసగా చేసింది. క్షణికానందంకోసం మరే పురుషునికీ యీ విధంగా నా సర్వస్వాన్నీ ధార పోయలేదు. తాత్కాలిక సౌఖ్యంలో యింకే పురుషుడూ మీకు మల్లే మనస్ఫూర్తిగా తన్ను తాను సమర్పించేసుకోడు. కాని విచిత్రం- ఆ ఘడియకాగానే అనంత, అమానుష విస్మృతిలో మునిగిపోతారు! అయితే, ఆ సమయంలో నేనూ నా సర్వాన్నీ మరిచిపోయాను. అంధకారంలో మీ ప్రక్కనే పవళించిన నేనెవరిని? మీ కొడుకుని కన్న తల్లినా? ఒక అపరిచితనా? అద్భుతమైన ఆరాత్రి, ప్రతీదీ చిరపరిచితంగానూ, వినూత్నంగానూ గోచరించింది. ఈ ఆనందం అనంతంగా వుండిపోవాలని ప్రార్థించాను.

కాని తెల్లవారింది. మనము లేచేటప్పటికి బాగా ప్రొద్దుపోయింది- కాఫీ అది తీసుకున్నాక వెళ్లొచ్చులెమ్మన్నారు నాతో. కాఫీ వగైరాలను యేదో అదృశ్యహస్తం ప్రత్యేకంగా పక్కగదిలో సిద్ధంచేసిపెట్టింది. నెమ్మదిగా మాట్లాడుకున్నాం. ఇదివరకులాగే మీరు మర్యాదగా మనస్సువిప్పి మాట్లాడారు... యిదివరకులాగ చమత్కారంగా ప్రశ్నించలేదు. నాగురించి కుతూహలం చూపలేదు. నాపేరుగాని ఊరుగాని యేమిటని అడగలేదు. మీకు నేనుమట్టుకు మామూలుగా ఒక అనామక స్త్రీని- యిదొక యథాలాప పరిచయం- ఆనందదాయకమైన అనుభవం- అదికాగానే, మీ మనస్సులో దాని జాడలేమీ మిగలవు. అప్పుడే చెప్పారు మీరు- ఆనాడు మీ ప్రయాణం వున్నదనీ, ఉత్తరహిందూస్థానం వెళ్లవలసి వుందనీ అన్నారు. ఆ సుఖ సమయంలో మీ మాటలు ఆభిచారిక మంత్రాల్లా వినిపించాయి నాకు. ''అయిపోయింది, అయిపోయింది.. అంతా గతించిపోయింది''.... మీ పాదాలపైన పడిపోయి ''నన్నూ మీతో తీసుకుపొండి.. యిప్పటికైనా స్వీకరించండి'' అని హృదయద్వారా యేడవాలనిపించింది. కాని సిగ్గు, పిరికితనం, బానిసత్వం, నీరసం నన్ను ఆవహించాయి. ''అయ్యో!'' అని మాత్రం అనగలిగాను చచ్చుగా. మీరు చిరునవ్వుతో నాకేసి చూస్తూ ''ఏం నిజంగా అంత బాధగా వుందా?'' అని అడిగారు.

ఒక క్షణంపాటు కొయ్యబారి పోయినట్టయాను. నిశ్చలంగా నిలబడి మీ కేసి సూటిగా చూశాను. "నేను ప్రేమించిన మనిషి యెప్పుడూ ప్రయాణం చేస్తూనేవుంటాడు." అన్నాను, మీ కళ్లల్లోకి సూటిగాచూస్తూ. "ఇంక... యిప్పుడు... మీరు నన్ను అనవాలు పట్టేస్తారు!" అనుకున్నాను ఉత్సాహంగా. మీరు ఓ చిరునవ్వు నవ్వారంతే. నన్ను ఓ దార్చడానికి "వెళ్ళిన వాడెప్పటికైనా తిరిగివస్తాడు" అన్నారు. "అవును, తిరిగివస్తారు.... కాని ఆ వచ్చేలోపునే గతాన్నంతా మరిచిపోతారు."

ఎంతో బాధతో ఆ మాటలనివుంటారు– నా కంఠం గద్గదమవటం మీరు గమనించారు. కుర్చీలోంచి లేచారు మీరుకూడా. నా వైపు ఆశ్చర్యంగా, జాలిగా చూశారు. నా భుజాలమీద మీ చేతులాన్చి, "మంచివాటినెప్పుడూ మరిచిపోరు... నిన్ను మరిచిపోను" అన్నారు. నా రూపాన్ని మీ మనస్సులో చిత్రుంచు కోవటానికన్నట్లుగా మీ కన్నులు నన్ను దీక్షగా పరిశీలించాయి, నా ఆపాదమస్తకమూ పరిశీలించే మీ తీక్షణ వీక్షణాన్నిచూసి, యీ నాటికైనా చివరికి మీ కళ్లముందున్న చీకటితెర చీలిపోతుందని భ్రమించాను. "నన్ను గుర్తుపడతారు! నన్ను గుర్తుపడతారు"! ఆశతో నా ఆత్మ తహ తహ లాడింది.

కాని మీరు నన్ను గుర్తుపట్టనేలేదు... లేదు....మీరుగుర్తుపట్టలేదు. ఆ క్షణంలో మీకంటికి నేనుకనిపించినంత అపరిచితంగా అంతకుముందెప్పుడూ కనిపించలేదనే చెప్పాలి– లేకపోతే, కొద్దిక్షణాలతర్వాత మీ ప్రవర్తన ఆ విధంగా వుండేది కాదు– మీరు నన్ను మళ్ళీ ముద్దు పెట్టుకున్నారు– గట్టిగా ముద్దుపెట్టుకున్నారు. నా జుట్టంతా రేగిపోయింది– మళ్ళీ దువ్వుకో వలసివచ్చింది. అద్దంయెదుటనిలబడి అందులో చూసుకున్నాను–చూస్తూండగా ఘోరమైన అవమానంతో కృంగిపోయాను– మీరు రహస్యంగా బల్లమీద ఉన్న నా చేతిసంచీ తీసుకుని అందులో రూపాయనోట్లు కుక్కేస్తున్నారు. ఎంతోకష్టంమీద వస్తున్న ఏడుపును ఆపుకున్నాను; యెంతో కష్టంమీద మీ చెంప పగలకొట్టాలన్న ఉద్రేకాన్ని అణచుకున్నాను. చిన్నతనంనుంచీ మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తూ, మీ కొడుకుని కన్నతల్లినైన నేను, మీతో గడిపిన

రాత్రికి నాకు మీరు డబ్బు ముట్టచెబుతున్నారు. ఏదో హోటల్లో తటస్థపడిన ఓ భోగందాన్ననే మీ ఉద్దేశం. మీరు నన్ను మరిచిపోవటం చాలక, నాకు డబ్బుచెల్లిస్తూ నన్ను అవమానిస్తున్నారు.

వీలైనంత త్వరగా అక్కణ్ణించి తప్పించుకోవాలని గబ గబా బిడ అల్లేసుకుని జోళ్లు తొడిగేసుకున్నాను. ఆ బాధ దుర్భరంగావుంది. హేండ్ బేగ్ కోసం చూశాను. అది మీ వ్రాతబల్లమీదనే వుంది— ఆ గులాబీపువ్వు లున్న పూలకూజా ప్రక్కని. ఆఖరు సారిగా మరొక్కసారి మీ జ్ఞాపకాన్ని మేల్కొపాలనే కోరికను అణచుకోలేక, "మీ తెల్ల గులాబీపువ్వుల్లో ఒకటి నాకిస్తారా ?" అని అడిగాను. "నిరభ్యంతరంగా !" అన్నారు ఆకూజాలోవున్న పువ్వులన్నింటినీ తీస్తూ.

"బహుశా వాటిని యే స్త్రీ అయినా... మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తున్న యే స్త్రీ అయినా మీకోసం పంపించేమో ?" — "కావచ్చు... నాకు తెలియదు" అని జవాబిచ్చారు మీరు. కాస్సేపాగి, "అవి బహుమానంగానె వచ్చాయి.. కాని వాటిని పంపించినవారెవరో నాకు తెలియదు.... అందుకే అవంటే నాకెంతో యిష్టం" అన్నారు. మీవైపు భావగర్భితంగా చూస్తూ, "బహుశా వాటిని పంపిన స్త్రీని మీరు మరిచిపోయారేమో !" అన్నాను.

మీరు ఆశ్చర్యపోయారు. మరింత శ్రద్ధగా చూశాను మీకేసి. "గుర్తించండి.... నేటికైనా నన్ను గుర్తించండి.. చాలు" అని నా కన్నులు మొఱపెట్టుకుంటున్నాయి. మీ చిరునవ్వులో జిజ్ఞాసేగాని జ్ఞాపకంలేదు. మళ్ళీ ముద్దుపెట్టుకున్నారు నన్ను, కాని నేను జ్ఞాపకంరాలేదు.

నేను హడావిడిగా బయలుదేరాను. నా కళ్లనిండా నీళ్లు నిండాయి— మీరు గమనించటం నాకిష్టంలేదు. గుమ్మంలో అడుగుపెడుతూండగా మీ నౌకరు, రంగన్న యెదురుపడ్డాడు. సంకోచిస్తూ, వినయంగా నా దారిలోంచి తప్పుకుని పక్కగా నిలబడ్డాడు. ఆ పలాయన సమయంలోనే కన్నీటితో అతని ముఖాన్ని చూశాను. ఆ ముసలివాడి ముఖంలో యేదో మెరుపు చటుక్కున మెరిసింది. ఈ పలాయన సమయంలోనే, అతను నన్ను గుర్తుపట్టాడు. నా చిన్నతనంలో నేనాయింట్లో వుండేరోజుల్లో చూశాడంతే — యిప్పటివరకూ మళ్ళీ చూడలేదు. అయినా అతను గుఱుతుపట్టాడు. నా

హృదయం కృతజ్ఞతతో నిండిపోయింది.... వొంగి అతని పాదాలముందు ప్రణమిల్లాలనిపించింది. మీరు నా సంచీలో పెట్టి నన్ను బాధించిన మీ రూపాయల్ని పైకి తీసి అతని చేతుల్లో కుక్కేశాను. తెల్లబోయి చూశాడు పాకేస. ఆ వొక్కక్షణంలో అతను నన్ను అర్థంచేసుకున్నంతగా మీరు మీ జీవితమంతటిలో నన్ను అర్థంచేసుకోలేకపోయారు. ప్రతివాళ్లూ నన్ను ఆదరించటానికి ఆత్రుతపడ్డారు. కావలసినంత అభిమానాన్ని చూపించారు. కాని మీరే, మీ వొక్కరే నన్ను విస్మరించారు, మీరే, మీ వొక్కరే నన్ను గుర్తించలేదు.

నాకొడుకు, మన కొడుకు చనిపోయాడు. నా ప్రేమపాత్రులెవ్వరూ లేరింక.... మీరు మినహా నాకీప్రపంచంలో యెవ్వరూ లేరు. అయితే, మీ వల్ల వొరిగేదేమిటి ? ఇంతవరకు మీరు నన్ను గుర్తించనేలేదు. ఓపిల్లకాలువని దాటుకొని వెళ్ళిపోయినట్లు, దారిలో అడ్డొచ్చిన రాయిని తప్పించుకుపోయినట్లు నన్ను లెక్కచెయ్యకుండా మీదారిని మీరు వెళ్ళిపోయారు— నేను మాత్రం మీ కొరకు అనంతంగా నిరీక్షించాలి! ఒకప్పుడనుకున్నాను మిమ్మల్ని నా స్వాధీనం చేసుకోగలనని. మీరు తప్పించుకుపోయినా, మీ ప్రతిరూపాన్ని - పసిపాపని స్వాధీనం చేసుకున్నాననుకున్నాను. కాని వాడు మీకొడుకే! అర్ధరాత్రి, దయాదాక్షిణ్యాలు లేకుండా దారిలో నన్నొంటరిగా వొదిలేసి తను చల్లగా జారుకున్నాడు. వాడు నన్ను మరిచిపోయాడు- వాడింక తిరిగి రాడు. మళ్ళీ ఒంటరిదాన్నైపోయాను- మరీ ఒంటరిదాన్నైపోయాను. నాకేమీ లేదు, మీవల్ల నాకే మీరాదు. ఒక బిడ్డగాని, ఒక మాటగాని, ఒక ఉత్తరం ముక్కగాని.... చివరికి మీ జ్ఞాపకానికి కూడా నోచుకోలేదు. ఎవరైనా నా గురించి మీ యెదుట సంభాషిస్తే, ఒకఅపరిచిత గురించే ననుకుంటారు మీరు. మీదృష్టిలో నేను గతించిపోయినప్పుడు, నేను చనిపోవడానికి సంతోషించనూ ? మీరు నానుంచి దూరంగా తొలగిపోయినప్పుడు, నేను తొలగిపోవడానికి సంతోషించనూ ?

మిమ్మల్ని నేను నిందించటంలేదండీ. మీ సుఖజీవితంలోకి నా కష్టాలను ప్రవేశపెట్టటం నాకిష్టంలేదు. ఇకముందెప్పుడైనా మిమ్మల్ని బాధపెడతానని భయపడకండి. ఈ వొక్కసారైనా, నా వొక్కగాని వొక్క బిడ్డ

చనిపోయిన యీ ఘోరసమయంలోనైనా హృదయద్వారా మీ యెదుట యేడవా లనే వాంఛను తీర్చుకోనివ్వండి. ఈ వొక్కసారే మీతో చెప్పాలనుంటాను. ఆ తరవాత అంధకారంలోకి వెళ్ళిపోయి, వెనకటిలాగే మూగదాన్నై పోతాను. నేను బ్రతికున్నంత కాలం నా రోదనం మీకు వినిపించదు. నేను చనిపోయిన తరవాత- మిమ్మల్ని యింకెవ్వరూ ప్రేమించనంత గాఢంగా ప్రేమించి, మీరు గుర్తించకపోయినా, మీ పిలుపుకోసం జీవితాంతం నిరీక్షించి, చివ రికి తీరనికోరికతోనే చనిపోయినవ్యక్తివల్ల మీరు పొందే ఆస్తి యిదే. బహుశా.... బహుశా.... దీన్ని అందుకొన్న తరవాత నాకోసం కబురు పంపు తారేమో, అయితే, అప్పుడు మొట్టమొదటిసారిగా మీకు ద్రోహంచేస్తాను— ఎంచేతనంటే, మృత్యునిద్రలో మీ పిలుపు వినలేను కదా. నా చిత్రాన్నిగాని, మరే చిహ్నాన్నీ మీకోసం వొదిలివెళ్లను. మీరు నాకోసం యేమిటి వొదిలి పెట్టారు ? మీరు నన్నేనాడూ గుర్తించనేలేదు. నా జీవితంలో నా విధి అలా వున్నది. మరణంలో కూడా నా విధి అలాగే వుంది. నా ఆఖరుఘడియల్లో మీకోసం కబురుపెట్టను. నా పేరుగాని, రూపురేఖలుగాని మీకు తెలియ జేయకుండానే నా దారిని నేను పోతాను. దూరంగా వుండి మీరు బాధపడ టం లేదు కాబట్టి నాకు మరణించటం సులభసాధ్యమవుతుంది. నా మరణం మీకు బాధకలిగించే పక్షంలో నేనెలా మరణించగలను ?

నేనింకేమీ వ్రాయలేను. నా తల బరువెక్కిపోతోంది. చేతులూ కాళ్ళూ సలుపుతున్నాయి. జ్వరంవచ్చినట్లుగావుంది. బహుశః త్వరలోనే అంతా అయిపోవచ్చు. బహుశా యీ వొక్కసారి విధి నా కనుకూలంగా వుంటుందనుకుంటాను. నా కొడుకుని వాళ్ళొచ్చి తీసుకుపోతుంటే చూడ నక్కర్లేకుండానే... నేనింకేమీ వ్రాయలేను.... సెలవు... యింక సెలవు తీసుకుంటాను.... మీకు నా ధన్యవాదాలు.... ఏదెలావున్నా అంతా బాగానే జరిగిపోయింది....నా అంతిమక్షణాల్లోకూడా మీకు కృతజ్ఞురాలినై ఉంటాను. మీకు అంతా చెప్పగలిగినందుకు సంతోషంగాఉంది.... యిప్పటికైనా, మీరు నన్ను పరిపూర్ణంగా అర్థంచేసుకోలేక పోయినా, నేను మిమ్మల్నియెంత ప్రేమించానో మీరు తెలుసుకోగలుగుతారు. నా ప్రేమ . మీ కెప్పుడూభారం కాదు. మిమ్మల్ని ఏ విధంగానూ ఆటంక పరచలేదనే నా తృప్తి. ఇక

ముందుకూడా దివ్యమైన మీ సుఖజీవితంలో యే విధమైన మార్పురాదు. నా మరణం మీకు హాని కలిగించదు. అదే నా సంతృప్తి.

కాని, యింకెవరు. అయ్యో, యింకెవరు పంపిస్తారు మీకు మీ పుట్టిన రోజు నాడు ఆ తెల్లగులాబీ పువ్వుల్ని ? ఆ గాజుకూజా ఖాళీగానేవుండి పోతుంది. ఇక నా జీవిత పరిమళం యేడాది కొకసారైనా మీ వసతి లో ప్రసరించదు. నా దొక్కటే మనవి — తుది, మొదలు అదే. నా కోసం చెయ్యండి....మీ ప్రతి "పుట్టినరోజు"నాడూ—ఎవరిగురించివారే ఆలోచించు కునే రోజున — కాసిని గులాబీ పువ్వుల్ని తెచ్చి ఆ గాజుకూజాలో పెట్టండి- ఏడాదికొక్కసారి మరణించిన బంధువుల జ్ఞాపకార్థం ఆబ్దికం జరిపినట్లు, చేయండి. నాకు దేవుడిలో నమ్మకం యేనాడోపోయింది. అంచేత నా ఆబ్దికం జరపమని అనటంలేదు. నాకు మీ యందే విశ్వాసం. మిమ్మల్ని తప్ప మరొకర్ని ప్రేమించను. ఏడాదికొకసారి మాత్రం మీలో మౌనంగా, హాయిగా-యింతకుముందు మీసమీపంలో నిత్యం జీవించినట్లు- జీవించాలనే నా కాంక్ష... ఆ పనిమాత్రం చెయ్యండి.... దయచేసి చెయ్యండి.... నా మొదటికోరిక, తుదికోరిక అదే....సెలవు, సెలవు.... ప్రేమతో... ప్రేమతో.... సెలవు...

కొయ్యబారి పోయిన అతని చేతుల్లోంచి ఆలేఖజారి క్రిందపడిపోయింది. దీర్ఘంగా, తీవ్రంగా ఆలోచించాడు. అవును, ఆ యెదుటింటివాళ్ల పిల్ల, ఆ అమ్మాయి, హోటల్లో కనిపించిన ఆ యువతి — అంతా మసకగా, అయో మయంగా, వడిగా ప్రవహిస్తున్న సెలయేరులో కొట్టుకుపోయే వస్తువులా మిణుకు మిణుకు మంటూ విస్పష్టంగా ఉంది. వివిధచ్ఛాయలు అతని మనస్సులో ఒకదాన్ని మరొకటి తరుముకొస్తున్నాయి- కాని అవన్నీ ఐక్యమై స్పష్టమైన చిత్రం కావటంలేదు. అవన్నీ మనస్సులో మేల్కొన్న అనేక జ్ఞాపకాలు- కానీ జ్ఞాపకంరావటంలేదు. ఈ బొమ్మలన్నిటి గురించీ తను కలగన్నట్టుగా వుందతనికి... తరుచుగా స్పష్టంగా వచ్చే కలలు— అన్నీ

కలలో ఊహాచిత్రాలే. అతని కన్నులు ఆ గదిలోవున్న తన వ్రాతబల్లమీది గాజుకూజావైపుకి తిరిగాయి. అది ఖాళీగానేవుంది. కొన్నేళ్లపాటు తన పుట్టినరోజునాడు అది ఖాళీగాలేదు. అతను జలదరించాడు. యేదో అదృశ్య కవాటం హఠాత్తుగా తెరుచుకున్నట్లు, పరలోకంనుంచివచ్చిన శీతలవాయువొకటి ఆ కవాటంగుండా తన సురక్షితమైన గదిలోకి వీచినట్లూ, తోచిందతనికి. మృత్యుసందేశము, అమర ప్రేమ సందేశమూ అతనికి చేరాయి. అగోచరమూ, ఆకర్షణీయమూ అయిన యేదో సుదూర సంగీతరవంలా ఆ మృతస్త్రీ భావన అతని మనస్సును కలచివేసింది.

